70 rokov Slovenskej speleologickej spoločnosti

SPRAVODAJ

slovenskej speleologickej spoločnosti

1 2019

Výzdoba v Jazvečej jaskyni, Slovenský raj. Foto: Tomáš Hovorka

Spravodaj SSS 1/2019

ročník L

Spravodaj SSS 1/2019 ročník L

Obsah

- Peter Holúbek: **Správa o činnosti Slovenskej speleologickej spoločnosti za rok 2018** ... 4
- **Činnosť jaskyniarskych skupín a klubov v roku 2018** ... 6

Jaskyniarska skupina Adama Vallu v Terchovej ... 6
Jaskyniarska skupina Aragonit ... 7
Jaskyniarska skupina Arachnos – Slovenský kras ... 11
Speleoklub Badizer Ardovo ... 13
Speleoklub Banská Bystrica ... 14
Speleo Bratislava ... 15
Oblastná skupina Brezno ... 18
Speleoklub Cassovia ... 20
Oblastná skupina Čachtice ... 21
Speleoklub Červené vrchy ... 24
Jaskyniarsky klub Demänovská Dolina ... 25
Speleo-Detva ... 30
Speleoklub Drienka ... 31
Jaskyniarsky klub Dubnica nad Váhom ... 36
Speleoklub Ďumbier ... 37
Hájsky klub športovej speleológie ... 37
Jaskyniarsky klub Handlová ... 38
Speleoclub Chočské vrchy ... 39
Oblastná skupina Inovec ... 40
Oblastná skupina Jána Majku ... 42
Oblastná skupina Liptovská Teplička ... 47
Oblastná skupina Liptovský Mikuláš ... 48
Jaskyniarsky klub Liptovský Trnovec ... 50
Speleoklub Malá Fatra ... 50
Speleoklub Minotaurus ... 50
Moldavský jaskyniarsky klub Adonis Ten ... 51
Speleoklub Muránska planina ... 52
Speleoklub Nicolaus ... 54
Oblastná skupina Orava ... 58
Občianske združenie Jaskyniari Plavecké Podhradie ... 59
Oblastná skupina Prešov ... 62
Oblastná speleologická skupina Rimavská Sobota ... 63
Speleoklub Rokoš ... 64
Speleo Rožňava ... 64
Oblastná speleologická skupina Ružomberok ... 66
Speleologický klub Slovenský raj ... 70
Speleodiver ... 74
Sekcia speleopotápania ... 77
Jaskyniarska skupina Spišská Belá ... 77
Jaskyniarsky klub Strážovské vrchy ... 79
Speleoklub Šariš ... 82
Speleoklub Tisovec ... 85
Trenčiansky speleoklub ... 87
Oblastná skupina Tribeč ... 88
Speleoklub Trnava ... 89
Jaskyniarsky klub Speleo Turiec ... 93
Oblastná skupina Uhrovec ... 95
Speleoklub Univerzity Komenského Bratislava ... 95
Speleoklub Univerzity P. J. Šafárika Košice ... 98
Jaskyniarsky klub Varín ... 100
Oblastná skupina Veľká Fatra ... 101
Žilinský jaskyniarsky klub ... 102

- **Prehľad činnosti skupín a klubov SSS v roku 2018** ... 103
- **Prehľad hospodárenia SSS v roku 2018 a návrh rozpočtu na rok 2019** ... 104
- Ján Tencer: **Tabuľka najdlhších jaskýň na Slovensku, stav k 31. 3. 2019** ... 105
- Ján Tencer: **Tabuľka najhlbších jaskýň na Slovensku, stav k 31. 3. 2019** ... 106
- **Technické denníky: písať či nepísať?** ... 107
- **Speleofotografia 2018** ... 109
- **VII. zraz speleopotápačov v Tisovci** ... 112
- **Polstoročie OS/JK Dubnica nad Váhom a osemdesiatka Milana Veliča** ... 114
- **Spoločenské správy** ... 118
- **Summary** ... 128

Fotografie na obálke

1. strana obálky: *Novoobjavená priepasť v Beňovej medvedej jaskyni v Strážovských vrchoch. Foto: Tomáš Hampl*

2. strana obálky: *Montáž rebríka v Starom hrade na Krakovej holi. Foto: Marián Jagerčík*

3. strana obálky: *Budovanie stabilného vstupu do Hornej gardy v Borinskom krase. Foto: Csaba Igaz*

4. strana obálky: *Crystal (Emine Bojir Chasar, Krym). Fotografia ocenená 3. miestom v kategórii Krása jaskýň na súťaži Speleofotografia 2018. Foto: Juraj Šurka (Slovensko)*

Redakčná rada: Martin Budaj, Zdenko Hochmuth, Peter Holúbek, Ján Kasák, Bohuslav Kortman, Lukáš Kubičina, Alexander Lačný, Ján Tulis, Lukáš Vlček
Redakčne spracoval: Bohuslav Kortman, e-mail: bohuslav.kortman@speleostrazov.sk
Graficky upravil: Ján Kasák, e-mail: jan.kasak@speleostrazov.sk
Adresa redakcie: Slovenská speleologická spoločnosť, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš
e-mail: speleo@ssj.sk
Vytlačil: Juraj Štefuň – GEORG, Žilina

ISSN 1335-5023

Bulletin of the Slovak Speleological Society No 1/2019

Contents

- Peter Holúbek: **Report about the Activities of the SSS in the Year 2018** ... 4
- **Activities of Caving Groups and Clubs in the Year 2018** ... 6

Jaskyniarska skupina Adama Vallu v Terchovej ... 6
Jaskyniarska skupina Aragonit ... 7
Jaskyniarska skupina Arachnos – Slovenský kras ... 11
Speleoklub Badizer Ardovo ... 13
Speleoklub Banská Bystrica ... 14
Speleo Bratislava ... 15
Oblastná skupina Brezno ... 18
Speleoklub Cassovia ... 20
Oblastná skupina Čachtice ... 21
Speleoklub Červené vrchy ... 24
Jaskyniarsky klub Demänovská Dolina ... 25
Speleo-Detva ... 30
Speleoklub Drienka ... 31
Jaskyniarsky klub Dubnica nad Váhom ... 36
Speleoklub Ďumbier ... 37
Hájsky klub športovej speleológie ... 37
Jaskyniarsky klub Handlová ... 38
Speleoclub Chočské vrchy ... 39
Oblastná skupina Inovec ... 40
Oblastná skupina Jána Majku ... 42
Oblastná skupina Liptovská Teplička ... 47
Oblastná skupina Liptovský Mikuláš ... 48
Jaskyniarsky klub Liptovský Trnovec ... 50
Speleoklub Malá Fatra ... 50
Speleoklub Minotaurus ... 50
Moldavský jaskyniarsky klub Adonis Ten ... 51
Speleoklub Muránska planina ... 52
Speleoklub Nicolaus ... 54
Oblastná skupina Orava ... 58
Občianske združenie Jaskyniari Plavecké Podhradie ... 59
Oblastná skupina Prešov ... 62
Oblastná speleologická skupina Rimavská Sobota ... 63
Speleoklub Rokoš ... 64
Speleo Rožňava ... 64
Oblastná speleologická skupina Ružomberok ... 66
Speleologický klub Slovenský raj ... 70
Speleodiver ... 74
Sekcia speleopotápania ... 77
Jaskyniarska skupina Spišská Belá ... 77
Jaskyniarsky klub Strážovské vrchy ... 79
Speleoklub Šariš ... 82
Speleoklub Tisovec ... 85
Trenčiansky speleoklub ... 87
Oblastná skupina Tribeč ... 88
Speleoklub Trnava ... 89
Jaskyniarsky klub Speleo Turiec ... 93
Oblastná skupina Uhrovec ... 95
Speleoklub Univerzity Komenského Bratislava ... 95
Speleoklub Univerzity P. J. Šafárika Košice ... 98
Jaskyniarsky klub Varín ... 100
Oblastná skupina Veľká Fatra ... 101
Žilinský jaskyniarsky klub ... 102

- **Summary of Activities of the SSS Groups and Clubs in 2018** ... 103
- **Economy Overview of the SSS in 2018 and Budget Proposal for 2019** ... 104
- Ján Tencer: **Chart of the Longest Caves in Slovakia, State until March 31, 2019** ... 105
- Ján Tencer: **Chart of the Deepest Caves in Slovakia, State until March 31, 2019** ... 106
- **Technical Diaries: To Write or Not To Write them?** ... 107
- **Speleophotography 2018** ... 109
- **The 7th Meeting of Speleodivers in Tisovec** ... 112
- **Half Century of OS/JK Dubnica nad Váhom and 80th Birthday of Milan Velič** ... 114
- **Social News** ... 118
- **Summary** ... 128

Cover photos

the 1st cover photo: *Newly discovered abyss in the Beňova Bear Cave, the Strážov Mts. Photo: Tomáš Hampl*

the 2nd cover photo: *Montage of a ladder in the Starý Hrad Cave on Krakova Hoľa Mt., the Low Tatras Mts. Photo: Marián Jagerčík*

the 3rd cover photo: *Entrance construction of the Horná Garda Cave in the Borinský Karst, the Little Carpathians Mts. Photo: Csaba Igaz*

the 4th cover photo: *Crystal (Emine Bojir Chasar, Crimea). Photography awarded with the 3rd prize in the cathegory Beauty of Caves at the competition Speleophotography 2018. Photo: Juraj Šurka (Slovakia)*

Editorial board: Martin Budaj, Zdenko Hochmuth, Peter Holúbek, Ján Kasák, Bohuslav Kortman, Lukáš Kubičina, Alexander Lačný, Ján Tulis, Lukáš Vlček

Compiled by: Bohuslav Kortman, e-mail: bohuslav.kortman@speleostrazov.sk

Graphic arrangement: Ján Kasák, e-mail: jan.kasak@speleostrazov.sk

Editing: Slovak Speleological Society, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš, Slovak Republic, e-mail: speleo@ssj.sk

Print: Juraj Štefuň – GEORG, Žilina

ISSN 1335-5023

SPRÁVA O ČINNOSTI SLOVENSKEJ SPELEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI ZA ROK 2018

Peter Holúbek, predseda SSS

Aj pri bilancovaní roku 2018 treba poďakovať našej 900-člennej základni, ktorá vykonávala speleologické aktivity a dokumentáciu nielen na celom území Slovenska, ale aj v zahraničí. V tomto roku sa uskutočnilo minimálne 2655 akcií, pri ktorých sa objavilo 10 480 metrov a zameralo 16 155 metrov jaskynných priestorov; napísaných bolo 1542 technických denníkov. Možno konštatovať, že naša spoločnosť je v stabilizovanom stave. Pravidelne 4 × ročne vychádza informačný spravodaj, máme internetovú stránku, každoročne sa organizujú jaskyniarske týždne, pracuje sekretariát, výbor, kontrolná komisia a v zmysle stanov sa plnia úlohy, ktoré sú nevyhnutné na bežnú existenciu. Dňa 4. mája sa v Liptovskom Mikuláši uskutočnilo 19. valné zhromaždenie, na ktorom sa prerokovali dôležité otázky našej činnosti. Do výboru a kontrolnej komisie boli zvolení aj noví členovia, predseda spoločnosti sa nezmenil, delegáti potvrdili predchádzajúceho. Sme riadnymi členmi Medzinárodnej speleologickej únie (UIS – www.uis-speleo.org) a Európskej speleologickej federácie (FSE – www.eurospeleo.eu). Našimi zástupcami sú tu P. Magdolen a P. Bella, na sekretariáte pracuje A. Gessertová. V roku 2018 sa naši členovia aktívne zúčastnili podujatia EuroSpeleo Forum, ktoré sa konalo v závere augusta v rakúskom Ebensee. Od konca roku 2017 máme na našu speleologickú činnosť udelenú ministerstvom životného prostredia celoplošnú výnimku, ktorá nás zastrešuje z právnej stránky. Nezískala sa ľahko a nie je dokonalá, ale posunula nás do polohy jediného partnera pri rokovaní s orgánmi štátnej správy, čo má určite vplyv na naše postavenie v slovenskej spoločnosti. Výnimka stratí platnosť na konci roku 2020 a je len na našej aktivite, ako budeme postupovať ďalej! Nie je úplne jednoduché naplniť ustanovenia všetkých bodov v nej, ale spoločným úsilím nás všetkých sa to dá zvládnuť.

Môžeme a určite by sme sa aj mali zamyslieť nad našimi nedostatkami. Pri našej práci tvoríme významné celospoločenské hodnoty. Napríklad slovenské jaskyniarske lokality zapísané do zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO boli preskúmané vďaka našim aktivitám a v minulosti aj nadšencami, s ktorými máme veľa spoločné. Každý rok objavíme iba v domácom prostredí niekoľko kilometrov nových jaskynných priestorov s pozoruhodnou kvapľovou výzdobou. Keď v zmysle Metodiky č. 757/2000 pre určovanie spoločenskej hodnoty aragonitovej a kalcitovej sintrovej výplne v jaskyniach a priepastiach odhadneme celospoločenskú hodnotu našich aktivít vo financiách, tak ide o astronomické čísla, dosahujúce hodnotu minimálne 30 miliónov eur. Ide o dobrý základ na rokovanie s orgánmi štátnej správy, ktoré, priznajme si, nemajú o rozsahu našej činnosti dostatočné vedomosti. Okrem tejto pomerne ľahko vyčísliteľnej hodnoty ešte narábame s nevyčísliteľnými archeologickými, paleontologickými, historickými, klimatickými, geologickými, zoologickými a inými hodnotami. Pri našej práci by sme určite mali úzko spolupracovať s odborníkmi, ktorí z našej práce a poznatkov dokážu vyťažiť informácie prispievajúce k lepšiemu poznaniu našej minulosti i súčasnosti.

Určite by sme mohli podstatne zlepšiť dokumentačnú činnosť. V tabuľke hodnotiacej našu činnosť pri mnohých skupinách a kluboch v rubrike Počet odovzdaných technických denníkov svieti číslo nula. Po rokoch strávených prácou v krasovom múzeu môžem tvrdiť, že s odstupom času, napríklad 10 – 20 rokov, si bez písomných podkladov nedokáže nik presne spomenúť na dôležité momenty prieskumu a objavovania podzemných priestorov. S potešením možno konštatovať, že s rozvojom technológií vznikajú mnohé fotografie zachytávajúce autenticky podzemie a najmä 3D mapy, ktoré umožňujú nový, doteraz neznámy pohľad na podzemné priestory; potešiteľné je i to, že tieto výstupy sa operatívne dostávajú aj na stránky nášho periodika. Mož-

no konštatovať, že členov SSS vidieť v televízii, počuť v rozhlase a okrem popularizačných príspevkov v dennej tlači zapĺňame aj odborné a vedecké publikácie.

Na záver treba poďakovať všetkým našim členom za nadšenie, odhodlanie a aktivity vykonané roku 2018 na prospech slovenskej speleológie doma a v zahraničí. Osobitne treba poďakovať vedúcim jaskyniarskych skupín a klubov za neľahkú koordinačnú prácu, organizátorom Speleomítingu v Liptovskom Jáne, organizátorom Jaskyniarskeho týždňa v Strážovských vrchoch a v neposlednom rade aj organizátorom Speleofotografie 2018. Samozrejme, poďakovanie patrí redaktorovi a administrátorovi našej internetovej stránky www.sss.sk, ako aj zostavovateľom a tvorcom Spravodaja SSS, ktorý v roku 2019 zavŕši polstoročnicu nepretržitého vychádzania. Poďakovanie si však zaslúžia aj naši priaznivci, rodinní príslušníci a podporovatelia, ktorých má každá skupina veľa a hoci nie sú členmi SSS, svojimi aktivitami sú pre nás prínosom. V roku 2019, keď si pripomíname 70. výročie založenia Slovenskej speleologickej spoločnosti, by som chcel popriať našim členom a priaznivcom iba správne činy a rozhodnutia.

Účastníci 19. valného zhromaždenia Slovenskej speleologickej spoločnosti v máji r. 2018

ČINNOSŤ JASKYNIARSKYCH SKUPÍN A KLUBOV V ROKU 2018

JASKYNIARSKA SKUPINA ADAMA VALLU V TERCHOVEJ

Jaskyniarska skupina Adama Vallu sa v roku 2018 najviac venovala pracovným akciám na **Sonde číslo 9**. Je to výkop založený na výraznej poruche, veľmi silný prievan a steny opracované od rýchlo stekajúcej vody napovedajú o jej možnom pokračovaní. Je to však veľmi nebezpečná lokalita, keďže ide o puklinovo-rútivý priestor a je možné, že intenzívne prievany vychádzajú len z rozsiahlej pukliny.

Výduch pod Adamovou jaskyňou – Sonda č. 8. Foto: T. Hampl

Ďalej sme sa venovali terénnemu prieskumu Vrátnej doliny, kde sme našli niekoľko zaujímavých miest v okolí **Adamovej jaskyne**, ktoré v nasledujúcom roku bližšie preskúmame. Zamerali sme sa aj na terénny prieskum Malého Kriváňa, kde bolo nájdených pár zaujímavých miest.

V **Kryštálovej jaskyni** sme pokračovali na novej sonde, ktorej miesto určil Ondrej Štefko pomocou prútika. Podzemná chodba by mala byť vytvorená v hĺbke 4 metre a sonda je hlboká zatiaľ iba 1,5 metra. Pokračovanie je náročné, keďže smerom dole je masívna skala. V tejto jaskyni sme sprevádzali viac návštev, lokalita všetkých zaujala. Ďalej sme zameriavali polohu Kryštálovej jaskyne voči **Jaskyni pod Kryštálkou,** pričom sme zistili, že táto jaskyňa je v skutočnosti 11 výškových metrov nad Kryštálovou jaskyňou a obidve budú pravdepodobne aj prepojené.

Pleseň na strope Kryštálovej jaskyne. Foto: T. Hampl

Takisto sme sa aktívne zapájali do akcií našich kamarátov v **Strážovských vrchoch**, kde sme im pomohli a zažili veľa pekných chvíľ.

Na záver by som sa chcel poďakovať aktívnym členom našej jaskyniarskej skupiny za dosiahnuté výsledky, ale aj starším jaskyniarom, ktorí už do jaskýň nemôžu, za ich cenné rady a za odovzdanie skúseností. Tiež ďakujem našim sponzorom: obci Terchová za finančnú podporu a firme Maruna s. r. o. za vypožičané náradie a technické zabezpečenie našej skupiny.

Tomáš Hampl, vedúci skupiny

JASKYNIARSKA SKUPINA ARAGONIT

Aj v roku 2018 bola činnosť Aragonitu už jubilejný 10 rok zameraná na lokalitu Lomu Kraľovany II v oblasti Prírodnej pamiatky Kraľoviansky meander. Celkove sme v tomto roku zorganizovali 57 akcií, z toho 45 v lome. Dvanásť akcií sme uskutočnili opäť na 5 zahraničných akciách na Istrii v Chorvátsku, kde sa nám vo Vergotinskej jaskyni podarilo prekopať do nových priestorov v dĺžke 26 m.

Začiatkom roka, 18. februára, sme uskutočnili prednášku o našej speleologickej činnosti v kultúrnom stredisku v Trnovom pri Žiline pre občanov obce. Predviedli sme 2 diafóny z našich domácich a zahraničných akcií s výstavkou fotografií, ukážkou sintrov a rozmanitej speleologickej literatúry, čo ľudí mimoriadne zaujalo a po premietnutí sa rozprúdila veľmi živá diskusia, v ktorej ľudia spontánne ocenili našu činnosť. Pri prednáške asistoval Martin Hulla a technicky ju zastrešil Dušan Kopták, ktorému aj touto cestou veľmi ďakujem.

Po viacerých diplomatických rokovaniach medzi klubmi JS Aragonit a KŠP Hippocampus sa nám začiatkom roka podarilo opäť získať kľúče od potápačskej základne, čo značne pomohlo ďalšiemu prieskumu i spolupráci oboch organizácií. Vďaka za diplomatické aktivity patrí najmä Magdaléne Puškášovej, Kataríne Klamošovej, Marcelovi Spiššákovi a Petrovi Laukovi.

Nová zapieskovaná jaskyňa v lome Kraľovany II.
Foto: P. Kozoň

12. 4. sme v lome zakopali novú sondu pod miestom veľkej odťaženej škrapy. Nádherne zoškrapovaný útes, ktorý sa nachádzal tesne pod cestou v lome len 70 m východne od malého jazera, nad bývalou skládkou podrveného dolomitického piesku, nás zaujal už v roku 2011. Celý tento blok dolomitického vápenca s výraznými exhumovanými žľabovými škrapami, prechádzajúcimi do previsnutých kamenných hrotov, zácloniek až drapérií, bol napokon odštiepený a v celku roku 2017 odtransportovaný a zužitkovaný ako záhradná dekorácia. Našťastie sme tento blok v rokoch 2012 – 2014 stihli zdokumentovať. Musel vzniknúť v sedimentmi zanesenej dutine, ktorá bola odkrytá ťažbou a škrapy tak boli exhumované. Zoškrapovaný blok bol jasným dôkazom toho, že wettersteinské dolomity a dolomitické vápence v týchto miestach dobre krasovatejú. Prieskum sme tu však robiť nemohli, pretože šlo o pracovisko, cez ktoré sme mali povolenie len prechádzať a ťažba tu aktívne prebiehala až do roku 2016.

A práve tomuto zaujímavému miestu so zvyškami zoškrapovaného útesu sme venovali v lome počas celého roka 2018 najviac pozornosti, teda spolu 36 akcií. Najprv sme narazili na 2 m hlboké a 2 m vysoké abri. Zistili sme, že tu ide skutočne o väčšiu, ílom a jemným až ultrajemným tektonickým sedimentom zanesenú krasovú dutinu, ktorá bola čiastočne odťažená. V sedimente sme zaznamenali sľudy a hrubozrnné granodioritové piesky, ktoré tu mohli naplaviť len vody ponárajúce sa do masívu z potoka z dolinky Suchie, alebo pochádzajú z blízkeho mynolitizovaného geologického stykového rozhrania medzi dolomitmi a jadrovou horninou pohoria. Jemné nánosy tektonického sedimentu tu majú hrúbku až 2 m. Postupne sme z miesta vyťažili 8 kubíkov jemného sedimentu i usadenín ťažkého lepkavého ílu podobajúceho sa plastelíne. V nánosoch sme občas nachádzali vodou opracované kusy vápenca, v spodných častiach pieskové kryhy

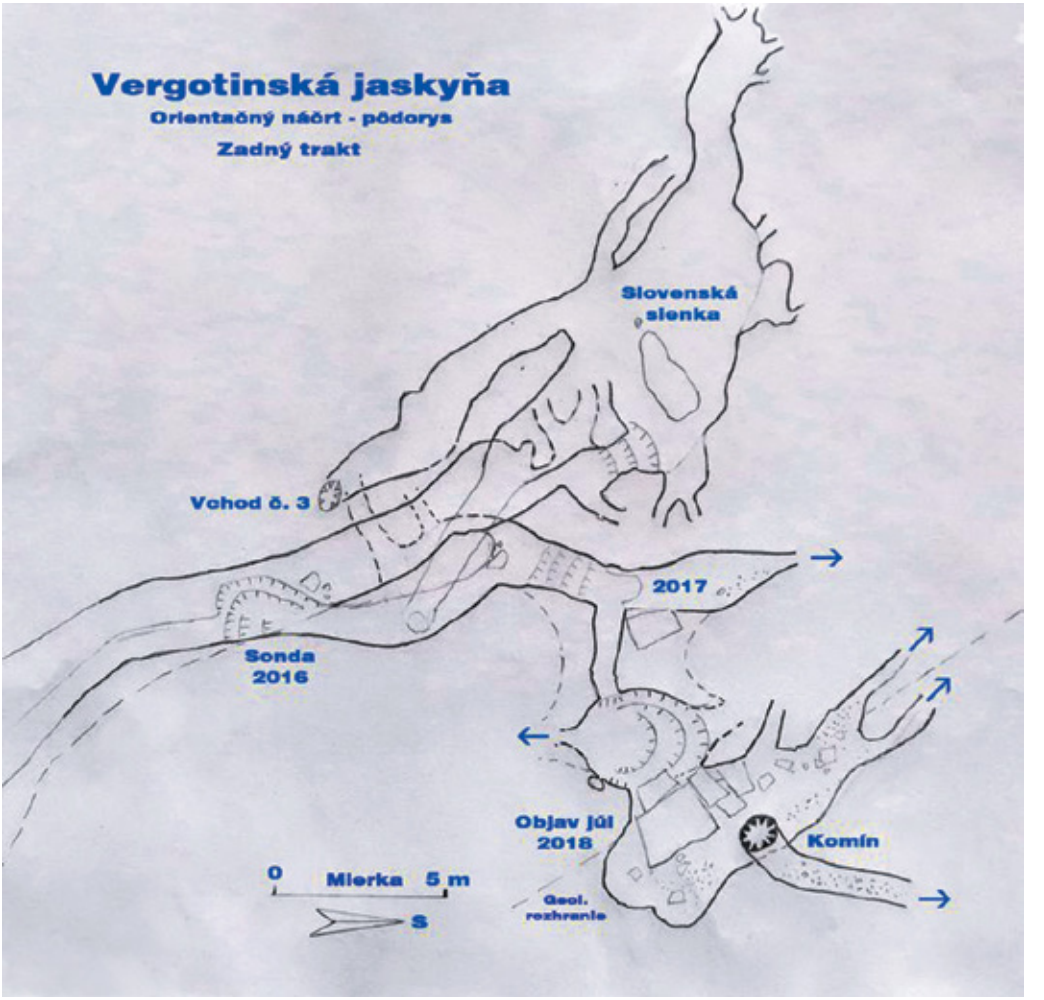

stmelené kalcitom. Steny dutiny sú evidentne modelované vodným tokom. Na dne chodby odkrývame morfologicky zaujímavé skalné ostrie, podobajúce sa na žraločiu plutvu, jednoznačne modelované prúdom vody. Zrejme pôjde o staré krasové koryto zanesené pieskami a ílmi, ktoré pravdepodobne mieri do povodia ponoru Šútovského potoka.

16. 7. sme popri práci v Pieskovej sonde a popri otužovaní pod splavom na potoku v ponore potoka zaznamenali fučať z dier škarpy potoka nad ponorom významný chladný prievan, čo sme zaznamenali prvýkrát. Utvrdilo nás to v presvedčení, že nad ponorom Šútovského potoka musia existovať krasové priestory, a teda bude stáť za to ponor čo najskôr otvoriť a ísť po tomto prievane. Lenže počas leta nás nikdy nebolo dosť na to, aby sme mohli načať kamennú škarpu poskladanú z veľkých granitových blokov (E. Piovarči, P. Kozoň). Preto sme práce na otváraní ponoru začali až 2. decembra skopávaním ílu nasypaného na blokoch škarpy (E. Piovarči, P. Kozoň).

12. mája organizujeme v spolupráci s potápačmi na jazere spoločenskú stmeľovaciu akciu – MALÝ EKODEŇ. Aj keď nám počasie úplne nevyšlo, zišlo sa na jazere celkove 50 priateľov prírody, studenej vody a jaskýň. Cieľom akcie bolo upratať okolie jazera, utužiť vzájomné vzťahy a odraziť sa do ďalších spoločných podujatí. Po dlhom čase uskutočňujeme aj väčšiu exkurznú akciu v Ľudmile. Akcie sa zúčastnili jaskyniari zo 4 jaskyniarskych skupín (JS Aragonit, OS Veľká Fatra, OS Ružomberok

a Speleo Turiec). Stretnutie navštívili aj priatelia ochranári z NP Malá Fatra. Akciu pomáhali zabezpečovať potápači KŠP Hippocampus Martin a poskytli podujatiu krytie svojou základňou. Poďakovať treba predovšetkým vedúcemu Hippocampu P. Laukovi, potápačovi Jurajovi a M. Spiššákovi. Akciu sponzorovala rodina Piovarčiová. Guláš varil a okolo kotla sa točil Dušan Kopták – ďakujeme.

1. septembra nachádzame v íloch Pieskovej sondy zaujímavé pieskové diskovité a piškótovité útvary. Podobné, ale väčšie sme nachádzali roku 1982 v pieskoch a íloch polosifónu v Kukurišovej jaskyni v Stratenci. Inak podobne mohutne zapieskovanú sondu či jaskyňu majú Oravci aj na druhej strane Kraľovianskeho meandra.

Na akcii 12. októbra prieskumný tunel v Pieskovej sonde dosahuje dĺžku 6 m, čím sa sonda premenila na 10. jaskyňu v Lome Kraľovany II... Jedenástou bola Flajsová priepasť, ktorá už neexistuje.

15. septembra sme na lokalite zorganizovali ďalšie podujatie s čistením okolia jazera. Tento deň je Dňom celosvetového upratovania (World Cleanup Day). Ide o myšlienku, ktorá vznikla zo spontánnej národnej iniciatívy Let´s Do It v Estónsku ešte v roku 2008, keď 50 000 obyvateľov vyčistilo celé Estónsko len za päť hodín. Naša iniciatíva EKODNÍ na jazere v lome Kraľovany II – Rieka má tiež rovnako dlhú tradíciu. Prakticky odvtedy, ako sme v roku 2008 na lokalitu prišli, snažíme sa o posezónne čistenie okolia jazera. Akciu organizujú v spolupráci obe organizácie: Jaskyniarska skupina Aragonit a KŠP Hippocampus. Napriek tomu, že o akcii informovala stránka Hippocampusu svojich členov, prišli z nich len traja – vedúci Peťo Lauko, Martin Hulla (ktorí sú zároveň aj členmi Aragonitu) a Tomáš Rošťok. Za Aragonit sa akcie zúčastnili P. Grochal, P. Kozoň, P. Janoušek, E. Piovarči, M. Hýll, z OS Ružomberok P. Sliačan a z OS Veľká Fatra J. Vacek s dcérou a jej priateľom. A čo nás celkom prekvapilo, prišla Eliška Prečová aj s kameramanom z televízie JOJ.

Dorazil i starý kamarát Miro Hošták, člen nezabudnuteľnej country kapely Sympaťáci, môj odchovanec vo varínskych turistických oddieloch. Samozrejme prišli aj priatelia jazera zo širšieho okolia i zďaleka, ktorým jeho čistota leží hodne na srdci, aby nám pomohli brehy jazera očistiť. Pohostili sme všetkých pivom, štamprlíkom i dobrým gulášom, za ktorý patrí pochvala kuchárom P. Laukovi a P. Grochalovi. Akciu sponzorovali organizátori E. Piovarči a P. Lauko. Na brehoch sme nazbierali úctyhodných 30 vriec environmentálnej záťaže – odpadu. P. Lauko i ja sme hovorili na kameru o akcii a o problémoch s odpadom na jazere a aký má výchovný dosah to, čo tu robíme... Ľudia sú radi, že sa jazero podarilo zachrániť a že prešiel tunelový variant diaľnice Korbeľka...

Účastníci vydarenej akcie Malý jaskyniarsky EKODEŇ na jazere 12. mája 2018. Na akcii sa zúčastnilo dovedna 50 ľudí

Poobede po posilnení prišiel čas ísť popracovať do Pieskovej sondy a na povrchovú exkurziu k ponoru Šútovského potoka. Ponor potoka je celý vybetónovaný, aby voda z riečiska doňho neunikala. Tu museli vyliať celý domiešavač, ak nie viac. Stretáme tu miestneho obyvateľa pána Cálika, ktorý sa nám posťažoval, že má problém so studňou na pozemku, ktorá je už 8,5 m hlboká a vodu stále nemá, ale je tam vraj niečo iné... S jeho zvolením sme sa šli na studňu za potokom pod náprotivným brehom pozrieť. Podľa prútikára voda tam je, ale povedal aj to, že 10 m od studne je po prúde pod zemou veľký priestor, a to nás zaujalo. Na dne studne pod skružami nás čakalo prekvapenie: pekne skrasovatená vápencová hornina s poruchou a akýmsi hrtanom, ktorý tu formovala tečúca voda. Ide tu veľmi pravdepodobne o krasový ponor. Dolu pod vápencovým stropom sú veľké granitové riečne okruhliaky a piesok, v takej hĺbke je to veľmi zaujímavé. Do studne zliezli P. Sliačan a M. Hulla. Martinovi sa zdalo, že diera nasáva vzduch. Inšpekčná kamera by nám tu veľmi pomohla, lenže pred rokom bez stopy zmizla zo základne. Potvrdzuje sa nám to, čo sme už dávnejšie predpokladali, že Šútovský potok sa musel ponárať aj pod vápencové plató severozápadne od jazera. Studňa vzbudzuje rešpekt, ale takto sa vchádza do mnohých jaskýň v Moravskom krase. Tak tento poznatok je pre nás jaskyniarov veľmi zaujímavý. Máme skutočne o čom premýšľať. P. Sliačan potom ešte tvrdo zapracoval na čelbe v našom Pieskovom tuneli, za čo mu patrí vďaka.

19. októbra dostávame na jednej z našich akcií v Pieskovej sonde od majiteľa pozemku pána Cálika povolenie pracovať v studni na vlastné nebezpečenstvo.

27. októbra sa mal na jazere konať ešte jeden EKODEŇ. Potápači mali čistiť dno jazera a televízia JOJ chcela byť pri tom. Na poslednú chvíľu však potápači akciu pre zlú viditeľnosť vo vode odvolali a museli sme odvolať aj televíziu. Jaskyniari však na akciu prišli a okrem pokračovania prác v Pieskovej jaskyni odpratali do kontajnera pred základňou nahromadené vrecia s odpadom nazbieraným na predchádzajúcej akcii a opäť dočistili i blízke okolie okolo základne (P. Kozoň, S. Bárdy, E. Piovarči).

V nedeľu 4. novembra za nádherného počasia ideme pozrieť uzáver jaskyne Ľudmila (E. Piovarči, M. Piovarčiová, P. Kozoň). Zisťujeme, že do Oravských drakov sa zrútil veľký blok a zosunula sa tam aj časť svahu. Bude to zas mordovačka, kým všetko vyhádžeme a zabezpečíme. P. Kozoň lezie k uzáveru ako prvý a zisťuje, že je opäť vylomený, resp. rozbrusovačkou sú rozrezané vrátka uzáveru. Uplynul presne rok odvtedy, čo sme uzáver opravili a pozvárali. Ide už o štvrtý atak na tento uzáver počas dvoch posledných rokov. 5. 11. privolávame na lokalitu policajnú hliadku, ktorá zdokumentovala poničený uzáver a urobila zápis (M. Hulla, M. Czelis). O situácii oboznamujeme SSJ, ktorá na opravu uzáveru plánuje prostriedky v roku 2019. Jaskyňa poškodená nebola, ale niekto ničí uzáver plánovite a zámerne. Uzáver sme opatrili reťazou a ďalším zámkom a do konca roka sme ho na niekoľkých ďalších akciách v lome monitorovali.

Najúspešnejší sme boli v roku 2018 opäť v Chorvátsku, kde sme uskutočnili už druhýkrát za sebou 5 vcelku podarených výjazdov. Na všetkých výpravách sme vykonávali prieskum jaskýň pod gesciou Silvia Legoviča a v spolupráci so skupinou Proteus Poreč.

29. mája až 3. júna sa uskutočnila naša prvá zahraničná cesta k Jame Baredine v Poreči. Napriek tomu, že ju absolvovali len štyria členovia Aragonitu (M. Puškášová, M. Hulla, M. Kanáš, E. Piovarči), dopadla celkom úspešne. Podarilo sa nám z Vergotinskej jaskyne vyťažiť na troch akciách celkove 100 nákladov sedimentu, čo nás napokon posunulo k dôležitým výhľadom dopredu. Odmenou po troch dňoch nám bol pohľad do nového priestoru, do ktorého sme veľmi obmedzene dovideli už na štvrtej zahraničnej akcii rok predtým.

30. júna sme vyrazili na ďalší výlet na Istriu. Vo Vergotinskej jaskyni sme uskutočnili len dve kopáčske akcie, na druhej sme boli s Peťom Laukom sami dvaja. V podzemí sa nám podarilo pretransportovať 110 prepraviek sedimentu. V slabšej zostave sme sa rozhodli prekopať časť nízkej chodby pred sondou, aby sme zjednodušili transport prepraviek z oblasti čelby a znížil sa tak i počet ľudí v reťazi transportu. Pozoruhodný bol nález črepu, ktorý by sa možno dal podľa ornamentu aj presnejšie datovať. Prerazili sme 6-metrový úsek, cez ktorý sa predtým bolo treba

plaziť (P. Lauko, E. Piovarči, M. Piovarčiová, M. Puškášová, A. Piovarčiová, S. Puškášová a Táňa a Vivien Klopstockové).

Tretiu zahraničnú cestu sme uskutočnili 26. 7. až 1. 8. 2018 a zúčastnili sa na nej dvaja jaskyniari z Ružomberka, piati z Aragonitu, štyria členovia moravskej jaskyniarskej skupiny Dagmar a traja nejaskyniari. Pre krátkosť času sme už nestihli operovať v Juranskej jaskyni, čo bola škoda vzhľadom na to, koľko nás bolo. Na prvej akcii sme pracovali v priepasti Baredine II a ďalšie tri vo Vergotine.

Tretia výprava na Istriu dopadla mimoriadne dobre. Okrem toho, že sa naťahalo 100 nákladov materiálu z čelby vo Vergotinskej jaskyni, objavili sa tam, aj keď v ťažších geologických podmienkach, nové priestory v dĺžke cca 26 m. Vergotinská jaskyňa tak dosiahla dĺžku 126 m. Pred pár rokmi sme začínali pri 30 metroch. Akcia sa vydarila aj spoločensky... Skrátka, bavili sme sa (E. Piovarči, M. Hulla, P. Lauko, M. Puškášová. P. Kozoň, P. Grochal, T. Klopstocková, O. Halama, M. Macko, M. Kudla, M. Ryček, A. Pěkná, J. Faksová, S. Musílková).

Náš štvrtý pobyt na Istrii bol čisto rodinný (M. Puškášová, S. Puškášová, M. Piovarčiová, A. Piovarčiová a E. Piovarči) a konal sa od 25. do 29. augusta, skrátka ďalšia „rýchlovka“. Veľmi krátku akciu vo Vergotine a prieskum v teréne nad novoobjavenými priestormi som si ale napokon predsa len vyboxoval. Zakopával som ryhu pre prepravky smerom ku vchodu, hlavne aby sa vo vykopanej ryhe chodilo pohodlnejšie a vystreto. Prieskum krovinami zarasteného závrtu nad priestormi jaskyne, ohradeného meter až jeden a pol metra vysokým kamenným múrom, však nepriniesol žiadne pozitívnejšie výsledky a zistenia.

25. až 30. septembra sme uskutočnili poslednú plánovanú akciu na Istrii v roku 2018 (P. Sliačan, P. Lauko, S. Bárdy, E. Piovarči, M. Puškášová). V priepasti Baredine II sme na prvej akcii ťahali z dna suché a košaté kmene stromov, ktoré prekážali v zostupe. Druhú a najdôležitejšiu akciu sme uskutočnili v Juranskej peči. Zistili sme, že takto na jeseň sú v jaskyni dobré podmienky na kopanie. Sediment v sonde doslova zgranuloval a vyschol tak, že sa toľko nelepil na prepravky. Nami vykopaný rigol nebol zavalený. Vyťahali sme 25 tridsaťlitrových prepraviek a sonda sa postupne poriadne prehĺbila. Peťo Sliačan si to na čelbe pekne užil. Priestor je na dne výkopu vysoký už 2 metre. Dolu na čelbe bude treba už dvoch ľudí. Úsilie v budúcom roku investujeme i do tejto lokality. Vo Vergotine sme akciu neuskutočnili; mali sme zamerať nové priestory, prípadne preraziť chránený priechod do objavenej sienky s komínom. Urobíme tak na nasledujúcej väčšej akcii v roku 2019.

Všetkým účastníkom našich akcií a podujatí doma i v zahraničí i touto cestou ďakujem za mimoriadnu snahu a obetavosť a prajem v nasledujúcom roku veľa úspechov.

Záverečná štatistika podľa počtu akcií: 1 – M. Piovarči, 2 – M. Czelis, J. Vacek, F. Vacek, Z. Vaceková ml., N. Vaceková, P. Janoušek, M. Hýll, 3 – O. Halama, J. Litvík, S. Puškášová, 4 – D. Kopták, S. Bárdy, 5 – M. Ryček, A. Pěkná, M. Kudla, J. Faksová, M. Kanáš, A. Piovarčiová, P. Sliačan, 6 – P. Grochal, 9 – P. Lauko, 15 – M. Puškášová, M. Piovarčiová, 16 – M. Hulla, 30 – P. Kozoň, 56 – E. Piovarči.

Eduard Piovarči,
vedúci JS

JASKYNIARSKA SKUPINA ARACHNOS – SLOVENSKÝ KRAS

Členovia skupiny vykonali v uplynulom roku na území Slovenského krasu 24 akcií, v rámci ktorých sa venovali podzemnému i povrchovému prieskumu, fyzickým postupovým prácam, technickému a materiálnemu zabezpečeniu postupových prác, kontrolnej činnosti a monitoringu, mapovaniu a fotodokumentácii.

Pozornosť sme sústredili predovšetkým na Gombaseckú jaskyňu a Jaskyňu v ponore Jašteričieho jazera.

V **Gombaseckej jaskyni** sme asistovali pracovníkom SSJ pri mapovaní priestorov horného poschodia, objavených v r. 2016. Naďalej sme sa tiež venovali prieskumu ďalších možností

Klenotnica v hornom poschodí Gombaseckej jaskyne

postupu a prekopali sme náročných 5 m nových priestorov. Robili sme aj fotodokumentáciu dosiaľ nenafotených priestorov, častí a výzdoby (pre náročnosť a pracovno-prieskumné priority sme ju celkom nedokončili). Práca v tejto lokalite je objektívne sťažená tým, že sme časovo limitovaní otváracími hodinami sprístupnenej časti jaskyne, takže musíme neustále sledovať hodinky a včas opustiť pracovisko, čo pri pracovnej a prieskumnej činnosti je nanajvýš obmedzujúci faktor. A tiež to vylučuje akúkoľvek činnosť v zimných mesiacoch, keďže jaskyňa je zatvorená, pričom práve v zimnom období by to bola ideálna pracovná lokalita. V jarných mesiacoch sme zasa obmedzení vysokým stavom vody na riečisku, teda prakticky neprístupnosťou pracovných priestorov. Na druhej strane spolupráca s personálom jaskyne bola v minulom roku korektná a bezproblémová.

V **Jaskyni v ponore Jašteričieho jazera**, kde sme pôsobili druhý rok, sme opäť fyzicky popracovali na ďalšom postupe. Pôsobenie v tejto lokalite je extrémne náročné na čas, na fyzické sily, na psychiku atď. Napriek tomu sme objavili 15 m nových priestorov, z čoho 5 m bolo prekopaných. Zároveň sme priebežne vykonávali zabezpečovacie práce kvôli pracovným podmienkam a bezpečnosti na koncovom pracovisku a pripravovali materiálne a technické zabezpečenie na ďalší postup. Pokračovali sme aj v prieskume komínov a premapovali sme úsek od vchodu po Veľkú priepasť, kde sme zaznamenali výrazné odchýlky oproti pôvodnej mape.

Naďalej sme pôsobili aj v pracovnej lokalite SR-02, tzv. Nový Malinčiak, ktorú sme zväčšili o 1,5 m.

Povrchové akcie boli zamerané prevažne na okolie Jaskyne v ponore Jašteričieho jazera. Tu sa nám podarilo v zimných mesiacoch za pomoci termo- a infrakamery zamerať teplotné rozdiely, ktoré by mohli naznačovať vyúsťovanie známych komínov na povrch. Povrchovým prieskumom sme sa snažili vytýčiť ďalšie možnosti výskytu podzemných krasových javov v oblasti.

V ďalšej činnosti plánujeme pokračovať aj v nasledujúcom roku 2019.

Ladislav Juhász,
predseda skupiny

SPELEOKLUB BADIZER ARDOVO

Pracovnú činnosť klubu sme zamerali na lokalitu **Ardovská vyvieračka**, kde sa uskutočnili dve pracovné akcie, ktoré boli zamerané na lokalizovanie výduchov a prieskumné výkopové práce. V **Ardovskej jaskyni** sme vykonali prieskum možného otvorenia novej spojovacej chodby medzi prvou a druhou úrovňou jaskyne, ktorá by umožnila lepší transport materiálu potrebného na prieskum komínov v tretej úrovni a hlavne lepšiu cirkuláciu vzduchu. Peter Papko v spolupráci s Jurajom Kankulom pracovali na rozšírení priechodu z druhej do tretej úrovne tejto jaskyne, kde pre kolísajúci nedostatok kyslíka mohli uskutočniť len dve pracovné akcie. V spolupráci so Speleo Rožňava sa Gabriel Jakab zúčastnil 3-krát na výkopových prácach na lokalite Vyvieračka pri cintoríne v Slavci a pracovných akcií 4-krát v Gombaseckej jaskyni a ďalších lokalitách v Slovenskom krase, pri ktorých sa zúčastnil aj Peter Papko. Jozef Grego a Gabriel Jakab uskutočnili v termíne 3. – 29. apríla biospeleologický prieskum viacerých krasových prameňov a jaskýň v oblasti Hercegoviny. Výskum bol zameraný na prítomnosť podzemných druhov mäkkýšov. Jozef Grego sa v období 1. 5. až 15. 5. zúčastnil biospeleologického prieskumu jaskýň a vyvieračiek v Gruzínsku, v provinciách Racha, Imereti a Samegrelo, a v Grécku na Peloponézskom polostrove v pohoriach Taigetos a Parnon. Vo januári sme spolupracovali s OÚ Ardovo na realizovaní turistického pochodu s názvom Spoznaj svoje okolie. Na Plešiveckej a Silickej planine sa uskutočnilo viacero povrchových akcií.

Alexander Skokan,
predseda speleoklubu

Gruzínsko, Imereti, jaskyňa Magara. Foto: M. Olšavský

Gruzínsko, Imereti, Balda, vodopád rovno z ústia jaskyne Toba. Foto: M. Olšavský

Gruzínsko, Racha, Nikortsmintha, výver rieky Shareula z jaskyne rovnakého mena. Foto: M. Olšavský

SPELEOKLUB BANSKÁ BYSTRICA

Tajovský kras. Sondážne práce pri periodickom prameni v Tajovskej doline, zahĺbenie sondy do hĺbky 1,5 m.

Harmanecký kras. Rakytovská vyvieračka, rozširovanie výtoku a znižovanie prahu vývery. Vykonali sme revíznu návštevu Lastovičej jaskyne. V Harmaneckej jaskyni sme v uplynulom roku nevykonávali činnosť.

Tradičná kúpačka v Jeleneckej jaskyni

Ponický kras. Hlavnou lokalitou bol aj v minulom roku systém Ponickej jaskyne. V treťom vchode do Ponickej jaskyne – v Rudolfšachte – boli osadené oceľové rebríky. Následne na ďalších akciách bol čistený priestor za polosifónom, nainštalovaná unikátna lanovka, ktorou sa materiál nevyťahuje, ale spúšťa na riečisko, bol rozširovaný tobogan a chodba za ním na riečisko. V Železnej šachte sa vykonala príprava na montáž „alvegu". V zime sme hľadali výduchy zo systému, žiaľ, stále nič nové.

V Slepúchovej jaskyni sme pokračovali v kopáčskych prácach s čiastkovým postupom.

Na Drienku sme vyčistili sondu v závrte s vrtom, prastaré pracovisko opustené po objavení jaskyne.

Pri jednej revíznej návšteve sme zistili, že Starý Drienok už netreba uzatvárať, lebo ho v lete niekoľko metrov za vchodom riadne zavalilo.

Starohorský kras. V JSP bola vykonaná jedna prieskumnosondážna akcia.

Jelenecká jaskyňa – vykonali sme jednu revíznu návštevu jaskyne.

Spolupracovali sme aj na iných lokalitách, v Jaskyni mŕtvych netopierov so Speleoklubom Ďumbier, na akciách organizovaných OS Brezno.

Ochrana jaskýň. V rámci strážnej služby sa aj tento rok uskutočnilo množstvo revíznych akcií v jaskyniach a na lokalitách Drienka, Pískavý Jano, Medená, Pri šachte, Starý Drienok, Feďova, Lovec medveďov, Lastovičia, Oravecké žriedlo, Kamenný mlyn a iné, počas ktorých neboli zistené žiadne poškodenia uzáverov ani jaskýň.

Iná činnosť. Na základe zmeny stanov odsúhlasenej na vlaňajšej výročnej schôdzi sme sa začali venovať výskumu a prieskumu aj iných podzemných priestorov. Konkrétne sme sa spolupodieľali na prieskume unikátneho banského diela Voznickej dedičnej štôlne; prieskum sme vykonávali v oblasti pri vyústení štôlne na povrch pri mlyne vo Voznici, v priestoroch pri

Prieskum Voznickej dedičnej štôlne

Hámorskej šachte a pri starej Majeršachte. Prieskum v štôlni je veľmi nebezpečný, miestami až život ohrozujúci, keď pri chôdzi po čiastočne zatopenej chodbe hrozí prepadnutie prieskumníka do spodnej odvodňovacej rúry (dedičná štôlňa je vyrazená ako dvojrúra nad sebou) a jeho možné utopenie. Prieskum sme preto vykonávali aj s použitím moderných prostriedkov diaľkového prieskumu. Vyvinuli sme a následne použili na prieskum kamerové plavidlo s dvomi kamerami, jedna bola záznamová a druhá on line prenosová na monitor, plavidlo bolo upútané na šnúre k akumulátorovému navijaku, pričom po prúde voľne splavovalo a späť sa vytiahlo elektronavijakom. Takto sme skúmali stav štôlne pod Hámorskou šachtou aj pod starou Majeršachtou, na prieskum štôlne od vyústenia proti toku vody sa využila koľaj podvesnej drážky, na ktorú bol skonštruovaný elektrický robotický vozík s elektrickým pohonom 4 × 4 na diaľkové ovládanie, podobne ako už spomenuté plavidlá bol tiež vybavený dvomi kamerami. Okrem toho sa spod Majeršachty pustilo voľne plávajúce prieskumné plavidlo s osvetlením a so záznamovou kamerou, ktoré malo voľne doplávať do Hámorskej šachty, kde malo byť zachytené na zrealizovanej nornej stene; asi pre extrémne nízky stav vody počas prieskumu tam však nedoplávalo, uvidíme, či sa tak stane v nasledujúcom období.

Naši členovia Stacho Mudrák a Martin Budaj naďalej pokračovali vo vývoji jaskyniarskeho informačného systému therion (http://therion.speleo.sk).

Ing. Štefan Mlynárik, predseda speleoklubu

SPELEO BRATISLAVA

Rok 2018 sa zaradí k tým úspešným v histórii skupiny. Intenzívne sme pracovali v Borinskom krase i v krase Belianskych Tatier a v oboch územiach sme zaznamenali dôležité objavy. Členovia, čakatelia a priaznivci Spelea Bratislava odpracovali v jaskyniach Malých Karpát, Tatier a ďalších oblastí Slovenska roku 2018 spolu 2670 hodín počas 98 akcií.

Borinský kras. Od začiatku roka sme plynule pokračovali v jaskyni **Stredná garda** v postupových prácach. Hlavný objav sa udial 10. februára v odhadovanej dĺžke 100 m. Postupne nasledovali ďalšie objavy, ktoré boli zavŕšené prepojením jaskyne s **Borinským systémom** dňa 24. marca. Neskôr sa podarilo jaskyňu spojiť aj na inom mieste v oblasti Čierneho dómu. Objavené priestory majú podobný charakter ako zostupná časť Starej gardy. Sú tu aj dva dómy (Plánovaný a Dóm prieskumníkov). Ku koncu roku sme jaskyňu zamerali v dĺžke 278 m s deniveláciou -54 m. Po prepojení jaskyne Stredná garda na systém sa aktivita skupiny preniesla na ponor povyše. Vodu sme odklonili do ešte vyššie položeného ponoru (**Nová garda**) a 7. apríla tu začali sondovacie práce. Už v polovici mája sme v hĺbke 4 m nazreli do voľných priestorov, avšak sonda nebola zabezpečená a nestabilné bloky sa zosunuli. Od konca jari sa jaskyňa **Horná garda**, ako sme ju pomenovali, stala hlavným pracoviskom Spelea Bratislava. Pracovné úsilie sme vynakladali najmä na rozširovanie a zabezpečovanie vstupných partií, pričom sme viackrát prebudovali paženie tvorené lešenárskymi rúrkami, drevenými hranolmi a oceľovými pažnicami Union. Do spomenutých voľných priestorov jaskyne sa nám tak podarilo dostať až 29. augusta. Ďalšiu aktivitu sme venovali vybudovaniu stabilného vchodu. Na tento účel sme vybetónovali steny prielezu v hĺbke 3 – 4 m a na ne potom uložili tri betónové skruže s vnútorným priemerom 80 cm v celkovej dĺžke 3 m. Do konca roka sme okolie skruží zahádzali vyťaženým materiálom a neskôr aj pokračovali v prácach na dne jaskyne. Jaskyňa má vertikálny charakter s odhadovanou hĺbkou 20 m. Na tejto lokalite sme odpracovali 24 akcií, najviac spomedzi všetkých jaskýň. Postupové práce sme vykonávali aj v jaskyni **Sedmička**, a to v Hornom poschodí v oblasti Mišovej svadby a na konci za Výstavnou sieňou, kde sa podarilo prejsť 8 m v nových úzkych priestoroch, ktoré budú vyžadovať

oto:

Otváranie jaskyne Horná garda. Foto: L. Strelková

V úvodnom meandri jaskyne Horná garda.
Foto: M. Mikuš

rozšírenie. V tejto časti jaskyne sme aplikovali merkaptán ako stopovaciu látku, ktorú sme potom o 2 dni zachytili v jaskyni **Stará garda** v oblasti Siene v priechode. V Sedmičke aj v Starej garde sme tiež fotografovali vybrané priestory. V jaskyni **Jazvečí hrad** sa pokračovalo v čistení chodieb od hlinito-ílových sedimentov. Konečne sa podarilo dostať do priestorov bez stôp po jazvecoch. V aktuálne prekopanej chodbe nazvanej Dračia nozdra sa zaregistrovalo prúdenie vzduchu. Postup v jaskyni 3 m za minulý rok sa dosiahol počas 5 akcií. Dve akcie boli venované jaskyni **Eksplo**, kde sme spohodlnili a rozšírili hlavnú časť jaskyne. Akcie zamerané na fotografovanie sa uskutočnili v jaskyni **Veľké Prepadlé J-1** a v jaskyni **Vlčie jamy**. Vyčistili sme vchod do **jaskyne P-5**, ako aj jej širšie okolie. Pre Bratislavskú vodárenskú spoločnosť sme upravili ústie **vyvieračky Medené Hámre** – osadenie nového stavidla. Jaskyňa **Dolná skala** bola individuálnym pracoviskom I. Filla, ktorý ju v priebehu roka navštívil 56-krát; jeho činnosť spočívala v budovaní uzáverov a čiastočne aj v kopacích prácach. Podobným pracoviskom je **Trávnikova rodinná jaskyňa**, kde O. Trávnik vykonal 8 akcií zameraných na postup v koncových partiách.

Kras Devínskej Kobyly. V tejto časti Malých Karpát vykonávame prieskum v jaskyni **Šumienka** (pôvodné označenie **Jaskyňa v Štokeravskej vápenke**). Prehlbovali sme dno tejto krátkej jaskyne a materiál vynášali von pomocou lanovky. Hlavným prínosom za rok 2018 bolo vedecké zhodnotenie lokality, keď skupina geomorfológov z Univerzity v Innsbrucku navštívila túto jaskyňu a odobrala vzorky na ďalší výskum. Potvrdilo sa, že jaskyňa je hypogénneho pôvodu, vytvorená rozpúšťaním vápenca agresívnym médiom. V jaskyni sa neskôr uskutočnila aj fotografická dokumentácia luminiscencie, osadili sa meračské body a čiastočne sa zamerala.

Pred Merkaptánovou puklinou v Starej garde.
Foto: M. Ševeček

priestorov. Z novoobjavených cca 700 m sme 260 m zamerali, celkovo sme v roku 2018 tu zamerali 383 m. V jaskyni sme vybudovali podzemný tábor, osadili sme ďalšie stúpačky a rozšírili úzke miesta na pohodlnejší prechod jaskyňou. Na tomto mieste treba oceniť spoluprácu s jaskyniarmi z iných skupín (Plavecké Podhradie, Banská Bystrica, Tribeč, Muránska planina, Košice). **Ihličiakova jaskyňa** je vzhľadom na polohu blízko ubytovacieho zariadenia oddychovým pracoviskom, avšak môže sa stať vstupom do rozsiahlejšej sústavy v Novom vrchu. Obhliadka v zime potvrdila, že sa správa ako spodný vchod, Následné akcie v koncovej úžine sa zamerali na odstránenie balvanov a neskôr na ťaženie piesočnatých sedimentov. Celkovo sa tu počas 4 akcií podarilo postúpiť 3 m dopredu. Dve akcie sa uskutočnili v **Jaskyni starých objaviteľov**; prvá prebiehala v komíne vybiehajúcom z najnižšieho miesta v jaskyni, kde sa postúpilo 6 m, a druhá akcia bola zameraná na rozširovanie prepojky s **Balónovou jaskyňou**, pričom sme zistili, že aj Balónová jaskyňa sa správa ako spodný vchod do systému. Tri akcie sa venovali prieskumu **Škaredého žľabu**, zaregistrovali sme tu 8 malých jaskýň, z toho sme 6 zamerali.

Vysoké a Belianske Tatry. V roku 2018 sme pôsobili takmer výlučne v masíve Nového vrchu v Belianskych Tatrách, lokality Vysokých Tatier sme navštívili len exkurzne. Hlavným pracoviskom bola **Sedlákova diera**, kde sme počas 7 akcií zaznamenali aj najrozsiahlejšie objavy. Už koncom apríla sme zlaňovali do nových priestorov za Jurkovou tridsiatkou a preliezli rozmerné chodby s dómovitým priestorom, v jednom smere ukončené studňou s vodnou hladinou. V objavoch sa pokračovalo aj počas nasledujúcich výjazdov v auguste a októbri. Počas 10-dňového prázdninového výjazdu sme tu uskutočnili iba 1 akciu; podarilo sa vyliezť 10 m skalný stupeň a prejsť ďalej 100 – 150 m k strmej šikmine. Úspešná bola aj akcia v októbri, keď sa po zlanení 20 m šachty našlo ďalších odhadom 300 m nových

Spolupráca s jaskyniarskymi skupinami a klubmi na iných lokalitách. Potápačská dvojica J. Blaho a M. Ševeček pokračovala vo výskume jaskyne **Teplica** v Muránskej planine. Spolu s pomocníkmi z domácej skupiny, skupiny Jána Majku, Trnavy a Bratislavy postúpili za preplávaným sifónom v suchých partiách 50 m a zanorili sa v ďalšom sifóne 120 m. Objavy aj

Michal Ševeček zameriava nové časti Veľkého sifónu v Teplici.
Foto: J. Blaho

z predchádzajúceho roka zamerali v dĺžke 320 m. Tá istá dvojica v spolupráci s jaskyniarmi zo skupiny Orava preplávala hlavný sifón v **Brestovskej jaskyni** a v chodbe za sifónom umiestnila lavínový vyhľadávač s cieľom lokalizovať na povrchu miesto potenciálneho prieniku do jaskyne.

Tradične sme sa zúčastňovali spoločných pracovných akcií s Jaskyniarmi Plavecké Podhradie (Plavecká jaskyňa, Plavecká priepasť), s OS Jána Majku (Kečovská vyvieračka č. 3, Majkov ponor), so Speleoklubom Trnava (Orešanská sonda, Vajsáblova jaskyňa), OS Čachtice (Čachtická jaskyňa, OMVJ), Speleoklub Banská Bystrica (Jaskyňa strateného prsteňa) a Speleoklub Nicolaus (Jaskyňa na Grúni, Csurgó v Jelšavskom krase). Zúčastnili sme sa aj expedície Demänová v zimnom období.

Iná činnosť. Spolu so Speleoklubom Trnava sme zorganizovali úspešný 7. ročník Speleoškoly pre verejnosť. Uskutočnili sme Deň detí v Borinskom krase s približne 40 detskými účastníkmi, súčasťou bola návšteva jaskyne a športové aktivity na lane i povrazovom rebríku. Viacero exkurzií sme urobili pre skautov, pre študentov i pre pracovníkov Univerzity v Innsbrucku. Jeden člen nášho klubu sa zúčastňoval cvičení Jaskyniarskej záchrannej služby. Podieľali sme sa na monitoringu výskytu netopierov.

Peter Magdolen, člen výboru

OBLASTNÁ SKUPINA BREZNO

Uplynutý rok 2018 môžem zhodnotiť ako úspešný čo sa týka počtu odpracovaných akcií, ako aj pekných objavov. Čo ma však najviac teší, je spolupráca so susednými skupinami a hlavne udržiavanie priateľstva medzi jaskyniarmi. Z vlastnej skúsenosti viem, že jeden jaskyniar toho veľa nenarobí a aj radosť z objavu je väčšia, keď jaskyne ľudí spájajú. I keď spolu žiadnu jaskyňu neobjavíme, priateľstvo a pekné spomienky nám zostanú. Tí, čo si myslia, že jaskyňa je len „ich“, pripomínam našu pominuteľnosť, žiadnu jaskyňu si nezoberú domov do vitrín v obývačke.

V tomto duchu objavovania a kopania sme pokračovali v začatej práci z minulého roka na lokalitách Hornolehotského krasu:

Jaskyňa pod Svibovou bola naďalej našou top lokalitou čo sa týka objavov. Po dvoch akciách kopania a rozširovania na konci Krížovej chodby nasledoval 1. mája objav krásne vyzdobenej horizontálnej chodby. Pribudli nám tak ďalšie metre a aj ďalšie miesta, kde by to mohlo pustiť ďalej. Po zameraní celej jaskyne je jej aktuálna dĺžka 454,14 m. Je to náročná vodná jaskyňa, ale veríme, že to nie je koniec a stále nám má ešte čo ukázať.

Uskutočnili sme tu 6 akcií prevažne v zložení Ľubomír Múka st., Matúš Matejka, Libor Štubňa, Mariana Múková a Tomáš Kučera.

Konská jaskyňa. Foto: Ľ. Múka st.

Pri Konskej jaskyni. Foto: Ľ. Múka st.

Jaskyňa Letné slnko. Po zameraní povrchu a vzájomnej polohy jaskyne Letné slnko a Jaskyne pod Svibovou ešte viac vzrástla perspektíva a zmysel náročného kopania. Odpracovali sme tu 25 akcií, prevažne v zložení Ľubomír Múka st. a Mariana Múková. Pomôcť boli Libor Štubňa, Paľo Huťka a Tomáš Kučera. Vyviezli sme 576 fúrikov hlinito-piesčitého náplavu. Zatiaľ je dĺžka jaskyne 12 m. Uvoľnené priestory začínajú využívať netopiere a jaskyňa pomaly ožíva.

V Bystriansko-valaštianskom krase sme pracovali najviac v **Konskej jaskyni**. Od 8. 2. do 2. 9. sme postupne zahlbovali sondu v závale popri západnej stene a zároveň sme zával zaisťovali. Dňa 2. septembra sme sa konečne dostali do pekne vyzdobených priestorov. Jaskyňa sa vyznačuje bohatým výskytom pizolitov. Na výkopových prácach sa počas roka zúčastnili členovia OS Brezno Ľubomír Múka st., Mariana Múková, Matúš Matejka, Peter Molčányi a Tomáš Kučera a členovia Speleoklubu Banská Bystrica Libor Štubňa, Paľo Huťka a Ivan Majer. Po zameraní má jaskyňa dĺžku 47 m, končí sa zúženým miestom so silným prievanom. Je veľmi blízko Jaskyne vo Vŕškoch, ale zvukový kontakt sme nadviazali len poklepávaním. Celkovo sme tu uskutočnili 17 akcií.

V susednej **Jaskyni vo Vŕškoch** sme uskutočnili 2 kopacie akcie v zložení Ľubomír Múka st., Mariana Múková a kontrolnú akciu v súvislosti s prácami v Konskej jaskyni, kde bol Matúš Matejka.

Počas jesene sme v prípade nepriaznivého počasia sondovali v **Jaskyni pod dubom** (k. ú. Nemecká, časť Dubová); odpracovali tu sme 3 akcie v zložení Ľubomír Múka st., Mariana Múková.

Priebežne sme vykonávali povrchové akcie a kontroly jaskýň a uzáverov.

V priebehu roka sme spolupracovali so Speleoklubom Muránska planina na lokalitách Jaskyňa na hrane, v občasnej vyvieračke v Havraníku a v Jaskyni poľsko-slovenského priateľstva. Vzájomne sme si pomáhali aj so Speleoklubom Banská Bystrica.

Dokopy sme počas roka uskutočnili 57 akcií.

Ďakujem všetkým jaskyniarom a dobrým ľuďom, čo nám pomáhali.

Ľubomír Múka, predseda skupiny

Konská jaskyňa. Foto: Ľ. Múka st.

SPELEOKLUB CASSOVIA

Mesačný tieň

V priebehu roku 2018 sa uskutočnilo pod vedením I. Papa a bratov Šusterovcov v tejto lokalite spolu 6 povrchových a podzemných prieskumných akcií.

Fotka je z cvičenia jaskynnej záchrannej služby Salvaspeo v jaskynnom systéme Paula Damma v najhlbšej rumunskej jaskyni V5 (-653 m hlboká a 20 km dlhá). Cvičenie prebiehalo v dňoch 13. – 16. 9. 2018 na planine Padis v pohorí Apuseni. Zúčastnilo sa ho 50 jaskyniarov z Rumunska, Maďarska, Srbska, Poľska a Slovenska. Foto: P. Kočiš

V oblasti Krvilačného meandra vykonávali ďalšie prieskumy komínov pomocou horolezeckej techniky. Vyliezol sa dosiaľ neprelezený 10 m komín. Nadväzovalo sa na objavy ešte z roku 2017. Jedna pracovná akcia bola venovaná vyneseniu pokazenej elektrocentrály Honda a dovezeniu novej. Prívalové vody z leta zanechali stopy na bivaku a naznačovali jeho možné ohrozenie, preto sa rozhodlo vybudovať nový, komfortnejší. Práce boli vykonané aj vo vstupnej šachte pri osadzovaní stúpačiek. Počas každej akcie sa vyniesol z jaskyne odpad a nepotrebný materiál. Pri jednej povrchovej akcii sa lokalizovali a zaznamenávali výduchy, ktoré naznačujú potenciálne napojenie na jaskynný systém. Z jaskyne Kostolík sa vynieslo náradie a nepotrebný materiál.

Drienovská jaskyňa a krasové oblasti Jasovskej planiny

SK Cassovia sa od apríla 2018 zúčastňuje projektu výskumu, ktorý sleduje stav horninového masívu v Drienovskej jaskyni. Registráciu dát extenziometrických meraní z dilatometra zabezpečuje prof. Ing. M. Zacharov, CSc. Dáta registrujeme 1 × mesačne.V jaskyni sú inštalované dva mechanicko-optické dilatometre TM-71 nad korytom podzemného toku v blízkosti suchého vchodu. Dilatometer je vhodný na dlhodobé a veľmi presné 3D meranie pomalých plazivých pohybov dvoch susedných horninových blokov oddelených od seba puklinou (trhlinou), resp. zlomom. Celkove sa uskutočnilo 9 akcií súvisiacich s inštaláciou, montážou a odčítavaním dát z dilatometra.

Opravili sa poškodené uzávery horného a spodného vchodu do Drienovskej jaskyne. Osadený bol aj uzáver na vrchné poschodie jaskyne v spolupráci s Hájskym klubom športovej speleológie.

V Priepasti IP sa realizovali merania zloženia ovzdušia. Dôvodom merania boli problémy s dýchaním a bolesťami hlavy počas prieskumných prác v spodných častiach priepasti, najmä na dne, v dôsledku vydýchania O_2 a zvyšovania koncentrácie CO_2.

Dve nové lokality Bereš a Šomšákova priepasť boli zaregistrované členmi HKŠS. Následne sa vykonával spoločný prieskum. V ústí lokality Bereš sa našiel kovový artefakt. Nález sa oznámil Archeologickému ústavu SAV v Košiciach, ktorý sa aj zúčastnil ďalšieho prieskumu lokality.

Dve akcie boli venované aj sondážnym prácam v krasovej prepadline Bak út v južnom svahu Jasovskej planiny. Ide o rozsadlinovú jaskyňu, zatiaľ bez možnosti ďalšieho pokračovania.

Počas terénnych rekognoskačných prác sa spresnila lokalizácia vchodov do niektorých

lokalít Jasovskej planiny a ich poloha sa vyznačila do mapy 1 : 10 000.

Niektorí členovia klubu pomáhali pri sondážnych prácach na perspektívnych lokalitách členom Speleoklubu Drienka.

Drienovská jaskyňa, aktívny tok, oprava poškodeného uzáveru. Foto: Š. Seman

Kunia priepasť

Do Kunej priepasti sa uskutočnila jedna akcia na preskúmanie stropných častí v koncových častiach priepasti. Horolezecká partia Š. Šuster, M. Sabovčík, D. Bardoš a M. Škorvanek vyliezla do viacerých komínov, žiaľ, všetky nádejné možnosti sa končia v úzkych neprieleźných škárach. V priebehu roka sa počas terénnych rekognoskačných prác vykonala aj kontrola uzáveru vchodu do priepasti.

Spoločenské podujatia a exkurzná činnosť

Člen nášho klubu Pavol Kočiš bol organizátorom a predsedom komisie v súťaži Speleofotografia 2018.

Štyria členovia (T. Hurtuk, E. Morocz, R. Klema a P. Kočiš) sa zúčastnili v Rumunsku v pohorí Padiš v oblasti Varasoaia v priepasti V5 nácviku speleozáchrannej činnosti. Akcie sa zúčastnili okrem domácich jaskyniarov aj skupiny z Maďarska, Poľska a Srbska.

Členovia klubu uskutočnili exkurziu do krasových oblastí Republiky Čierna Hora.

Zúčastnili sme sa aj Jaskyniarskeho týždňa SSS v Strážovských vrchoch a exkurzií do jaskýň Jánskej a Demänovskej doliny.

Ing. Jozef Thuróczy, predseda SK

OBLASTNÁ SKUPINA ČACHTICE

Hladový prameň. Počas roka sa v jaskyni dvakrát podarilo zorganizovať čerpací pokus, najmä vďaka priateľom ČSS ZO 6-07 Tišnovský kras. Voda v jaskyni klesla už začiatkom roka cca 2 m pod hladinomer, ktorý v jaskyni osadila SSJ. Na akcii u priateľov v Tišnove začiatkom februára nás prehovárajú, aby sme to skúsili. Čerpadlá a hadice zabezpečia. Počas prvej akcie sa nám darí jazero vyčerpať aj napriek mnohým skeptickým názorom jaskyniarov. Čakala nás úmorná práca vo vode, bahne a pred nami niekoľko kubických metrov materiálu nahádzaného do sifónu našimi predchodcami. Ani počas druhého čerpacieho pokusu sa nám nepodarilo overiť, či potápač v roku 1960 prešiel do neznámych podzemných priestorov. Veľkou zaujímavosťou je, že voda sa od augusta do konca roka v jaskyni nepohla a „jazero“ zostalo suché. V blízkosti vchodu čistíme sondu, kde pracovala skupina pod vedením J. Majka. V jaskyni sa pracovalo na čistení a zaznamenali sme niekoľko pokusov dostať sa neoprávnene dnu a poškodenie mreže. Jaskyňa a mreža náporom odolali.

Čachtická jaskyňa. V Čachtickej jaskyni sa pracovalo prevažne v častiach Jarine dómy. Výrazným uľahčením bolo prekopanie skratky (spojky) do novoobjavených priestorov, vďaka čomu už netreba so sebou ťahať lezecký výstroj. Na mieste nálezu stoličky z mamuta sa nám podarilo objaviť bohaté nálezisko kostí a zubov, ktoré sme odovzdali do SMOPaJ v Liptovskom Mikuláši, kde budú podrobené bližšiemu skúmaniu. Zo zatiaľ zistených nálezov vieme povedať, že sa našli zuby mamuta, koňa, pratura, nosorožca, ale aj soba a iné. Jedna pracovná akcia prebehla aj v Kamennom dóme, kde sa sondovalo.

II. čerpací pokus v jaskyni Hladový prameň (tábor)

OMVJ. Nekonečné množstvo materiálu a niekoľkoročná drina nám tento rok umožnili nahliadnuť do nových, neznámych priestorov. Na akcii začiatkom roka sme osadili a ukotvili sieť, ktorá zachytáva padajúce kamene na dno priepasti. Na akcii koncom apríla sa nám dno priepasti začalo zužovať, čo bolo znamením, že sme blízko. Kamene spadnuté z povrchu sa nemohli dostať ďalej. Kopaný profil v hornej časti 3 × 3 m sa zúžil na 1 × 0,15 m. Čakalo nás niekoľko prácnych akcií na rozširovaní úžiny, až sa nám podarilo na akcii 4. 5. nazrieť pod rovný strop, spod ktorého vial intenzívny prievan. Začali sme postupovať vodorovne a na akcii 24. 6. sme sa dostali za úžinu a objavil sa voľný priestor s výškou 3 × 2 × 0,6 m, kde bolo pod stenou vidieť voľné pokračovanie. Zlom prišiel až 27. 7., keď sa slovensko-česko-poľskej skupine podarilo objaviť vertikálnu puklinu, ktorá bola prielezná, a tak sme sa dostali do voľných priestorov. Niekoľko úžin, krásne modelovaná priepasť a konečne voľný priestor, ktorý nám umožní ukladanie materiálu priamo pod zemou bez ťahania materiálu na povrch. Následne sa jaskyňa zabezpečovala pred padajúcim kamením a rozširoval sa prielez do nových priestorov. Počas roka sme odovzdali archeologické nálezy Krajskému pamiatkovému ústavu v Trenčíne, ktorého zamestnanci spravili aj terénnu obhliadku lokality. Všetky nálezy sa dostali do SMOPaJ v Liptovskom Mikuláši. Počas roka sme zaznamenali niekoľko pokusov o vylomenie mreže.

Landrovská jaskyňa. V Landrovskej jaskyni bolo vykonaných 19 akcií. Hneď v apríli nám po prvej akcii vypadol Vlado Zámečník, a tak sme s Petrom museli riešiť, ako ďalej. Na pár akciách nám pomohli chlapci zo skupiny, za čo im ďakujem. Na dve akcie sa nám podarilo naverbovať nejaskyniarov, ale nakoniec sa k nám pridal Vlado Dzurák a veľa nám pomohol, za čo mu patrí vďaka. V závale sme postúpili zhruba 5 metrov, o ktoré budeme musieť predĺžiť lanovku, lebo potrebujeme tri akcie, až dopravíme materiál von z jaskyne. V sonde nad jaskyňou sa v máji a júni vykonali dve dvojdňové akcie, čím sa razená štôlňa predĺžila na 3,2 metra. Na sondu bol zhotovený uzáver. (P. Pospíšil)

Beckovská jaskyňa. V Beckovskej jaskyni sa pokračovalo v hĺbení sondy na samom dne, kde predpokladáme nové pokračovanie, čomu nasvedčuje intenzívny prievan v pukline.

Fosílna vyvieračka. V spolupráci s OS Inovec, ako aj s prispením členov iných klubov (Trenčiansky SK, JK Dubnica n/V, JK Dem. Dolina), poľských a moravských jaskyniarov sa na Starej (fosílnej) vyvieračke pri Čachticiach pri výkopových prácach v severovýchodnej vetve postúpilo o 15 m. V tomto smere bol od sedimentov vyprázdnený meander šírky 1,5 až 2 m, vysoký 5 – 6 m. V jeho JZ výbežku sa tiež postúpilo o 2 m hlbšie. Objem vyprataných sedimentov dosiahol 80 m^3.

Po akcii v Landrovskej jaskyni. Foto: archív OS Čachtice

Svetluška. Foto: M. Macho

Svetluška. Začiatkom roka prebehli prerábky na dokončenie „alvegu“ a ťažba materiálu až na povrch. V jaskyni bolo potrebné namontovať vodiace časti pre lano. Počas akcií sa ruší aj halda v okolí jaskyne a materiál sa ukladá pri skruži. V jaskyni sa montuje druhá plošina a ukotvenie pre navijak. Tiež sa montuje vzpera po šibenicu a ťahanie materiálu pomocou navijaku ide ľahko. Rozbíjanie balvanov na dne Magickej pukliny a zrušenie druhej plošiny. Vztyčujeme dlhú vzperu s držiakom na navijak. Pomocou minikamery monitorujeme úzku puklinu. Výsledky sú nejasné, ale puklina pokračuje a priestor sa zväčšuje. Rozširujeme vstup do Pobehlice a po vytiahnutí pár balvanov sa otvára zasintrené okno. Vidieť tak na 2 m a priestor sa zatáča; výška 2 m a šírka 0,5 m. Ďalej kopeme na dne. Moja chodba nás púšťa cca 3 m a vidíme okno do Pobehlice. Pobehlica nás pustila cca 10 m. Plazivka ústi do kolmej pukliny a padá asi 2 m. Prebehne ešte pár akcií na rozširovanie Pobehlice a príprava na „alveg“. Počas 19 akcií dosiahla celková dĺžka jaskyne 30 m, hĺbka 10 m. (M. Macho)

Iné. Centrálnou akciou roka bol II. čerpací pokus v jaskyni Hladový prameň. Akcie sa počas piatich dní zúčastnilo 80 jaskyniarov z Poľska, Českej republiky, Ruska a Slovenska. Počas roka sme kontrolovali vchody do jaskýň v Čachtickom krase a jaskyniach Považského Inovca. Vykonali sme niekoľko povrchových akcií. Preskúmali sme veľmi zaujímavú a unikátnu jaskyňu v sprašiach v blízkosti Nového Mesta nad Váhom, ktorú plánujeme podrobnejšie preskúmať a zmapovať. Dĺžku priestorov odhadujeme na cca 50 m. V spolupráci s Trenčianskym osvetovým strediskom v Trenčíne a KOCR Trenčín sme zorganizovali jednodňový jaskyniarsky tábor pre deti pri jaskyni Hladový prameň. Dvadsať zúčastnených detí malo možnosť skúsiť si lezenie po rebríku, základy jednolanovej techniky, spoznávanie rastlín a návštevu jaskyne. V spolupráci so Sašom Lačným prebehlo meranie tektoniky v blízkosti jaskyne Hladový prameň.

Slovensko. Ako spoluorganizátor sme sa podieľali na kopacích prácach na Expedícii Demänová 2018. Naša členka Monika Tršková už druhý rok po sebe organizovala Speleomíting v Liptovskom Jáne, za čo jej ďakujeme. Na Speleomítingu sme prezentovali nové postupy v jaskyni Hladový prameň. Zúčastnili sme sa Jaskyniarskeho týždňa SSS v Pružine, ako aj Lezeckých dní na Mojtíne. V Pustej jaskyni sme

Jaskyniarsky tábor pri jaskyni Hladový prameň

spolupracovali na budovaní výdrevy v sonde pod vstupom do Psích dier. Niekoľko akcií sme pomáhali jaskyniarom na Mojtíne hlavne v Jaskyni v ceste. V Liptovskom Hrádku pomáhame pri výkopových prácach v Hrádockej jaskyni. Fotíme novoobjavenú Dračiu jaskyňu a jaskyňu Štefanovú. Zúčastnili sme sa aj na Speleofotografii v Liptovskom Mikuláši. Monika sa zúčastnila niekoľkých akcií so Speleoklubom Tisovec a Muránska planina do tamojších jaskýň.

Česko. V priebehu roka navštevujeme jaskyne Moravského krasu: Býčí skála, Koňská jáma, Lidomorna, Šachta Broušek... Na Setkání jeskyňářů vo Vilémoviciach navštevujeme jaskyne Člupek a Agris, kde koncom roka pomáhame pri postupových prácach. Na Babickej plošine ťažíme na dvoch akciách kamenie a sutinu v jaskyni Devítka a venujeme sa fotodokumentácii Větrnej propasti. Zúčastnili sme sa na Speleofóre ČSS.

Iné zahraničie. Hlavným cieľom výskumov bola jaskyňa Radavc v Kosove. Počas roka sme zorganizovali tri expedície do spomínanej jaskyne, kde sa nám podarilo objaviť a zmapovať niekoľko stoviek metrov nových priestorov. Na veľkonočnej expedícii sa nám podarilo dostať z Akustickej chodby do koncových partií jaskyne nad vodou, čím sme sa vyvarovali nebezpečenstvu zatopenia. Dnes môžeme navštíviť koncové partie aj pri vysokom vodnom stave. Tiež sme objavili niekoľko priepastí, ktoré čakajú na bližšie preskúmanie. Cestami-necestami sme navštívili jaskyne v Čiernej Hore, pokúšali sme sa hľadať priepasti v albánskej Valbone, čo sa nám aj podarilo. Prístup a výstup k jaskyniam je taký náročný, že si bližší prieskum nevieme predstaviť. V Chorvátsku

Pred jaskyňou Radavc v Kosove

a Slovinsku sme turisticky navštívili jaskyňu Baredine a Škocjanske jame. Členovia OS Martin a Ľuboš sa zúčastnili expedície na Sardíniu, kde počas 10 akcií postupovali v jaskyni Buko. Monika sa zúčastnila medzinárodnej karsologickej školy v Slovinsku, ako aj Expedície Babuna v Macedónsku.

Poďakovanie. Veľké poďakovanie za spoluprácu v priebehu roka 2018 patrí najmä: Ondrejovi Novákovi z Jaskyniarskeho klubu Dubnica nad Váhom, Borisovi Blaškovičovi z Jaskyniarskeho klubu Strážovské vrchy. Priateľom Dominike a Piotrekovi Gratkowským za veľkú pomoc pri prácach na OMVJ a expedícii v Kosove, Tomášovi Lanczosovi za nové výsledky vo výskume vôd Hladového prameňa, ako aj paleontologických nálezov v Čachtickej jaskyni. Michalovi Doleželovi a Ľubošovi Trtílkovi za neúnavné práce v jaskyniach Čachtického krasu a najmä všetkým členom Oblastnej skupiny 22 Čachtice a všetkým, ktorí priložili svojou prítomnosťou ruku k dielu na objavovaní podzemných krás Čachtického krasu.

Lukáš Kubičina, predseda OS

SPELEOKLUB ČERVENÉ VRCHY

Uskutočňovali sme ďalšie prieskumy v okolí dediny Malužiná a Hybe. V letnom a jesennom období sme skúmali v lokalitách podtatranskej oblasti Kriváňa (2494 m) v chotároch obcí Hybe, Východná a Važec.

V ponore v Koniarke („Žabia studňa“, ponor č. 3) sme pokračovali v sondážnych prácach. Počas asi 55 akcií sme dosiahli hĺbku -21 m a objavili meander (studňa, ktorou sme sondovali, je o niečo hlbšia) so šírkou cca 20 – 35 cm a výškou do 3 – 3,5 m so silnou ozvenou, ktorá sa postupne zväčšuje. Pokračovali sme v rozširovaní objaveného meandra (10 m) a koncom decembra 2018 sme potrebovali na prienik do „niečoho väčšieho“ (zrejme sa pripája na ďalší meander) asi 2,5 m. Zima s množstvom snehu, pracovné povinnosti a iné nás posunuli na jar 2019.

Koncom zimy sme Žabiu studňu zakryli, aby čo najmenej nasávala studený vzduch a nezaľadnila sa. Dosiaľ objavené priestory (cca 40 m) sú krásne modelované, doslova vyžraté vo vápenci. Objavenými priestormi dujú silné prievany, zatiaľ zaznamenané pri -12 °C. Neuveriteľné je, že tieto prievany dosahujú alebo aj presahujú silu v jaskyniach Červených vrchov Nová Kresanica, Zadný úplaz a približujú sa prievanu v Studni v Kazalnicy.

Výkopové práce na lokalite Žabia studňa

Aby tieto prievany dosiahli túto silu, musia podzemím stúpať hlavne vysoko (povrch len pomaly nadobúda prevýšenie), zrejme až po úpätie samotného Kriváňa (Jamy 1572 m n. m.) na styk krasu a nekrasu. Tým smerom ležia aj ďalšie aktívne a suché závrty – ponory. Ponor č. 2 (sonda č. 2, -4 m) je vzdialený od Žabej studne asi 600 m smerom k Tatrám a prievany fungujú presne ako v Žabej studni. V tejto sonde po zime vytvorený ľad (vzniká nasávaním v zimnom období) upchá celú sondu a vydrží aj do mája. Len pripomenieme, že Žabia studňa je ponor a podzemné priestory by mali pokračovať hlavne dole (na prvú vyvieračku so stálou výdatnosťou cca 60 l/s je to cca 5 km).

Uskutočnili sme jednu prieskumnú akciu v Hybskej jaskyni. Ide o ponorovú jaskyňu Bieleho Váhu (dobrá a nádejná lokalita do budúcnosti).

Potápač v sonde podzemného toku Drnajka (podtatranská oblasť Východná) sa pokúšali K. Kýška a M. Vrbičan.

V Modrej jaskyni sme objavili asi do 30 m nových chodieb a počas zimných mesiacov sme pokračovali v sondážnych prácach v pekne modelovanej chodbe (už je prekopaných vyše 10 m), ktorá smeruje dole dolinou, teda tam, kde by mala pokračovať celá jaskyňa a odkiaľ ide studený prievan.

Celkovo sme uskutočnili viac ako 80 akcií.

Niekoľko desiatok exkurzných akcií viedlo do Modrej jaskyne.

Opäť sme poznávali kras Balkánu, Bulharsko – sever a Bosna a Hercegovina – západ. Dosiaľ sme od roku 2015 (začiatok týchto poznávacích akcií) videli už asi 70 sprístupnených alebo ľahko dostupných jaskýň (Rumunsko, Bulharsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina).

Na prieskumoch sa aktívne zúčastňovali: J. Šmoll, G. Majerníčková, M. Piovarči, D. Teplický, J. Teplický (Fiju), D. Baláž, M. Šušel. Pomôcť boli aj: D. Šmoll, J. Teplický, Natália, M. Vrbičan, S. a J. Szunyogovci, P. Holúbek + 2 Poliaci, Z. Balážová, M. Abel, J. Petrulak, F. Majerníčková a jaskyniari z SK Šariš.

Ján Šmoll, predseda SK

JASKYNIARSKY KLUB DEMÄNOVSKÁ DOLINA

Na pracovné činnosti z uplynulých rokov sme v roku 2018 nadviazali už tradične v Štefanovej, v Psích dierach aj v Studni na Jame. V Chodbe radosti Pustej sme po rokoch zas aktivitu obnovili a na Sokole začali poznávať novú, veľkú jaskyňu ľavej strany Demänovskej doliny.

Pustá jaskyňa. Počas piatich akcií sme pokračovali v prácach na *Prekope do Ivaninho dómiku,* postup bol asi 2 m vpred. Vo vchode č. 3 v Machnatom prebehli dve cvičenia HZS a pracovalo sa na rozširovaní úvodných častí.

Psie diery. Najmä počas zimnej demänovskej expedície sme pokračovali v komplikovanom výkope v Psích dierach smerom na sever. Vyťažili sme pomerne veľký priestor pod m. b. 44, z kto-

Technika vyťahovania vaničiek z výkopu v Psích dierach „behom“. Foto: M. Miedzinski

rého sa ukázalo voľné pokračovanie súčasne s opätovným posilnením prievanu. Malá sienka bola prístupná len chvíľu, pretože cesta do nej viedla popod strop chodby a kolmo na sklon sutinoviska, ktoré sa pri najmenšom narušení zosúvalo. Rýchlym nahliadnutím sme zistili, že ďalej nízka, 3 m široká chodba klesá minimálne ďalších 5 m. Nasledovala úvaha, či sa snažiť vybudovať bezpečný traverz krížom cez sutinovisko alebo napriamiť celý výkop s tým, že bude postupne zasypaný od sutiny práve uvoľnený priestor. Vzhľadom na to, že je neistý ďalší vývoj a dĺžka výkopu, rozhodli sme sa ho napriamiť a prekopať sa do sienky bezpečnejšie zvrchu. Spolu sme tu uskutočnili 8 pracovných akcií.

Puklina pod Chodbou radosti. Počas prieskumu koncom marca sme obnovili zabudnutú vedomosť o prievane v najspodnejšej časti pukliny s pôvodom potenciálne spoza Sifónu rešpektu, ktorý predstavuje kľúčovú prekážku v pokračovaní Pustej popod dolinku Machnatú a pod masív Červeného. Nasledovalo 9 pracovných akcií na tejto staronovej lokalite, počas ktorých sme najmä rozširovali puklinu tak, aby bolo možné materiál z dna sondy vyťahovať pohodlne v bandaskách. Kúskami hrubých roxorov sme tiež zabezpečili sutinu a bloky na vrchu kolmej pukliny, nainštalovali kotvenie na kladku. Následne sme po vyťažení množstva materiálu postúpili ďalej, asi 3 m nižšie oproti stavu z roku 2006, čo nám umožnilo nahliadnuť do kolmo nadol pokračujúcej pukliny. Na naše sklamanie sprvu človekom zleziteľná puklina smerom nadol sa po 9 metroch zužuje na 15 cm pri veľkej šírke, podľa zvuku padajúcich kameňov takto ešte nejaký čas pokračuje kolmo nadol. Niektoré vhodené kamene, v súlade so staršími informáciami, skutočne dopadali do akéhosi šikmého sutinoviska, avšak bez nejakej mimoriadne nádejnej dunivej ozveny z hĺbky. Pred ďalším pokračovaním prác sme sa rozhodli preskúmať puklinu improvizovaným kamerovým zariadením.

Počas marcovej prieskumnej akcie do Pukliny pod Chodbou radosti a Južnej vetvy Klausovho sifónu došlo k nešťastnému pádu nášho člena. Neskôr potvrdené podozrenie na zlomeninu ruky nás viedlo k rozhodnutiu nevracať sa komplikovanou cestou, ktorou sme na miesto prišli, ale vyčerpať zatopený Klausov sifón a privolať na pomoc s transportom zraneného členov HZS. Akcia prebehla bezproblémovo a rýchlo, za 4 a pol hodiny od nehody sme už balili a vynášali použitý materiál z jaskyne.

Sutinovisko pod Veľkým Sokolom. Počas dvoch akcií sme hĺbili sondu v menšom výduchu bližšie ku chodníku, karirohože slúžiace na zabezpečenie výkopu sa v sypkej sutine ukázali ako nepoužiteľné. Lokalitu sme následne vyčistili; pokiaľ sa celosezónnymi teplotnými meraniami nepotvrdí pôvod prievanu zo stálej teplotnej zóny, neplánujeme tu ďalej pokračovať.

Jaskyňa vo Veľkom Sokole. V spodnom poschodí jaskyne sme v roku (asi) 2016 začali pracovať v pieskovom polosifóne, hneď vedľa opusteného výkopu I. Kráľa. Na miesto sme sa opäť vrátili v roku 2018, po štyroch akciách sa tu podarilo objaviť 40 m dlhé pokračovanie. Následne sme chodby zamerali a na ďalších dvoch akciách pokračovali v kopaní pieskového sifónu. Jaskyňa dosiahla dĺžku 323 m s prevýšením 46 m.

Dračia jaskyňa v Sokole. Druhá polovica roku sa niesla v znamení objavov a prác v novej jaskyni na Sokole (celkovo 32 akcií). Po objavení výduchu v spodnom rade jaskýň Veľkého Sokola 11. augusta sme na mieste odpracovali štyri krátke dni a 21. augusta prenikli do priestorov dolného poschodia jaskyne v dĺžke takmer 400 m. O dva dni neskôr sme pri zameriavaní vyliezli do vyšších priestorov s dĺžkou 80 m, ktoré sa končili zasedimentovaním s výnimkou stúpajúceho meandra s prievanom. Na tomto mieste sa nám 18. novembra (opäť po štyroch akciách) podarilo s veľkým šťastím preniknúť do mohutnejšieho, no značne labyrintického horného poschodia jaskyne dĺžky vyše 600 m, výškovo zhodného s hlavnou chodbou Jaskyne vo Veľkom Sokole. Jaskyňa po zameraní dosiahla k 23. 12. 2018 dĺžku 1077 m s prevýšením 51 m. Niekoľko akcií sme odpracovali aj na konci spodného ťahu jaskyne, no veľká časť našich aktivít sa počas jesene sústreďovala na zabezpečenie jaskyne uzáverom, natiahnutie vodiacich šnúr, vybudovanie drevených lávok cez sintrové jazierka a dokumentáciu. Tiež sa tu začal paleontologický výskum pod vedením T. Čeklovského zo SMOPaJ.

V hornom poschodí Dračej jaskyne v Sokole. Foto: P. Herich

Štefanová. *Kryštálové rieky.* V južnej časti tejto perspektívnej vetvy jaskyne sme zamerali 173 m priestorov objavených už v roku 2012. Naša aktivita však prebiehala najmä v rozsiahlejšej severnej časti, kde v jej úvodných partiách sa nám podarilo dohora objaviť priestory v dĺžke 150 m, z ktorých sme dve tretiny aj zamerali. Zvyšná časť predstavuje opäť vyššie poschodie s mimoriadne náročným prístupom a možnosťou ďalších objavov a ostáva výzvou do budúcna. Po dvoch výpravách sme objavili aj pokračovanie zo Siene talianskych básnikov v dĺžke 290 m. Na dvoch miestach sa objavené priestory napojili na známe chodby, čo opäť potvrdilo slabú preskúmanosť týchto, pred existenciou druhého vchodu jaskyne veľmi vzdialených priestorov jaskyne. Vo *Veterných kotloch* sa uskutočnila jedna pracovná akcia, prievan je silný, treba kopať ďalej. *Novembrová sieň* bola navštívená dvakrát, prieskum a kopanie priniesli posun v plazivke proti vodnému toku z ponoru P14b o 7 m, ďalšia práca je pre stálu vodnú hladinu veľmi komplikovaná. Meračské práce menšieho rozsahu prebehli na hlavnom riečisku za Dómom titanov. Jednu akciu sme venovali aj rozširovaniu vstupného komína vchodu č. 2. Jaskyňa dosahuje k 31. 12. 2018 dĺžku 17 713 m s prevýšením 129 m.

Na Jame. Začiatkom júla sa uskutočnila prípravná akcia expedície na Jamu, vyniesli sme množstvo vody, na plošine vymenili dva z piatich nosných trámov. Upravili sme tiež okolie vyvieračky v Blatníku v nadm. výške 1111 m (300 m pod Jamou) pre prípad nedostatku vody. Sama expedícia trvala 4 dni, za použitia elektrocentrály a navijaka sme vyťažili cca 15 m^3 (-2,5 m v plnom profile) materiálu z hĺbky 17 – 19 m. Vyťažené množstvo materiálu bolo rovné množstvu vyťaženému na všetkých predchádzajúcich výpravách, v päťčlennej zostave (dvaja vo výkope, obsluha navijaka, vysýpač, preberač kostí a iných nálezov) sme ťažili s pomocou troch dvojíc 25 – 35 l bandasiek rýchlosťou takmer 1 m^3 za hodinu s hodinovou spotrebou 0,4 l benzínu. Plocha výkopu sa od začiatku prác podstatne zväčšila a aj s použitím techniky je postup v nadmorskej výške 1445 m pomerne pomalý. Avšak v ďalších rokoch to môže byť na tejto speleologicko-archeologickej lokalite ešte veľmi zaujímavé, pokúsime sa tu vytrvať.

Chrám slobody. V Pekelnom sifóne prebehla jedna potápačská akcia, M. Manhart postúpil opäť niekoľko metrov ďalej, no konštatoval, že veľmi silný prúd vyhadzujúci piesok a drobný štrk do výšky 1 m vyviera spod plochých blokov v hĺbke 32,5 m a cesta ďalej je neprielezná. Nasledujúci pokus bude smerovať z Jazerného dómu v Štefanovej.

Beníková. V januári sme jaskyňu konečne po rokoch a mnohých akciách domerali, súčasne sme vyliezli do okna nad zadným jazerom kaskádových jazierok a s prekvapením objavili 40 m dosiaľ nenavštívených chodieb.

Jaskyňa č. 27. V tejto jaskyni sme sa po rokoch vrátili do prievanového komína za m. b. 43. V jeho strednej časti sme sa pokúsili nájsť obchádzku závalu v strope a prenikli sme do chodby dlhej 5 m, aj táto však stúpala rovnako nahor a končila sa závalom. Silný prievan v týchto miestach je veľkou motiváciou, no techniky otvárania vchodu Štefanovej jaskyne by sme už viackrát neradi použili.

Mier a Marošova jaskyňa. Pokus o prepojenie týchto dvoch jaskýň s pomocou piepsov a vysielačiek sa skončil nezdarom, najmenšia zameraná vzdialenosť bola 6,8 m. Predpokladáme, že skutočná vzdialenosť je menšia, avšak jaskyne oddeľujú mocné náteky sintrov. Počas akcie sme našli výduch pod Pavúčou vežou, ale pred začatím hĺbenia sondy bude ešte nutné sledovať jeho teplotné pomery.

Chladivý dych a Pustá jaskyňa. Ani pokus o spojenie týchto jaskýň, tentoraz prostredníctvom merkaptánu, nevyšiel, po príchode do kopaného meandra v Lustrovej sieni (za Pieskovou sieňou dolnej Pustej) sme konštatovali, že rovnako tu, ako aj na spodnom poschodí Chladivého dychu prievan smeruje z neznámych priestorov; teda zdroj môže byť rovnaký, no priama komunikácia medzi týmito jaskyňami nie je. Vo svetle tohto poznatku sa javí nádejne začatie výkopu v najnižšom mieste Chladivého dychu, aj vzhľadom na polohu medzi Pustou a Štefanovou.

Tvarohová jaskyňa. Pre zaľadnenie vchodu č. 2 Štefanovej sme ako náhradnú aktivitu zvolili opätovné zameranie jaskyne, pretože pôvodné dáta sa stratili. Dosiahla dĺžku 72 m s prevýšením 15 m.

Kvapľové pole. Pri povrchovej akcii sme 14. februára našli zaujímavé miesto na povrchu, priamo nad hlavným riečiskom medzi Dómom titanov a Jazerným dómom Štefanovej, vo výške zodpovedajúcej hornej úrovni Pustej. V lese na ploche okolo 10 × 15 m vystupujú malé bralá do 2 m výšky, ktoré však predstavujú zvyšky sintrovej výplne oddenudovanej chodby. Aj v širšom okolí po spádnici je možné pozorovať veľké sintrové bloky. Pukliny medzi zvetrávanými sintrovými útvarmi vytvárajú cesty pre prienik teplého vzduchu z podzemia, zatiaľ však nie je isté, či pochádza zo stálej teplotnej zóny

Na Kvapľovom poli. Foto: P. Herich

jaskyne. Počas siedmich krátkych výprav sme tu umiestnili loggery a vykopali sondu, v ktorej plánujeme pokračovať a overiť, či ostala aspoň časť podzemia v týchto miestach zachovaná.

Počas jednej akcie sme vyhľadali a komplexne zdokumentovali **Medvediu jaskyňu pod Sinou** v nadm. výške 1476 m; navštívili sme aj **Sondu pod Suchou jaskyňou** (866 m n. m.), ktorú sme pred niekoľkými rokmi otvorili. Našli sme tu žulový okruhliak priemeru 20 cm aj kusy starých sintrov, nie je vylúčené, že ide o zavalený vchod jaskyne. Na konci hlavného ťahu **Okna** sme jednou výpravou pokračovali v kopaní pieskového sifónu, výkop sme zamerali a odložili na neurčito.

Povrchové prieskumy a merania prebiehali medzi dolinkami *Točište a Pustá* (4 akcie); v *Uhlišti* (5 akcií, zameraná Stará chodba s komínmi, Vykladaný brloh, Úkryt v prevrate); v Krčahove aj v Sokoloch (po dve akcie); tiež po jednej výprave sme navštívili Pustie, Kosienky a zlanili bralo Bašty.

Výskumné aktivity. Prebiehali v spolupráci najmä so SSJ, SMOPaJ a SAV v Banskej Bystrici. V Dračej jaskyni v Sokole sme odobrali viacero vzoriek sedimentov (na rozbor, kozmogénne nuklidy, izotopy), začal sa tu paleontologický výskum. Dvakrát sme navštívili Pustú za výskumom kryogénnych procesov, podobne tak i Jaskyňu mieru a Dobšinskú ľadovú jaskyňu. Viacero jaskýň Demänovskej doliny bolo preskúmaných v rámci geologického výskumu SSJ.

Dokumentačná činnosť. Roku 2018 sme pokračovali v prácach na Atlase Demänovských jaskýň. Objavené jaskynné priestory sme podrobne zamerali a opísali, uskutočnili sme viacero fotodokumentačných výprav.

Ďalšie činnosti. V letnom období prebehli skúšky jednolanovej techniky našich čakateľov na vstup do klubu. Nebývalý záujem novinárov o výsledky činností klubu sme nedokázali celkom odradiť, pracovníci TV Markíza navštívili Štefanovú v súvislosti s nálezom kostry najstaršieho plaza Slovenska z Eldoráda. A. Čerňanský o tomto náleze informoval vo všetkých celoštátnych médiách. Objav Chladivého dychu bol zdokumentovaný dvomi družstvami RTVS. V roku 2018 sme publikovali texty v Spravodaji SSS, Aragonite, Týždni, odbornom časopise Geologica Carpathica a v Slovenskom krase vyšiel rozsiahly článok o výsledkoch prieskumu a výskumu v Chladivom dychu. Na webstránke klubu sme uverejnili tri autorské texty a začali tiež pracovať na stránke novej. Spoluorganizačne sme sa podieľali na Speleomítingu v Liptovskom Jáne. Vzhľadom na jarné neoprávnené vniknutia do Chrámu slobody a jaskyne Štefanová sme urobili niekoľko opatrení na zabezpečenie vchodov a získanie informácií o pohyboch v týchto jaskyniach.

Spolupráca. Podieľali sme sa na akciách ďalších klubov SSS vo Svaríne, Žeruche, Grúni, Môcach, v Spismichalovej doline, Gombaseckej jaskyni, Hradnej jaskyni v Liptovskom Hrádku. Zameriavali sme ťažko prístupné časti štôlne Gotthard v Dobšinej.

V roku 2018 sme spolupracovali s mnohými jaskyniarmi SSS, najmä z SK Nicolaus, OS Čachtice, OS Liptovský Mikuláš, OS Ružomberok, JS Spišská Belá, Arachnos, Speleoaquanaut, Speleodiver, SK Banská Bystrica, JK Dubnica nad Váhom, JK Strážovské vrchy, z Trenčianskeho speleoklubu, STJ Krakov, s jaskyniarmi z Moravy a ďalšími. Úzka spolupráca bola so Správou slovenských jaskýň, Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva a Ústavom vied o Zemi SAV v Banskej Bystrici, ako aj s Geologickým inštitútom Jagelovskej univerzity v Krakove a Jaskynnou záchrannou službou HZS. Ďakujem im všetkým za vynikajúcu spoluprácu, ktorá azda bude pokračovať aj naďalej.

Z pohľadu klubu bol rok 2018 úspešným a opäť veľmi poučným obdobím. Ďakujem všetkým jeho členom a čakateľom za podporu či aktívnu účasť na pestrých spoločných akciách.

Zahraničie. V letných mesiacoch sa náš člen I. Šulek ml. zúčastnil výpravy slovenských jaskyniarov do **Macedónska**.

Zhrnutie. V roku 2018 sme uskutočnili minimálne 142 pracovných akcií. Objavili sme 1645 m nových jaskynných priestorov a zamerali 1947 m polygónu.

Pavel Herich, predseda jaskyniarskeho klubu

SPELEO-DETVA

V roku 2018 sme uskutočnili 20 akcií, z toho 12 na Krakovej holi, 7 vo Francúzsku, na ktorých sa podieľala Marianka Jagerčíková, a 1 na Muránskej planine na Malej Stožke. Pri prieskume a úprave niektorých častí jaskýň nám pomáhali jaskyniari Štefan Ratkovský, Peter Orvoš, Tomáš Mikeska a chlapci zo skupiny Nicolaus. Z členov skupiny majú najviac akcií Ondrej Ratkovský, Marián Jagerčík, Marianna Jagerčíková a Linda Mikesková.

Krakova hoľa. Vo Večnej robote sme pokračovali na kompletnej rekonštrukcii zavaleného vchodu, opravili sme vstupnú výdrevu a osadili dva hliníkové rebríky. V Starom hrade sme sa venovali údržbe a výmene rebríkov v Meandri ´79 za antikorové, okrem toho sme vymenili lomený rebrík vo Veľkom kaňone. Takisto sme osadili rebrík v Riečnej priepasti a ďalšie dva rebríky pod Riečnou priepasťou nad elektrárňou. V rámci prieskumu sme realizovali merkaptánový pokus v oblasti Večnej roboty v priepasti Črnolušky bez pozitívneho výsledku a elektronicky zamerali vetvu nad Crnoluškami v dĺžke 83,20 m. V Bivakovej jaskyni sme rekonštruovali starý vodovod.

Francúzsko. Na výskume jaskýň hlavne v oblasti Devoluy sa podieľala predovšetkým Marianka Jagerčíková, ktorá v tejto oblasti uskutočnila 7 akcií. Okrem toho sa zúčastnila aj vedeckej konferencie. Pri akciách intenzívne spolupracovala s francúzskymi kolegami. Zúčastnila sa vystrojenia jaskyne Chourum de la Parte 1 (2475 m n. m.) do hĺbky -100 m so zámerom plánovaného farbenia v oblasti, kde pôsobí. Navštívili jaskyňu Baume de Calvaire s cieľom overiť prítomnosť alochtónnych sedimentov a zvážiť potenciál eventuálneho zafarbenia vodného toku. Okrem toho sprevá-

Rebrík pod Veľkým kaňonom. Foto: M. Jagerčík

Vstupná chodba do Revajovho dómu. Foto: M. Jagerčík

dzala filmový štáb v krasovej oblasti južného Vercorsu. Natáčali v jaskyni Scialet des Quatre Gorges (Plateau d´Ambel) a zlaňovanie cez skalný oblúk Arche double na Plateau de Font d´Urle. V zime zaregistrovali aj výpary.

Muránska planina, oblasť Stožiek. Realizovali sme zameranie vchodov GPS a registráciu nových malých jaskyniek, ktoré nie sú v evidencii.

Marián Jagerčík

SPELEOKLUB DRIENKA

Prieskumné a prolongačné práce v Slovenskom krase

Silická planina. V *Dvojvchodovej diere* sme po výkope vo vstupnej šachte prenikli do horizontálnej, doteraz neprístupnej časti jaskyne fluviokrasového pôvodu. Lokalita pravdepodobne súvisí s najstaršou jaskynnou úrovňou jaskynnej sústavy *Eveteš*. Na lokalite pracujeme. V *Silicko-gombaseckom ponore* sme kvôli činnosti na iných lokalitách vykonali len 1 akciu a uzavreli sme vchod. V *Brázde* na dvoch akciách vykonávali dvaja členovia klubu speleologický prieskum. V prieskume Brázdy budeme naďalej pokračovať. Skúmali zmeny v *Žabej priepasti, Priepasti pri zelenej značke* a v *Silickej kvapľovej jaskyni.* Dokončili sme mapu *Hrušovskej jaskyne*. Zamerané a preskúmané boli aj dosiaľ nemapované časti (komíny ap.). Celková dĺžka dosiahla 1139 m. V *Brezovsko-kečovskej jaskynnej sústave* sme pokračovali v prolongácii perspektívnej šachty len 21 metrov nad predpokladanou jaskynnou úrovňou. V spolupráci s rožňavskou skupinou Arachnos – Slovenský kras sme začali revízne zameriavať *Jaskyňu v ponore Jašteričieho jazera*. S pomocou dronu a mimoriadne citlivej temokamery sme preskúmali reliéf nad koncovými miestami jaskyne, pričom bol vyhotovený termo- a videozáznam (pilot J. Gajdošík). Rekognoskovali sme okolie *Jaskyne v ponore Jašteričieho jazera*, okolie *Brezovsko-kečovskej jaskynnej sústavy*, okolie jaskynnej sústavy *Eveteš* a *Silicko-gombaseckej jaskynnej sústavy* s cieľom nájsť výduchy. Bolo nájdených niekoľko nádejných miest. Výduch zistený v oblasti JS Eveteš sme prolongovali, žiaľ, puklina sa neprielezne zúžila. Aj tu sme vyhotovili termo- a videozáznam okolia s pomocou dronu (pilot J. Gajdošík).

Zádielska planina. Pokračovali sme v prolongácii perspektívnej *Machovej priepasti v Hradnej stráni*. Prenikli sme tu do Taninho komína. V letných mesiacoch v jaskyni prieskum znemožňuje vysoké objemové % oxidu uhličitého. Rozšírením a výkopom priehlbiny v škrapách sme objavili senilnú *Jaseňovú priepasť v Hradnej stráni.* Do šachty vyúsťuje neprielezná skalná rúra, z ktorej vanie prievan. V prolongácii pokračujeme. V oblasti značne postihnutej gravitačnými deformáciami sme výkopom najväčšieho zaznamenaného výduchu z r. 2004 objavili vstupné

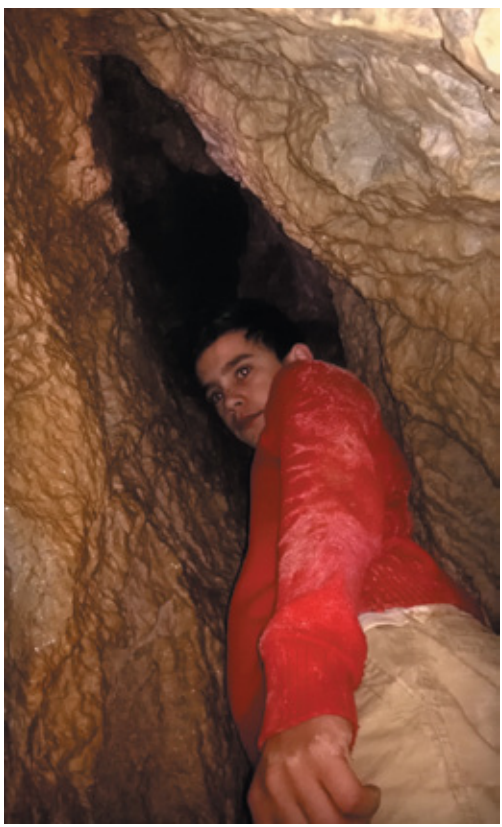

Objav 12 m vysokého komína v geofyzikálnej štôlni Viola II na Hornom vrchu

časti rozsadlinovo-koróznej *Zlatolúckej priepasti.* V prolongácii tu intenzívne pokračujeme. Intenzívne sme prolongovali jaskyňu Čermeľ. Výkopom v nej sme obnažili cca 4 m dlhú, uklonenú, na dne zasintrovanú chodbu. V prolongácii pokračujeme. Výkopom sme vnikli do vstupných častí *Severnej machovej priepasti v Hradnej stráni*. Zisťovali sme rozličné zmeny (teplota, morfológia) a hlavne mieru výskytu CO_2 v *Priepasti v Hradnej stráni* a ďalšie možnosti jej prolongácie.

Horný vrch. Prolongovali sme *Priepasť pod klenom* a *Lysenkovu jaskyňu I.* Znovuotvorili sme *Javorovú priepasť* kvôli revíznemu prieskumu. Prolongovali sme *Jaskyňu v štôlni Viola II I*, kde sme narazili na zasintrované dno, a v spolupráci s SK Nicolaus (P. Holúbek, Z. Dušanovič) rozšírením legendárnej pukliny s hukotom sme objavili cca 15 m vysoký, pekne vyzdobený komín (*Jaskyňa v štôlni Viola II II)* s intenzívnym prievanom. V horizontálnom smere sa puklina zužuje neprielezne. Preskúmali sme revízne svah a hranu planiny nad geofyzikálnymi štôlňami a okolie *Priepasti pod klenom.*

Jasovská planina. Preskúmali sme vývervovú jaskyňu *Perlová studňa.* Predstavuje len krátke bočné výtokové rameno pôvodného, nateraz inaktívneho vývoru. Revízne sme skúmali *Gordánove jaskyne I – VI.* Sú významne pozmenené baníckou činnosťou (ťažba hematitu). Znovuotvorili sme *Gordánovu jaskyňu II.* Preskúmali sme severný okraj planiny, kde sme našli 5 nových jaskýň s dokumentačnou hodnotou.

Jelšavský/Kameniansky kras. Pod gesciou SMOPaJ a vedno so spriatelenými skupinami (SK Nicolaus, OS Rimavská Sobota a SK Ružomberok sme pokračovali v systematickom prieskume Kamenianskeho krasu. Intenzívna prolongácia prebiehala na lokalitách *Podhlavište* (cca 40 m/-21 m) a *Čurgov* (cca -8 m), kde sme vyťažili celkovo cca 2 kubíky sedimentov a vyčerpali vodu z takmer celého sifónu (krátka hadica). V prieskume intenzívne pokračujeme. O výsledkoch je pravidelne informovaný pionier tunajšieho jaskyniarskeho prieskumu – 82-ročný František Szarka z niekdajšej skupiny OS Gemer-Licince.

Turnianska kotlina. Prolongovali sme *Jaskyňu v Hradisku I.* Na zistenie genézy sme tu vykopali plytkú overovaciu stratigrafickú sondu až po skalné dno.

Čerpanie vývervovej jaskyne Čurgov v Jelšavskom krase v závere roku 2018

Dolný vrch. S pomocou vybavenia na odsávanie CO_2 z priepastí, zapožičaného od OS J. Majka, sme pokračovali v intenzívnej prolongácii *Brečtanovej priepasti.* Jej dno sa už nachádza tesne nad lokálnou eróznou bázou. V rámci terénnej exkurzie pre košických gymnazistov sme vykonali povrchový prieskum v centrálnej časti planiny. Jednu kopáčsku akciu sme uskutočnili v *Plšej priepasti.* Prácu sťažovali veľmi suché a tvrdé hlinité sedimenty.

Plešivecká planina. Prolongovali sme depresiu *Veniec* a skúmali možnosti prieniku do neprielezného komína *Venček.* Pri povrchovom prieskume v oblasti Slaveckého úvozu sme našli niekoľko veľmi zaujímavých iniciálnych depresií vhodných na prolongáciu. Skúmali sme aj okolie *Hmlistého závrtu*.

Prieskumné práce v Košickej kotline

Medzevská pahorkatina. V spolupráci s rožňavskou skupinou Arachnos – Slovenský kras (L. Juhász) sme vyčerpali z jaskyne *Prdiaca studnička* 230 000 l vody, pričom hladina v jas-

kyni klesla len o 0,1 m. Potápač P. Kubálek vykonal v jaskyni 3 ponory a nafilmoval priebeh sifónu (10 m/-5 m). V úplne zakalenej vode nahmatal na konci zával.

Prieskumné práce vo Volovských vrchoch

Intenzívny prolongačný prieskum sme zrealizovali v novoobjavenej *Jaskyni v Jeleňom vrchu I* (T. Máté). S pomocou oceľových profilov sme zabezpečili sutinový kužeľ v jaskyni a inštalovali kladkostroj. Prolongovali sme jaskyňu do jej súčasnej hĺbky a domerali (T. Máté) zmeny v morfológii po prolongácii. Hĺbka 13 m, celková dĺžka 35 m. Výkopom sme objavili menšiu jaskyňu *Čertík*. Odkrývali sme aj výtokový kanál *Vyvieračky pod Špičiakom*. Preskúmali sme zaujímavé svahové prepadlisko v Jeleňom vrchu a *Brślenovú jaskyňu* objavenú minulý rok (T. Máté). Objavili sme tu ešte niekoľko menších jaskýň s dokumentačnou hodnotou (napr. *Edojanov kanál, Jazvečia hrebeňová*). Niekoľkokrát sme pomohli P. Imrichovi pri ťahaní sedimentov v jaskyniach pri Opátke.

Jeden člen skupiny spolupracuje s Horskou službou ako člen dobrovoľnej jaskyniarskej záchrannej služby, v rámci ktorej sa zúčastňuje na praktických cvičeniach. Jeden člen pravidelne sprevádza slovenskú i zahraničnú verejnosť po krase jednotlivých planín v NP BR Slovenský kras v rámci komerčného projektu Krížom-Krasom zameraného na odborné terénne exkurzie. Jeden člen organizuje prednášky a terénne exkurzie pre žiakov slovenských škôl a spolupracuje s Rádiom Regina pri tvorbe príspevkov o jaskyniarstve v Slovenskom krase.

Gabriel Lešinský a Jozef Hetesi

Rumunsko

V januári sme začali pôsobiť v pohorí Pădurea Craiului, v krasovej oblasti Jofi-Merişorului pri tiesňave Albioara, neďaleko obce Rosia. Táto zväčša zalesnená oblasť, kde vystupujú najmä kriedové vápence jednotky Bihor, je výrazne poznačená bývalou banskou činnosťou zameranou na ťažbu hliníkovej rudy – bauxitu, s kilometrami opustených banských cho-

Jaskyňa Lunca Acra (Pădurea Craiului). Foto: F. Horčík

dieb aj so zaniknutými povrchovými ťažobnými jamami. V bani Albioara sme si pozreli niekoľko nafáraných jaskýň, najdlhšia z nich je Valău 2 (1371 m). Zaujímavé boli banskou chodbou prerazené fragmenty jaskynných chodieb, úplne vyplnené riečnymi sedimentmi. Na planine sme si prešli väčšinu významných ponorov (Lander, Birchii, Merişor, Iţului), kde sa ponárajú potoky prameniace na spodnojurských kremitých pieskovcoch. Vo všetkých ponoroch sú záverové skalné steny, problémom je však veľké množstvo naplavených sedimentov (Lander, Merişor) alebo sú tam krátke ponorové jaskyne ukončené sifónmi (Birchii, Iţului). Zatiaľ sa tu nikomu nepodarilo preniknúť do jaskynného systému, ale hydrologické prepojenie týchto ponorov s veľkou vyvieračkou Topliţei de Vida bolo preukázané stopovacími skúškami. Najvýznamnejšou jaskyňou tohto územia a najdlhšou rumunskou jaskyňou objavenou z banského diela je Peştera din mina Jofi (7067 m, 156 m deniv.), prebieha však mimo najväčších ponorov tejto oblasti. V Pavúčej jaskyni (Peştera Păianjenului), objavenej minulý rok pri obci Cresuia, sme po odstránení stalagmitu konečne prekonali okno v sintrovom náteku, za ním objavili asi 40 m dlhú chodbu a začali kopať v zanesenom a zasintrovanom výbežku s prievanom.

Ďalšiu výpravu sme uskutočnili v marci, opäť do oblasti Jofi-Merişorului. Vykonali sme povrchový prieskum s cieľom nájsť perspektívnu lokalitu na kopanie. M. Hajduk – Hudec (Speleo Šariš) našiel vo svahu závrtu na kopci Clopoţei, asi 180 m západne od ponoru Lander, malú dieru s veľmi silným prievanom. Po odkopaní hliny a koreňov sme odkryli neprielezné ústie asi 8 m hlbokej priepasti. Pri ceste v doline Sohodol smerom na obec Damiş sme našli malý ponor Poiana Prie a vykopali v ňom nehlbokú sondu. Pokus s malou dymovnicou ukázal, že lokalita nasáva studený vzduch. Podľa stopovacej skúšky (I. Orăşeanu et al.) je to najvzdialenejší známy ponor podzemného hydrologického systému vyvieračky Topliţei de Vida, vzdialenej 6 km. Stopovacia látka prekonala túto vzdialenosť len za 48 hodín! Podľa geologickej mapy sa tu voda stráca vo vápencoch wettersteinského typu, ktoré tu vystupujú len v úzkom pruhu, odkryté spod spodnojurských kremitých pieskovcov. Zaujímavé je, že asi 500 m na JV sa na opačnej strane doliny nachádzajú konce ponorových chodieb iného jaskynného systému: Ciur Ponor-Topliţa de Roşia (20 152 m, 228 m deniv.).

V apríli sme uskutočnili akciu na lokalitu so silným prievanom, ktorú sme nazvali Avenul Clopoţei. Po rozšírení neprielezného ústia sme zlanili priepasť a prenikli do asi 25 m dlhej fosílnej ponorovej jaskyne. Na jej dne sme hneď začali rozoberať a vyťahovať polámané a zahlinené sintrové platne. Po nedlhom kopaní M. Gaško ako prvý prenikol cez vytvorený otvor do priestoru, ktorý sa černel pred ním. Najprv sme počuli výkrik nadšenia z objavu veľkého jaskynného priestoru, ale keď sa hneď nato ozvali nadávky, vedeli sme, že to asi nebude ono. Prenikli sme do veľkej vyťaženej šošovky bauxitov s rozmermi cca 50 × 30 × 5 m, vlastne „objavili“ sme baňu z jaskyne. Zaujímavé je, že v takom veľkom priestore nebola žiadna ozvena, čo je asi spôsobené stenami tvorenými bauxitom. Pre Hudeca to bolo dosť sklamanie, lebo z lokality mal veľkú radosť, ale my sme sa na našom „objave“ napokon dobre pobavili a poučili. Predtým sme si síce prešli opustenú baňu na bauxit v tom istom kopci asi kilometer od lokality, ale netušili sme, že je až taká rozsiahla. Na tejto akcii sme tiež trochu pokopali v ponore Poiana Prie. V sedimentoch sme nachádzali veľké okruhliaky kremitých pieskovcov.

V máji sme sa vybrali opäť do Pavúčej jaskyne s cieľom prekopať prievanové miesto na jej konci. Za dva dni sa nám to podarilo a po preplazení objavenou chodbou a zlanení asi 15 m už vo vysokom meandri sme ju prepojili s jaskyňou Cornilor, dlhou 10 km. Z hlavného ťahu jaskyne sme potom prešli asi 500 m. Počas výpravy sme navštívili veľkú ponorovú depresiu Lunca Acra (1,6 × 0,8 km). Jaskyňa pod záverovou stenou na jej konci nesie stopy častého zaplavovania. Pri každej väčšej búrke nesie rozvodnený tok množstvo sedimentov, ponor nestačí pohlcovať vodu a vytvára sa tu jazero. Našli sme tu pracovisko jaskyniarov z Klužu – vŕtačkou rozširovanú plazivku s prievanom.

Do jaskyne Cornilor sme sa znovu vrátili v júni, keď sme si viacerí pozreli jej priestory,

ale nedostali sme sa až do labyrintov, kde je asi 5 km chodieb. Napokon sme sa rozhodli, že tu nebudeme intenzívnejšie pôsobiť, lebo nemáme poriadnu mapu. Náš kamarát T. Rus zistil, že v archíve speleologického inštitútu v Bukurešti majú len mapu, na ktorej je zobrazených cca 4,5 km priestorov, a kompletnú (kde je 10 140 m) nie je možné nájsť a nemá ju ani jej autor P. Brijan. Vyzerá to tak, že nemáme na čo nadviazať a asi sme tu zatiaľ skončili. Nemáme chuť tráviť čas premeriavaním už objavených a zameraných chodieb, to je skôr výzva do budúcnosti pre miestnych jaskyniarov.

Počas tejto výpravy sme sa presunuli do krasovej oblasti okolo Poiana Damiş. Pri obci Damiş sme si pozreli veľký ponor Peşteruţa, kde je síce prievan, ale vyzerá to tam na veľa vŕtania a ponor leží veľmi blízko obce. Neďaleko známeho „učebnicového" ponoru Runcşor, kde je jaskyňa Ferigi (3500 m, -110 m), sme si pozreli drobný vchod do jaskyne Huda lui Laie (cca 70 m, -26 m), ktorú nám odporučili rumunskí jaskyniari ako perspektívnu lokalitu. Dole sme nešli, lebo bolo po veľmi silnej búrke a nemali sme chuť namočiť sa. Pri obci Luncasprie sme si pozreli silnú vyvieračku Topliţei de Vida. Nad výverom leží viacero menších jaskýň, ktoré predstavujú bývalé úrovne vyvieračky. Z vchodu jaskyne asi 15 m nad vyvieračkou (Peştera nr. 3 din Valea Topliţei) sa citeľne „vylieval" studený vzduch, ale v jaskyni sme nikde nenašli miesto s prievanom. Potom sme viacerí hľadali vchod okolo 300 m dlhej jaskyne Falsificatorilor, ale neboli sme úspešní. Podľa informácií od rumunských jaskyniarov je vchod veľmi malý a ťažko sa hľadá. Našli sme len dve menšie jaskyne (jedna asi 25 m dlhá). Dá sa skonštatovať, že sme počas nášho veľmi krátkeho pôsobenia v pohorí Pădurea Crailui zatiaľ nenašli žiadnu lokalitu, kde by sme chceli intenzívnejšie pracovať, ktorá by mala dobrý prievan a pod. Ponor Poiana Prie je zrejme na dlhšie kopanie a nie je tam výrazný prievan. Ponúka však reálnu možnosť prieniku do ponorovej zóny hydrologického systému vyvieračky Topliţei de Vida.

V septembri sme sa vrátili do Bihoru do oblasti neďaleko obce Baiţa, krasového územia vyvieračky Izvorul Crişului. Cieľom bolo pokračovať v práci v jaskyni Peştera din Pereţii Corlatului, kde sme začali pracovať v auguste 2017. Rozširovali sme úzky meander nad dnom jaskyne – bývalý odtok vôd. Okrem činnosti v jaskyni sme pri lesnej ceste v závere doliny Sighiştel našli dva ponory blízko kontaktu s nekrasovými horninami. Do jaskyne Corlatului sme sa vrátili aj v októbri a novembri, pretože práca išla veľmi dobre a lokalita sa nám zapáčila. P. Imrich (Speleo Šariš) jaskyňu nanovo zameral a nakreslil jej mapu (263 m, -27 m). Rozširovaný meander dosiahol dĺžku približne 22 m, z čoho je asi 18 m umelo rozšírených. Výhodou je, že sme prenikli do menšej sienky, kde sa zmestí viac ľudí a dajú sa tam ukladať skaly. Drobnú sutinu sme hádzali dole do úžiny meandra. V meandri, ktorý pokračuje zo sienky, je prievan a silná tiahla ozvena, ktorá už dáva tušiť niečo väčšie pred nami a kamene vpredu padajú asi 10 – 15 m. Na tohtoročných akciách do Rumunska sa zúčastnili: P. Fencik s manž. Majkou, M. Gaško, F. Horčík, M. Kolesár, Š. Kyšela, D. Majoroš, V. Papáč a J. Psotka a zo Speleoklubu Šariš I. Bednár, M. Činčalová, M. Hajduk, P. Imrich a F. Majerníčková.

Muránska planina

Do jaskyne Stratený potok sme uskutočnili len jednu akciu začiatkom roka; postúpili sme na nej niekoľko metrov v závale so silným prievanom na konci jaskyne. Jaskyňu sme zvyšok roka napriek veľmi priaznivým hydrologickým podmienkam nechali „oddychovať", pretože sme z nej už boli akosi unavení a nemali veľmi chuť na akcie, na ktorých len cestou na koniec a von strávi jaskyniar 7 – 8 hodín. Povrchový prieskum svahov Dlhého vrchu v silnom mraze, nad ponormi pod Tatričkami a na severnom svahu v miestach, kde je známy koniec jaskyne Stratený potok, nepriniesol žiadny zaujímavý nález a len nás utvrdil v názore, že žiadna cesta z povrchu do jaskyne v týchto miestach nejestvuje. Nenašli sme tu dokonca ani žiadnu bezvýznamnú svahovú jaskyňu či dieru.

Na niekoľkých akciách sme pomohli P. Imrichovi s vypratávaním materiálu na pracovisku vo Vodnej chodbe v jaskyni Homoľa.

Jozef Psotka

JASKYNIARSKY KLUB DUBNICA NAD VÁHOM

Prvú polovicu roka 2018 sme začali s pomerne vysokým pracovným nasadením. Sústredili sme sa na lokality v Mojtínskom krase v oblasti Mazáčky masívu Javoriny, kde sme otvorili niekoľko perspektívnych výduchov, zameraných v predchádzajúcom zimnom období. Okrem Veľkonočnej jaskyne sme otvorili dva vchody vo vrcholovej časti masívu Javoriny. V jednom z nich sa podarilo za pár hodín postúpiť cca 12 m a chodba čaká na ďalší prieskum. Pracovalo sa aj na „starých" lokalitách, ako napr. Jaskyňa nad vyvieračkou či v Čičmianskej jaskyni, avšak bez významnejšieho postupu. Na akciách sa zúčastnilo viacero jaskyniarov, ktorí vykonali s nadšením veľa práce, čo s nádejou naznačovalo, že rok 2018 bude produktívnym a istým spôsobom aj obrodným v našej činnosti.

V polovici júna sme v spolupráci s Horskou službou usporiadali Lezecké dni na Mojtíne, ktoré boli prospešným a príjemným stretnutím nielen pre mladých jaskyniarov. Počas Jaskyniarskeho týždňa 2018 v Priedhorí sme podujatie podporili sprievodcovskou činnosťou v lokalitách Mojtínskeho krasu.

V druhej polovici roka aktivita o niečo poklesla a činnosť klubu sa sústredila okrem údržbárskych prác na základni aj na dávnejšie rozpracované lokality, a to v Závrte na Zadných lúkach a v Jaskyni v ceste, ktorým sa plánujeme intenzívnejšie venovať aj v roku 2019.

Cvičenie jaskynných záchranárov, Stanišovská jaskyňa. Foto: P. Medzihradský

V Májovej priepasti (Mojtínska priepastná jaskyňa). Foto: P. Medzihradský

Zo zahraničných expedícií sme mali zastúpenie v Macedónsku (Peter Medzihradský) a v Kosove (Ondrej Novák). Obaja členovia sa zároveň spolu s Jánom Marekom aktívne zúčastňujú cvičení jaskynnej záchrannej služby.

Pravdepodobne aj pre veľkú pracovnú vyťaženosť jednotlivých členov sa nám nepodarilo zamerať z novootvorených lokalít ani jeden meter, no možno konštatovať, že máme za sebou priemerný rok s 50 odpracovanými akciami v Mojtínskom krase. Stále však dokážeme na prieskumnú činnosť zostaviť silný kolektív priateľov jaskyniarov, ktorý vyniká výkonnosťou, odbornosťou a nadšením. Disponujeme technickým zázemím na realizáciu náročných diel pod zemou a obdivuhodnými vedomosťami (M. Velič, M. Gregor, P. Medzihradský) o zaujímavých lokalitách v pôsobnosti nielen nášho jaskyniarskeho klubu. Priatelia, ostáva nám len naplno využiť potenciál JK Dubnica v roku 2019!

Za JK Dubnica nad Váhom
Milan Novák a Peter Medzihradský

SPELEOKLUB ĎUMBIER

V Jaskyni mŕtvych netopierov sme tak ako po minulé roky hlavne odčerpávali a čistili od naplaveného bahna sifón v Eurotuneli. Počas niekoľkých akcií sa nám podarilo upraviť zavaľujúci sa vchod do Jaskyne č. 8 a pokračovali sme aj v rozširovaní úžiny s prievanom na prvom poschodí.V Neznámej jaskyni sme postúpili rozširovaním skrasovatenej poruchy s prievanom 2 m do masívu.

Zavaľujúci sa vchod do JMN č. 8 pred úpravou

Nezanedbateľným úspechom našich členov je aj pol roka tvrdých bojov s veternými mlynmi byrokracie, výsledkom ktorých je po viac ako polročnej prestávke obnovenie speleologickej vodcovskej služby v JMN.

Stacho Mudrák,
predseda speleoklubu

HÁJSKY KLUB ŠPORTOVEJ SPELEOLÓGIE

V roce 2018 se HKSS zaměřil na výzkum Slovenského krasu a zdokonalování vlastních i cizích členů, speleologů v jednolanové technice SRT. Bylo zorganizováno 41 pracovních akcí.

HKSS zorganizoval 6. ročník Putovného poháru Eugena Hirka v technickom lezení na laně.

HKSS zorganizoval 33. lezecké dni ve Slovenském krase, které v roce 1984 jako nultý ročník založil Gusto Stibrányi.

Exkurzní činnosti v roce 2017: Irsko, Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Česká republika, Polsko, Francie.

Veľká Bikfa – 10 pracovních akcí. Lezení komínů a sondážní práce na vytipovaných nadějných místech. Letos jsme se ve Velké Bikfe opět zaměřili na tipování nových nadějných míst pro další postup, výměnu fixních lan a kotvení. Pro zvýšení bezpečnosti jsme pokračovali jako i v roce 2017 v instalaci nového beznapěťového kotvení nerezovými kotvami o průměru 10 mm, které se současně dají použít pro případnou záchrannou akci. Ve Velké Bikfe byl horizontální postup, objev 32 metrů, čím jsme se s celkovou délkou dostali na 1017 metrů. Na této lokalitě je i nadále perspektiva posunu jak délkových, tak hloubkových metrů.

Ve Velké Bikfe bylo v roce 2018 objeveno minimálně dalších 32 metrů a dále budeme i v roce 2019 pokračovat ve výzkumu.

Obrovská priepasť (Oriáš) – 7 pracovních akcí. V oblasti Galerie jsme postoupili v komíně o dalších 15 metrů. Dále jsme rozpracovali další nadějné místo z roku 2017 s postupem cca 28 metrů, které dál pokračuje.

V Oriáši bylo v roce 2018 objeveno minimálně dalších 43 metrů, kde budeme i v roce 2019 dále pokračovat ve výzkumu.

Bereš – 10 pracovních akcí. Na nové lokalitě, kterou jsme objevili na Hájské / Jasovské planině, máme významné záchyty z mladší doby bronzové a spolupracujeme s SAV, památkovým ústavem a Speleoklubem Cassovia.

Šomšákova priepasť – 8 pracovních akcí. Na nové lokalitě, kterou jsme objevili na Hájské / Jasovské planině, máme významné záchyty z mladší doby bronzové, doby železné a středověku. Také na této lokalitě spolupracujeme s SAV, památkovým ústavem a Speleoklubem Cassovia.

Háj – 2 pracovní akce. Při stavebních pracích na rekonstrukci elektrického rozvodu v obci Háj jsme našli keramiku z pilinské kultury, cca 3500 roků starou. Také tady jsme spolupracovali se Slovenskou akademií věd a památkovým ústavem.

Skalistý potok – 4 potápěčské akce.

Tomáš Fussgänger, předseda klubu

JASKYNIARSKY KLUB HANDLOVÁ

Sklenianský kras. Kras a lokality na obcou Ráztočno a Remata navštívili jednotliví členovia v rámci vychádzok po prírode. V apríli sa uskutočnili dve kontrolné akcie. Jedna po krase v okolí krasových jám a druhá v okolí Ráztočnianskej vyvieračky. Zistili sme, že sú tu osadené nové mreže proti pádu stromov či iných vecí do otvoru, z ktorého občasne vyviera voda. Osadenie azda od obce Ráztočno, nezisťované. Ďalšie akcie v auguste a novembri boli zamerané na kontrolu Volovej zadnej a oblasti Remata, a to nad lúkou Poľana, ktorá je situovaná po pravej strane medzi druhým a tretím železničným tunelom z Handlovej smerom Remata-železničná zastávka. Nachádzajú sa tu skaly s otvormi. Pri jednej z nich opreté 3 kusy dlhých driev, kedysi to bol znak Janeckého, že je tam puklina. Podrobnejší prieskum sme v tomto otvore nevykonali. Týchto akcií sa zúčastňovali predseda s podpredsedom skupiny, Roman Pustaj, Roman Levický, Tomáš Pustaj.

Rokošský kras. ***Vestenická medvedia jaskyňa:*** začiatkom jari zistené prehnitie drevených trámov a schodov. Možnosť spadnutia. V druhom štvrťroku partia jaskyniarov pripravila železný materiál. Zhotovili sme 4,5 m dlhý železný skladateľný rebrík s 11 priečkami. Zhotovenie roštovej plošiny s rozmermi 2,10 × 1,60 m na osadenie zhnitej plošiny pri vstupe do Hradištskej chodby. Autami postupne vyvezený a ku jaskyni znesený železný materiál. Postupné rozoberanie zhnitých schodov a montovanie rebríka a plošiny.

Na uzávere ***Jaskyne v dvorane*** v apríli zistený vylomený zámok, otvorené, ale nepoškodené dvere. V máji výmena zámku. V rámci vychádzok po prírode kontrola krasu doliny Hradištnica.

Pre speleologickú strážnu službu boli vypracované hlásenia o kontrolnej činnosti zo Sklenianskeho a Rokošského krasu.

V uplynulom roku nebola vykonávaná speleologická činnosť na území národnej prírodnej pamiatky ani v chránených areáloch v Prievidzskom okrese. Neobjavili sme žiadne nové jaskyne ani jaskynné priestory v známych jaskyniach.

V mene výboru ďakujem členom, ktorí prispeli aj malým podielom k činnosti jaskyniarskeho klubu. Dúfam, že činnosť klubu v tomto roku bude úspešnejšia.

Peter Strečanský, predseda JK

Výver vody z jaskyne Volova zadná diera

Cigánka 1 nad Ráztočnom

SPELEOCLUB CHOČSKÉ VRCHY

V Speleoclube Chočské vrchy bolo v roku 2018 evidovaných 20 členov. Tradične bola naša činnosť zameraná na **Prosiecku jaskyňu,** ktorá dosiahla dĺžku 3232 metrov.

6. 1. 2018 sa aktívnej štvorke (Slávka Szunyogová, Juraj Szunyog, Michal Pasch a Ľuboš Halička) podaril ďalší významný objav prekopaním Hučiaceho sifónu na konci jaskyne, za ktorým pokračujú pekné chodby hlavného ťahu v dĺžke 336 m po Aragonitové jazero. Spolu s odbočkami sme objavili asi 500 m chodieb. Na dvoch následných akciách sa nám podarilo zamerať spolu 400,5 m. Michal Pasch sa zaslúžil o preskúmanie Aragonitového jazera pomocou diaľkovo ovládaného modelu loďky s kamerou GoPro s nádejnou vyhliadkou na pokračovanie za jazerom. Na jar sme prieskum na konci jaskyne ukončili aj vzhľadom na vodu, ktorá nám začala zatápať Žltú chodbu, ktorú musíme pri ceste do jaskyne vždy vyčerpať. Domerali sme aj povrchový ťah nad jaskyňou v dĺžke 328 m. Najhlbšie je hlavný ťah 274 m pod povrchom. Koniec jaskyne (Aragonitové jazero) je pod povrchom 226 m.

Intenzívne pokračovali práce na novom vchode do 3. poschodia, hoci podmienky na prácu sme mali sťažené oproti predchádzajúcemu roku. Jednak to bola voda, ktorá nám nateká do štôlne po lejakoch a ktorú musíme na začiatku akcie vyčerpať vedrami. Maximum bolo zatiaľ 72 vedier vody. Druhým nepríjemným faktorom je ťažko dýchateľný vzduch, keďže v letných mesiacoch nám štôlňu nevetrá. A nakoniec sú to opatrenia na zníženie hlučnosti na pracovisku, ktoré nás tiež zdržujú v práci. Nezanedbateľné sú aj ľudské faktory. Napr. Ľuboš Halička sa oženil a už aj kočíkuje. A nakoniec zdravotné problémy (napr. s chrbticou) nás neobišli ani tento rok.

Napriek týmto hendikepom sa nám podarilo koncom roka 2018 dosiahnuť dĺžku vykopanej chodby podľa plánu 10 m, čím by sme mali byť zhruba v polovici kopania.

Okrem aktívnej štvorky sa prác zúčastnili: Miriam Devečková, Peter Devečka, Iveta Demianová, Lenka Jánošíková, Katka a Jano Tholtovci, nejaskyniar Marek Orolín a Dominik Miller z Brezna.

Prosiecka jaskyňa má už aj normálne chodby. Foto: J. Szunyog

Počet akcií v Prosieckej jaskyni za rok 2018 bol 5 a počet akcií pri kopaní nového vchodu 25 (plus 12, keď rátame aj účasť len jedného člena).

V **Ludrovskej jaskyni** sme pokračovali v sondovaní na konci jaskyne v Ovenkinej sienke a transporte blata do Katkinej sienky (2 akcie): František Hanes, Katka Tholtová, Ján Tholt, Slávka Szunyogová a Juraj Szunyog (25 kanistrov).

František Hanes so Štefanom Sališom sa zamerali na oblasť Choča. Vyberaním skál predĺžili **Sališovu puklinu** s prievanom prakticky z 0 m na 9 m (3 akcie). Zamerali **jaskyňu Hniezdo** (7 m) a **Jaskyňu pod lohyňou** (11,9 m),

kde prebiehali intenzívne výkopové práce v roku 2000. Štefan Sališ so synom objavili **Sališovu jaskyňu pod brečtanom,** ktorú potom s Ferkom zamerali v dĺžke 38 m**.** V jaskyni vhodnej na úkryt pred nepriazňou počasia boli už stopy po návšteve ľudí v minulom storočí.

František Hanes s Lenkou Hanesovou navštívili jaskyňu Štefanová v Demänovskej doline (filmovanie televíznej reportáže) a Hradnú jaskyňu v Liptovskom Hrádku spolu s Devečkovcami a Demianovcami. Okrem toho uskutočnili s ďalšími členmi povrchové prieskumy pri Liptovskej Osade, na Jaziercoch, Trlenskej doliny a Čebrať a.

V spolupráci so Speleoklubom Červené vrchy sme sa zúčastnili na dvoch výkopových akciách pod Kriváňom v ponore v doline potoka Belianky (Žabia studňa).

Spolu s jaskyniarmi z Červených vrchov sa zúčastnili v apríli Slávka Szunyogová a Juraj Szunyog výletu za spoznávaním krasových lokalít východnej Bosny a Hercegoviny okolo rieky Neretva a v septembri Slávka Szunyogová, Lenka Jánošíková a Michal Pasch výletu po krasových lokalitách Bulharska s výstupom na vrch Musala.

Jaskyniarskeho týždňa v Pružine-Priedhorí sa zúčastnila Slávka Szunyogová, Martin Szunyog a Miroslava Kardošová.

Naše kopáčky. Foto: J. Szunyog

Výročná schôdza SCHV. Foto: J. Szunyog

Naša internetová stránka je uložená pod adresou http://schv.sk

Juraj Szunyog,
predseda speleoklubu

OBLASTNÁ SKUPINA INOVEC

Dosiahnuté výsledky prieskumu

Pracovné akcie

Už dvanásty rok sme pokračovali vo výkopových prieskumných prácach na Starej vyvieračke pri Čachticiach (97 pracovných akcií). Na lokalite sme postupne aj za účasti členov iných klubov SSS (OS Čachtice, Trenčiansky SK, JK Dubnica n/V, JK Demänovská Dolina), poľských a moravských jaskyniarov vypratali zo Severovýchodnej vetvy sedimenty v objeme 80 m^3. Postúpili sme tu tak o 15 m, pričom bol od sedimentov vyprázdnený úsek meandra šírky 1,5 – 2 m, vysoký 5 – 6 m. V jeho JZ výbežku sa po prerazení veľkého skalného bloku postúpilo o 2 m hlbšie. Zatiaľ sa však nepodarilo zistiť, odkiaľ pritekal vodný tok, ktorý tu zanechal zreteľne zvrstvené jemné fluviálne sedimenty.

V Dobrovodskom krase sme na Cínovci pokračovali v sondážnych prácach v **závrte CN-7.** Po zime tu došlo k rozsiahlemu zosunu strmých svahov tvorených ílovitou zeminou. Zosun celkom zavalil provizórne drevené prekrytie otvoru v pevnom masíve a strhol a roztrhol aj kryciu nepremokavú plachtu. Za sťažených

podmienok sme zo závrtu vyťažili mimo jeho pôdorysu 5 m^3 prevažne rozmočenej ťažkej ílovitej zeminy. Pritom sme zistili, že v r. 2017 odkrytý otvor (50 × 80 cm) má skutočnú šírku takmer 2 metre, z prístupovej strany je ohraničený veľkými blokmi vápenca. Otvor sme zatarasili brvnami, aby doň nezasiahol ďalší zával. Začiatkom zimy sme tu v štrbinách zátarasu zistili výrazný výduch teplejšieho vzduchu, ktorý bude potrebné overiť koncom zimy.

Severovýchodná vetva Starej vyvieračky pri Čachticiach. Foto: I. Demovič

Revízny prieskum sme uskutočnili v spolupráci s členmi Speleoklubu UK a OZ Jaskyniari Plavecké Podhradie v **jaskyni Slopy** (-42 m), kde sme dokončili zmapovanie niektorých odbočiek, ktoré sme naviazali na dávnejšie zameraný hlavný polygónový ťah. Kontrolnú akciu sme podnikli v **Jaskyni pod Širokou**, ktorú sme spolu s Petrom Holúbekom (SK Nicolaus) zamerali ešte v r. 2001; body sa vtedy stabilizovali nitmi a zaopatrili plastovými štítkami, všetky okrem troch boli však zničené. V spodných častiach jaskyne sa udržuje vyšší obsah CO_2 (sviečka pri dne zhasne), preto tu dlhší pobyt môže byť nebezpečný.

V Krahulčích vrchoch sme sondovali v nenápadnej depresii **KV-7** (priemer 1 m, hĺbka 25 cm), ktorá sa na základe bioindikácie javila ako pozitívna, ale v hĺbke 80 cm sme narazili na kompaktný vápencový masív a ďalej sme preto nepokračovali. Podobne sme vykopali východne od Jeleních jám sondu v depresii **FS-1** (priemer 1,5 m, hĺbka 30 cm), ktorá je obklopená hrubými fosílnymi sintrami, ale aj tu sme v hĺbke 1,2 m narazili na celistvý masív dolomitizovaného rauwacku, zvetrávajúceho na prach. Táto skutočnosť je dosť prekvapivá, lebo depresiu sme považovali za prejav zachovaného pokračovania jaskynnej dutiny, ktorú indikovali okolité sintre. Sondovali sme potom aj v nevýraznej priehlbni **FS-2** pod sintrovým balvanom, ležiacej o 150 m ďalej, kde sa vyskytuje takmer 10 m dlhý pruh zvetraných fosílnych sintrov. V celom profile sondy priemeru 80 cm sme nachádzali úlomky sintrov, ale v hĺbke 50 cm sonda narazila na dolomitové balvany bez akýchkoľvek vzdušných štrbín (v zime tu nebol zistený výduch), takže od ďalšieho prehlbovania sme upustili.

V **jaskyni KV-2 (**Krahulčie vrchy) sme masívnymi železnými U-profilmi zaistili zvetrávaním oddelený stropný blok, dopravili sme sem okolo 350 kg štrkopiesku, 80 l vody a cement. Betónom a skalami sme potom čiastočne spevnili časť zvetraného masívu vo vstupnom otvore. Po obmurovke otvoru po celom obvode tak bude možné na otvor osadiť kovový uzáver.

Povrchový prieskum

V Dobrovodskom krase sme vykonali povrchový prieskum západnej časti plošiny Slopy, kde nás postarší pán Jozef Lukačovič z Dobrej Vody nasmeroval k miestu, kde údajne zo zeme stúpala v zime para. Po obhliadke miesta pri snehovej pokrývke a teplote -6 °C sme však zistili, že ide o sústavu prevažne opustených brlohov, niektoré vchody boli síce odtopené, ale max. teplota bola +0,8 °C bez zreteľného prúdenia vzduchu.

V oblasti Cínovca náš člen Marek Križan zaregistroval lievikovitý závrt s hĺbkou 2 m, ktorý dosiaľ unikal pozornosti, lebo terén tu bol dlhé roky zarastený nepriechodnými húštinami. Povrchový prieskum v oblasti Havrana (457 m) v Považskom Inovci priniesol zaregistrovanie 3 nových depresií, ktoré sme súčasne zamerali cez GPS. Na západnom úbočí Bieleného vrchu sme neďaleko Hadej jaskyne lokalizo-

vali ďalšiu neúplnú (vo svahu) depresiu, podľa nášho názoru však pre hrubú vrstvu zvetralín nevhodnú na sondovanie.

Pri kontrole vchodu **jaskyne HV-1** na Hrabutnom vrchu sme zistili, že ktosi rozobral z kameňa postavenú rampu, slúžiacu na povrchové ukotvenie gravitačnej lanovky. Na vertikálnom vchode sa prejavilo mrazové zvetrávanie, teraz je širší, ale stále zakrytý drevenými brvnami, ktoré bude treba nahradiť stabilným uzáverom.

V rámci spolupráce s blízkymi jaskyniarskymi skupinami sa predseda OS zúčastnil na pracovných akciách v závrte OMVJ, na čerpacom pokuse v jaskyni Hladový prameň (Čachtický kras) a v jaskyni Kamenný dážď (Strážovské vrchy). V súlade s podmienkami celoplošnej výnimky pre SSS sa predseda OS podieľal na akciách Speleoklubu UK pri otváraní sondy v závrte CN-11 na Cínovci, kde bola dosiahnutá hĺbka 2,5 m a sústava dutín medzi skorodovanými blokmi vápenca. Zúčastnil sa aj na Speleomítingu v Liptovskom Jáne a na 59. jaskyniarskom týždni v Priedhorí v Strážovských vrchoch.

Celkove sme uskutočnili 156 terénnych akcií. Objavených/vykopaných bolo 15 m priestorov bez prieniku do prirodzene voľných priestorov. Vypracovaných bolo 127 technických denníkov.

Ing. Ivan Demovič, predseda OS

OBLASTNÁ SKUPINA JÁNA MAJKU

Na základe bilancie aktivít a činností členov OSJM v roku 2018 počas výročnej členskej schôdze uskutočnenej 2. 2. 2019 v Turni nad Bodvou, ktorej sa zúčastnilo 10 riadnych členov z celkového počtu registrovaných 23 a 2 hostia, z toho jedna čakateľka na členstvo, môžeme rok nášho snaženia uzavrieť s nasledujúcim konštatovaním:

Významným krokom k spracovaniu a zaznamenaniu histórie skupiny, ktorý aj v budúcnosti pomôže objasniť a spresniť mnohé objavy a postupy v slovenskom jaskyniarstve, bolo nadviazanie intenzívnej spolupráce Miroslava Zverku so zakladateľom a bývalým dlhoročným predsedom Gustávom Stibrányim. Gustov archív dokumentov a technických denníkov sa stal zdrojom objasnenia mnohých pracovných a objavných aktivít slovenského jaskyniarstva. M. Zverka verí, že tento výstup pomôže mladým členom so zbližovaním sa s históriou skupiny, získaním predstavy o činnosti členov v minulosti a následne to povedie k narastaniu záujmu o spoznávanie a obnovu činnosti na niektorých lokalitách. Mladší členovia sa doteraz neorientovali dostatočne v aktivitách z histórie OS Jána Majku. Ku koncu januára 2019 evidujeme vyše 170 lokalít v Slovenskom krase, na ktorých členovia OSJM v minulosti vykonávali alebo vykonávajú pracovnú či prieskumnú činnosť. Tu treba pripomenúť, že ešte nie sú spracované údaje asi z 1/3 akcií v období rokov 2001 až 2010 a chýba úplne rok 1992 a vo veľkej miere obdobie 1993 – 1994. Veríme, že tieto informácie sa podarí v spolupráci so zakladajúcimi členmi skupiny doplniť.

Spolupráca s inými klubmi a činnosť mimo Slovenského krasu

Z tých významnejších akcií v spolupráci s inými klubmi mimo Slovenského krasu spomenieme pomocnú činnosť v Borinskom krase realizovanú so Speleo Bratislava. Išlo o lokality Jazvečí hrad, Stará garda, Horná garda, Nová garda (Ján Blaho, Kamil Budinský, Miroslav Zverka).

Ďalšou oblasťou nášho pôsobenia bol Muránsky kras na lokalite Teplica v doline Furmanca, M. Zverka sa zúčastnil 2 a Zuzana Schusterová 1 akcie. Počas májovej akcie 17. 5. 2018 Ján Blaho s Michalom Ševečkom zaplávali do objavu z augusta 2017 a prešli pri prieskume suchou cestou až k spoločnému objavu, do oblasti jazera so sifónom na prítokovom toku. Celková zmeraná dĺžka nového polygónu od zúženiny na konci tzv. Koncového sifónu bola približne 208 m a jeho denivelácia 38 m (meranie bolo realizované zatiaľ iba raz a ne-

Účastníci akcie v Teplici 18. 5. 2018. Zľava: Lucia Strelková, Zuzana Schusterová, Edita Mikulášová, Michal Vrbovský, vzadu Michal Vrbičan, v červenom Michal Ševeček, vzadu Ján Blaho, Peter Ševčík a úplne vpravo Dušan Hutka. Foto: M. Zverka, OSJM

kde úžasnú novinku objavu oznámili prítomným. Patrí im zaslúžený obdiv; ten si zaslúžia aj účastníci týchto akcií, ktorí im pomohli úspešne zrealizovať tento naozaj významný počin z pohľadu na obdobie posledných niekoľko rokov v histórii speleopotápania na území Slovenska. Michal dosiahol od Žabej chodby vzdialenosť približne: 130 m (koncový sifón) + 110 m (sifón so závalom za zúženinou po veľké jazero) + 60 m po suchu + 120 m nový prieskum sifónu, čo je spolu približne 420 m, z toho 360 m pod hladinou s max. hĺbkou 2 razy presahujúcou 27 m. Pre oboch návrat znamenal 240 m dlhý úsek plávania pod hladinou „v nule" s tým, že plávali priestorom aj cez 28 m hĺbku. Obdivuhodné! Úžas nad týmito výkonmi!

hovorí to nič o denivelácii celého priestoru, ktorá je podľa opisu určite väčšia, pričom časť pod hladinou z toho predstavuje výškový rozdiel -28 m). Ďalšia významná akcia na tejto lokalite sa uskutočnila aj 21. 7. 2018, keď spomínaná dvojica zaplávala a prešla transportujúc potápačské fľaše suchou cestou až do jazera s novým neprebádaným sifónom. Tam sa Michal Ševeček s dvomi 4-litrovými fľašami naplnenými na 300 barov sám zanoril na prieskumný ponor. Počas plávania sa mu podarilo vytiahnuť celých 120 m z navijaka. Maximálna hĺbka, ktorú dosiahol, bola 27,6 m. Koniec linky ukončil v 25-metrovej hĺbke a musel sa vrátiť. Pred koncom našiel rozdvojenie chodieb. Priestor sifónu bol pomerne veľký, viac-menej rúrovitého charakteru bez veľkých postranných priestorov. Mapovanie nových priestorov bolo ponechané na inokedy. V sifóne bola kryštálovo čistá voda s nižšou kalivosťou, a to aj vďaka väčšiemu priestoru ako v predchádzajúcom prístupovom sifóne. Po Michalovom návrate šťastlivo obaja prešli k veľkému jazeru, kde sa zanorili a preplávali v nulovej viditeľnosti nebezpečným závalom a tesnou zúženinou na konci pôvodného tzv. Koncového sifónu (čo už odvtedy nie je, samozrejme, pravda). Preplávali aj túto 130 metrov dlhú časť sifónu „v úplnej nule" až do Dómu Petra Ošusta,

Ján Blaho a Michal Vrbičan sa v piatok 22. 6. 2018 opakovane zoznamovali so sprievodom M. Ševečka s lokalitou Brestovská jaskyňa. J. Blaho a M. Ševeček absolvovali aj ponor v prvom veľkom sifóne. V sobotu zrealizovali ponor zo Siene potápačov až do piateho sifónu. V suchých častiach rozmiestnili pipsy a druhá partia na povrchu sa snažila lokalizovať ich signál aj počas pohybu s pipsami v suchých častiach. S transportom im opäť pomáhal Michal Vrbičan. Po ponore sa dozvedeli, že jeden pips sa úspešne podarilo lokalizovať.

Na otvorení 59. ročníka Jaskyniarskeho týždňa SSS v Strážovských vrchoch 26. 8. 2018 sa zúčastnili Zbyněk Valenta, Gabriela Valentová a Kamil Budinský.

Dňa 13. 10. 2018 sa Ján Blaho a Michal Ševeček zúčastnili obhliadky jaskyne Mokrá diera v katastrálnom území Tatranská Javorina.

Spoločenské akcie

Na začiatku mája sa šiesti členovia zúčastnili valného zhromaždenia SSS v Liptovskom

Mikuláši a 5 členovia Speleomítingu v Liptovskom Jáne, hoci bez aktívnej prezentácie našej činnosti. Dvaja členovia ďalší deň absolvovali exkurzné prehliadky v jaskyni Malužiná a v Modrej jaskyni.

Speleoškoly v Borinskom krase sa aktívne zúčastnil Ján Blaho a ako účastníčka kurzu naša členka Michaela Stražanová.

Lezeckých dní v Mojtíne 15. – 17. 6. 2018 sa ako jediný člen OSJM zúčastnil Kamil Budinský.

Na 7. ročníku Zrazu speleopotápačov 13. októbra spojenom s otvorením novozrekonštruovanej chaty jaskyniarov na Suchých doloch za účasti rodiny Kámenovej sa zúčastnil aj M. Zverka. Počas podujatia speleopotápači Tibor Sasvári a Vladimír Manica dostali ocenenia a poďakovania za objavy aj prínos pri dokumentovaní hydrologických pomerov v Muránskom krase v 70. rokoch minulého storočia.

Ďalšou vzdelávacou akciou bolo SRT sústredenie, ktoré pre členov OSJM zabezpečoval Gustáv Stibrányi na Vranej skale pod Čertovým mostom v Hájskej doline v termíne 20. – 21. októbra. Za vytvorenie perfektnej atmosféry a vynikajúce zabezpečenie celej akcie patrí Gustovi veľká vďaka. Zúčastnili sa M. Kanaš, Z. Schusterová, Z. Valenta, M. Zverka.

Pracovná reťaz pri čistení Majkovho ponoru 28. 7. 2018. Foto: M. Zverka, OSJM

Činnosť v Slovenskom krase

Silická planina. V Slovenskom krase sme začali pracovať 17. 2. 2018 pokusom o nafilmovanie priestorov v Skalnom jazere v Majkovej jaskyni, a to miniponorkou (dronom) za účasti P. Jurička, Ľ. Kuriana, M. Konkoľovej, M. Vávru a ďalších. To sa však pre vysoký stav vody a jej zakalenosť nepodarilo úspešne zrealizovať. Následne sa 13. – 15. 4. potápačskej dvojici M. Stražanová a M. Zverka v poslednej chvíli pred definitívnym zakalením záznamom na videokameru počas opakovaného speleopotápačského prieskumu v Skalnom jazere podarilo zachytiť odtok vody z jazera, a to na dne pod skalnou kulisou – pod ľavou východnou stenou (pod miestom rozšírenia jazera). Pokusy o zanorenie sa do prvého donedávna jediného prítokového sifónu následne vytvárajúceho Točitý potok v Majkovej jaskyni so zámerom zistiť, či sa v jeho priebehu nenachádza suchá časť, sa vzhľadom na extrémne zúženie zatiaľ nepodarili. V dňoch 13. a 14. 4. prebiehalo aj čistenie Majkovho ponoru, nachádzajúceho sa pár desiatok metrov od Majkovej jaskyne pri Silici (Silická planina). Tento podľa nášho farbiaceho pokusu nenapája známe priestory Majkovej jaskyne, a preto dúfame, že nás dovedie do veľkej jaskyne končiacej sa až Sokolou vyvieračkou. Po trojročnej pracovnej nečinnosti na tejto lokalite došlo k opätovnému zaneseniu vstupných častí a ponor sa začal prejavovať ako lokalita, ktorá po výrazných zrážkach opäť zaplavuje okolité lúky a cestu.

Už táto prvá, nazvime ju veľká akcia, ukázala primárnu príčinu opätovného zanesenia ponoru. V pôvodne najvzdialenejšom dosiahnutom mieste pred tromi rokmi (skalné zúženie za „T križovatkou“) sa nachádzali tlakom vody zdeformované plastové stavbárske pracovné vedrá! Na tejto veľmi vydarenej akcii sa zúčastnili: K. Budinský, A. Geričová, M. Konkoľová, M. Vávra, M. Schrötter, M. Stražanová, Z. Valenta, M. Zverka.

Dlho plánovanú akciu na Kečovskej veľkej vyvieračke a jej okolí sme uskutočnili 27. – 29.

7. 2018. Počas nej prebehol speleopotápačský pokus o nafilmovanie a prieskum úvodných častí vstupného sifónu, ktorý opisoval pri svojom objavnom prieniku Péter Mozsáry, čo sa aj podarilo. Ďalej prebiehalo hľadanie prepojenia hlavného sifónu s oblasťou jazierok v Kečovskej starej vyvieračke nad sifónom. Podarilo sa nájsť jedno viditeľné, avšak zatiaľ asi neprielezné spojenie. Dňa 29. 7. potápačská dvojica Lukáš Omanik a Miroslav Zverka skontrolovala aktuálny stav hlavného sifónu po koniec Mozsáryho siene. K týmto ponorom pomohla asistencia Zuzany Schusterovej, vďaka jej skúsenostiam z predchádzajúcich ponorov v rokoch 2015 až 2016 na tejto lokalite, realizovaných s M. Ševečkom a J. Blahom. V Kečovskej starej vyvieračke sme 27. 7. prehlbovali plazivku k jazierkam, čistili úvodnú širokú chodbu pred mrežou až po hladinu, pričom nám pomohli aj členovia zo Speleo Bratislava Marcel Adam a Csaba Igaz, s ktorými sme spolupracovali aj na ďalších akciách v tejto oblasti. Za oblasťou jazierok sme rozširovali úzke priestory (M. Vávra, M. Konkoľová). Ich smerovanie sme ďalší deň premerali a keďže úzke pukliny smerovali vo vzdialenosti cca 5 m za a nad vstupným sifónom smerom von z masívu na Kečovo, práce sme tu ukončili. Presunuli sme sa na Majkov ponor, kde sme úspešne prehlbovali vstupnú chodbu po „T križovatku“ a dosiahli sme tu stav z konca činnosti v roku 2014. Poslednú akciu v roku 2018 na Majkovom ponore sme realizovali 29. 12. za výraznej pomoci členov Speleo Bratislava Cs. Igaza a M. Adama. Podarilo sa nám postúpiť o 1,5 m v horizontálnom smere za miesto s vedrami, avšak s minimálnym sklonom. Tak trochu sa spoliehame na očakávaný, zrážkami a topením snehu vytvorený vodný tok, ktorý nám azda naznačí čosi viac o následnom smerovaní ponoru.

Kontrolu okolia Bezodnej ľadnice sme uskutočnili 29. 7. (Z. Valenta, G. Valentová, Z. Schusterová). V popoludňajších hodinách sme vykonali obhliadku Kečovskej vyvieračky 2 za sprievodu Csabu Igaza. Potom sme sa presunuli k čisteniu vstupu do Kečovskej vyvieračky 3, kde M. Stražanová našla v zúženom priestore vhodený hraničný kameň, cez ktorý nebolo možné prejsť do spodných priestorov. K tomu pridala aj objav skamenelín – krinoidov na stenách vo východnej pukline asi 3 m pod povrchom.

Dňa 30. 7. sme sa vrátili k Bezodnej ľadnici, kde trojica dokumentovala spodnú jaskyňu a stav vodného toku. Ďalšia časť skupiny pracovala na sprístupnení Z. Valentom dlho spomínaného otvoru vo východnom strmom svahu nad vlastnou priepasťou, v ktorom sa podarilo postúpiť cca 5 m horizontálne, pričom bola zhotovená video- a fotodokumentácia.

V dňoch 15. – 16. septembra M. Stražanová a M. Zverka pracovali za výdatnej účasti jaskyniarov z iných klubov (Speleo Bratislava, Speleo-

Pred odchodom ku Kečovskej vyvieračke 3 za účasti viacerých klubov. Zľava Ján Blaho, Marcel Adam, Martin Schrötter, Ľubo Janeček, Peter Magdolen, Ján Tencer, Csaba Igaz

Potápači v Kečovskej veľkej vyvieračke 27. 7. 2018. Foto: Z. Schusterová, OSJM

klub Cassovia, Jaskyniari Plavecké Podhradie) na pokračujúcom čistení Kečovskej vyvieračky 3, kde medzičasom C. Igaz a M. Adam vytiahli nespratníkmi vhodený a zaklinený hraničný kameň. Prišiel nás podporiť aj Juraj Balčák, čo pomohlo vyburcovať výkon pracovného kolektívu. V rámci tejto akcie sme 15. 9. vďaka spolupráci a ochote členov zo Speleoklubu Badizer Ardovo uskutočnili obhliadku Jaskyne v úbočí Mál. Charakter priestorov nám napovedal, čo nás môže čakať pri prieniku v nižšie položenej vyvieračke. Ďakujeme touto cestou Alexandrovi Skokanovi, Ľuboslavovi Simanovi, Arpimu za zabezpečenie vstupu do jaskyne.

Práce vo vyvieračke pokračovali aj v nedeľu 16. 9. a prebiehali na sprístupňovaní horizontálne prebiehajúceho dna v oboch smeroch, čiže smerom na Kečovo (západ) i smerom na Maďarsko (východ). Dĺžka polygónového ťahu dosiahla 12,58 m s hĺbkou 9 m (Peter Magdolen, Csaba Igaz) a merala sa iba chodba smerom na Kečovo.

Na Kečovskú vyvieračku 3 sme sa vrátili ešte 29. aj 30. 12., keď za účasti členov zo 6 klubov vrátane predsedu SSS Petra Holúbka prebiehali ďalšie práce pod vchodom do jaskyne na východnej, ako aj západnej strane chodby vedúcej na Kečovo. Náročné, nízke a úzke priestory dosiaľ neumožnili významnejší postup. Našou snahou bude sledovať skutočnú časovú, prípadne i objemovú nadväznosť aktivít neďaleko seba sa nachádzajúcich vyvieračiek (Kečovská 2 a Kečovská 3).

Dolný vrch. Kontrolovali sme stav našej sondy v Priepasti pri Salaši 2, kde sme v trojici 4. 8. 2018 spravili krátku pracovnú obhliadku a následne sme 11. – 12. 8. postúpili asi 4 m do hĺbky s možným pokračovaním.

Na Dolný vrch sme sa opäť vrátili 24. 11., keď sme vykonali prieskum a obhliadku niektorých minulých pracovných lokalít OS Jána Majku. Dňa 25. 11. 2018 sme v spolupráci s HKŠS, predsedom Tomášom Fussgängerom a Jánom Tajbošom, pracovali na Priepasti u siedmich jazvecov, kde sme vyčistili zával vytiahnutím 131 vedier (zával vznikol zosunutím vstupnej hlinenej steny) a dostali sme sa asi o 0,5 m hlbšie ako pri opustení pracoviska v roku 2012. Na SZ stene priepasti sa objavil náznak zmeny jej dosiaľ kolmého charakteru. Postup sa stále javí ako perspektívny. Orientačná hĺbka po súčasné dno je 7 m.

Iné a plány na rok 2019

Realizovali sme aj opakovanú obhliadku Limbašskej vyvieračky, pracovali sme na Pajštúnskej vyvieračke, na krasovej depresii v oblasti Lednického brala pri Trenčíne (Z. Valenta) a na iných lokalitách. V roku 2019 sa pokúsime pokračovať v činnosti na uvedených lokalitách v Slovenskom krase a máme v pláne obzrieť stav niektorých lokalít z činnosti zakladateľov skupiny, prípadne rozšíriť našu činnosť. Veľkou mierou sa budeme snažiť podporovať možných záujemcov o jaskyniarsku činnosť.

Záver

Členovia OSJM sa v roku 2018 zúčastnili 46 akcií v spolupráci s inými klubmi. Z toho 17 bolo organizovaných s členmi OSJM v Slovenskom krase (v oblasti ich hlavného pôsobenia). Počas pracovných akcií sme sa

Pohľad z Priepasti u siedmich jazvecov na Dolnom vrchu, hore Ján Tajboš. Foto: M. Zverka, OSJM

stretli pri spolupráci s členmi 11 klubov SSS (Speleoklub Badizer Ardovo, Speleo Bratislava, Speleoklub Cassovia, Hájsky klub športovej speleológie, OS Liptovský Mikuláš, Speleoklub Muránska planina, Speleoklub Nicolaus, OS Orava, Jaskyniari Plavecké Podhradie, OS Ružomberok, Speleoklub Tisovec). Na celkovom počte akcií sa zúčastnilo 12 členov, z toho 1 pridružený z iného klubu. V Slovenskom krase sme strávili 18 dní a pracovali sme na 7 rôznych lokalitách, pričom sme spolu na týchto lokalitách vykopali dĺžku 26 m, do hĺbky vybrali 8 m, a vďaka tomu dosiahli cca 10 m nových objavených priestorov vykopaním (prevažne išlo o čistenie zanesených lokalít). Počas všetkých 46 akcií členovia strávili činnosťou cca 520 „osobohodín". V Slovenskom krase to bolo počas spomínaných 17 akcií 18 dní strávených v krase, spolu 389,5 „osobohodín". Bolo vyhotovených 13 technických denníkov.

Cestou k priepasti na Dolnom vrchu 11. 8. 2018. Zľava Miroslav Vávra, Martin Schrötter a Zbyněk Valenta. Foto: M. Zverka, OSJM

Jaskyniarom prajeme pevné zdravie, veľa úspechov aj šťastia pri objavoch v roku 2019. Tešíme sa na ďalšiu úspešnú spoluprácu!

Zbyněk Valenta, predseda OSJM

OBLASTNÁ SKUPINA LIPTOVSKÁ TEPLIČKA

V roku 2018 mala OS Liptovská Teplička 6 členov, ktorí majú ku koncu roka zaplatené členské príspevky.

Ani v tomto roku sa členovia skupiny nedokázali zladiť a zísť v dostatočnom počte, aby odpracovali plnohodnotnú akciu.

V rámci kontrolných a prieskumných návštev sme viac-menej individuálne navštívili viaceré lokality krasu Liptovskej Tepličky.

Tri návštevy sme venovali jaskyni Hudákovský ponor. Pri poslednej návšteve sme zistili zanesenie prvej priechodnej plazivky nánosovým materiálom. Vyčistili sme vstupné časti od zvyškov po ťažbe dreva v okolí jaskyne.

Ponor toku v závrte v Zatračanom

Dve návštevy sme vykonali do Ždiarskej jaskyne na pozorovanie zimujúcich netopierov a motýľov.

Po jednej návšteve sme venovali lokalite Ponor pod rampou, kde sme zisťovali stav po nedávnom prepade terénu na blízkej hlavnej ceste, a lokalite Ráztoka-Salašky, kde sme pri jarnom striedaní teplôt zisťovali vznik prípadných prieduchov vzduchu na dne závrtov.

Navštívili sme a preskúmali terén v okolí dvoch najväčších vyvieračiek Macová a Malý Brunov. Navštívili sme lokalitu Prepadlé v Kimberku.

V rámci osvetovej činnosti sme poskytli prístupnú dokumentáciu a fotodokumentáciu dvom žiakom tunajšej ZŠ. Škola zadala žiakom úlohu o krase, najmä o jaskyniach v okolí Liptovskej Tepličky. Išlo o dokumentačný materiál o vzniku, objavoch a činnosti našej jaskyniarskej skupiny a fotografie z našich najznámejších lokalít.

Vlastimil Knapp,
predseda skupiny

OBLASTNÁ SKUPINA LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Oblastná skupina Liptovský Mikuláš má 15 členov, v roku 2018 je súhrnne zapísaných 110 akcií, exkurzných aj kopáčskych. Počas roku sme intenzívne spolupracovali so Speleoklubom Nicolaus, ako aj s jaskyniarskou skupinou Demänovská Dolina, v menšej miere sme spolupracovali s inými jaskyniarskymi skupinami v rôznych častiach Slovenska.

Demänovský kras. Spolu s jaskyniarskou skupinou Demänovská Dolina sme sa zúčastnili niekoľkých akcií; pomáhali sme kopať v jaskyni Štefanová, čo bolo spojené s objavmi a voľným pokračovaním. Ruku k dielu sme priložili počas zimnej 9-dňovej expedície v jaskyniach Pustá a Okno. V Dračej jaskyni sme sa podieľali na rozširovaní úzkych plaziviek, aby sa zlepšila prieleznosť jaskyňou.

Kras Jánskej doliny. Terénny prieskum sme vykonali v oblasti vrchu Hrádok, kde sme skúmali vápencové bralá. Na pracovnej akcii v Novej Stanišovskej jaskyni sa po suchom lete po dlhšom čase dalo dostať až do koncových častí, kde sa kopalo na čelbe. Zastavila nás skalná úžina, za ktorou pokračuje chodba, ktorú bude potrebné rozšíriť. Exkurzne sme navštívili Veľkú Stanišovskú jaskyňu. V Jaskyni zlomísk prebieha výskum zameraný na kryogénne deštruované speleotémy. Takto deštruované speleotémy napomáhajú rekonštruovať klímu minulosti.

Važecký kras. Najnavštevovanejšou lokalitou vo Važeckom krase bol Ponor na Muroch, kde sme urobili 14 rozširovacích akcií a postúpili sme asi 2 m. Dostali sme sa na miesto, odkiaľ vidieť za úžinou väčší priestor; je potrebné pokračovať v prácach. V Sovej jaskyni sa za pomoci českých jaskyniarov podarilo zahĺbiť 2 m, je tu možné pozorovať prvé známky krasovatenia, čo dáva zmysel pokračovať v kopacích prácach na tejto lokalite. Po dlhšom čase sme sa vrátili do Priepasti na Kriesle, kde sme začali rozširovať puklinu na dne priepasti, za ktorou vidno prieleznú chodbu.

Kras v okolí Malužinej, Kráľovej Lehoty a Svarína. V tejto oblasti sme niekoľkokrát navštívili jaskyňu Svidovská 2. Vďaka veľkému suchu klesla v koncovej priepasti hladina vody a bolo tam možné kopať, avšak v blate. Zahĺbili sme sa cca 5 m, ale zastavila nás voda. Stav vody sme boli niekoľkokrát skontrolovať, voda tu kolíše. Do

Ponor na Muroch. Foto: Z. Jurík

budúcna tu nie je efektívne kopanie vzhľadom na kolísanie vodnej hladiny. V jaskyni Škarkétka sa osadili železné stúpačky a povrazový rebrík na bezpečnejší prístup do poslednej priepasti. Ponor pod Milkovom je perspektívna lokalita, kde sú dva závrty a vápencové bralo, pod ktorým vidno krátku chodbu. V jaskyni Žerucha prebehlo rozširovanie na čelbe spojené s prieskumom. V jaskyniach v záreze trate čiernovážskej železničky (s pracovnými názvami Lemit a Larion) pri Kráľovej Lehote sa uskutočnilo niekoľko akcií s cieľom postúpiť ďalej. Na čelbe vidno zhruba jeden meter dopredu. Po Speleomítingu sme sa zúčastnili na pracovnej akcii v jaskyni Slepé mosty, kde sa vyťahalo von 250 vedier a tejto akcie sa zúčastnilo 20 ľudí.

Pomocníci pri otváraní spodného vchodu do Grúňa. Foto: Ľ. Luhová

Hradná jaskyňa v Liptovskom Hrádku. V spolupráci s jaskyniarskou skupinou Nicolaus sme sa zúčastnili na 15 akciách v hradnej jaskyni, kde sa počas celého pôsobenia postúpilo o 28 metrov.

Kras Brtkovičnej dolinky. Hlavná lokalita v tejto oblasti je Priepasť v Grúni, kde sa tento rok vypomáhalo SK Nicolaus s otváraním spodného vchodu, ako aj s kopaním v niekoľkých vetvách v jaskyni. Spolu sme sa na tejto lokalite zúčastnili na 8 akciách.

Ostatné lokality. Jaskyniarom z SK Nicolaus a OS Rimavská Sobota sme pomáhali v jaskyni Podhlavište pri Kameňanoch pri rozširovaní úžin a transportovaní materiálu na povrch. Spolu s potápačmi z OS Jána Majka sme dvakrát navštívili jaskyňu Teplica, kde sme pomáhali s transportom potápačského materiálu a následne sme kopali v pukline nad riečiskom. Zúčastnili sme sa aj hľadania druhého vchodu do Brestovskej jaskyne s pomocou lavínového vyhľadávača, ktorý potápači umiestnili za sifónom.V lete sme sa zúčastnili na akcii organizovanej čachtickými jaskyniarmi v Hladovom prameni, kde sa najskôr vyčerpala voda z jazierka a následne sa kopalo. V jaskyni Javorinka sme vykonali výskum na detekciu kryogénnych prvkov v nej. V jaskyni Starý hrad sme boli pomôcť osadiť kovové rebríky. V Žabej jaskyni sme pomohli s výdrevou, kopaním a rozširovaním jaskynných priestorov, v blate sa našli žaby a mloky. Pomohli sme JK Dubnica nad Váhom na pracovných akciách v Jaskyni na Rúbani a v Sonde nad vyvieračkou.

Zahraničné expedície. Na začiatku roka sme sa zúčastnili zimnej expedície do najdlhšej ruskej jaskyne Botovská peščera. Ruskí kolegovia nás poverili kopaním v chodbách, ktoré smerujú do bielych miest na mape. Napriek nášmu úsiliu a kopáčskej vytrvalosti sme neuspeli, čo však bolo pre miestnych jaskyniarov celkom pozitívne, pretože si mohli tieto miesta vyškrtnúť ako neperspektívne.

Na expedícii v Macedónsku na planine Jakupica sme sa venovali povrchovému prieskumu, podarilo sa nám nájsť závrt v oblasti Gorno Begovo so silným prievanom. Po zahĺbení vidieť prieleznú chodbu, ale v ďalšom postupe bránia voľné balvany, ktoré treba zapažiť, a my sme nemali ako vyrobiť výdrevu. Závrt Gorno Begovo je veľmi perspektívna lokalita, kde môžu byť desiatky voľných metrov, preto na budúcej expedícii sa tam treba určite vrátiť. Pomáhali sme kopať v priepasti Pržliak, ale bez úspechu. Skupine, ktorá mala ísť do Slovačky jamy, sme pomáhali prekopať snehový štopeľ, ktorý bránil v postupe, ale bezvýsledne. Exkurzne sme navštívili priepasť Solunska glava 5, kde sme zostúpili do hĺbky 200 m.

Zúčastnili sme sa na Speleomítingu v Liptovskom Jáne a na Stretnutí jaskyniarov v Moravskom krase.

Ľuba Luhová, predsedníčka OS

JASKYNIARSKY KLUB LIPTOVSKÝ TRNOVEC

V jaskyniarskom klube bolo evidovaných 14 členov. Počas roku 2018 sme pozorovali občasný výver vôd pod jaskyňou Dúpnica. Práce na sonde nad touto zaujímavosťou Suchej doliny sa dočasne, nie však z našej viny pozastavili. Niekoľkokrát sme navštívili Dúpnicu s cieľom prieskumu a kontroly uzáveru. Prieskum sme uskutočnili aj v Bielej jaskyni. Pomocou dronu sme v skalnom brale nad touto lokalitou objavili zaujímavý otvor, ktorý by bolo vhodné preskúmať. Povrchový prieskum sme uskutočnili v Hlbokom Košarisku a skúmali novú lokalitu v Jamešovci. V Suchej doline sme za extrémnych mrazov pozorovali hydrológiu toku, ktorý tu preteká.

Rastislav Hollý, predseda JK

Sonda nad občasným vývervom vôd v Suchej doline

SPELEOKLUB MALÁ FATRA

Činnosť skupiny sa zamerala na výkopové práce v jaskyni **Žiarna 4** v Belianskej doline, kde sa dosiahli čiastkové postupy. Na **Dubnej skale** sa odrobilo 9 akcií.

Pavol Pokrievka st., predseda speleoklubu

Vchod do Žiarnej jaskyne 4

Z prieskumu Žiarnej jaskyne 4

SPELEOKLUB MINOTAURUS

Speleoklub Minotaurus v roku 2018 pôsobil hlavne v Silickej ľadnici, Ponore pri napájadle a Krásnohorskej jaskyni.

V **Silickej ľadnici** sme sa venovali hlavne dokončeniu dokumentačných prác. Na niekoľkých akciách sme robili foto- a videodokumentáciu. V jarnom období sme vykresili celú mapu v mierke 1 : 200, ktorú sme v zmenšenej verzii 1 : 500 prezentovali na Speleomítingu. Táto mapa sa stala podkladom na digitalizáciu

v programe Therion a už kompletne hotová aj s doplnkami priestorov za koncovým sifónom a pracoviska v závale za dómom „Kazatelna“. Snažili sme sa vyriešiť aj zatopenie sifónu „Kufr“ po ukončení našich prieskumov na úroveň spred objavu pokračovania jaskyne za sifónom. Vzhľadom na zložité prírodné podmienky sa nám to zatiaľ nepodarilo.

Pokračovali sme v monitoringu klímy. Dvakrát sme odčítali datalogery. Údaje sme poskytli Katedre geografie UPJŠ v Košiciach aj Správe slovenských jaskýň. Sú voľne dostupné pre každého, kto by sa chcel venovať klíme tejto jaskyne. V spolupráci s Katedrou hydrogeológie UK Bratislava sme začali monitorovať kvalitu vody.

V **Ponore pri napájadlách** sme museli najskôr opraviť výstuž vo vchode aj na dne vstupnej časti, aby nedošlo k zavaleniu jaskyne, a aj proti padajúcim kameňom. Až potom sme pokračovali v rozširovaní pukliny na konci jaskyne. Celkovo sme postúpili asi o 8 m. Ďalšie pokračovanie zatiaľ nevyzerá povzbudivo.

V **Krásnohorskej jaskyni** sme v rámci projektu „KRAS cave“ zameraného na ochranu vodného zdroja v spolupráci s ŠGÚDŠ udržiavali merací prístroj merného profilu za Heliktitovým dómom a vynášali sme ho na pravidelné odčítavanie. V Heliktitovom dóme sme zamerali drobnú odbočku s dĺžkou 13 m, objavenú minulého roku. V Koralitovom komíne sa nám nepodarilo zatiaľ postúpiť ďalej. Pracovisko v strope komína je veľmi náročné, takže väčšina členov sa tam nedostane. Stropná úžina je bez prievanu. O 15 m nižšie je silný prievan, kam sa na tomto úseku stratí, sa nám zatiaľ zistiť nepodarilo.

Budovanie výstuže v Zvonivej priepasti nad Červeným kameňom. Foto: J. Halama

Zvonivá priepasť pri Červenom kameni. Na dvoch akciách sme transportovali do jaskyne veľké množstvo materiálu potrebného na vystuženie závalov. Dokončiť tieto práce sa nám zatiaľ nepodarilo.

Radzim. Na jednej akcii sme zamerali Veľkú priepasť pod Radzimom. Budeme tu pokračovať v roku 2019 s cieľom zamerať priepasť a jaskyňu ležiacu pod ňou voči sebe.

Jaroslav Stankovič, predseda speleoklubu

MOLDAVSKÝ JASKYNIARSKY KLUB ADONIS TEN

Počas roka sme uskutočnili 9 akcií, z ktorých sme napísali 8 technických denníkov.

Na lokalitách **Šmykňa** a **Vyhňa** sme hlavné úsilie venovali prepojeniu jaskýň a kopaniu v nádejnom mieste. Zameranie jaskýň sme nedokončili, ale ich dĺžka prekročila 60 m. Uskutočnili sme tu 4 akcie.

Lokalitu **Vianočná priepasť** sme navštívili po viac ako 10 rokoch. Lokalizovali sme tu 3 nádejné miesta na sondovanie a tiež sme objavili 4 metre nových priestorov.

Zameriavanie jaskyne Vyhňa

Koncom roka bola naším cieľom **Výverová jaskyňa v Miglinci.** Počas dvoch akcií sme tu pracovali na mieste, odkiaľ priteká voda, a prekopávalo sa dno jaskyne na pohodlnejší pohyb.

Povrchový prieskum sme uskutočnili na **Jasovskej planine** a v **Zádielskej tiesňave**.

Attila Dobos a členovia Moldavského jaskyniarskeho klubu Adonis Ten

SPELEOKLUB MURÁNSKA PLANINA

V roku 2018 sme uskutočnili 61 pracovných akcií na týchto lokalitách:

Vešeléniho jaskyňa – 21 akcií zameraných na čistenie ľavého komína a vstupnej siene jaskyne. Objavených a zameraných 190 m. Jaskyňa je vytvorená na pukline a cez blokovisko sa schádza do horizontálnej chodby. Bohatšia sintrová výzdoba jaskyne je až v najstaršej koncovej časti. Vstupný priestor je zdobený pizolitmi, steny sú vymyté vodou a je veľký predpoklad na pokračovanie v opačnom smere. Celková dĺžka jaskyne k 31. 12. 2018 dosiahla 207 m s prevýšením 32 m.

Jaskyňa PSP (**poľsko-slovenského priateľstva**) – objav novej jaskyne na Havranom, objaviteľ Ing. Milan Poprocký – 7 akcií zameraných na čistenie a zväčšovanie prieleziných otvorov v spolupráci s poľskými jaskyniarmi a s jaskyniarmi z breznianskej skupiny. Celková dĺžka jaskyne k 31. 12. 2018 je 41 m a hĺbka 19 m.

Bobačka – 5 akcií. Hlavná činnosť bola venovaná prieskumu jaskyne nad Jesenickým dómom, kde sa objavilo a zameralo 50 m nových priestorov; vystrojila sa cesta od hlavnej chodby po Koleso a skúmali časti nad Priepasťou vzdychov. Celková dĺžka Bobačky dosiahla 4653 m.

Muránska jaskyňa – 3 akcie, zamerané na hľadanie pokračovania vývierovej chodby. Objavených 5 m nových priestorov za sintropádom. Jaskyňa pokračuje smerom dole zahlinenou časťou s nátekovými sintrami. Celková dĺžka jaskyne po zameraní dosahuje 48 m.

Z ostatných činností sa členovia speleoklubu zúčastnili viacerých pracovných akcií v Jaskyni na hrane, Jaskyni pod hradom (chatou), v lokalite Havrané, vyvieračka v doline Hav-

Vchod do Jaskyne poľsko-slovenského priateľstva

raník a vykonali viacero kontrol jaskýň na Muránskej planine vrátane povrchového prieskumu terénu.

Ing. Ivan Rusnák,
predseda speleoklubu

Puklinová sieň vo Vešeléniho jaskyni – objavný prekop do nižších partií

SPELEOKLUB NICOLAUS

Jánska dolina

Prieskum v našej tradičnej oblasti, podobne ako v masíve **Ohnišťa**, stagnoval, uskutočnili sme tu len niekoľko menších akcií. V **Medvedej jaskyni** sme prekopali Rekreačný sifón zanesený po prívalových vodách. V **Sokolovej jaskyni** bol vykonaný prieskum jej zaplavovaných častí počas zimného suchého obdobia a túto lokalitu navštívili v letnom období antropológovia z UK Bratislava, ktorí odobrali na určenie ľudské kosti, ktoré sa tu nachádzali. V oblasti svahovej dolinky, kde sa končí **Veľká Stanišovská jaskyňa**, sme našli tri nové jaskyne, ktoré spĺňajú ktitériá na zaevidovanie do Národnej databázy jaskýň. V máji sme našli neznámym dobrodruhom vylomenú **Jaskyňu zlomísk** a **Medvediu jaskyňu**. Uzávery sme po tomto zistení dali do poriadku. V spolupráci s pracovníkmi SSJ sme počítali netopiere v **Medvedej jaskyni**. V mrazivom počasí v októbri sme sledovali netopiere aj v **Stanišovskej jaskyni**. Pozorovali sme hydrológiu **Občasnej vyvieračky v Čiernej dolinke**. Časť našich členov sprevádzala turistov v **Malej Stanišovskej jaskyni**.

Demänovská dolina

Zúčastnili sme sa zimných kolektívnych aktivít v doline, pomáhali sme tu kopať v **Pustej jaskyni** pod vstupnou šachtou, kde sme boli pri kratšom postupe. Exkurzne sme navštívili **Jaskyňu v Sokole** a počas dvoch akcií sme rozširovali meander v nových častiach. Vo vchode do tejto jaskyne sme aj bivakovali s cieľom opustiť krátkodobo civilizáciu so všetkými jej vymoženosťami. Dvakrát sme exkurzne navštívili novoobjavenú **Dračiu jaskyňu** v ľavej strane doliny. Vykonávali sme povrchový prieskum v dolinke **Vyvieranie**, lokalizovali sme niekde v oblasti nad južným ukončením jaskyne **Okno** odtopené miesto v snehu. Navštívili sme aj **Malý Sokol**, kde sme v kratšej jaskyni riečneho pôvodu s prievanom prenikli asi o 3 metre dopredu a v **Jaskyni spievajúcej huby** sme okrem početných plodníc húb (chriapač lesný) zaregistrovali aj prievan (horný vchod). V polome vo vrcholovej časti Sinej sa nám podarilo v spolupráci s demänovskými jaskyniarmi nájsť a zdokumentovať **Medvediu jaskyňu**, kde v minulosti pôsobili jaskyniari z Červených vrchov.

Jaskyne pri hrade v Liptovskom Hrádku

Na základe dohody s p. Machovou, majiteľkou hradu, sme začali v jaskyni na hrade (**Hrádocká jaskyňa 1**) s výkopovými prácami. Počas 24 akcií sme tu postúpili dopredu o 28 metrov. Paleontologické nálezy sme priebežne odovzdávali T. Čeklovskému, pracovníkovi múzea v L. Mikuláši. Archeologické nálezy spracovávala Z. Šimková, ktorá sa tiež aktívne zúčastňovala výkopových prác. Pri sondovaní

Huba z Jaskyne v Malom Sokole v Demänovskej doline

Účastníci kopania na hrade v L. Hrádku

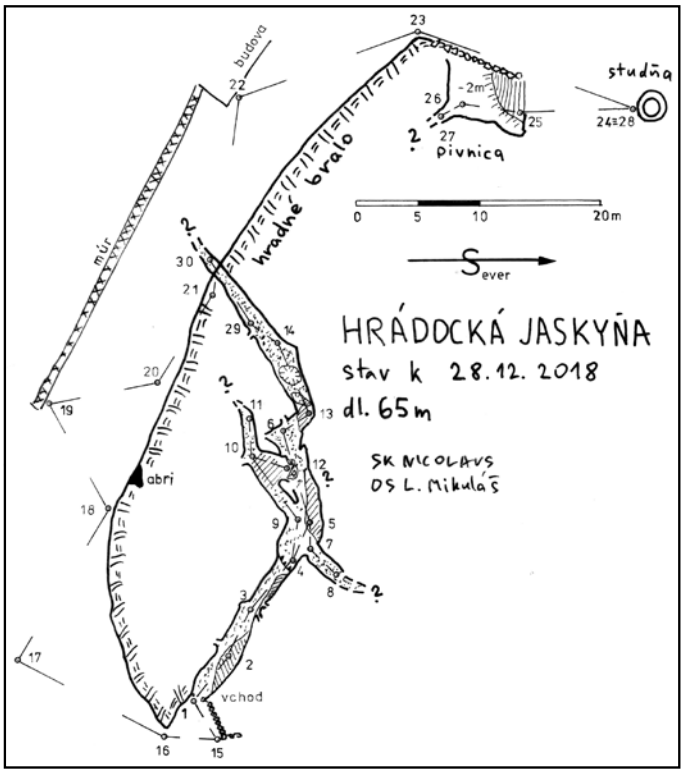

sme tu spolupracovali najmä s jaskyniarmi z Liptovského Mikuláša, ale aj z Demänovskej Doliny, Chočských vrchov, Bratislavy, Plaveckého Podhradia a iných skupín. V okolí Skalky naproti hradu sme zdokumentovali 6 menších jaskýň s dĺžkou 44,5 metra. Iniciovali sme ich vyčistenie, pretože podzemie a okolie bolo znečistené komunálnym odpadom.

Čierny Váh

V **Zápoľnej** sme uskutočnili dve akcie zamerané na prieskum prúdenia vzduchu. Pod **Veľkým bokom** vo Svarínskej doline sme umiestnili dataloger na meranie teploty prievanu. V lete, keď sme ho boli vybrať, sa nenašiel, pretože táto oblasť bola zarastená hustou vegetáciou. V oblasti medzi **Kráľovou Lehotou** a **Svarínom** sme neúspešne hľadali jaskyňu s rúrovitým vchodom, ktorú našiel P. Vaněk pri práci v lese. Na lokalite **Slepé mosty** sme uskutočnili 4 akcie s väčším počtom účastníkov, postúpili sme do hĺbky asi o dva metre. V spolupráci so spriatelenou skupinou sme tu vyliali 10 000 litrov vody. Tá zmizla v priebehu niekoľkých minút v pieskových sedimentoch. Je to dobrá správa pre ďalšie kopanie. Pri sledovaní Čierneho Váhu, či sa v toku neobjaví zakalená voda z nášho pokusu, sme našli kratšiu riečnu jaskyňu. V **Jaskyni v stene** vo Svaríne sme postúpili o 2 metre a zistili sme, že ide jednoznačne o riečnu lokalitu. V Žeruche sme sa sústredili na oblasť pri ponore. Vertikálnu sondu s hĺbkou 6 metrov sme opustili, pretože sa tu zrútil svah, ktorý držala kari sieť. Zabezpečiť pracovisko výdrevou sa nám zdalo neefektívne, a tak sme začali kopať sondu priamo v ponore. Tu sme sa dostali do hĺbky 6 metrov. Je tu silný prievan (spodný vchod), v prácach plánujeme pokračovať aj v roku 2019. Medzi ponorom a vertikálnou sondou sme vykopali ešte jednu orientačnú, asi 2 metre hlbokú jamu, no pre porušený masív sme ju

Poľskí jaskyniari po kopaní na lokalite Slepé mosty

opustili, hoci tu tiež bol prievan. V **Starej doline** sme podnikli dve povrchové akcie. Podľa geologickej mapy sme kopírovali vápencové oblasti. Nepodarilo sa nám tu zaregistrovať žiadnu pozoruhodnosť stojacu za zmienku.

Iné lokality

V zimnom období sme prešli **Kvačianskou dolinou**, zaregistrovali sme tu kratšiu, neevidovanú tunelovú jaskyňu. V Hôľnom v Západných Tatrách sme zdokumentovali kvôli príspevku **Jaskyňu svetlonosa**. Exkurzne sme navštívili **Vršatec**. V **Priepasti v Grúni** sme uskutočnili v spolupráci s jaskyniarmi z Liptovského Mikuláša 16 akcií. Na základe výsledkov z lavínového vyhľadávča sme tu začali kopať nový vchod. Vďaka pracovnému úsiliu J. Šandu a P. Holubcovej sa vchod podarilo prekopať. V Kameňanoch sme v **Podhlavišti** v spolupráci najmä s jaskyniarmi z Drienky, Ružomberka a Rimavskej Soboty postúpili asi o 8 metrov, podarilo sa nám objaviť asi 6 metrov dlhý voľný priestor. V občasnom vývere Čurgó sme v spolupráci s jaskyniarmi z Drienky a Ružomberka postúpili s pomocou kalového čerpadla do hĺbky asi 8 metrov. Jaskyňa ďalej pokračuje, skončili sme na nedostatočnom výkone čerpadla. S. Votoupal tu premývaním vykopaných sedimentov našiel črepy a volskú podkovu. Tento archeologický materiál sme odovzdali Z. Šimkovej, pracovníčke SMOPaJ v Liptovskom Mikuláši. Naše akcie v **Kameňanoch** sa uskutočňujú zdarne aj vďaka ochote miestnych obyvateľov F. Urbana, I. Szaba a Z. Liptákovej. Navštívili sme exkurzne jaskyňu **Borová hora** pri Zvolene a v arboréte nad touto lokalitou sme pozorovali povrchové krasové javy na travertínoch, ktoré sú podobné tým v Dudinciach. Na **Pustom hrade** nad Zvolenom sme zaevidovali vo vulkanitoch menšiu jaskyňu. Navštívili sme **Kaňon Hybice** a snažili sme sa neúspešne nájsť lokality, ktoré opisuje M. Koreň vo svojej práci. Navštívili sme v Mojtíne **Májovú priepasť,** kde sme odobrali vodu na rozbor. V Šípskej Fatre nad Komjatnou sme zdokumentovali rozsadlinovú lokalitu **Horná Zvonica**. Na lokalite **Vajsove šance** pri Vernári sme boli odobrať dataloger merajúci počas roka teplotu. Zistili sme, že sme merali v klimaticky stabilnom pásme bez teplotných výkyvov. Navštívili sme pritom aj ponor **Kešeľova diera**. Do jeho podzemia sa dostali počas povodní desiatky metrov kubických materiálu a tento ponor úplne zmenil svoj charakter. V **Márnikovej diere** v Horehronskom podolí sme cez úzky prielez prenikli do málo známych chodieb, kde sme našli podpisy staré niekoľko desaťročí. V mieste s prievanom sme tu kopaním prenikli dopredu asi o 6 metrov. Práca v nepríjemných podmienkach je tu náročná, ale hukot, ktorý počuť zdiaľky, je povzbudzujúci. Naši členovia sa podieľali aj na monitorovaní kvality vôd krasových prameňov s D. Špankovou a s nadšencom z Hýb M. Járošom sme spolupracovali pri obnovovaní studničiek v doline Bieleho Váhu.

Spolupráca

Srdečné poďakovanie za dobrú spuluprácu patrí jaskyniarom z **OS Liptovský Mikuláš**, s ktorými podnikáme podstatnú časť akcií nielen doma, ale aj v zahraničí. Poďakovanie treba vysloviť aj jaskyniarom z **JK Dubnica nad Váhom** a z **OS Čachtice**, vďaka ktorým sme získali okolo 100 protichemických oblekov, tzv. atombordelov, ktoré sú v našich podmienkach takmer dokonalé jaskyniarske kombinézy. S jaskyniarmi z Turca a Ružomberka sme v zimných mesiacoch hľadali prievany v snehu na turčianskej strane Veľkého Kriváňa v Malej Fatre. Zúčastnili sme sa dvoch pracovných akcií v **Priepasti pod Ostrou** vo Veľkej Fatre. Pracovali sme aj v neďalekej lokalite **Medvedí brloh** a pod ňou sme zaevidovali novú jaskyňu, evidentne hydrotermálneho pôvodu. V spolupráci s jaskyniarmi z Červených vrchov sme sa zúčastnili pracovnej akcie v Žabej studni pod Troma studničkami v Podtatranskej kotline. Spolupracovali sme s jaskyniarmi z Ružomberka pri prieskume jaskýň v Komorníc-

Protichemické obleky v sklade

kej doline. Do Národnej databázy jaskýň tu pribudli lokality **Okno i. S. v Čatnom, Soví tunel, Jaskyňa v Mladuche, Rúra v Mladuche, Okno v Mladuche, Visutá diera v Mladuche**. V dvoch z nich sa našlo hniezdo sovy. Kosti tu boli vyzbierané a doručené J. Obuchovi do Blatnice na určenie. Jednu akciu sme pomáhali kopať jaskyniarom zo Strážovských vrchov v priepasti **Kortmanka.** V rámci spolupráce s rimavskosobotskými jaskyniarmi sme pomáhali v **Špaňopoľskej jaskyni** a dva dni sme pracovali v Drienčanskom krase na lokalite **Medzikadlub**. Na pozvanie jaskyniarov z Čachtíc sme sa zúčastnili prác v **Hladovom prameni** a na lokalite **OMVJ**. V spolupráci s jaskyniarmi z Oravy sme boli odobrať kostrové pozostatky v **Bezodnej priepasti v Osobitej**. Našli sme tu aj uhlíky, pozostatky z fakle, ktorou si svietili dávni návštevníci lokality. Spolupracovali sme s jaskyniarmi z Bratislavy pri prieskume **Jaskyne starých objaviteľov** v masíve vrchu Nový v Belianskych Tatrách. V závere roku sme miestnym jaskyniarom pomohli pri výkope v **Kečovskej vyvieračke 3** v Slovenskom krase.

Boli sme na Speleomítingu v L. Jáne a Speleofóre v Moravskom krase**,** zúčastnili sme sa otvorenia Jaskyniarskeho týždňa v Pružine-Priedhorí, záveru sezóny v Borinskom krase a stretnutia jaskyniarov z Liptovského Trnovca na konci roku. V Múzeu Janka Kráľa sme počas zimnej sezóny chodili hrať jaskyniarov podieľajúcich sa na objave Jaskyne slobody v Demänovskej doline. Podieľali sme sa na tvorbe jaskyniarskej časti expozície v kultúrnom dome v Liptovskom Jáne. Časť našich členov chodila na exkurzné akcie po lokalitách susedných skupín.

Práca s deťmi

V rámci podujatia Jaskyniarske leto sme uskutočnili 4 výlety cez školské prázdniny: 3. júla sme vystúpili na Čebrať nad Ružomberkom a navštívili jaskyňu (účasť 21 záujemcov); 10. júla sme boli v Mošnickej jaskyni (43 záujemcov); 24. júla sme za účasti 19 záujemcov vystúpili na Poludnicu a navštívili jaskyňu Kamenné mlieko; 7. augusta sme v počte 26 záujemcov navštívili Bystriansku jaskyňu a kras v okolí Valaskej. Tieto akcie sa uskutočnili v spolupráci s jaskyniarmi z jaskyniarskych klubov Ružomberok, Demänovská Dolina a Brezno.

Deti na exkurzii pri vyvieračke Tajch vo Valaskej

Zahraničie

Na prelome rokov 2017/2018 sa náš člen S. Votoupal zúčastnil výpravy do **Kosova**, kde sa skúmala a mapovala jaskyňa **Radavc**. V tejto oblasti sa zúčastnil aj výprav na prelome marca a apríla a na konci septembra. Dosiahli sa tu čiastkové postupy.

V zimných mesiacoch sme navštívili spolu s jaskyniarmi z Liptovského Mikuláša a Ružomberka **Botovskú jaskyňu**, najdlhšiu jaskyňu **Ruska**, ležiacu na rieke Lene na Sibíri.

V dňoch 2. a 3. mája S. Votoupal s manželkou skúmali kras v okolí obce Kuterevo v **Chorvátsku**, zaregistrovali len povrchové krasové javy.

V lete sa dvaja členovia zúčastnili týždňového výletu do **Macedónska** a v závere augusta sa traja členovia klubu zúčastnili výpravy na **Jakupicu,** kde sa dosiahli čiastkové postupy.

V sezóne zrenia hrozna sme navštívili **južnú Moravu** a počas tohto príjemného výletu sme v Mikulove navštívili sprístupnenú **Jaskyňu na Turolde**.

Na začiatku decembra náš člen exkurzne navštívil sprístupnené časti vulkanickej jaskyne **Cueva del Viento** na ostrove **Tenerife**, súostrovie **Kanárske ostrovy**. Jaskyňa má celkovú zmapovanú dĺžku 10 km, čo z nej robí 6. najdlhšiu lávovú jaskyňu na svete; dlhšie jaskyne tohto druhu sa nachádzajú len na Havajských ostrovoch.

V zborníku č. 25 Sachalinského múzea sme spoluatormi článku o jaskyniach (Литвинов, И. В., Голубек, П., Лакота, Ян, Обух, Ян, Покриевка, П.: Результаты исследований карстового участка горы Вайда в Восточно-сахалинских горах в 2017 году).

Peter Holúbek

OBLASTNÁ SKUPINA ORAVA

OS Orava má ku koncu roka 2018 evidovaných 18 členov, z toho sa aktívne v tomto roku prejavilo 7 členov. V roku 2018 prebehlo celkovo 32 akcií na rôznych lokalitách a spolu sa odpracovalo 742 pracovných hodín, z toho 570,5 odpracovali členovia našej OS.

Začiatkom roku sa vykonalo niekoľko povrchových prieskumov v lokalitách Zábiedovo, Oravský Biely Potok, Roháče, Oravice, Kraľovany. Na jednej z lokalít sa otestovala aj možnosť použitia kvalitného dronu pri prieskume hlavne v komplikovaných terénoch. Niekoľkokrát prebehla kontrola stavu starého tunela v Kraľovanoch, pričom sa kontroloval aj počet netopierov. Kontrola stavu netopierov sa vykonala v spolupráci so SSJ aj vo všetkých jaskyniach Kraľovianskeho meandra. V Dlhej nad Oravou sa vykonalo čistenie malej jaskyne **Kozí diel**, pričom sa otvoril druhý vchod do nej a našlo sa pokračovanie. V Zábiedove sa vykonal ďalší prieskum nových častí v pseudokrasovej **Jaskyni v Háji 2**. Táto jaskyňa je však svojou povahou dosť nebezpečná, a tak sme ďalší prieskum zatiaľ pozastavili. V Roháčoch na Okolíku sa nám podarilo pripraviť materiál na nové výstuže a prepraviť ho na lokalitu bližšie k jaskyni. Okrem toho sa v tejto lokalite začalo pracovať aj na novom perspektívnom mieste s pracovným názvom **Jaskyňa pod suchým vodopádom**. V Kraľovanoch sa vykonala revízia jaskýň v starom lome, prehodnotili sa lokality a vytypovali sa možnosti pokračovania na jednotlivých úsekoch. Objavilo sa aj niekoľko nových chodieb vyplnených pieskom a podarilo sa v nich aj pár metrov postúpiť.

Po pár rokoch sme sa opäť vrátili aj k prieskumu Madajky a na jeseň sa otvoril jeden zo závrtov, kde sa už počas dvoch akcií podarilo dostať k masívu s viditeľným pokračovaním.

Jaskyňa pod suchým vodopádom – vchod. Foto: Š. Poláčik

Jaskyňa pod suchým vodopádom, koniec v nedohľadne. Foto: Š. Poláčik

Výstup ku Kraľovianskej hornej jaskyni. Foto: M. Gembala

V **Brestovskej jaskyni** prebehol v lete potápačský prieskum (Ševeček, Blaho...) so zameraním zatopených častí. Začiatkom zimy prišiel Pavel Herich a v spolupráci s ním sa zamerali nové priestory; Brestovská jaskyňa tak oficiálne prekročila dĺžku 2 km.

V máji nás poctila svojou návštevou slovenská freediverka Katarína Linczényiová, ktorej sme asistovali pri fotografovaní v Brestovskej jaskyni a v Števkovskej vyvieračke. V spolupráci s pracovníkmi Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši sme z **Bezodnej priepasti** v Osobitej vytiahli pozostatky drobných stavovcov.

Štefan Poláčik, predseda OS

Pseudokrasová Jaskyňa v Háji 1, medzi pieskovcovými blokmi sú pomerne veľké priestory. Foto: M. Gembala

Pseudokrasová Jaskyňa v Háji 2, nebezpečné viselce číhajú všade. Foto: J. Zuberský

OBČIANSKE ZDRUŽENIE JASKYNIARI PLAVECKÉ PODHRADIE

Rok 2018 bol pre našu skupinu úspešný. V tejto súvislosti treba spomenúť predovšetkým objav nových častí v Plaveckej jaskyni 14. 10. 2018 Milanom Herzom, ale aj čiastkové postupy v jaskyni Ofrflané, Sedmička a Haviareň.

Najväčšia aktivita činnosti jaskyniarov sa v roku 2018 sústredila na tieto hlavné lokality:

- Plavecká jaskyňa (horné poschodie – plazivka „Pjetka“),
- Výfuková jaskyňa,
- Ofrflané,
- Sedmička.

Plavecká jaskyňa. V tejto najznámejšej jaskyni Plaveckého krasu sa pokračovalo v prácach, ktoré začali Milan Blusk a Milan Herz v mesiacoch september až

Akcia 14. 10. 2018 v Plaveckej jaskyni

Výfuková jaskyňa na Bubne 12. 8. 2018

Jaskyňa Ofrflané

december 2017. Svoju pozornosť v tomto období zamerali na horné poschodie jaskyne, kde rozširovaním niektorých komínov a plaziviek dosiahli v ťažkých podmienkach postup asi 25 metrov. V mesiacoch január až marec 2018 uskutočnili 11 pracovných akcií, pričom Milan Herz sa sústredil na svoju „Pjetku". V jarných a letných mesiacoch sa lokalita opustila a začalo sa pracovať najmä v Sedmičke, v jaskyni Ofrflané a vo Výfukovej jaskyni. „Odpočinok" od „Pjetky" zjavne prospel Milanovi Herzovi, ktorý sa na lokalitu vrátil 30. 9. 2018. No a potom to prišlo – 14. 10. 2018 sa za nezištnej asistencie pulzného prievanu Milanovi Herzovi podarilo preniknúť do nových priestorov Plaveckej jaskyne. Samostatný článok o objave bol publikovaný v Spravodaji SSS 4/2018 (autori Milan Herz a Marek Velšmid). Podľa predbežných meraní majú nové časti jaskyne dĺžku viac ako 150 m, čím Plavecká jaskyňa prekonala svojou dĺžkou 1 km.

V roku 2018 sa v Plaveckej jaskyni uskutočnilo spolu 24 akcií v trvaní 118,5 hodiny (podľa počtu zúčastnených jaskyniarov bolo odpracovaných 316 hodín).

Výfuková jaskyňa na Bubne. Ide o lokalitu, v ktorej sme začali kopať sondu v júli 2016 po zraze malokarpatských jaskyniarov. V jaskyni stále registrujeme intenzívne prúdenie vzduchu, ktoré sa najviac prejavuje pri vyšších letných teplotách a v zime pri silných mrazoch. Je to jaskyňa, ktorá nám stále dáva „zabrať" a je pre nás naďalej veľkou neznámou. Povzbudivé sú merania teploty, ktoré v jaskyni a na povrchu v jej blízkosti uskutočnil Marek Velšmid. Na tejto lokalite sa v roku 2018 uskutočnilo spolu 16 akcií v trvaní 74 hodín (podľa počtu zúčastnených to bolo 311 odpracovaných hodín). Práce boli sústredené na kopanie sondy priamo dolu a mierne vľavo pod plošinou. Rýchlejší postup je obmedzovaný nutnosťou zaistenia skalných blokov pomocou paženia lešenárskymi rúrkami a plechmi (S až SV stranu jaskyne tvorí pevná skala a J až JZ stranu väčšie skalné bloky a sutinovisko).

Ofrflané. Na tejto lokalite sa uskutočnilo 9 akcií v trvaní 61 hodín (podľa počtu zúčastnených sa odpracovalo 248,5 h). Práce tu boli zamerané na rozširovanie perspektívnych častí jaskyne – Meander, Cesta do neba, Maternica, Peklo. Dôležitou činnosťou bola výmena opotrebovaných rebríkov v jaskyni.

Sedmička. V jaskyni Sedmička sa uskutočnilo 9 pracovných akcií v počte 54,5 h (podľa počtu zúčastnených osôb bolo odpracovaných 316 hodín). V tejto jaskyni sa podarilo postúpiť asi o 60 m – prispelo k tomu prepojenie sondy v blízkosti jaskyne s hlavnou chodbou (iniciátormi boli Marián Grúz a Milan Herz). Na transport kopaného materiálu von z jaskyne bolo treba spočiatku viac ľudí, preto na uľahčenie práce bola nainštalovaná prenosná lanovka.

Sedmička, akcia 25. 3. 2018

Ostatné lokality, v ktorých sa uskutočňoval speleologický prieskum:
- Hubekova jaskyňa (3 pracovné akcie),
- Haviareň (1 pracovná akcia),
- Jelenia hora (1 pracovná akcia),
- Jaskyňa sv. Leonarda v Doľanoch (so súhlasom Speleoklubu Trnava – územná pôsobnosť, na lokalite sa uskutočnila 1 pracovná akcia),
- povrchový prieskum zameraný na lokalizovanie a fotodokumentáciu vchodov nových jaskýň a na identifikáciu nádejných lokalít – 14 akcií (M. Velšmid – lokality Čertova dolina, Suchá dolina, Mokrá dolina, Starý plášť, Hradný kopec; M. Grúz – S až SV strana skalného brala za Plaveckým hradom).

V roku 2018 sme strávili na jednotlivých lokalitách spolu 374,5 hodiny, pričom podľa počtu zúčastnených jaskyniarov sa odpracovalo spolu 1316,5 hodiny.

V rámci ochrany krasu a jaskýň v teritoriálnej pôsobnosti JPP sme vykonávali pravidelnú kontrolu neporušenosti krasových útvarov a uzáverov jaskýň (naši dvaja členovia Jozef Kovárik a Dezider Kravčuk zároveň pôsobia ako dobrovoľní strážcovia prírody). V jednom prípade bolo zistené úmyselné mechanické poškodenie zámku na uzávere v Plaveckej jaskyni. Neoddeliteľnou súčasťou činnosti JPP, o. z., je spolupráca so SSS a inými oblastnými skupinami. V roku 2018 sme v termíne 5. – 8. 7. 2018 zorganizovali Zraz malokarpatských jaskyniarov. Podujatie malo pracovný charakter a zúčastnilo sa ho viac ako 15 jaskyniarov. Pracovalo sa predovšetkým na lokalitách Ofrflané,Výfuková a PP 2. V jaskyni PP 2 boli doplnené spoje na hliníkových rebríkoch a uskutočnila sa hydrologická skúška, počas ktorej bola výkonným čerpadlom prečerpávaná voda zo studničky pod jaskyňou do ľavej siene pri vstupe do jaskyne. Skúška potvrdila, že prípadným kopaním v ľavej sieni by sme sa dostali do už objavených priestorov.

Ostatné speleologické aktivity:
- 28. – 31. 7. exkurzia do jaskyne v Rakúsku – Schönberg-Höhlensystem (účastníci za JPP: M. Velšmid, J.+M. Butašovci, M. Herz, T. Kožuch, J. Míšaný, J. Mruškovič, Alena Waldegger, Thomas Gösl, za Speleo Bratislava: Martin a Veronika Móžiovci, Jozef Ančák, Michal Sabo) – o exkurzii bol publikovaný článok v Spravodaji SSS 4/2018 (autor M. Velšmid),
- v dňoch 21. – 26. 8. sa niektorí členovia oblastnej skupiny zúčastnili 59. jaskyniarskeho týždňa v Strážovských vrchoch (J.+J. Butašovci, D. Kravčuk, M. Herz, M. Velšmid, V. Tencer, M. Tencerová, M. Bajnárová),
- 8. 5. sprevádzanie záujemcov o jaskyne v Haviarni,
- 3. – 5. 8. účasť na pracovnom zraze na Majdáne, ktorý organizoval Speleoklub Trnava (V. Tencer, M. Herz, M. Velšmid, S. Kočíšek, D. Kravčuk).

Ďalšie mimopracovné aktivity:
- zorganizovanie podujatia Deň otvorených dverí v Plaveckej jaskyni 30. 12.,
- účasť členov na brigáde zameranej na čistenie chotára obce Plavecké Podhradie,
- realizovanie prác v rámci III. etapy projektu Plavecký kras – stála expozícia.

Marián Grúz, predseda

OBLASTNÁ SKUPINA PREŠOV

Prieskumná činnosť

V roku 2018 sme sa dopracovali k 19 pracovno-výskumným akciám. V jaskyni Zlá diera v Hornej chodbe sme uskutočnili 13 akcií. Počas týchto prác sme do jaskyne transportovali veľké množstvo štrku a cementu. Keďže sa prekopávame v Hornej chodbe cez nebezpečný zával, tieto novo vykopané časti stabilizujeme železobetónovými piliermi, prípadne schodmi. Postup v tejto chodbe je pomalý, ale pracujeme veľmi bezpečne. Počas roku 2018 sme transportovali z Hornej chodby až von z jaskyne Zlá diera 620 vedier materiálu. Toho času má zabezpečená Horná chodba cca 15 m.

V letných mesiacoch sme vykonali 2 akcie v Lačnovskom kaňone spolu s partiou Z. Hochmutha. Opäť sme navštívili jaskyňu Trojvetvová, v ktorej je možnosť ešte ďalších postupov (?). Zároveň sme pracovali na odstránení spadnutého buka s priemerom 120 cm v hornej časti turistického chodníka v Lačnovskom kaňone. Tento buk zničil a zavalil vodný prameň – studničku s prístreškom, ktorý postupne chceme sfunkčniť.

V Kopytovskej doline sme pokračovali v lokalite Veľkého oranžového previsu celkovo na 3 akciách. Pokračovali sme v prekope sondy, ktorej sme zatiaľ nedali názov. Po vyťažení cca 4 kubíkov materiálu sme skonštatovali, že nejde o jaskyňu, ale o malý skalný previs. Asi 5 m východne od tohto pracoviska sme začali otvárať novú, strmo klesajúcu chodbu. Už do otvorenej vodorovnej časti sa nám podarilo vsunúť 3 m dlhú liesku. Na tejto lokalite plánujeme pokračovať v roku 2019.

Dňa 28. 12. sme uskutočnili exkurzno-pracovnú akciu v jaskyni Domica. Sedemčlenná skupina vrátane skupiny Z. Hochmutha (Hochmuth, Mikloš, Košč, Pancuráková, Šatník, Ferenčíková, Breceljová) prekopávala úzky blativý priestor do neznámych častí v chodbe za betónovou stenou s rúrou.

Exkurzná činnosť

25. 7. sme hlavne pre mladých rodinných príslušníkov zrealizovali návštevu Krásnohorskej jaskyne. Tejto akcie sa zúčastnili M. Pancuráková, M. Husovská, J. Husovský, M. Husovský (8 r.) a J. Husovský (7 r.).

1. 8. R. Košč a M. Pancuráková navštívili jaskyne v Moravskom krase: Punkevní a Kateřínsku.

Expedičná činnosť

V roku 2018 sme v termíne od 21. februára do 21. marca vycestovali (R. Košč, M. Pancuráková a F. Košč) na poznávaciu geografickú výpravu do štátov Thajsko, Laos, Vietnam a Kambodža. Na území severného Thajska v oblasti Chiang Mai sme navštívili jaskyňu Tha Phra Non Cave.

Pred vstupom do Hornej chodby v jaskyni Zlá diera. Zľava: K. Breceljová, T. Bukovinská, O. Ferenčíková, R. Košč. Foto: M. Pancuráková

Kopacia akcia pri Veľkom oranžovom previse v Kopytovskej doline. Zľava: Ľ. Blichár, I. Hudačková, F. Šatník, R. Košč, P. Havrilay, M. Pancuráková. Foto: Ľ. Blichár

Pri presune do mesta Chiang Rai sme sa vykúpali v rezervácii Hot spring. V severnom Thajsku sme sa zdržali 4 dni.

Prechod do Laosu do mesta Luang Prabang sme absolvovali v ležadlovom autobuse, cesta trvala 13 hodín. V blízkosti sa dalo okúpať pod vodopádmi Tat Kuang Si. Nenechali sme si ujsť dvojhodinovú plavbu po rieke Mekong. Z Luang Prabangu sme sa letecky presunuli do hlavného mesta Vietnamu.

Prvá zastávka bola Dračia zátoka (Halong Bay). Počas poldňovej plavby sme mohli navštíviť jaskyňu Dong Thien Cung. Neskôr sme sa presunuli cca 600 km južne do mesta Dong Hoi. V oblasti sme navštívili dve jaskyne: Dong Phong Nha a Dong Tien Son. V prvej z nich bola plavba člnom v dĺžke zhruba jeden kilometer. Jaskyne boli osvetlené, pekne vyzdobené a bez sprievodcu. V druhej jaskyni bola trasa vyrobená z bambusových tyčí a rohoží.

Nasledoval prelet do Kambodže do mesta Siem Reap, návšteva Angkor watu, presun na juh a osemhodinová plavba jazerom Tonle Sab do mesta Phnom Penh. Následne presun na ostrov Koh Rong. Posledné dni sme strávili na thajskom ostrove Koh Chang.

Besedy a prednášky

Uskutočnili sme 1 prednášku na tému speleológia a zahraničné poznávacie výpravy. Účasť cca 150 žiakov.

Rudolf Košč, predseda OS

OBLASTNÁ SPELEOLOGICKÁ SKUPINA RIMAVSKÁ SOBOTA

Členovia OSS Rimavská Sobota pracovali počas uplynulého roka na viacerých lokalitách.

Na podnet Petra Holúbeka a Gabiho Lešinského sme sa po viacročných úvahách spoločnými silami pustili do kopacích a rozširovacích prác na lokalite **Podhlavište** na Koniarskej planine. V spolupráci so Speleoklubmi Nicolaus a Drienka a Oblastnou skupinou Ružomberok sme z jaskyne vyťažili sediment a skaly a z pôvodnej hĺbky 9 m sme jaskyňu prehĺbili na 22,2 m. Celková dĺžka jaskyne je toho času 34 m a v kopacích a rozširovacích prácach plánujeme pokračovať v spolupráci so spomínanými klubmi aj v nasledujúcom roku. Na lokalite bolo odpracovaných 28 dní, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 30 ľudí z 8 jaskyniarskych skupín.

Na Koniarskej planine sme uskutočnili 1 pracovnú akciu aj na lokalite, kde sme kopali aj v predchádzajúcich rokoch, a pomenovali sme ju **Kinkova päsť** podľa bývalého člena OS Rimavská Sobota Štefana Kinku, ktorý nás na lokalitu Rybník v minulosti priviedol. Po rekognoskácii v okolí sme objavili otvor vo veľkosti päste a po jeho rozšírení sme prenikli do priepasti. Počas pracovnej akcie sme priepasť prehĺbili o 0,5 m a na lokalite plánujeme pôsobiť aj v nasledujúcom roku.

Počas 3 akcií sme zamerali **Vrchnú špaňopoľskú sondu** (hĺbka 7,3 m) a **Sondu vĺčat** (hĺbka 7,5 m), **Brusnickú jaskyňu** (dĺžka 11 m) a **Budinskú jaskyňu** (dĺžka 2,6 m) a **Obručiansku rozsadlinu** (dĺžka 25 m). Posledná spomínaná bola publikovaná v Aragonite 21/1-2 v roku 2016. Po jednej

Členovia OSS Rimavská Sobota pred Špaňopoľskou jaskyňou

akcii sa uskutočnilo na Novembrovej priepasti (vchod je zavalený), na jaskyni Pole dúbravíc (zavalený vchod sme vykopali), na Pohanskom hrade (bez výraznejších výsledkov). Jeden člen sa zúčastnil na pracovnej akcii s SK Drienka a na pracovnej akcii v Pavúčej jaskyni v doline Dragoiestilor v Rumunsku.

Igor Balciar, tajomník OSS

SPELEOKLUB ROKOŠ

Skupina pracovala v oblasti Vahanka a vo svojom území vykonávala povrchový prieskum.

Ľubomír Kubíček, predseda speleoklubu

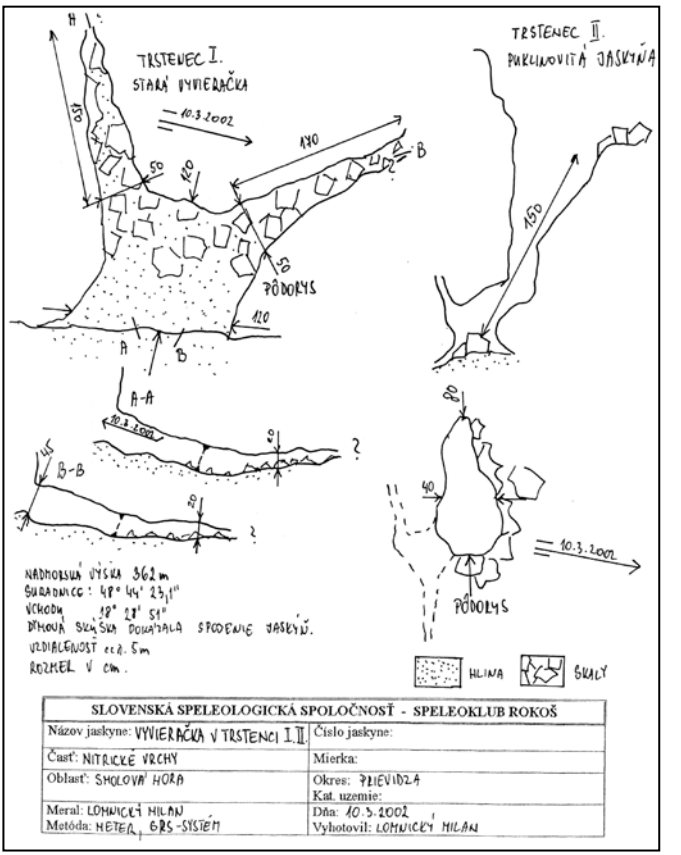

SPELEO ROŽŇAVA

Jaskyniarska skupina Speleo Rožňava v hodnotenom období pracovala pod nezmeneným vedením s celkovým počtom 31 členov (28 platiacich a traja čestní členovia).

Skupina vykonávala svoju činnosť v nižšie uvedených známych lokalitách Horného vrchu, Silickej, Plešiveckej a Zádielskej planiny v NP Slovenský kras v zmysle Rozhodnutia Ministerstva životného prostredia SR – odbor štátnej správy ochrany prírody číslo: 4915/2017-6.3 zo dňa 27. 11. 2017. Na základe súhlasných stanovísk, kde sú dotknuté vlastnícke vzťahy, Okresný úrad Rožňava, pozemkový a lesný odbor udelil výnimku zo zákazov podľa §31 odsek 1 písm.1 d/zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov, vydal 5 ks prenosných kariet na vozidlá.

Kopáčska akcia vo vyvieračke v Slavci. Foto: G. Jakab

Členovia Speleo Rožňava sa v roku 2018 zamerali na výskum známych lokalít na Silickej a Plešiveckej planine. Sústredili sa na vyvieračku pri obci Slavec, kde za pár pracovných akcií postúpili o cca 7 m, a na ďalších akciách vyhľadávali miesta možných postupov v už známych jaskyniach. Vytypovaným lokalitám sa členovia budú venovať v ďalšom roku. V zahraničí sa podarilo objaviť 247 m nových priestorov. Naša skupina sa zúčastnila na expedíciách v jaskyni Steinbock Schacht/Hochschwab, v jaskyni Sisma v pohorí Canin, v jaskyni Mamet a Kamenong Dia v Chorvátsku, Čiernej Hore a v Rumunsku. Výskumné akcie sa zdokumentovali a boli vyhotovené aj technické denníky.

70 rokov organizovaného jaskyniarstva v Rožňave

V sobotu 20. októbra 2018 sme si na radnici v Rožňave pripomenuli 70 rokov existencie našej jaskyniarskej skupiny Speleo Rožňava. Významné okrúhle jubileum sme oslávili v kruhu fanúšikov, bývalých jaskyniarov a ďalších pozvaných hostí. Oslava v priestoroch rožňavskej radnice sa začala vystúpením folklórneho súboru Haviar. Pripomenuli sme si začiatky skupiny, v krátkom filme zaspomínal na prvé objavovanie jaskýň PhMr. Štefan Roda. Pozvali sme okolo sto hostí. Sú to ľudia, o ktorých si myslíme, že majú k veci čo povedať. Mnohí sa v minulosti venovali jaskyniarstvu. Rozhodli sme sa tiež oceniť jednotlivcov i organizácie, ktoré mali dočinenia s naším klubom. Zlatou plaketou sme ocenili troch ľudí. Za prvotnú myšlienku vzniku skupiny ju in memoriam dostal PhMr. Štefan Roda; prevzal ju syn Štefan Roda ml. Za významnú speleologickú činnosť a za dlhodobý prínos v oblasti jaskyniarstva plaketu dostali aj Ján Drenko a Gabriel Slivka. Ďalších jednotlivcov i organizácie sme ocenili ďakovným listom. Dostali ho Tomáš Lázár, Róbert Boroš, kolektív záchranárov Horskej záchrannej služby, kolektív Okresného riaditeľstva HaZZ v Rožňave, Správa národného parku Slovenský kras v Brzotíne, Aggtelecký národný park, Maďarská jaskyniarska záchranná služba, Maďarská krasová spoločnosť pre výskum jaskýň,

Vchod do objavenej priepasti v Čiernej Hore. Foto: A. Farkaš

V nových priestoroch jaskyne Dogos v Čiernej Hore. Foto: Á. Berentés

Správa slovenských jaskýň. Na záver kolegovia pripravili pre predsedu skupiny malé prekvapenie a aj Bartolomej Šturmann dostal ďakovný list. Odovzdal mu ho riaditeľ Správy slovenských jaskýň RNDr. Ján Zuskin. Slávnostné podujatie uzavrela 3D prezentácia, v ktorej tvorcovia z Maďarska Egri Csaba a Borzsák Sarolta predstavili fotky zo sprístupnených, ale i nesprístupnených jaskýň či priepastí Slovenského a Aggteleckého krasu.

Bartolomej Šturmann,
predseda skupiny

Bivak v jaskyni Jeges, pri novom meandri. Foto: Á. Berentés

OBLASTNÁ SPELEOLOGICKÁ SKUPINA RUŽOMBEROK

Tento rok bol v našej jaskyniarskej skupine nadpriemerne úspešný. Skupina patrila medzi najaktívnejšie na Liptove a úspešne si frčíme na kontinuálnej vlne výskumu. Práve preto za nami stoja aj jasné a úspešné výsledky. Nepamätáme si roky, kedy by sa urobilo toľko produktívnej práce v jaskyniach a zároveň sme precestovali toľko sveta.

V roku 2019 si pripomenieme 80. výročie objavu horných priestorov Liskovskej jaskyne Emilom Camberom. Tieto priestory boli objavené dňa 14. 12. 1939, čo logicky považujeme za začiatok moderného jaskyniarstva v Ružomberku a na celom dolnom Liptove.

Našu aktivitu kombinujeme so skialpovaním, horským bicyklovaním, lezením na skalách a ľade, ale aj inými nemenej zaujímavými aktivitami, ktoré liptovský kraj ponúka. Je potešujúce, že členovia klubu si na tento voľnočasový koníček nájdu čas popri svojej rodine, práci a iných nemenej zaujímavých aktivitách. Cieľom akcií nie je napísať najzaujímavejší článok a nafotiť čo najkrajšie fotky na socialistické siete, ale získať dobrý pocit z dlhoročnej práce. Na túto prácu nadväzuje aj dobrá spoločná nálada na akciách.

Chočské okno 1

Činnosť skupiny sa sústredila hlavne na lokality okolo Ružomberka a dolného Liptova. V roku 2018 bolo odpracovaných 163 akcií, z ktorých sa vypracovalo 102 technických správ a 83 GPS záznamov. V podzemí sme nastrelili 1451 m laserových zámerov. Všetky jaskyne a ich krasové javy sú databázovo indexované v projekte OMA – https://okres-ruzomberok.oma.sk/priroda/jaskyna.

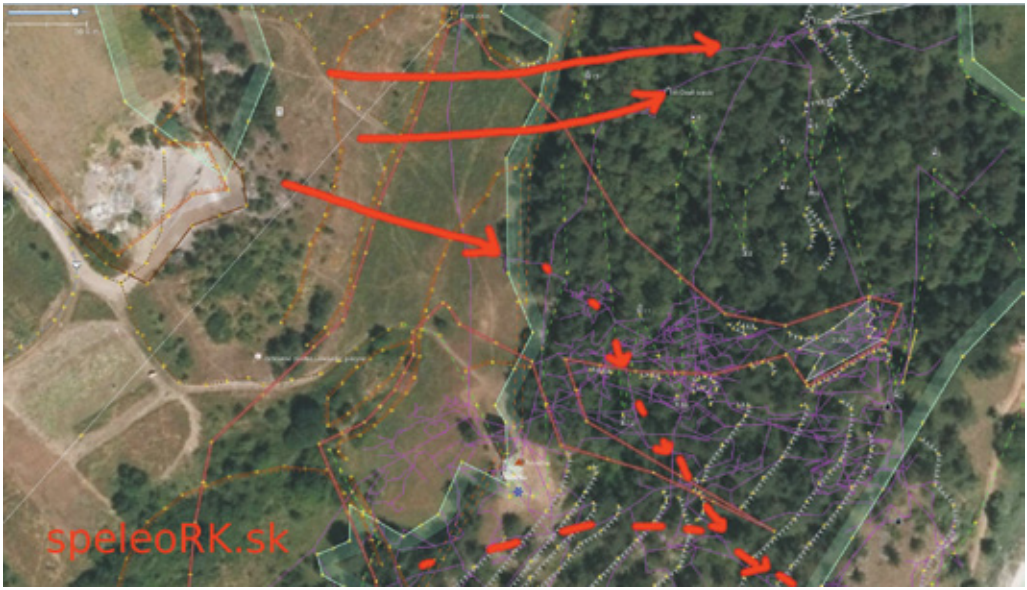

Liskovská jaskyňa – línie chodieb, povrch, prievany

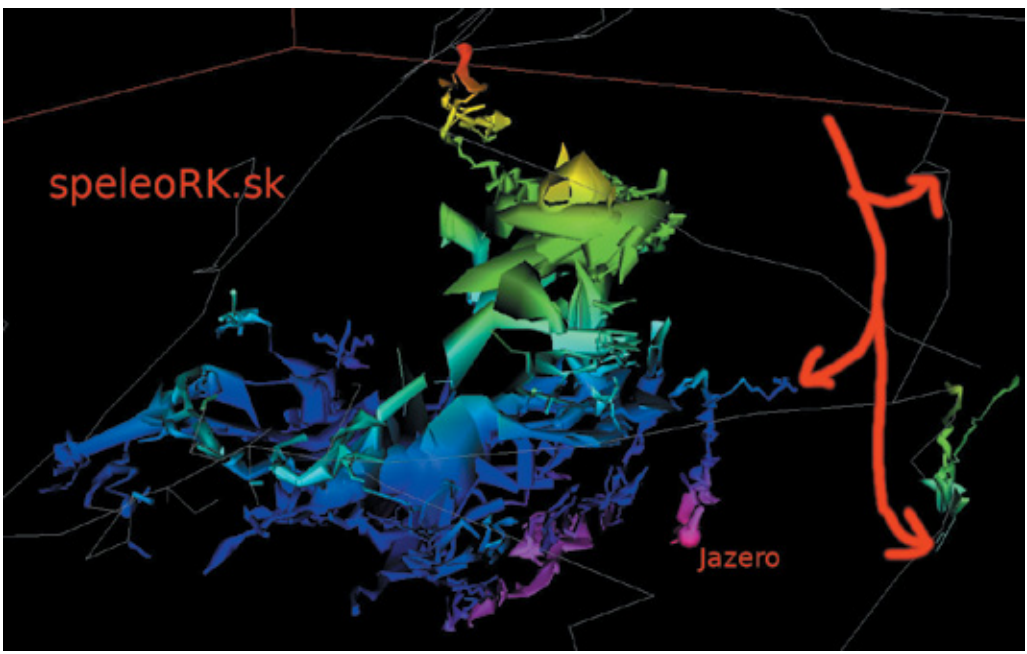

Liskovská jaskyňa – prievany

V okrese Ružomberok je ku koncu roka 2018 spolu 316 jaskýň a v celej oblasti dolného Liptova je ich už viac ako 400.

Skúmali sme jaskyne okolo Prašivej pri Liptovskej Lúžnej, Brankova na Podsuchej, okolo Komjatnej, Ostrého nad Bielym Potokom, pri Vlkolínci, Sidorovom a Šiprúni, v Kvačianskej doline, Trlenskej, Tisovej a Čutkovskej doline, na Smrekovici a Čiernom kameni vo Veľkej Fatre. Podrobný prieskum zamerania fragmentov systému starej jaskyne sme vykonali v Komorníckej doline. V tejto lokalite pod

Liskovská jaskyňa

Salatínom v Nízkych Tatrách sme sondovali aj v Sliačanskej jaskyni a vykonávali plošný povrchový prieskum celého okolia.

Za podzemím Európy sme za jeden rok prejazdili vyše 25 000 km. Členovia skupiny uskutočnili výjazdové akcie za podzemím Poľska, Českej republiky, Nemecka, Nórska, Hercegoviny, chorvátskej Istrie, Maďarska, Rumunska a Talianska. Najkrajšie bolo na ostrove Sardínia, kde sa nachádzajú zaujímavé staré podzemné vojenské zariadenia a skutočne nádherné zatopené jaskyne, v ktorých sa už náš potápač v minulosti zanoril.

Popri domácich lokalitách sme po ceste navštívili banské múzeum Handlová, banské múzeum Cigeľ, montanistické podzemie Španej Doliny, ale aj nemenej zaujímavú Bojnickú jaskyňu, jaskyňu Zlá diera a mnohé ďalšie podzemné zaujímavosti.

Od tohto roku máme spoľahlivý elektrický 2 kW generátor Honda 20i a kalové čerpadlo na sifóny. Obmenili sme opotrebované kombinézy, speleologické vaky, lezecký materiál a autá. Zakúpili sme aj upravený laserový prístroj Leica Disto X310 s nemagnetickou batériou a tŕňom na zameriavanie jaskýň. Podieľali sme sa aj na preklade meracieho programu Topodroid pre mobilnú platformu Android, ktorý má aj našou zásluhou od verzie 4.0 slovenský preklad. Program je zadarmo a k dispozícii všetkým jaskyniarom. V rámci zdokonaľovania techniky laserového merania sme sa zúčastnili náučných akcií v jaskyniach Slovenského krasu, kde tento spôsob merania v kombinácii s mobilnou aplikáciu Topodroid aktívne využívajú.

Členovia sa zúčastnili viacerých jaskyniarskych zrazov, na ktorých sa vždy zúčastnilo niekoľko klubov z celého Slovenska. Na domácej lokalite sa uskutočnil veľmi úspešný Moravsko-Liptovský jaskyniarsky zraz. Aktívne sme sa zúčastňovali mnohých lezeckých akcií v spolupráci s JAMESom Ružomberok. Prebehli aj odborné inštruktorské školenia výškových prác a lavínového kurzu Horskej záchrannej služby v Žiarskej doline. Jeden člen úspešne dokončil odborné certifikačné skúšky a pracuje ako geológ na výstavbe diaľničného tunela Čebrať. Tento tunel prereže kras Čebrať a v budúcnosti vytvorí diaľničný obchvat Ružomberka.

Niektoré zaujímavé akcie z domácich lokalít sme publikovali na elektronickom blogu SSS a na vlastných kanáloch sociálnych sietí. Tu sme mali tisíce sledovateľov a stovky fanúšikov, čo nám pomáha našu aktivitu prezentovať širokým masám ľudí z celého sveta. Umožnilo nám to nadviazať medzinárodnú spoluprácu na mnohých ďalších projektoch a výskumoch. Zriadili sme aj vlastnú klubovú skupinu na platforme Viber, cez ktorú sa členovia online informujú o akciách a posielame si navzájom interaktívne fotografie a mapy z akcií.

Na domácej lokalite sme podnikli viacero výprav do krasových území. Umožnili to rôzne povolenia od majiteľov podzemkov a urbárnych spoločenstiev. Dve významné prieskumné akcie sme uskutočnili do vysokohorského krasu Malého Salatína. Realizovali sa cez víkendy v polovici júla a augusta. Pracovalo sa v Sliačanskej jaskyni a jej koncovom sifóne. Podarilo sa nám sem dvakrát vyniesť za pomoci sliačskeho poľovníka J. Saláka elektrický agregát a práce postúpili najviac za celé roky. Dopredu vidieť úzku puklinu plnú pizolitov vytvorených od prievanu zatiaľ neznámych priestorov. Bivakovali sme v Zbojníckej jaskyni, ktorú sme

Zameriavanie Zbojníckej jaskyne v Malom Salatíne

aj 3D laserovo zamerali. Dokumentovali sme aj ostatné jaskyne v Malom Salatíne.

Počas akcie sme svetelne komunikovali na vzdialenosť 15 km s demänovskými jaskyniarmi, ktorí vykonávali podobný prieskum na Jame pod masívom Sinej. Aj takto na diaľku udržujeme vzájomnú družbu a bezdrôtovo zdieľame dobrú náladu.

Najviac akcií sa už tradične odpracovalo v Liskovskej jaskyni, kde sme nadväzovali na dlhoročný prieskum. Pripomenuli sme si tu náš prvý zámer mapy, ktorý má už dvadsať rokov. Pri tejto príležitosti sme otvorili ročníkové archívne víno, ktoré sme tu zakopali v roku 1998. Počas roka sme pracovali na severnom závale a striedavo aj v Camberovej sonde. V jaskyni sme revízne laserom spresňovali niektoré naše staršie merania, merané ešte banským kompasom.

V Liskovskej jaskyni sme uskutočnili viac ako 72 prieskumno-výskumných akcií. Len na Severnom závale sme uskutočnili 51 akcií a na pracovisku sa postúpilo o celých 13 metrov dopredu za jediný rok. Je to zásluha všetkých aktívnych členov, bez ktorých by sa tony materiálu tak hlboko v komplikovanej jaskyni nikdy nepremiestnili. Celý zával sme zabezpečili a bezpečnostne zapažili. V závale už fúka prievan v sile polovice prievanu hlavného vchodu celého systému Liskovskej jaskyne. Technické denníky z tohto pracoviska podrobne opisujú práce: neustále vŕtanie, vyťahovanie ton kameňov a sústavný prievan dopredu v severnej časti pôdorysu. Prievan v hĺbke -60 m nás stále ženie vpred. Práce by sme tu už možno dávno ukončili, ale na každej akcii sa objavil aspoň minimálny postup a pohľad dopredu. Dostali sme sa až na lokálne rozhranie vápencov a dolomitov a následný mohutný zlom, vyúsťujúci do kompaktných, ale stále úzkych priestorov. Prerazili sme v závale zátku prievanu, čo úplne prekreslilo mapu letných prievanov. Môže to znamenať všeličo, no najpravdepodobnejšie to, že jaskyňa pred zrútením závalu prirodzene fungovala práve takto. Keďže sa pôdorysne nachádzame necelých 48 metrov od Camberovej sondy, je dosť pravdepodobné, že sme v tomto silne skrasovatenom masíve už skutočne blízko. To, či sa jaskyňa otvorí nám, alebo sa to podarí až našim nasledovníkom, ukáže blízka budúcnosť.

Nad postupom treba vždy porozmýšľať a k úspechu treba zvoliť ten jediný správny smer. Ak je človek príliš hlboko ponorený do rutiny, prestáva vidieť mnohé súvislosti a možnosti. Preto sme striedavo pracovali celý rok aj na dokumentácii a zameraní jaskýň roztrúsených po celom dolnom Liptove cez satelitný systém GPS. Takto už nemôže potom dôjsť k zámene alebo duplicitnému výskumu.

Práve preto má naša výročná správa pri každej objavenej a preskúmanej jaskyni aj svoj zemepisný koordinát v databázovom systéme OSM. Pokračovali sme v podrobnom zameriavaní závrtov, porúch a iných krasových javov v masíve Piesočnej.

Komplexne sme zamerali aj masívy:

- Čebraťa nad Ružomberkom (objavená jaskyňa Čebratie oči),
- Sidorova nad Vlkolíncom (objavená jaskyňa SS2),
- v Komorníckej doline (objavené Komornícke okno) pod Salatínom v Nízkych Tatrách,
- Sokol (objavené Chočské okno a Chočský tunel),
- Lúčanskú Maguru (objavená jaskyňa LM1 a 2) pod Veľkým Chočom,
- Čierny vrch (objavená jaskyňa v Čiernom vrchu) pri Liptovskej Lúžnej v Nízkych Tatrách,

- Šiprúň (objavená jaskyňa v Šiprúni),
- Čierny kameň (objavená jaskyňa ČeKa 1 a 2) vo Veľkej Fatre.

Mnohé jaskyne sme preskúmali a zamerali potom, ako ich ľudia označili cez mobilné aplikácie do máp. Na základe fitness aplikácií zdieľanej služby Strava vidíme aj monitoring pohybu a bolo treba tieto dáta len správne spracovať. Pracovali sme takto aj na skvalitňovaní povrchových máp. Vyvrátili sme tak dlhé roky prezentovanú speleologickú fikciu, že na povrchu je už všetko objavené a pre speleológa na povrchu nie je nič zaujímavé.

Databáza OSM a jej renderovaná mapa začala byť taká kvalitná, že ju napríklad aj Štátna ochrana prírody zaradila medzi svoju hlavnú vrstvu objektov. Na svojom ústrednom mapovom portáli www.maps.sopsr.sk sem vkladajú rôzne verejnosti prospešné dôležité environmentálne informácie.

V poslednom čase sa presadzuje myšlienka otvorených dát. Úrad geodézie, kartografie a katastra preto tento projekt po novom podporuje aj sprístupnením dát, a to hlavne potokov, prameňov, vodopádov a iných kartografických údajov. Dokonca sú k dispozícii aj aktuálne podrobné ortofoto snímky, čo bolo ešte nedávno pre fiktívnu bezpečnosť krajiny takmer nemysliteľné. Zdroje sú doplnené digitálnymi údajmi katastra nehnuteľností, údajmi ZBGIS, registra adries, referenčnými geodetickými bodmi, rastrovými mapami z archívu, ako aj digitálnym modelom terénu s geografickými názvami. Všetky tieto údaje sú integrované do jedného celku, čo umožňuje používateľom získať komplexnejšie informácie o konkrétnom území nielen z pohľadu aktuálnych vlastníckych vzťahov, ale aj z hľadiska topografie.

Svet sa za posledné roky veľmi zmenil, a to hlavne v spôsobe sprístupňovania informácií.

Práve tieto nazbierané informačné údaje nám nesmierne pomáhajú pri prieskume a umožňujú sa na výskumnú lokalitu pozerať tak ako nikomu inému pred nami.

Niekedy dostávame otázky od zvedavých ľudí, ktorí nad nami krútia hlavou: Prečo roky skúmame niečo, čo pomôže až budúcim generáciám? Prečo pokračujeme na miestach, kde ostatní to už dávno vzdali? Prečo trávime hodiny tým, čo by možno moderná technika urobila za minútu? Prečo robíme prácu, ktorá väčšinu obyčajnej populácie nezaujíma? Prečo cestujeme do krajín, do ktorých väčšina ľudí necestuje a objavuje neobjavené? Prečo? Pretože keď máte v živote svoje ideály, čaká vás úspešná cesta. Pretože keď máte v živote svoje ideály – nemôžete inak...

Práve preto dúfame, že už budúci rok prinesieme ešte zaujímavejšie výsledky a naša skupina bude opäť najaktívnejšia v celej Slovenskej speleologickej spoločnosti.

Miroslav Jurečka, predseda OS

SPELEOLOGICKÝ KLUB SLOVENSKÝ RAJ

Speleologický klub Slovenský raj mal k 1. 1. 2018 38 členov. Čakateľom bol Samuel Gašper.

Činnosť speleologického klubu v roku 2018 bola zameraná na prieskum a evidenciu povrchových a podzemných krasových javov v Slovenskom raji.

Prieskumné práce

Zimný pracovný zraz členov Speleologického klubu Slovenský raj v Stratenej v dňoch 26. 1. – 28. 1. 2018

Uskutočnil sa v penzióne Borovica v Stratenej. Zúčastnilo sa ho spolu 21 členov a jedna rodinná príslušníčka.

Pracovné akcie sa uskutočnili v Chodbe reprezentantov Stratenskej jaskyne sondovaním v dohodnutom smere. Z chodby z malej dutiny bola odobratá vzorka štrkov, ktorá obsahovala: obliačiky kremeňa a konkrécie limonitu goethitu (materiál z paleogénnych hornín z nadložia mezozoických vápencov).

Povrchové akcie pokračovali v Hnileckom kaňone a na juhovýchodných a severných svahoch planiny Duča s cieľom identifikovať výduchy

teplého vzduchu z neznámych podzemných priestorov na povrch. Skúmaná bola najmä oblasť predpokladaného vyústenia Okienkovej jaskyne na povrch na juhovýchodnej stráni planiny Duča nad potokom Tiesňavy.

V sobotu o 16. hodine sa začala výročná členská schôdza Speleologického klubu Slovenský raj s prezentáciou činnosti klubu za rok 2017 a plánom na rok 2018. V správe bola zhodnotená celoročná práca členov klubu pri speleologickom prieskume. Schválením uznesenia o činnosti v uplynulom roku a návrhmi a plánmi na rok 2018 bola schôdza ukončená.

Klubový jaskyniarsky týždeň

V dňoch 4. – 11. 8. 2018 bol zorganizovaný v poradí už 51. klubový jaskyniarsky týždeň – pracovno-spoločenské stretnutie členov SK SR. Miestom konania akcie bola dolina Tiesňavy v Slovenskom raji. Týždňa sa zúčastnilo 24 členov klubu a 17 rodinných príslušníkov.

Hlavným pracoviskom sa stala Stratenská jaskyňa. Uskutočnili sa do nej dve exkurzie, celkove 12 ľudí.

Ďalšia akcia bola exkurzia aj so zvukovým nahrávaním o jaskyni pre reláciu Vlakotúra do Stratenskej jaskyne pre košický rozhlas Regina. V Studňovej chodbe bola odobraná vzorka tiesňavských štrkov na stanovenie ich absolútneho veku.

Traja členovia urobili prechod zo Stratenskej jaskyne cez jaskyňu Duča na povrch pri Dobšinskej ľadovej jaskyni.

6. 8. bola zorganizovaná akcia do Stratenskej jaskyne, ktorej sa zúčastnili 4 pracovníci zo Správy slovenských jaskýň a traja poľskí karsológovia. Cieľom akcie bol odber vzoriek tiesňavských a hnileckých štrkov, sintrovej výplne – stalagmitov. Vzorky budú využité na stanovenie absolútneho veku.

V Stratenskej jaskyni pokračovali sondovacie práce v Chodbe reprezentantov a v Priamej chodbe. Úspešná bola akcia v Lámavej sieni Pod Sintrovým v tejto jaskyni, kde sa preskúmala asi 30 m hlboká priepasť s tiesňavskými štrkmi a z nej sa objavili ďalšie odbočky. Objav predstavuje asi 100 m jaskynných priestorov.

Prieskum pokračoval aj Za jazerami a v Puklinovom dóme Stratenskej jaskyne.

Uskutočnila sa akcia do Psích dier na posúdenie perspektív v okolí Augustovej chodby.

Bola odstránená chyba uzamykacieho systému dverí Okienkovej jaskyne. Jaskyňa sa riadne uzamkla.

Povrchový prieskum prebehol na Ondrejisku bez úspechu. Na lokalite Pusté Pole pod Kráľovou hoľou sme vykonali farbiaci pokus – zafarbená voda potoka bola nasmerovaná a spustená do Hnileckej jaskyne. Pokus sa nevydaril, zafarbenú vodu sme v pozorovaných miestach nezistili.

Dobšinsko-stratenský jaskynný systém

V Stratenskej jaskyni sa vykonalo 5 akcií, z toho 4 pracovné, počas ktorých pokračovali sondovacie prieskumné práce v Chodbe reprezentantov a v Priamej chodbe.

V jaskyni Duča sa uskutočnilo 14. 2. 2018 spočítanie netopierov. Celkove sa v jaskyni napočítalo 1356 ex., z toho vo Veľkej chodbe 945 ex.

Dĺžka Stratenskej jaskyne sa nezmenila: 19 752 m. Celkove sa v jaskyni odpracovalo 17 človekodní.

Dobšinsko-stratenský jaskynný systém má k 1. 1. 2018 tento stav zameraných a vzájomne spojených samostatných jaskýň:

Systém Stratenskej jaskyne: Stratenská jaskyňa + Psie diery + Jaskyňa Duča: 19 752 m + 2670 m + 1248 m = 23 670 m

Dobšinská ľadová jaskyňa 1483 m

Vojenská jaskyňa 53 m

Zelená jaskyňa 31 m

Sintrová jaskyňa 17 m

Spolu Dobšinsko-stratenský jaskynný systém 25 254 m.

Prieskum, revízia a evidencia jaskýň a priepastí Slovenského raja

Na území Slovenského raja sa uskutočnilo niekoľko povrchových prieskumných akcií, počas ktorých bolo objavených, zaevidovaných a zadokumentovaných niekoľko jaskýň.

V najzápadnejšej časti Slovenského raja sme pracovali na týchto lokalitách: v závrte **Z23**, **Z6** a v **Dolomitovom závrte** sa prehlbovalo dno. Zaevidovaná bola **Hnilecká jaskyňa** (7 m).

Severozápadne od Vernára bola zaregistrovaná vyvieračka **Dorčina** s výdatnosťou okolo 10 l.sek.$^{-1}$.

Závrty Smrečiny: závrt Mäsiarova 1 (priemer 50 – 60 m, hĺbka 20 – 25 m). Smerom na východ k Vernáru sa vyskytujú ďalšie plytké, misovité závrty menších rozmerov. V centrálnej časti lúk sa nachádzajú ešte dva samostatné závrty zhruba v línii ZJZ-VSV.

Vo Vernárskej tiesňave sa zaregistrovala neperspektívna **Slimačia diera**, dlhá 9 m.

Počas akcií v **Koniarovej jaskyni** sa posudzovala možnosť prepojenia do Pravotočivej jaskyne. Predpokladáme, že jaskyňa môže vyústiť na povrch. Pri týchto prácach sa zmapovalo 55 m nových chodieb.

V oblasti Srnčích skál boli zaevidované dve jaskyne: **Obručová** (12 m) a **Vrcholová** (8 m), východnejšie na Remiaške je **Maňova jaskyňa** (3 m).

Na severnej stráni Pelca bola zaregistrovaná nová korozívna jaskyňa – **Labková**, 7 m dlhá.

Dve akcie sa uskutočnili do Okienkovej jaskyne s cieľom kontroly uzáveru, kostí jaskynných medveďov, fotodokumentácie.

Najviac pracovných akcií, 18, sa zorganizovalo do **Jazvečej jaskyne**. V jaskynných sedimentoch sa vykopalo 25 m novej chodby. Zameraná mapa jaskyne má 53 m.

Na Holom kameni bola objavená nová jaskyňa **Strmý žľab** (10 m).

Na pravom svahu Hornádu pod Čertovou sihoťou je nová jaskyňa **Vtáčí tunelík**, 5 m dlhá.

Pokusné sondovanie sa uskutočnilo v Puklinovej jaskyni č. 2.

Jedna akcia bola zorganizovaná na presné zameranie polohy vchodov jaskýň na JV stráni Duče (ľavá stráň doliny Tiesňavy). Podobná akcia sa uskutočnila v masíve Kopa v okolí Koniarovej jaskyne.

V Medvedej jaskyni vykonali odber vzoriek pracovníci SMOPaJ. Prehliadka závrtov na planine Glac.

Výkop v Jazvečej jaskyni

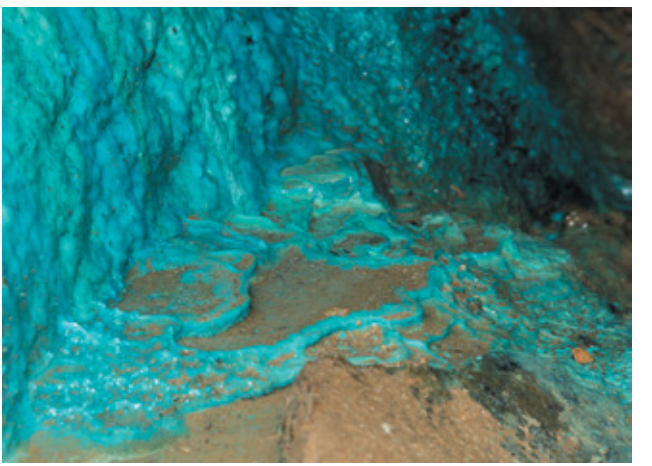

Štôlňa Dreikönig. Foto: M. Greisel

V starých banských dielach (Stará voda) sa vyskytuje veľmi pestrá sekundárna výplň. Foto: M. Greisel

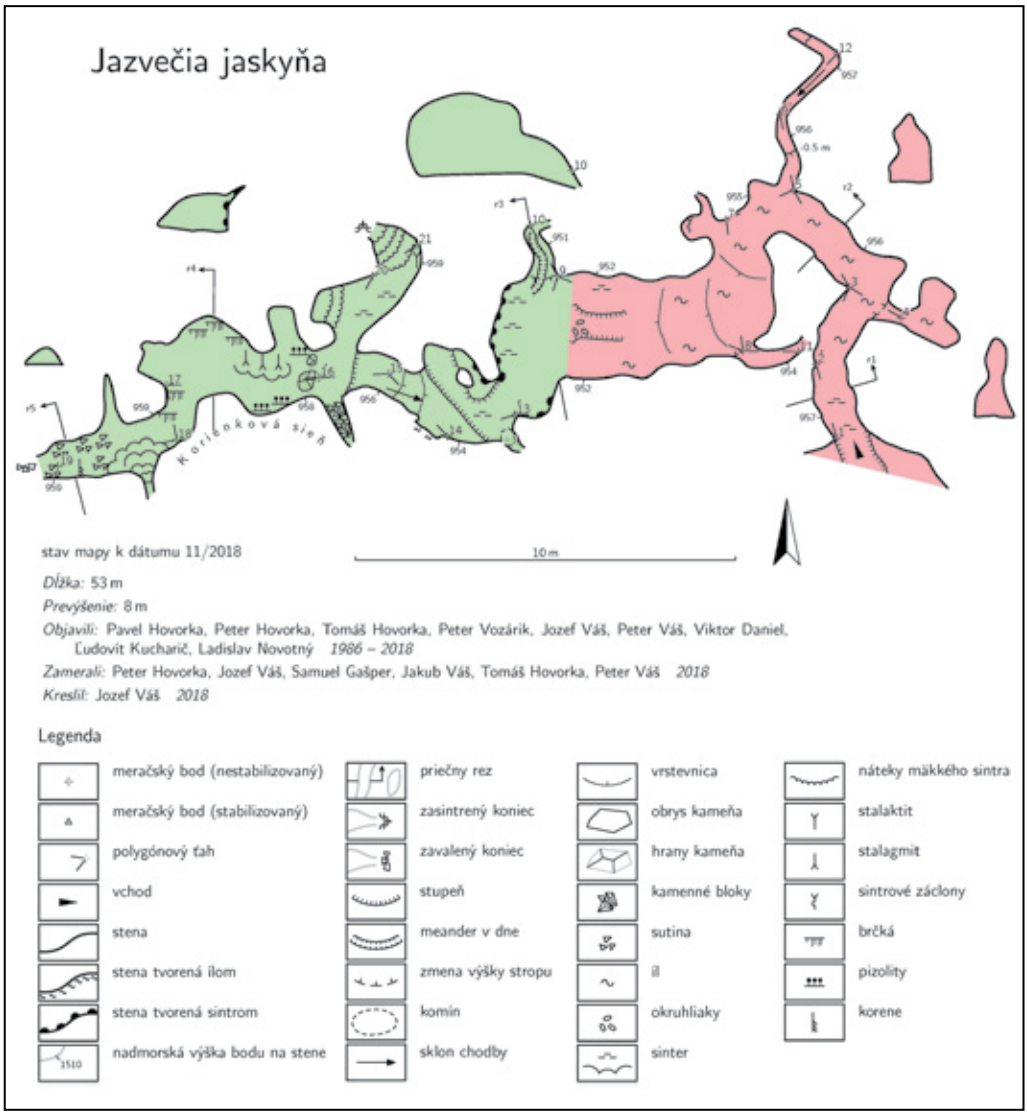

Naši členovia sa zúčastnili archeologického prieskumu vo Wesselényiho jaskyni.

Na exkurzii do jaskynného systému Aggtelek – Jósvafő a na povrchovej exkurzii sa zúčastnili traja členovia klubu.

Dve exkurzie sa vykonali do Krásnohorskej jaskyne, spolu 5 členov klubu.

Inštalácia evidenčných štítkov

Aj v roku 2018 pokračovalo označovanie jaskýň evidenčnými štítkami. Pri štítkovaní sa robí aj fotodokumentácia a meranie súradníc jaskyne. Spolu sa oštítkovalo 40 jaskýň.

Staré banské diela

Pokračovali sme vo fotodokumentácii a meraní súradníc vchodov starých banských diel – štôlní na lokalitách severného Gemera, stredného Spiša a Malužinej. Spolu preskúmaných 21 starých banských diel.

Ochrana krasových javov a bezpečnosť pri práci

V rámci činnosti členov sa kontrolovali uzávery uzamknutých jaskýň (Medvedia, Stratenská, Psie diery, Okienková a Duča) a vykonávala sa ich údržba. Opravený bol uzáver na Okienko-

vej jaskyni. Okrem toho radoví členovia klubu vykonávali počas vyše 90 terénnych speleologických akcií kontrolnú ochranársku činnosť na vyše 100 speleologických objektoch.

Pri speleologickej činnosti v uplynulom roku nedošlo pri jaskyniarskej činnosti členov klubu k žiadnej mimoriadnej udalosti.

Výchovné, informačné a vzdelávacie aktivity

Členovia klubu sa zúčastnili rozličných podujatí organizovaných SSS, SSJ, SMOPaJ a i.

Valného zhromaždenia sa zúčastnilo 6 členov ako delegáti. Vyznamenaných bolo 8 našich členov.

Na Speleomítingu sa zúčastnilo 9 členov klubu. Odznela prezentácia o Dobšinsko-stratenskom jaskynnom systéme. Autor Ing. J. Tulis.

V júni minulého roka prebehla konferencia k 30. výročiu vzniku národného parku Slovenský raj. Pri tejto príležitosti sme zostavili panel Čaro podzemia Slovenského raja. Vydaná bola publikácia Prielom Hornádu v Slovenskom raji, do ktorej F. Miháľ napísal časť Geológia a geomorfológia územia, opísal a nakreslil 23 jaskýň.

Ostatná činnosť

Dve maringotky v Stratenej sa doteraz nedočkali žiadnej obnovy. Členovia klubu ich využívajú len na prezliekanie do pracovných odevov. V čase medzi 8. až 22. 12. 2018 maringotky niekto poškodil.

Záver

Členovia Speleologického klubu Slovenský raj sa v roku 2018 zúčastnili na 96 akciách. Odpracovali sme 406 dní.

V Slovenskom raji sa objavilo a zaevidovalo 9 nových jaskýň s celkovou dĺžkou 145 m, zdokumentovalo sa 10 jaskýň s celkovou dĺžkou 170 m, 40 jaskýň bolo označených evidenčnými kovovými štítkami, z 51 jaskýň boli v teréne zamerané súradnice pomocou navigátorov (GPS) a z 50 jaskýň vyhotovená fotodokumentácia vchodov. Preskúmalo a zdokumentovalo sa 21 starých banských diel.

Ďakujeme členom SK SR za prácu vykonanú v uplynulom roku a želáme úspešný jaskyniarsky rok 2019.

Ján Tulis,
predseda klubu

SPELEODIVER

Minulý rok sa členovia jaskyniarskeho klubu Speleodiver zamerali najmä na objavy v zahraničí. Vo vodou zatopených jaskyniach Yucatánu sme v jaskyni Cangrejo objavili a zmapovali 2142 m. Akciu sme uskutočnili na prelome januára a februára 2018 v zložení Karol Kýška, Daniel Hutňan a Martin Vrábeľ. V Cangreju už česko-slovenskí speleopotápači pred 15 rokmi činnosť vyvíjali, ale vtedy používaný typ konfigurácie fliaš na chrbte nedovoľoval prienik cez všetky úžiny. Tento rok nám šťastie prialo a cca 100 m od vchodu som sa pretlačil cez zával a pokračovanie bolo na svete. Potom sme už len objavovali a mapovali. Koncové časti jaskyne sú veľmi blízko systému KOOX BAAL, v prípade prepojenia by sme zväčšili celkovú dĺžku systému na 101 111 m.

Cieľom ďalšej zahraničnej cesty bolo v auguste Macedónsko. Po štyroch rokoch sme sa vrátili do vyvieračky Babuna, ktorá sa nachádza nad obcou Nežilovo priamo pod Solúnskou Glavou. Láka nás sem pokračujúca chodba v zadnej časti jaskyne. Po rokoch sme už zabudli na to, čo nás čaká, a plní entuziazmu sa zanárame do prvého sifónu v zložení Karol Kýška, Daniel Hutňan, Barbora Kýšková a náš hosť Lukáš Vlček. Cieľ bol preplávať 3 sifón a takto jednoduchšie obísť nebezpečný zával v koncových partiách jaskyne. Počas púte k nemu sa presviedčame, že sme už naozaj na útrapy, ktoré nás čakajú, zabudli. Mnohé časti sme predtým liezli pomocou lán, ale keďže sme si ani jeden sedačku nezobrali, tak sme to dali na voľno. Výsledok však priniesol sklamanie. Dano sa zanoril do sifónu a my plní očakávania, že vypláva na druhej strane a postupne sa prepotápame za ním, sklamaní naňho hľadíme, ako vylieza von a iba rozhadzuje rukami,

že tam nič nie je. No čo už, aspoň 50 m objavených, aj to je úspech. Vraciame sa späť a myslíme na to, ako budeme musieť niečo spraviť s tým spomínaným závalom. Ale to až ďalší rok. Okrem nás štyroch na akcii boli a nosili batohy ku vchodu Monika Tršková, Tomáš Urban, Pavol Malík, Viktor Malík, Jana Urbanová, Libuška a Lenka Kýšková.

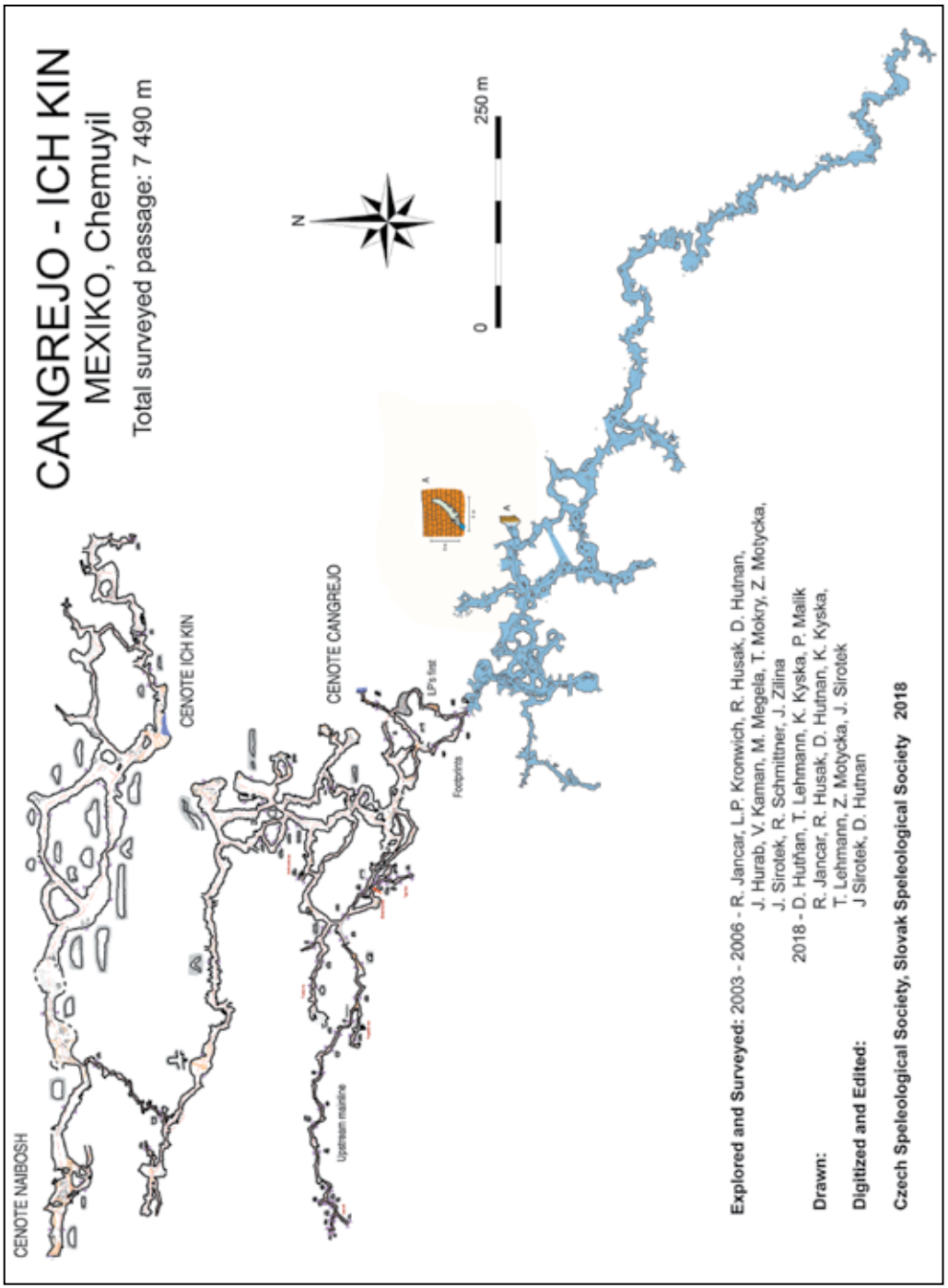

Mexiko, jaskyňa Yoni. Foto: B. Kýšková

Na Sardínii sa tento rok opäť stretávame s našimi českými bratmi zo Speleoaquanautu. Cieľov je niekoľko. Prvý je lokalita BUKO – tu sa hráme ako na Slovensku na razenie a ťažbu rozmrveného vápenca z čoraz hlbšej jamy. Najmä dvaja účastníci z čachtickej skupiny, Maťo a Ľubo, zamakali. Ale nie je to bezcieľne. Veď v prípade, že sa nám podarí prekopať do Bue Marína, bude cesta otvorená do zadných častí aj pre suchozemcov a je tam stále čo objavovať. Ďalšia úloha bola zmapovať objavené časti v Su Molente. Naši sardínski kolegovia tu natiahli v sifóne smerom na Cala Lunu zopár metrov, ale k mapovaniu sa nedostali. Desať slovenských nosičov dotransportovalo materiál pre dvoch potápačov až k prvému sifónu v Su Molente. Danko a Karol sa podujali na mapovanie tých novoobjavených metrov a vystrojení štyrmi fľašami sa zanárajú. Po jednej suchej pasáži Dano konštatuje, že mal poslať so mnou mladšieho, ale bojuje ďalej a podarí sa nám zmapovať, čo bolo treba. Po siedmich hodinách sa vynárame a už na nás čakajú opäť naši šerpovia zo Slovenska. Ale tentoraz sa nedali zahanbiť ani českí bratia a prišli pomôcť s retransportom. O dva dni Speleoaquanaut zabojuje na severe Bue Marína a výsledkom je objav nových 200 m v zadnej časti. Akcia je však veľmi náročná fyzicky, ale aj psychicky. Začíname mať vážny problém. Prudká zmena počasia priniesla výdatné dažde a sme radi, že sme zo severu dokázali stiahnuť všetky veci. S Paľom Malíkom plánované lezenie v nekonečnom komíne pre počasie nerealizujeme. Počasie začína byť naozaj kritické a kolegovia Česi, ktorí bivakovali v portáli jaskyne, ostávajú na 3 dni uväznení. Dostávajú sa von až v sobotu ráno, keď sa more upokojilo. Výsledok síce nie je až taký, ako sme chceli, ale 1400 zmapovaných

Mexiko, jaskyňa Dvaja vtáci. Foto: K. Kýška

a 200 objavených metrov tiež stojí za to. Ešte spomeniem celú našu bandu, ktorá tu bojovala: Karol Kýška, Barbora Kýšková, Daniel Hutňan, Andrej Holovič, Slavomír Michal, Rastislav Tomko, Pavol Malík, Lenka Kýšková, Ľubomír Vince, Martin Macho a Lukáš Vlček. Apropó Vlček ani prakticky na výprave nebol, ale pôsobil ako kuriér, keď Paľo Malík stratil kľúče od auta, a priletel aj s náhradnými a takto zachránil Malíka od fyzického ataku ostatných členov posádky jeho auta.

Na Slovensku sme sa venovali Skalistému potoku, ale nepodarilo sa nám zaútočiť na zadné partie. Prestrojili sme však staré šnúry a takto sme si lokalitu pripravili na ďalšie bádanie. Tiež sme navštívili prakticky našu domovskú Čachtickú jaskyňu. Jeden ponor sme absolvovali vo vyvieračke pod Kriváňom na pozvanie Janka Šmolla; po cca 15 metroch sa však jaskyňa neprielezne zužuje. V auguste sme tiež potápali v Demänovskej jaskyni slobody v Pekelnom sifóne, kde Mirek Manhart dosiahol dno sifónu a potvrdil, že je neprielezný.

Minulý rok sme v zahraničí objavili 2392 m nových priestorov a zamerali spolu 3792 m. Ďakujem všetkým, ktorí nám pomáhajú a podporujú našu činnosť.

Karol Kýška, predseda klubu

SEKCIA SPELEOPOTÁPANIA

Sekcia speleopotápania nemá presne vymedzené pracovné územie a jej činnosť predpokladá súčinnostnú spoluprácu so skupinami v rámci SSS pri objavovaní, prieskume, dokumentácii a mapovaní zatopených častí jaskýň a podzemných priestorov. Preto jej plán a činnosť sa odvíja predovšetkým na základe oslovenia iných skupín a subjektov pri potrebe preskúmať podzemné priestory speleopotápačskou technikou.

Za celý rok 2018 uskutočnila skupina 14 pracovných akcií. Predovšetkým sme sa sústredili na potápanie v zatopených častiach banského diela Slovenské opálové bane v počte 14 pracovných akcií. Aj keď nejde o jaskynné prostredie, ale o potápanie v zatopených podzemných priestoroch, je to práca určená výlučne pre jaskyniarske potápačské skupiny. V tomto našom najvýznamnejšom banskom diele a lokalite európskeho významu sme sa v roku 2018 zamerali na jej dokumentáciu. Naďalej pokračoval veľký záujem zo zahraničia a celkovo sme sprevádzali jaskynných a banských potápačov z 12 krajín celého sveta. Pokračoval výcvik jaskynných potápačov, z ktorých sa stanú našimi členmi v roku 2019 ďalší 3 členovia.

Rok 2018 sme zhodnotili a uzatvorili 24. 1. 2019 na členskej schôdzi v Stupave. Na rok 2019 máme opäť naplánované práce v Slovenských opálových baniach, prieskum štôlne v zatiaľ nemenovanej bani a výcvik pokročilých jaskynných potápačov. Operatívne sa prispôsobíme požiadavkám od iných jaskyniarskych skupín v prípade, že budú potrebovať preskúmať zatopené časti jaskýň.

Peter Kubička, predseda sekcie

JASKYNIARSKA SKUPINA SPIŠSKÁ BELÁ

Za uplynulé obdobie skupina zamerala svoju činnosť na 6 pracovných lokalít. Prevažnú časť aktivít venovala jaskyni **Javorinka-Nádejná jaskyňa**. Počas prieskumu Vyzdobených chodieb sa skupina pokúsila o prienik koncového závalu, zatiaľ bezvýsledne. Počas sledovania sifónu v Magdolenke v zimnom období hladina poklesla len o cca 20 cm; to znamená, že ďalší prieskum bude možný len s pomocou prečerpávania vody. V rámci spolupráce s pracovníkmi SAV Banská Bystrica a pracovníkmi SMOPaJ sa odobrali a potvrdili vzorky kryogénnych kryštálov kalcitu, ktoré určil pred niekoľkými rokmi člen skupiny RNDr. S. Pavlačík v priestoroch

Dómu s riečiskom, Valentínskom dóme a Marakane. Počas jarných mesiacov skupina spolupracovala pri cvičnej akcii HZS JZS, ktorá bola spojená s oboznámením sa s jaskyňou pre prípad záchrannej akcie a spriechodnením nebezpečných úsekov. Skupina skontrolovala stav jaskyne po letných záplavách, čím potvrdili názor, že išlo o zatiaľ najväčší prietok vody v jaskyni. Jaskyňa Javorinka-Nádejná jaskyňa k 31. 12. 2018 zostala na dĺžke zameraných chodieb 11 936 m s deniveláciou 480 m.

Druhou lokalitou bola **Belianska jaskyňa**, kde počas akcií v priepasti Peklo, Zrútenom dóme, Galérii sa preskúmalo 209 m a zameralo 221,75 m, čím Belianska jaskyňa k 31. 12. 2018 dosiahla deniveláciu 174,3 m a dĺžku zameraných chodieb 4051 m.

Skupina neobišla ani lokalitu **Prievanová jaskyňa**, kde pokračovala v sondážnych prácach, zároveň zhotovila výdrevu na umiestnenie sutiny. Montážou úchytov zabezpečila obťažné úseky pre bezpečný pohyb. Celkovo sme postúpili cca 2,5 m.

V rámci spolupráce s SSJ členovia pomáhali pri sčítaní netopierov v Alabastrovej jaskyni a Ľadovom sklepe; počas sčítania bolo pozorovaných 119 jedincov netopierov. V doline Svišťoviek sa uskutočnila kontrola priepastí A1 a A2. Vzhľadom na veľmi teplé počasie počas roka bola v priepastiach snehová výplň vytopená natoľko, že sa dal uskutočniť prieskum a zameranie. Priepasť A1 po zameraní 31,74 m dosiahla hĺbku 29,62 m. Ďalšou lokalitou, ktorú skupina vzhľadom na vhodné poveternostné podmienky preskúmala, bola Priepasť na Hlúpom. Zostúpili sme tu do hĺbky cca 15 m, celková dĺžka cca 26 m. V spolupráci s OS Liptovský Mikuláš boli preskúmané

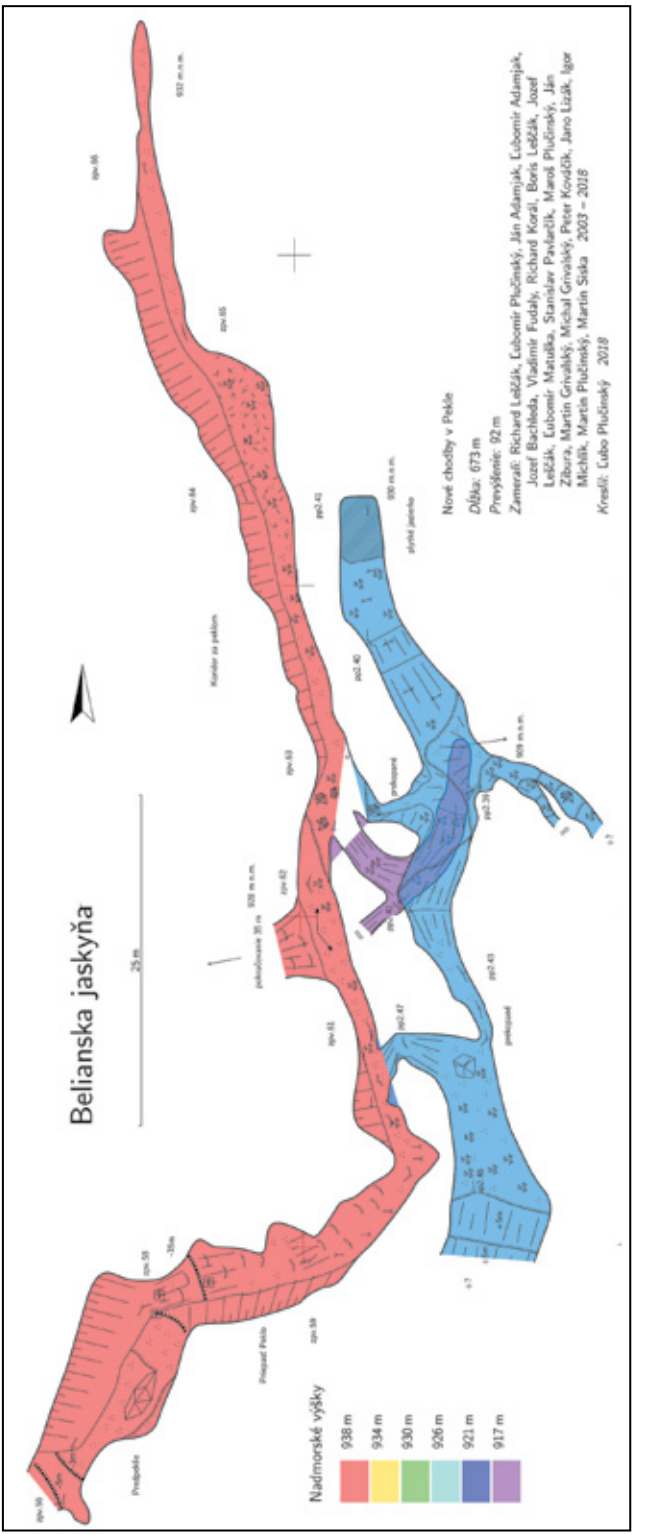

Belianska jaskyňa – Šikminy za Hudobnou sieňou

Belianska jaskyňa – meranie

a zdokumentované dve rozsadlinové jaskyne v Spišmichalovej doline: Rozsadlina pri chodníku a Závrtová jaskyňa.

V rámci ochrany krasu dvaja členovia vykonávali jaskynnú strážnu službu na určených lokalitách. Počas roka sa 8 členovia zúčastnili cvičení JZS v školiacom stredisku HZS a na cvičných záchranných akciách v jaskyni Javorinka-Nádejná jaskyňa a Tunelová jaskyňa. Pod patronátom jaskyniarskej skupiny pracuje speleokrúžok pre žiakov pri Základnej škole J. M. Petzvala v Spišskej Belej. V uplynulom roku sa krúžku zúčastnilo 17 žiakov, ktorí získavali prvé skúsenosti na lezeckej stene Havran. Počas akcie Noc múzeí a galérií v Múzeu TANAP-u v Tatranskej Lomnici skupina prezentovala výstavu fotografií a prednášky o činnosti jaskyniarskej skupiny, sprevádzané krátkymi videofilmami z činnosti skupiny.

Celkove skupina uskutočnila 31 pracovných akcií, počas ktorých preskúmala 267 m chodieb a zamerala 253,49 m jaskynných priestorov.

Vladimír Fudaly, predseda skupiny

JASKYNIARSKY KLUB STRÁŽOVSKÉ VRCHY

Na konci roka 2018 mal klub 48 členov. V zložení výboru nenastali zmeny. Klub s vlastnou právnou subjektivitou naďalej pôsobil ako kolektívny člen Slovenskej speleologickej spoločnosti.

Podľa 219 technických denníkov a ostatnej evidencie sa za celý rok uskutočnilo 284 akcií (na porovnanie rok predtým 172 TD a 232 akcií). V niektoré dni sa konalo viac samostatných akcií, niekoľko akcií bolo viacdňových. Náplňou akcií bola praktická speleologická činnosť v teréne, ale aj exkurzné a iné aktivity vyplývajúce z poslania SSS. Značný podiel mali akcie organizované pre verejnosť.

V speleologickom prieskume krasu (pseudokrasu) a jaskýň v pôsobnosti JKSV na území Strážovských a Súľovských vrchov, Tribeča a Považského Inovca členovia klubu dosiahli niekoľko úspešných výsledkov; popri objavoch viacerých menších jaskýň zaznamenali významné postupy v už známych jaskyniach. V Strážovských a Súľovských vrchoch to bolo dovedna viac ako 350 m (najmä v Jaskyni na Hrubej Kačke a v jaskyni Kamenný dážď), v Tribeči a Považskom Inovci okolo 20 m. V Kamennom daždi sa zameralo zatiaľ vyše 80 m; vyznačuje sa pozoruhodnou kvapľovou výzdobou, čo si vyžiada uzavretie tejto jaskyne. Za rok sa v nej uskutočnilo 28 akcií, viac (53) ich bolo aj vo verejnosti voľne prístupnej Pružinskej Dúpnej jaskyni, z nich však väčšina mala exkurzný charakter. Ďalšie najnavštevovanejšie lokality:

Jaskyňa pod Černokňažníkom (35 akcií), Dlhé skaly – sonda nad Jamami (15), Priepasť medzi Kačkami a Skryšná diera (12), Četníkova svadba a Strážovská priepasť (9; osadený nový kovový rebrík a niekoľko stúpačiek), jaskyne Komora a Plazivka na V. Maníne (8 akcií). Akcie sa sústredili prevažne na prieskumné sondovacie či kopáčske práce, transport materiálu (napr. aj za pomoci nainštalovanej lanovky v Pružinskej Dúpnej j.), zisťovanie prúdenia vzduchu a meranie teplôt, fotografickú a inú dokumentáciu jaskýň či účasť na ich výskume, povrchový prieskum. V Pružinskej Dúpnej jaskyni boli na biospeleologickom výskume pracovníci PF UPJŠ Košice a pokračoval v nej paleontologický výskum v spolupráci s členmi ZO ČSS Býčí skála (výskum sa začal už r. 2013 a bude pokračovať aj r. 2019), ako aj zimné sčítavanie netopierov. Na našich akciách sa zúčastňovali aj členovia iných jaskyniarskych skupín a klubov SSS alebo ČSS a naopak, členovia JKSV, z nich najmä B. Blaškovič, boli aktívni na akciách iných jaskyniarskych klubov v krasových územiach na Slovensku (Jaskyňa Dezidera Horváta, Vajsáblova priepasť, Dobrotínska jaskyňa, Mojtínsky kras, Expedícia Demänová a inde) i v Moravskom krase. Popri súčinnosti s viacerými speleoklubmi SSS (Dubnica nad Váhom, Terchová, Trnava, Čachtice, Inovec, Turiec, Tribeč, Uhrovec a i.) a ČSS (najmä Býčí skála, Dagmar, Myotis), sme spolupracovali aj s členmi KST Sparta Pov. Bystrica, Manín Pov. Teplá, TJ Pružina, Kamzík Nové Zámky; turisti z Veľkých Uheriec sa o nás postarali počas akcie v Dobrolínskej jaskyni, potom sme s nimi boli na výlete v Stanišovských jaskyniach.

Náplňou viacerých akcií, a to aj v rámci speleologickej strážnej služby, bola ochrana jaskýň a starostlivosť o krasové javy – Pružinská Dúpna jaskyňa, Priepasť medzi Kačkami, j. Džimova spása, Zvislá jaskyňa na Žibrici (tu aj inštalovanie telefónu). Zistili sme opätovné zničenie, resp. odcudzenie smerovníka k Partizánskej jaskyni na V. Maníne (verejnosti voľne prístupná jaskyňa), informačných tabuliek a reťazí pri nej. Zúčastnili sme sa na brigáde pri čistení Manínskej tiesňavy. V tejto oblasti našej činnosti sme spolupracovali s pracovníkmi ŠOP – Správy slovenských jaskýň a Správy CHKO Strážovské vrchy.

V Pružinskej Dúpnej jaskyni sme tak ako po iné roky pripravili viacero akcií pre širokú verejnosť. Sprevádzali sme v nej návštevníkov v rámci 8. ročníka podujatia Zelená modrá a 5. stretnutia členov OZ Mikroregión Strážovské vrchy (členom OZ je aj JK Strážovské vrchy) a občanov okolitých obcí pod názvom Strážovské vrcholenie. V jaskyni mal vystúpenie spevácky zbor Technik STU z Bratislavy. Ako sprievodné podujatie 10. ročníka Horomil festu sme tentoraz záujemcom ponúkli návštevu Temných jaskýň; tieto jaskyne sme predstavili aj účastníkom stretnutia, ktoré sme v auguste premiérovo zorganizovali s OZ Moštenik z Horného Moštenca. Príležitostne a po predchádzajúcej dohode sme vyšli

Pri Malej temnej jaskyni / Návštevníci pred Malou Temnou jaskyňou

Jaskyňa Kamenný dážď. Foto: V. Ruček

v ústrety ďalším, ktorí prejavili záujem o prehliadku Pružinskej Dúpnej jaskyne: materské, základné a stredné školy z Považskej Bystrice, Púchova, Trenčína, Bytče, Žiliny, Ružomberka, Bratislavy, deti a dospelí z letných táborov v RZ Priedhorie a Podskalie, kresťanských táborov, turisti, jaskyniari, skauti, vojaci, záchranári, pracovníci Continentalu Otrokovice a iní návštevníci od nás, z ČR, Maďarska a odinakiaľ. Návštevníkom sme poskytli lektorské a sprievodcovské služby s náučno-výchovným i ochranárskym zameraním.

Ďalší záujemcovia sa zúčastnili prednášok a besied s predsedom JK v DSS Bystričan a OA v P. Bystrici, Kúpeľoch Nimnica, v MŠ Nižná na Orave, v penzióne Javorina v Čičmanoch a v Dome HS vo Vrátnej, na Kortmanke pre postihnutých Downovým syndrómom z DSS v Skalici; s P. Peškom na ZŠ v Nových Zámkoch a Strekove, s B. Blaškovičom na Kamzíkfeste v Nových Zámkoch. Prezentovali sme sa aj na Ekologickom jarmoku v Považskej Bystrici. Delegáti nášho JK sa zúčastnili na valnom zhromaždení SSS a boli sme i na Speleomítingu SSS v Liptovskom Jáne a na Jaskyniarskom Silvestri v Priedhorí. Jaskyniarske pesničky Kortmanovcov odzneli na otvorení turistickej sezóny v Mojtíne, v Pružine Na salaši pri guláši, pod Slnečnými skalami pri Raj. Tepliciach, ale aj na Speleofóre ČSS v Sloupe v Moravskom krase.

Veľa úsilia členov JKSV si vyžiadali príprava a zorganizovanie 59. jaskyniarskeho týždňa Slovenskej speleologickej spoločnosti v Pružine-Priedhorí v Strážovských vrchoch 22. až 26. augusta 2018. Zúčastnilo sa na ňom 150 jaskyniarov, ich rodinných príslušníkov a priaznivcov od nás, z Českej republiky, Poľskej republiky a Veľkej Británie. Na JT malo zastúpenie 24 skupín a klubov SSS, 9 ZO ČSS a 3 speleologické kluby z Poľska. Pre účastníkov sme

Zvislá jaskyňa na Žibrici. Foto: P. Peško

zabezpečili množstvo atraktívnych exkurzií do jaskýň Strážovských a Súľovských vrchov, povrchové exkurzie, ale aj pracovné akcie a prednášky či kultúrno-spoločenský program vrátane koncertu v Pružinskej Dúpnej jaskyni. O tomto podujatí sme uverejnili článok v Spravodaji SSS 3/2018; ďalšie príspevky o našej činnosti vyšli v Spravodaji 2 a 4/2018. Vydali sme reedíciu informačnej skladačky NCH Karola Brančíka. Jej tlač financovala OOCR Región Horné Považie, ktorej sme pridruženým členom. Spolupracovali sme aj s KOCR Trenčín región a OOCR Rajecká dolina. O výsledkoch prieskumu, výskumu a ochrany jaskýň najmä Strážovských vrchov alebo o iných aktivitách členov JK sa mohla široká verejnosť dozvedieť z regionálnych i celoslovenských médií: Považskobystrické novinky, MY noviny, RTVS (rádio Regina, relácie Rádiovíkend a Televíkend, reportáž z koncertu v PDJ), ako aj prostredníctvom Facebooku a webovej stránky www.speleostrazov.sk, ktorej aktualizáciu a vedenie si vzal na starosť P. Peško. Na našu prezentáciu sme si dali vyrobiť odznaky Č10 a PDJ, magnetky JT, tričká, vreckové kalendáriky a 1-listové nástenné kalendáre.

Beňadik Machciník a Tomáš Hampl v deň objavu v Kamennom daždi. Foto: B. Kortman

Vlani zavŕšil JKSV 20 rokov svojej činnosti. Niektoré z nich boli preň úspešné viac, iné menej. Ten vlaňajší patrí k najúspešnejším v jeho histórii. Je preto prirodzené, že vďaku a uznanie si zaslúžia všetci, ktorí sa o to zaslúžili. Sú medzi nimi členovia a čakatelia JK, ale aj ostatní účastníci našich akcií a podujatí, ktorí si vedeli nájsť čas na jaskyne a na všetko, čo s nimi súvisí. Verím, že tí, s ktorými sme sa stretávali menej, si v novom roku vezmú príklad z tých, ktorí sa aktívne zúčastňovali na pracovných a iných akciách, a tak prispeli k dosiahnutým výsledkom.

Bohuslav Kortman, predseda JKSV

SPELEOKLUB ŠARIŠ

Speleoklub Šariš pri počte členov 17 zorganizoval v roku 2018 spolu 69 akcií, pričom do tohto počtu neráta me individuálne akcie našich členov, ktorí pracovali na rôznych lokalitách aj mimo spoločných akcií.

Z akcií bolo vypracovaných 35 technických denníkov. Keďže sa naši členovia zúčastňovali väčších jaskyniarskych akcií z celého Slovenska, v technických denníkoch opísali iba svoje aktivity, prieskum a meranie. Aj v tomto príspevku nebudeme opisovať spoločné akcie v Rumunsku HÍbkovo, ale iba orientačne.

Naši najaktívnejší členovia sú Tina Majerníčková, Peter Imrich, Martin Hajduk a dvaja čakatelia, teraz už noví členovia nášho klubu Martina Činčalová a Igor Bednár. Podľa svojich možností sa viacerých akcií zúčastnili aj Vlado Paľa, Ján Ducár, Vlado Vaník a nenáročných akcií aj náš čestný predseda Jano Vykoupil.

Domáce krasové lokality

Najviac akcií a práce sme vykonali pri Opátke, kde sme vo svahu pred niekoľkými rokmi začali sondovať pri kameňolome, teraz sme vo svahu bližšie k Opátke rozpracovali ďalšie 3 sondy. Sú evidentne poprepájané, ale v súčasnosti nás viac láka postup vpred a znižovanie dna vo voľných priestoroch.

Pomáhali sme Speleoklubu Červené vrchy v Modrej maluzinskej jaskyni a v ponore č. 3 pod Kriváňom, v Slovenskom krase sa naši členovia zúčastnili spoločného vyhľadávania Veter-

nej priepasti a hľadania výduchov pri Drnave, boli sme aj pri Zvonici a Mínovej jaskyni. Peter Imrich sa systematicky venuje jaskyni Homoľa pri Telgárte. Martin Hajduk bol ukázať novému členovi Igorovi Bednárovi Ružínske jaskyne, Martine Činčalovej jaskyne v Spiacom mníchovi pri Kamenici v bradlovom pásme.

Jednu povrchovku sme mali v Haligovských skalách. Naša pokladníčka Tina Majerníčková sa dlhodobo venuje ponoru a vyvieračke Diablova diera v pohorí Branisko; vo vyvieračke vidno zmeny v hydrológii, zával sa zmenšuje, dá sa dostať ďalej po prúde potoka, ale lokalita je extrémne nebezpečná.

Naši prieskumníci Martin Hajduk, Igor Bednár, Martina Činčalová a Tina Majerníčková pátrali v krase v okolí Poráča okolo Šarkanovej diery a Zbojského stola.

Zahraničné krasové lokality

Naši členovia Peter Imrich, Martin Hajduk, Martina Činčalová sa spolu s členmi SK Drienka J. Psotkom a M. Gaškom zúčastnili v dňoch 14. až 16. 4. 2018 akcie v Rumunsku na lokalite Avenul Clopotei.

V dňoch 8. až 10. 6. 2018 naši členovia Martin Hajduk, Peter Imrich, Tina Majerníčková a Martina Činčalová spolu s „drienkáčmi" J. Psotkom, M. Gaškom a V. Papáčom skúmali oblasť za dedinou Cresuia v doline Dragoiestilor, kde zlanili novými časťami Pavúčej jaskyne do známej jaskyne Cornilor. Neskôr skúmali ďalšie ponory a vyvieračky nad Rosiou a sústredili sa na vyvieračku Toplita de Vida za dedinou Luncasprie.

Čiastočne vyčistené zasedimentované podzemné riečisko v sonde v Jaskyni na Opátke. Foto: V. Paľa

V dňoch 13. až 15. 7. 2018 boli naši členovia Martin Hajduk, Peter Imrich, Martina Činčalová, Tina Majerníčková v pohorí Apuseni na povrchovej akcii, počas ktorej hľadali perspektívne lokality.

Koncom augusta sa naši členovia Peter Imrich a Tina Majerníčková zúčastnili medzinárodnej akcie v Macedónsku v Slovačke jame, v jaskyniach Duva, Pocitová, Rozumová a Kadinina...

V dňoch 21. až 23. 9. 2018 boli opäť naši členovia Peter Imrich, Igor Bednár, Martina Činčalová a Martin Hajduk v pohorí Apuseni na povrchovke spolu s drienkáčmi J. Psotkom a M. Gaškom.

V dňoch 19. až 21. 10. 2018 boli naši členovia Tina Majerníčková a Peter Imrich spolu s drienkáčmi v jaskyni Corlatului, kde sa pracovalo na rozširovaní úžin a mapovalo sa.

Domáce nekrasové lokality

Na Slovensku máme viacero rozpracovaných lokalít, najprv spomenieme lokalitu Zbujnicka dzira pod vrcholom Lysá nad obcou Drienica v pohorí Čergov, kde pracuje náš vysunutý člen Peter Pavelek, ktorý tu vykonal množstvo práce. Materiál sme mu pomohli vyťahať von na 2 väčších akciách. Tu chcem okrem našich členov poďakovať našim sympatizantom Garymi, Disketovi a Miximu.

Martin Hajduk s Martinou Činčalovou a Igorom Bednárom skúmali flyšové pohoria Levočské vrchy, napríklad sa meral vstupný otvor Židovej jaskyne na osadenie uzáveru, ale i oblasť Zámčiská, v oblasti Bišar je menší objav – Cukrova jaskyňa, ktorú objavil náš nový člen Igor Bednár – Cukor. Perspektívna je aj oblasť Čiernej hory nad Tichým Potokom.

Povrchovky boli aj v pohorí Čergov, na Hradovej hore a v okolí Hanigoviec.

Na požiadanie SMOPaJ v Lipt. Mikuláši boli dňa 14. 10. 2018 naši členovia Martin Hajduk, Martina Činčalová a Ján Ducár na kontrole pseudokrasových jaskýň v Sivej skale nad ob-

Františka Majerníčkova obdivuje kvapľovú výzdobu v nových častiach Pavúčej jaskyne pred vstupom do známych častí prepojenej jaskyne Cornilor, Rumunsko. Foto: P. Imrich

cou Cigeľka v okrese Bardejov. Pomocou novej techniky sme zamerali staré i nové jaskyne, objavili sme novú Šupinatú jaskyňu. Terén je zložitý, pohyb v teréne je veľmi náročný, obrovský svahový zosun má potenciál na ďalšie jaskyne. Prezreli sme iba južnú časť zosuvového územia.

Vo vulkanitoch boli dve akcie pri najhlbšej slovenskej pseudokrasovej jaskyni Nová Vitrova dzira nad bývalými kúpeľmi Borda, kde Martin Hajduk rozbil vzpriečený balvan a uvoľnil zatarasený vchod do tejto priepasti. Následne bolo upravené okolie vchodu, zabezpečilo sa lepším prekrytím vchodu pred pádom do priepasti.

Zahraničné nekrasové lokality

Veľmi milá akcia sa konala 16. až 17. 6. 2018 v Poľsku, v oblasti Krosna a Debice. Boli sme na družobnej akcii s našimi priateľmi z klubu Stowarzysenie Speleoklub Beskidski. Naši noví členovia, vtedy ešte čakatelia, chceli vidieť náš veľký objav v Poľsku – jaskyňu Drwali-Slowiansku pri Lipowici. Tam jeden z našich členov skúmal pseudokrasové okolie tejto jaskyne. Potom sme sa presunuli do Czarnorzek, kde boli podzemné lomy na pieskovec. Na druhý deň sme navštívili podzemnú fabriku z čias 2. svetovej vojny a obdobia studenej vojny pri meste Jaslo. Naši poľskí kolegovia radi navštevujú aj takéto podzemné objekty, pre nás to bolo milé spestrenie.

Historické podzemie a montanistika

Naši členovia boli viackrát na čoraz populárnejšej lokalite Kóta Zulu 664 – Horalova pyramída. Sú tam umelé banské diela v krasovom území pri Markušovciach, kde sme si prezreli okrem známeho Iónového tunela aj druhú štôlňu v dolinke pred Kótou Zulu; táto štôlňa má názov Dračia. Boli sme aj v tretej štôlni pod cestou, nad úrovňou bývalého odkaliska. Tá je značne zavalená a pohyb v nej neodporúčame.

Ján Ducár so sympatizantmi skúmal štôlne Dubníckych opálových baní, rovnako boli na kontrole stavu banských štôlní v severnejších banských opálových revíroch aj Martin Hajduk a Igor Bednár.

Najviac montanistických objektov navštívili naši členovia v Rumunsku, v Apusenských horách, kde sa pri prieskume krasu nevyhli ani banským dielam, hlavne na polymetalické rudy a bauxit.

Najväčším spoločným klubovým podujatím bola akcia 21. 4. 2018 v Džandžurovej diere v Stavenci nad Sabinovom, kde sme mali nácvik jednolanovej techniky – zlaňovanie šachtou do malých, umelo vysekaných štôlničiek v pieskovcovo-zlepencovom prostredí. Zároveň sme vykonali obhliadku a dokumentáciu vyčistených priestorov. Zosunutú zeminu z betónovej platne nad Džandžurovou dierou sme vytiahli mimo vstupu, náš milovník vegetácie Ján Ducár upravil bujné náletové dreviny okolo

Lezenie v Džandžurovej diere. Foto: F. Majerníčková

vchodu. Táto akcia bola zároveň aj upratovacou (vytiahli sme z Džandžurovej diery vrátok, rúrky, vedrá a pod.) a veľmi dobrou stmeľovacou akciou. Chystáme o tomto zaujímavom montanistickom objekte aj väčší článok.

Iné aktivity

Náš člen Ján Ducár urobil prednášku o jaskyniarstve a o turistických lokalitách so študentmi Strednej školy podnikania v Prešove pre predmet Cestovný ruch.

Žijeme aj bohatým spoločenským životom. Počas roka bolo viacero vydarených posedení u našich členov, napr. oslava narodenín v tokajskej vínnej pivnici Vlada Vaníka, opekačka v besiedke Martiny Činčalovej, pracovné drevorubačské akcie pri dome Jána Vykoupila v Radaticiach, príprava dreva a upratovanie pri chalupe Petra Hurného v Záhradnom, kde sme potom 21. 12. 2018 mali tradičné vianočné posedenie s podávanou slávnostnou mačankou.

Viacerí naši členovia sa zúčastnili valného zhromaždenia v Liptovskom Mikuláši a Speleomítingu v Liptovskom Jáne a štyria členovia a jeden sympatizant boli na jaskyniarskom týždni v Pružine-Priedhorí v Strážovských vrchoch.

Peter Hurný, predseda speleoklubu

SPELEOKLUB TISOVEC

Speleoklub Tisovec vykonával svoju činnosť na území Tisovského krasu a časti Muránskej planiny na základe povolenej výnimky a podľa schváleného plánu práce. Členskú základňu tvorí 23 členov. Vedenie klubu: Ing. Dušan Hutka, predseda, Dušan Čipka, Ivan Kubíni, členovia výboru.

Prieskumná činnosť

V uplynulom roku bol výskum zameraný najmä na jaskyňu Teplica, kde sa uskutočnili tri potápačské expedície. Tieto nadviazali na prelomový objav v jaskyni Teplica v roku 2017, keď sa Mgr. Michalovi Ševečkovi a Ing. Suzane Schusterovej podarilo preniknúť do ďalších zatopených i voľných častí jaskyne. Súčasne pokračovalo premeriavanie niektorých už známych, ako aj nedávno objavených časti jaskyne, na základe čoho bola vytvorená presnejšia mapa jaskyne. Počas prvej marcovej akcie potápali v známych, ako aj objavených častiach jaskyne Michal Ševeček a Ján Blaho. Podporný tím tvorilo 7 jaskyniarov. Potápači zamerali niektoré priestory jaskyne a prostredníctvom kamerového systému snímali jej zatopené časti. Pre technické problémy a zlú viditeľnosť bola akcia predčasne ukončená.

Pred potápačskou akciou v j. Teplica, 10. 3. 2018

Matouš Ryček v jaskyni Pasca

Počas druhej potápačskej akcie potápači 1. deň vŕtali polygón od vodopádu po Žabiu chodbu. Podporný tím tvorilo osem jaskyniarov. 2. deň preplávali do objavených priestorov, kde uskutočnili zameranie suchých častí v dĺžke vyše 100 m. Zistili, že jaskyňa pokračuje ďalej veľkým zatopeným priestorom. Počas ich ponoru ostatní jaskyniari hľadali v jaskyni miesta, kde by sa dali objaviť ďalšie pokračovania jaskyne. Boli vytypované 2 miesta, kde sa začali sondážne práce.

Počas tretej júlovej akcie potápači Ján Blaho a Michal Ševeček zamerali priestor od vodopádu po Žabiu chodbu a pozbierali nájdené staré potápačské šnúry. Ďalší deň preplávali do objavených suchých priestorov, pričom Michal pokračoval v prieskume objaveného zatopeného priestoru až do vzdialenosti 120 m pri hĺbke ponoru -27 m. Z vyše 4-hodinového prieskumu sa realizoval aj videozáznam. Počas ponoru ostatní jaskyniari objavili na vytypovanom mieste niekoľkometrový voľný priestor, ktorý však, žiaľ, nemal ďalšie pokračovanie. Pri 2. prieskumnej sonde sa vykopalo 6 m a uvažuje sa nad pokračovaním v sondáži.

Od obnovenia potápačského prieskumu v Teplici bolo objavených 250 m zatopených a 100 m suchých priestorov.

Prieskum pokračoval aj v nových jaskyniach Pasca a Prekvapenie, kde sa objavilo ďalšie pokračovanie smerujúce do neznámych častí jaskyne. Tu sa v spolupráci s moravskými jaskyniarmi uskutočnilo 17 akcií a odpracovalo sa vyše 200 hodín. Sondovalo sa aj v novej Jaskyni Ing. Svätopluka Kámena, kde jaskyniari odpracovali v spolupráci s poľskými jaskyniarmi 60 hodín. Akcie organizoval Ing. Ivan Kámen. Po tri akcie sa uskutočnili v jaskyni Biele vody, Mangalica a Hradová č. 31, kde jaskyniari čistili zanesené chodby a upravovali vstup. V rámci spolupráce sme pomáhali pri niekoľkých akciách Speleoklubu Muránska planina, najmä pri prácach vo Wesselényiho jaskyni. Priebežne sme kontrolovali uzávery niektorých jaskýň.

Celkove sa uskutočnilo 56 akcií, pri ktorých sa odpracovalo 360 hodín, objavilo sa 30 m nových chodieb. Takmer 40 akcií sa zameralo na dokončenie jaskyniarskej základne. Akcie zahŕňali dovoz materiálu, kontrolu a pracovné brigády.

Činnosť v zahraničí. V zahraničí pôsobil náš člen Mgr. Lukáš Vlček, PhD. V uplynulom roku sa zúčastnil expedícií v Macedónsku, na Sardínii, Cypre, v Španielsku a Turecku. Spolupracoval s viacerými zahraničnými klubmi a výsledky publikoval v našich i zahraničných časopisoch a zborníkoch. Zo slovenských klubov spolupracoval s OS Čachtice, OS Brezno, SK Banská Bystrica a SK Nicolaus. Počas jeho spolupráce s SK Muránska planina sa podarilo urobiť významné objavy v Bobačke a vo Wesselényiho jaskyni. Takisto organizoval rôzne jaskyniarske podujatia a prednášal doma a v zahraničí. Spravuje webstránku SSS a pracuje v redakčnej rade časopisu Spravodaj SSS.

Jaskyniarsky krúžok. Pracoval v roku 2018 na Strednej odbornej škole v Tisovci pod vedením Mgr. Kataríny Hutkovej. V uplynulom roku krúžok pod jej vedením urobil niekoľko brigád a exkurzií v blízkych jaskyniach. Študenti pomáhali so zabezpečením Zrazu speleopotápačov, pripravili propagačné materiály a oboznamovali sa s jaskyňami formou prednášok a premietania filmov.

Otvorenie novej jaskyniarskej základne 13. 10. 2018, zľava I. Kubíni, S. Kámenová, D. Hutka

VII. zraz speleopotápačov. Uskutočnil sa 13. 10. 2018 v lokalite Teplica. Akcia bola spojená s odovzdaním zrekonštruovanej jaskyniarskej základne. Základňa vybudovaná v roku 1952 bola niekoľkokrát prestavaná a opravovaná. Jej zásadná rekonštrukcia sa začala svojpomocne v roku 2008 a bola ukončená v roku 2018. So základňou sú spojené aj najväčšie potápačské úspechy a objavy v jaskyniach Muránskej planiny. Na zraze sa zúčastnilo takmer 60 pozvaných jaskyniarov, hostí a sponzorov. V ponuke bol tradičný guláš z diviny, pivo a občerstvenie. Počas akcie sme si pripomenuli aj 25. výročie smrti zakladateľa skupiny Ing. Svätopluka Kámena zapálením sviečok na symbolickom cintoríne v jaskyni Michňová. Akcia pokračovala na druhý deň kopáčskou akciou v jaskyni Teplica. K zdarnému priebehu prispelo výborné počasie počas celého podujatia.

Ocenenia. V uplynulom roku získali niektorí naši členovia významné ocenenie SSS, ktoré im bolo odovzdané na 19. valnom zhromaždení SSS Liptovskom Mikuláši a Speleomítingu v Liptovskom Jáne. Najvyššie ocenenie, zlatú medailu SSS za dlhoročnú jaskyniarsku prácu a vedenie jaskyniarskej skupiny v Tisovci, získal náš člen Ivan Kubíni. Čestné uznanie za rozvoj jaskynného potápania získali Vladimír Manica a prof. Ing. Tibor Sasvári.

Na Speleomítingu v Liptovskom Jáne 5. 5. 2018 bol ocenený kolektív poľských a slovenských jaskyniarov za objav jaskyne Mangalica v lokalite Suché doly-Teplica.

Náš člen Mgr. Lukáš Vlček, PhD., získal ocenenie za zostavenie kongresového čísla Spravodaja SSS a príspevok o speleofilatelii.

Osvetová a propagačná činnosť. Na Strednej odbornej škole v Tisovci sme uskutočnili prednášku o jaskyniarstve a ochrane krasu. Prednáška rozšírená o využitie jaskýň počas SNP sa v rámci dejepisu uskutočnila aj v ZDŠ v Tisovci. Výsledky jaskyniarskej činnosti boli pravidelne publikované v Spravodaji SSS, v Tisovskom mesačníku a v časopise Krásy Slovenska, v poľskom časopise Jaskinie a v niektorých periodikách. Nové objavy a postupy sa prezentovali v rozhlase a televízii.

Iné akcie. Traja členovia Speleoklubu Tisovec (Ing. D. Hutka, Mgr. K. Hutková, Mgr. L. Vlček, PhD.) sa zúčastnili 59. jaskyniarskeho týždňa v lokalite Pružina-Priedhorie. Na 19. valnom zhromaždení a Speleomítingu 2018 našu skupinu reprezentovali D. Hutka, K. Hutková, L. Vlček, T. Sasvári a V. Manica.

V rámci brigád členov speleoklubu sa uskutočnilo niekoľko brigád pri udržiavaní židovského cintorína. Svojpomocne sme vybudovali mostík cez potok Furmanec a zúčastnili sme sa brigády pri čistení rieky Rimavy.

Našu činnosť podporili sponzori: MUDr. Ján Dianiška, Ing. Milan Poprocký, Peter Vetrák, Ing. Jaroslav Hecko, Mgr. Miroslav Hecko, Július Krajči, Mgr. Grigorij Šamin, Vladimír Manica, Ing. Katarína Tormová.

Za pomoc pri dokončovacích prácach na našej chatovej základni patrí poďakovanie poľským a moravským jaskyniarom.

Ing. Dušan Hutka,
predseda speleoklubu

TRENČIANSKY SPELEOKLUB

V januári sme spočítali zimujúce netopiere v jaskyni **Remať**. Akciu sme zopakovali v decembri s tromi pracovníkmi CHKO Biele Karpaty.

Vykonali sme povrchový zimný prieskum pravého boku **Opočnej doliny** a priľahlej časti **Zrazov** pri Dolnej Porube s negatívnym výsledkom. Povrchový prieskum sme vykonali aj v okolí **Dupnej diery** pri Slatinke nad Bebravou – nič nové sme tu však nezistili.

Pokračovali sme v prieskume jaskyne **Dupná diera**. V jej zadnej časti sme postúpili asi o 1,5 m bez zistenia prievanu a zatiaľ aj bez vyhliadky na skorý objav. Zhruba v strede jaskyne, neďaleko stalagmitu Svätí Cyril a Metod, sme vyhĺbili prístupovú sondu v dĺžke asi 2 m do voľného priestoru pod previsom ľavej steny. Ďalší postup tu nie je perspektívny.

Po dvadsaťročnej prestávke sme opäť začali sondovať v **Jaskyni na Kamennej** pri Timoradzi.

Jej doterajšia dĺžka 8 m sa tým zdvojnásobila, avšak voľné priestory ani prievan sa neukazujú.

Domerali sme jaskyňu **Tam za rohom.**

Niektorí z nás sa ako hostia zúčastnili na akciách zvolaných inými klubmi. Bola to účasť na **Expedícii Demänovská dolina**, na prieskume jaskyne **Slepé mosty** pri Svaríne, prieskume **Starej vyvieračky** pri Čachticiach, pri čerpacom pokuse v **Hladovom prameni** pri Čachticiach a na pracovnej akcii v rámci 59. JT v Priedhorí pri Pružine (**Jaskyňa na Hrubej Kačke**).

Miroslav Sova, vedúci klubu

Členovia skupiny pri závrte v masíve Baske

OBLASTNÁ SKUPINA TRIBEČ

Celý rok 2018 mal úplne nový charakter pre SK Tribeč. Zmena nastala hlavne v tom, že na akcie už vlastne chodíme len ja s tatkom a väčšinou ide o spoluprácu s ostatnými skupinami a klubmi.

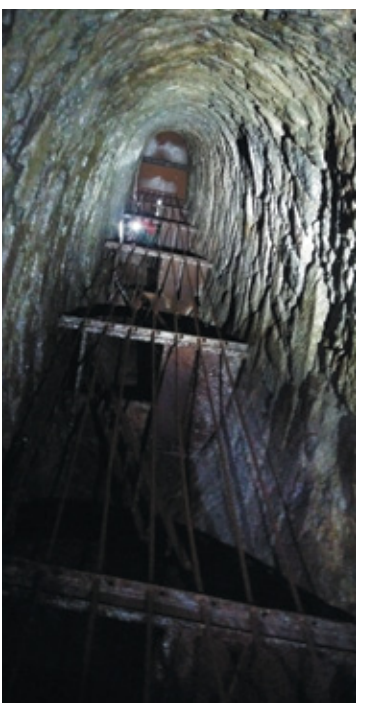

Hámorská šachta

Tradične sme sa na jar stretli v Dobrolíne. Neviem, čím to bolo, ale prišli sme len my a Bohuš s Igorom. Takto zdecimovaní sme potom zišli dole a osadili ďalšie schodíky, nech máme dolu bezpečný prístup. Viac tam bolo turistov z Veľkých Uheriec, ktorí nás prišli podporiť.

Počas roka vznikla trojdohoda medzi nami, Strážovskými vrchmi a Trnavou kvôli jaskyni pod kalváriou v Nitre. Tí, čo ešte neviete, tak to je iná „pecka". Vďaka neúnavnej snahe Juraja a jeho partie sa podarilo odhaliť jaskyňu, ktorá už síce raz objavená bola, ale ani zďaleka nebola pokorená celá. Po objavení sa rozbehol kolotoč akcií, každý utorok a sobotu – dnes je z tejto jaskyne parádne bludisko. Vstup sa nachádza pri chodníčku, tak sa nám často stalo, že sa pri nás zastavili nejakí turisti alebo lezci. Niekoľko

Majo a Vlado pri vchode Jaskyne Dezidera Horváta

z nich sa tak nadchlo pre jaskyne, že s nami začali chodiť na akcie pravidelne.

Práve títo nezaradení nás v septembri oslovili s tým, že chcú vidieť jaskyňu na Hornom Lúčne. Jaskyňu sme prešli a s Borisom sme sa dohodli, že nám pomôže s mapovaním. Uvidíme, budem ho otravovať...

Jožko nadviazal počas roka spoluprácu s Pištom Mlynárikom, ktorý sa podieľa na projekte týkajúcom sa odvodňovacích štôlní na Štiavnicku. Podarilo sa im dostať na miesta, kam sa obyčajný smrteľník dostane len skutočne ťažko, a majú veľa zaujímavých fotografií.

Perfektný zážitok sme mali v novembri v jaskyni Ariadne v Maďarsku. Kolegovia spoza Dunaja nás povodili chodbičkami v obrovskej jaskyni na severe krajiny. Videli sme krásnu výzdobu, obrovské priestory a šialenú prácu, ktorú vynaložili na vystrojenie jaskyne a ďalší postup chodbami. Užili sme si úplne všetko: rebríky, ktorým nevidno koniec, uzučké plazivky, siene s balvanmi ako pol domu, šikmé pukliny vystužené len koľajničkami z vinklov a toho blatááá.

Jednu „pracovku“ sme uskutočnili v priepasti Müller, tiež s chalanmi z iných skupín a nezaradenými členmi. Nováčikovia si pozreli jaskyňu a pomohli tiež vyťahať nejaké bandasky. Musím priznať, že keby ma títo ľudia neťahali von, tak by táto správa bola oveľa stručnejšia. Ďakujem vám, Juraj, Majo, Boris, Vlado a Peťo!

Rok 2019 plný nevšedných zážitkov vám praje

za speleoklub Zuzana Kosejová

SPELEOKLUB TRNAVA

Jaskyniari zo Speleoklubu Trnava aj v roku 2018 pracovali vo viacerých krasových oblastiach Malých Karpát. V tomto roku rozšírili svoje pôsobenie aj do oblasti Nitrianskeho krasu v pohorí Tribeč.

Prvé dve pracovné akcie hneď začiatkom roka viedli do oblasti Havranice a Havranej skaly. Cieľom prvej akcie, ktorú viedol M. Zvonár, bola sondáž perspektívnej lokality neďaleko vrcholu Havranice (Plavecký kras). Druhá akcia viedla na samotné dno Havranickej jaskyne (Plavecký kras), kde sa ťažila hlavne nespevnená terra rossa s kameňmi. Kope sa veľmi dobre, ale je problém kam s nateženým materiálom. Lokalita je aj naďalej perspektívna, iba treba do budúcna vyriešiť skládkovanie vyťaženého materiálu. Sondáži v okolí Havranice bola venovaná ešte jedna pracovná akcia koncom januára. Takisto v mesiaci január začíname pracovať aj na tradičných lokalitách Zbojnícka jaskyňa (Dobrovodský kras) a Vajsáblova priepasť (Plavecký kras). Čiastočný úspech dosiahli T. Jurina, V. Lukačovič a J. Haládik začiatkom marca v Zbojníckej jaskyni, kde sa im podarilo objaviť ďalšie pokračovanie jaskyne v podobe menšej sienky. Koncom marca bol realizovaný v spolupráci so Speleoklubom Tribeč prieskum v oblasti kóty Plieška (469 m; Nitriansky kras). Cieľom bolo zhodnotiť niekoľko lokalít na prípadný speleovýskum. Ani jedna z nich sa však nejaví ako perspektívna.

Vstup do Zbojníckej jaskyne

Začiatkom apríla boli vedené prieskumné práce do oblasti Šidlová (Dobrovodský kras), konkrétne do Jaskyne na Šidlovej č. 2. Tie občasne pokračovali v priebehu celého roka. Pracoval tu T. Jurina, ktorý sám pokračoval v neúnavnom kopaní. Či ide o perspektívnu lokalitu, potvrdia až ďalšie práce. Mesiac apríl bol aj v znamení pr-

vých prieskumných prác na lokalite Pod Kalváriou (Nitriansky kras). V zaniknutom lome by sa malo nachádzať niekoľko jaskýň, ktorých vchody sú však zasypané. Ešte pred samotnými speleoprácami tu viedol povrchový prieskum J. Halama. Neskôr sa k nemu pridávajú ostatní členovia, jaskyniari z jaskyniarskych skupín Strážovské vrchy a Tribeč, ale aj noví záujemcovia o kras z radov verejnosti. Práce sa sústredili na znovuobjavenie dvoch jaskýň – Jaskyne v Drevenom lome a Zvislej jaskyne. Práce na oboch lokalitách prebiehali počas celého apríla. Po odvalení niekoľkých väčších balvanov a vyťažení sutiny 28. 4. 2018 sa podarilo znovuobjaviť Jaskyňu v Drevenom lome. Ako prvý do jaskyne prenikol B. Blaškovič za pomoci ďalších jaskyniarov. Boris v hĺbke asi 6 m našiel sienku s peknou sintrovou výzdobou. Jaskyňa je vytvorená na S-J pukline a teraz dosahuje dĺžku 11 metrov a hĺbku 6 metrov. V koncových častiach vidno ďalšie priestory v smere po pukline, ako aj do hĺbky.

V priebehu mája sme sa sústredili do oblasti, kde by sa mal nachádzať vchod do zaniknutej Zvislej jaskyne. Naše práce a hlavne lokalizáciu vchodu sme konzultovali s pani Anzelmou Hlôškovou (dcéra jedného z objaviteľov Zvislej jaskyne). Na západnom okraji lomu sme začali hĺbiť začiatkom mája sondu v mieste, ktoré označila za možné miesto vchodu do zaniknutej jaskyne. V tento deň však začala pochybovať o správnosti tohto miesta a ukázala na iné miesto, pár metrov východnejšie. Na základe historických fotografií odhadujeme hrúbku navážky, pod ktorou sa nachádza jaskyňa, na 1,5 až 2 metre. Zhodujeme sa, že aspoň náznakovito by mohol pomôcť geofyzikálny výskum. Vzhľadom na plytkosť navážky, veľkosť jaskyne a terén sme zvolili ako najúčinnejšiu metódu prostredníctvom georadaru. Keďže predpokladáme práce za pomoci mechanizácie, oslovujeme vlastníka pozemku o súhlas na vykonanie geofyzikálnych a výkopových prác. Vlastník pozemku – Ministerstvo hospodárstva SR – sa zachoval ústretovo a nám nebráni prakticky nič vykonať tieto práce. Dňa 31. 5. 2018 prichádzajú na lokalitu geofyzici René Putiška a Ivan Dostál. Geofyzikálny prieskum vo viacerých profiloch zaznamenal možné anomálie, ktoré by mohli byť potenciálnym vchodom. Geofyzici nás po spracovaní dát 6. 6.

Usmiate tváre po objavoch vo Vajsáblovej priepasti

upozorňujú na významnejšiu anomáliu. Geofyzikálny výskum zároveň odhaľuje depresiu (nevedno či prírodnú alebo antropogénnu), prebiehajúcu zo severozápadu na juhovýchod. Aj na základe týchto výsledkov a iných indícií prichádza 26. 6. na lokalitu bager/nakladač JCB 4cx, ktorý obratne obsluhuje vodič Pavol Zachar. Akcie sa sprvu zúčastňujú J. Halama, A. Lačný a T. Lánczos, neskôr sa pridáva L. Velicsanyi a T. Jurina. V tento deň sa nám podarilo lokalizovať v hĺbke cca 2,5 metra zasypaný vchod do jaskyne. Po príchode na lokalitu to potvrdila aj pani Hlôšková. V tento deň sme sa zároveň dohodli, že Zvislá jaskyňa sa bude volať po jednom z objaviteľov jaskyne z päťdesiatych rokov minulého storočia a otcovi pani Hlôškovej – Deziderovi Horvátovi. Jaskyňa je však v horných častiach zasypaná zmesou odpadu, hliny a kamenia. Do voľných častí sa jaskyniari dostanú až koncom júla. Podrobný článok o jaskyni vyšiel v Spravodaji 4/2018.

Práce priebežne pokračovali aj na Vajsáblovej priepasti. Zásadný zlom v prácach sa udial počas víkendu 9. – 10. 6. 2018. Už pri predchádzajúcej akcii sa nám otvorili v koncových častiach jaskyne voľné priestory. Práve tam sa v prvý deň sústredili naše práce. Šli veľmi kom-

plikovane, pretože sa nám stále zosúvalo kamenie spod už jestvujúceho paženia. Napokon sme všetko zvládli a nastal čas na rozširovanie priestorov do hĺbky. Práce nabrali na intenzite a v poobedňajších hodinách konštatujeme, že by sme mohli preniknúť. Darí sa nám objaviť cca 30 m nových priestorov, na ktorých konci sa nachádza väčšia sienka. Koncom júna ešte prichádza na konci sienky vo východnom smere k objavu. Po rozšírení úzkej štrbiny objavujeme v tomto smere asi 15 m voľných priestorov. Na ich konci sa nachádza sienka s menším jazierkom, ktoré vzniklo upchatím koncových častí sedimentom. Jaskyňa má v súčasnosti 60 metrov a hĺbku 24 m. O objavoch a detailoch prieskumu sme napísali článok do Spravodaja 3/2018. Popri tomto prieskume sa časť členov venovala aj sondážnym prácam v plytkom závrte pod Havranicou (Plavecký kras).

V rámci jaskyniarskeho zrazu konaného tradične na Majdáne v prvý augustový víkend sme pracovali na dvoch lokalitách. Pomôcť nám prišli jaskyniari zo Speleo Bratislava a Plaveckého Podhradia. Jedna z pracovných akcií sa sústredila na Orešanskú sondu (Kuchynsko-orešanský kras). Cieľom akcie bolo zdemontovať časť výdrevy na juhovýchodnej strane v smere k vyvieračke a potvrdiť tak pokračovanie v tomto smere. To sa nám čiastočne podarilo. Našli sme aj druhú pevnú stranu pukliny, smerujúcu južným smerom. Ďalšou dobrou správou je, že sme narazili medzi dvoma pevnými stenami na vertikálnu puklinu, ktorá sa rozširuje do hĺbky. Je zatiaľ celá vyplnená hlinou a piesčitým náplavom spolu s kameňmi. Zaujímavosťou je, že sú na nej sintrové náteky. Na oboch stenách pukliny vidno stopy činnosti vody. Jaskyňa by si preto zaslúžila ešte minimálne jednu sondáž, aby sme potvrdili rozširujúcu sa chodbu do hĺbky.

Druhá pracovná akcia viedla do Vajsáblovej priepasti. Na úvod akcie čakala väčšiu časť skupiny exkurzia do novoobjavených častí. Po rýchlom návrate nasledoval hlavný bod programu – ťažba. Tá bola sústredená na dvoch miestach. V šachte pod stupňom sa vyprázdňovala medziskládka. Druhá skupina sa zahlbovala v bývalej čelbe, pred Objavnou chodbou. Tu v blízkosti pevnej steny, šikmo dolu sa začali sa otvárať nové menšie priestory.

V polovici augusta sa J. Halama, M. Vaško, T. Jurina a Š. Vaško vybrali do Zvonivej priepasti pri Červenom kameni (Slovenský kras). Cieľom pracovnej akcie bola montáž pozinkovaných lešenárskych rúr, konzol a oceľových prútov s cieľom zastabilizovať najspodnejšiu a najkritickejšiu časť závalu po rozpadnutej pôvodnej výdreve. Na úplné dokončenie zabezpečenia tejto časti priepasti treba spevniť a mierne rozšíriť konštrukciu, avšak terajší stav je už dostatočný z hľadiska záchrany priepasti pred zavalením.

Koncom augusta sa sústredíme vo Vajsáblovej priepasti na koniec známych priestorov, kde sa nachádzalo jazierko, ktoré však na jeseň vyschlo. Zahlbujeme sa v celom známom profile. Zaujímavosťou je, že sa tu vyskytuje iba jemnozrnný dolomitický piesok, občas s kameňmi či jemným ílovitým náplavom. Tento materiál sa veľmi dobre kope.

V priebehu septembra, októbra a novembra súbežne prebiehali práce v Jaskyni Dezidera Horváta aj Vajsáblovej priepasti. Navyše Pod Kalváriou prebiehal aj povrchový prieskum s menšími sondážnymi prácami. Jednu pracovnú akciu sme koncom septembra uskutočnili aj v Orešanskej sonde. Výkopové práce kopírovali náznak pukliny, z ktorej sa ťažili sprvu hliny, neskôr hliny s opracovanými kamienkami. Pri konci prác sa začali ťažiť už väčšie balvany. Viacero kopáčov potvrdilo prievan, ktorý začal prúdiť po odvalení kameňov. Neskôr sa však priestor vyplnil hlinou a prievan sa opäť stratil. Po zmeraní kompasom sme zistili, že chodbička smeruje na juhozápad a vytvorila sa na vrstvovej ploche gutensteinských vápencov.

V Jaskyni Dezidera Horváta sa výkopové práce sústredili do spodných častí jaskyne, kde je citeľný prievan a vidno medzi blokmi ďalej. Vo Vajsáblovej priepasti práce prebiehali paralelne na dvoch miestach. Na bývalej čelbe pred objavnou plazivkou sa ťažili balvany, medzi ktorými sa otvárajú menšie priestory. Druhým miestom je koniec jaskyne, kde bolo v minulosti jazierko. Priestor sa tu do hĺbky rozširuje. Zisťujeme, že jedna strana je pevný masív a druhú stranu tvoria bloky dolomitického vápenca uložené do pieskového lôžka. Túto stranu zatiaľ nie je potrebné pažiť.

Jaskyňa Dezidera Horváta okrem nás učarovala jaskyniarom z Jaskyniarskeho klubu Strážovské vrchy, ale aj miestnym nadšencom. Tí sa začali pravidelne stretávať na lokalite a súbežne

Večerná akcia v Jaskyni D. Horváta

pracovať vo viacerých častiach jaskyne s cieľom preniknúť do voľných priestorov. Nakoniec sa im to podarilo. Dňa 4. 12. 2018 sa P. Slivkovi, M. Žitnému a M. Sittovi pod vedením B. Blaškoviča podarilo nájsť prvé voľné priestory v závaloch pod Veľkou sieňou. Počas nasledujúcich dní v zostave striedavo rozšírenej o V. Prutkaya a M. Sádeckého nachádzajú ďalšie a ďalšie prielezné priechody v závaloch vo všetkých smeroch. Podľa aktuálnych informácií má jaskyňa dĺžku cca 300 m a stala sa tak najdlhšou jaskyňou celého pohoria Tribeč. Naši členovia, najmä J. Halama, T. Jurina a M. Vaško, ďalej kooperujú na prieskume jaskyne, vrátane tvorby mapy takého zložitého a členitého priestoru.

December je okrem výkopových prác v našich jaskyniach aj v znamení viacerých povrchových prieskumov sústredených do oblasti Havranice, Zárub či Veterlína (Plavecký kras). Počas snehovej nádielky bolo lokalizovaných viacero odtopených miest. Tento prieskum by mal v budúcom roku prerásť do podoby výkopových prác, preto je potrebné čo najdetailnejšie spoznať perspektívne lokality. Koncu roka dominovali aj sondážne práce v prepadlisku na hrebeni Šidlovej (Dobrovodský kras).

V rámci zahraničia jaskyniari M. Kubištíková a T. Lánczos navštívili jaskyne Sátorkőpusztai-Barlang a Strázsa-Barlang v blízkosti mesta Dorog. Prišli na pozvanie miestneho jaskyniarskeho spolku Bieber Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület. T. Lánczos sa navyše zúčastnil aj exkurzie do jaskyne Ariadne východne od mesta Dorog v pohorí Pilis, a to na pozvanie skupiny Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület.

Čakateľ Š. Vaško sa začiatkom júla týždeň podieľal na speleoprácach v jaskyniach Moravského krasu. Organizátorom prác bola jaskyniarska skupina Dagmar. Druhý septembrový týždeň sa zúčastnil speleologickej výpravy do Rumunska – oblasť Banát.

Čakatelia E. Mikulášová a M. Vrbovský boli na viacerých pracovných akciách vedených pod hlavičkou Speleo Bratislava. Zúčastnili sa prieskumov na Kolovom úplaze či v Belianskych Tatrách, dvakrát spolupracovali pri speleopotápačskom prieskume v jaskyni Teplica. Zúčastnili sa i speleoexpedície Demänová 2018 a boli našimi zástupcami na Jaskyniarskom týždni. Nápomocní boli aj pri jednej pracovnej akcii v jaskyni Kortmanka. T. Lánczos odborne pôsobil v Čachtickej jaskyni, kde kooperoval pri výskume kryogénnych kalcitov a paleontologickom výskume.

V spolupráci so Speleo Bratislava sme uprostred júna zrealizovali v Borinskom krase už siedmy ročník Speleoškoly. Zúčastnilo sa ho 15 frekventantov. Aj tohtoročnú Speleoškolu možno hodnotiť z viacerých aspektov pozitívne.

Zo spoločenských udalostí treba vyzdvihnúť ocenenie Petra Halenára a Petra Zvonára striebornou medailou Slovenskej speleologickej spoločnosti za zásluhy o rozvoj jaskyniarstva v našej časti Malých Karpát.

Partia jaskyniarov po náročnej akcii na Orešanskej sonde

Rok 2018 možno vo viacerých smeroch hodnotiť ako najúspešnejší v doterajšej histórii speleoklubu. Počas 87 pracovných akcií sa podarilo prehĺbiť a rozšíriť poznatky o mnohých jaskyniach v našej pôsobnosti, nevynímajúc vytúžené objavy. Stála pri nás pomyselná šťastena, pretože pri takomto rozsahu prác, často v závalových častiach, sa nám s výnimkou menších úrazov nič vážnejšie nestalo. A na záver je potrebné poďakovať všetkým, ktorí v roku 2018 priložili ruku k dielu a budujú tak aj naďalej dobré meno Speleoklubu Trnava.

RNDr. Alexander Lačný, PhD.,
predseda speleoklubu

Ocenenie Petra Zvonára striebornou medailou Slovenskej speleologickej spoločnosti za zásluhy o rozvoj jaskyniarstva

JASKYNIARSKY KLUB SPELEO TURIEC

Blatnický kras

V masíve Tlstej a Ostrej sme sa venovali hlavne Priepasti pod Ostrou. Ku koncu roku 2017 sme sa dostali do sienky Zelená 70, kde sme nevedeli presne určiť ďalší postup. Po lokalizovaní prievanu sa nám však podarilo prekonať zával a dostať sa do nových priestorov. Tie sú už mohutnejších rozmerov, čo nám prišlo vhod, lebo od hĺbky 55 m je jaskyňa pomerne úzka. Priestory tvoria tri siene a niekoľko odbočiek. Klesajúce priestory sú stále viazané na poruchu, na ktorej je vytvorená jaskyňa od začiatku. Dno jaskyne dosiahlo hĺbku 89 m a dĺžka jaskyne je 252 m. V ďalšom postupe na dne jaskyňu uzatvára úžina a na druhom mieste zasedimentovanie. Jaskyňa sa stala najhlbšou vo Veľkej Fatre.

Počas prieskumných prác v Priepasti pod Ostrou sa nám podarilo objaviť 150 m na JZ od vchodu, približne 30 m nižšie, novú lokalitu. Nazvali sme ju Lipová jaskyňa podľa lipy rastúcej vo vchode. Jaskynka dosahuje dĺžku 12 m. Nesie výrazné stopy po vodnej erózii. Podľa morfológie jaskyne sa dá predpokladať, že ide o geneticky totožné jaskyne. Jaskyňu sme sčasti vyčistili, no pre ďalší postup je nutný väčší rozsah prác. Je tu prievan, ktorý nás motivoval v práci na tejto lokalite. Zistili sme však, že prievan nevystupuje z dna, ale ide z povrchu cez úzky komín. Zatiaľ sme tu práce zastavili, ale dá sa predpokladať, že prípadným čistením dna je tu možný postup ďalej.

Venovali sme sa povrchovému prieskumu Tlstej a Ostrej. Spolupracovali sme s N. Filipčíkovou na výskume hydrotermálnych kryštálov kalcitu z lokalít na Tlstej a Ostrej. Janko Obuch monitoroval výskyt netopierov vo viacerých jaskyniach Blatnického krasu.

V bralách masívu Ostrá v Blatnickej doline

Andrej Bendík zabezpečoval odborný (paleontologický) výskum vo Veľkej Fatre, s dôrazom na jaskyňu Lôm a Mažarná. Povrchový prieskum bol zameraný na zmapovanie horninového prostredia vhodného na vznik krasových foriem v oblasti Rakše, Mošoviec a Dedošovej doliny, kde boli zaregistrované nové jaskyne, resp. krasové oblasti. V oblasti medzi dolinami Vápenná a Žihľavná vykonal zameranie známych, ale neevidovaných jaskýň a previsov.

Beliansky kras

V jaskyniach Belianskej doliny sme sa venovali predovšetkým prieskumu Perlovej jaskyne. V Pirátskej sonde sme postúpili cez zával do vzdialenosti asi 16 m. Na konci je tu možný ďalší postup dvoma smermi. Je tu prievan, problémom sa však stáva transport materiálu. Chodba smeruje mimo známeho pôdorysu jaskyne, čo môže priniesť zaujímavé výsledky. Sondovali sme takisto vo Volejbalovom dóme. Začali sme sondovať v Došnej jaskyni 1. Niekoľkokrát sme exkurzne navštívili Javorinu a Medvediu jaskyňu.

Dubná skala

Počas zimných mesiacov sme intenzívne pracovali na Novej sonde. Tu sme rozširovali úzky meander vyplnený nekrasovými štrkmi. Sonda dosahuje dĺžku viac než 15 m.

Ostatné

Zúčastnili sme sa jednej pracovnej akcie v jaskyni Kamenný dážď v Strážovských vrchoch, počas ktorej sa podarilo preniknúť do voľných priestorov. Spolupracovali sme pri podujatí Turčianske medobranie a vodosláva. V rámci podujatia sme organizovali prechod Blatnickým krasom.

Zahraničie

Spoluorganizovali sme tradične výpravu do Slovačky jamy na Karadžici. Žiaľ, dno vstupnej priepasti bolo zaľadnené, a tak sme sa do jaskyne nedostali. Venovali sme sa prieskumu jaskyne Duva, ďalších lokalít a prieskumu planiny.

V roku 2018 sme celkovo zorganizovali 42 akcií na domácich lokalitách, pričom sme objavili 111 metrov jaskynných priestorov.

Pavol Pokrievka ml., predseda JK

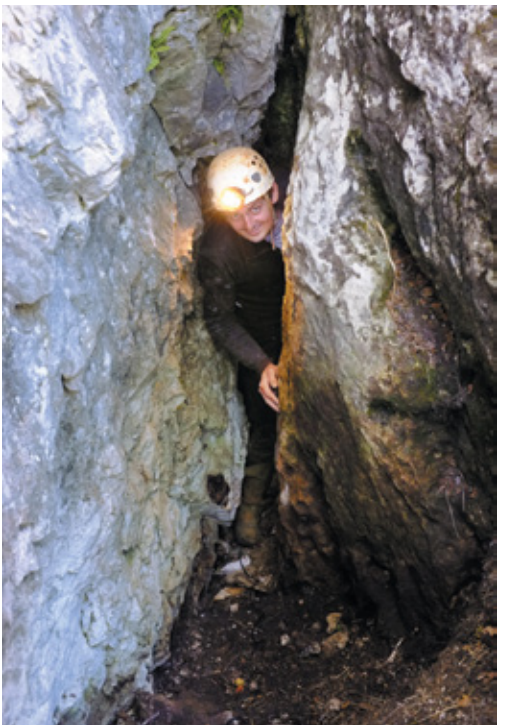

V prievanovej lokalite pod vrcholom Ostrej v Blatnickej doline

Macedónsko, Slovačka jama, do ktorej sme sa v r. 2018 nedostali. Foto: P. Medzihradský

OBLASTNÁ SKUPINA UHROVEC

V roku 2018 sme vykonávali prieskum v rajóne a kopáčske a sondovacie práce na starých lokalitách Melková, Jaskyňa nad Stavaním, Puklinová a Mramorová. V júni počas turistického zrazu troch okresov v Uhrovci nás požiadali o spoluprácu, keď účastníci jednej z trás navštívili tri naše jaskyne. V júli sme mali stretnutie s členmi stráže prírody, zástupcami ŠOP a Správy slovenských jaskýň pri jaskyni Vlčia diera, kde sa prerokovávala oprava alebo výmena starého uzáveru.

Jozef Kováčik, predseda OS

SPELEOKLUB UNIVERZITY KOMENSKÉHO BRATISLAVA

Po 14 rokoch nášho kontinuálneho pôsobenia vo vysokotatranskej jaskyni **Mesačný tieň** má táto už 34 085 m prebádaného a precízne zmapovaného rozsahu. Vrátili sme sa v nej aj na „staré“ miesta, o niečo vyššie v jej hĺbkových horizontoch, ktoré boli pri superrýchlych postupoch v prvých rokoch prehliadané alebo dokonca podceňované. Konečne sa tu začíname venovať mravčiemu domapovávaniu zostávajúcich otáznikov a spojok. Počas 4 vlaňajších akcií (1 × 2-, 2 × 3- a 1 × 4-dňovka, celkovo 12 dní strávených v podzemí MT) sme objavili 874 m nových priestorov a zamerali 1370 m. Postupy sa udiali najmä v sľubnom novom sektore jaskyne nazvanom *Léthé* (v gréckej mytológii rieka zabudnutia, z ktorej pili mŕtvi v podsvetí). Generálne má podobu vo veľkých oblúkoch, kvázi subhorizontálne „spadajúcej“ mohutnej úrovne, s niekoľkými odbočkami do priepasťovitých siení a meandrujúcich tiesňav. Namapovali sme tu zatiaľ len hlavný ťah, celkový postup odhadujeme na možno 700 – 800 m, avšak sústava priestorov sa akisto ešte 3D zahustí. Opisom ďalších menších postupov (kompletne zmapované) v okolí hlavnoťahových Pohoďákov a Bludochodbičiek nechceme brať ďalším skupinám priestor pre ich výročné správy, tak už len pre predstavu pár názvov nových priestorov: Antarktická sieň (výška 28 m, 15 × 35 m), Mimón, Zubatá chodba, 47, Vykoupilova chodba, Nemesis, komín Pojedač. Viac povie chystaná mapa.

Popri základnom prieskume a kartografii sme v Mesačnom tieni pokročili aj na odbornom poli. V mapovaných či objavovaných priestoroch odoberáme vzorky horniny, študujeme frakcie náplavov, meriame generálne praskliny, neotektonické posuny či vrstvovitosť, teploty (priemer 2,4 – 3,2 °C). Zaoberáme sa tu novšie aj vysokohorskými tafocenózami, robí sa paleontologický výskum. (Nájdené zvyšky kostier kamzíka, plcha, kún, piskorov, azda dvoch druhov pleistocénnych medveďov, lebka svišťa a plno drobučkých lebiek a kostičiek netopierov viacerých druhov.) Priebežné vystrojenie jaskyne i bivaky sú stále ešte v relatívne dobrom stave; asi najmä vďaka tomu, že jaskyňa je fyzicky i pocitovo náročná, je vysoko a ďaleko. Odhadujeme, že z jaskyne sme toho (použitého materiálu a odpadkov, často po iných, výskumnícky nezainteresovaných) už viac vyniesli, ako do nej zniesli. V nasledujúcom období však už bude životne nevyhnutné vymeniť laná z niekoľkých vyšších komínov a šácht: dostávajú zimou i vlhkosťou poriadne na frak.

Vlani sme v geneticky a hydrologicky priľahlom a súvisiacom okolí jaskyne Mesačný tieň (Spišmichalova dolina, Horvátov vrch, Rozpadliny a ľavé stráne Širokej doliny) nezaháľali ani na povrchu. Tri vyhľadávacie akcie (z toho jedna dvojdňovka) priniesli okrem iného zdokumentovanie 3 neznámych menších jaskýň a objav úplne novej priepastky (hĺbka -18 m), hneď in situ zmapovaných v celkovej dĺžke 42 m. **Ariadnina niť** sa zdá byť viac ako perspektívnou: tvoria ju dva na seba nadväzujúce stupne (P4 a P11), končí sa blokmi zatiaľ zataraseným meandrom, do a z ktorého cítiť (najmä navečer) v letnej fáze silno oscilujúce a smer náhle v poryvoch meniace prievany... Pôvodný otvor či skôr dierku sotva na prepchatie, zdolanú za pomoci malej záhradníckej lopatky, sme pre istotu dôkladne zamaskovali. Priepasťovitá jaskyňa sa nachádza od najbližšej známej vetvy v Mesačnom tieni asi 3/4 km

Ukážka z máp jaskyne Mesačný tieň (Tatry)

Skupina malokarpatských jaskyniarov pri rekognoskácii dobrovodskej jaskyne Slopy. Zľava: B. Šmída, I. Demovič, V. Guľa, M. Tanáč a M. Hačo

vzdušnou čiarou. Dá sa predpokladať, že obe lokality súvisia. Toto je prvá oficiálna správa o objave novej jaskyne.

V **Plaveckom krase** (Malé Karpaty) sme sa venovali Hačovej jaskyni a z jej opačnej strany hrebeňa Čela sme (Hačo, Demovič a Šmída) pod vrcholovými stienkami zahĺbili 3 metre hlbokú zisťovaciu sondu do tzv. okuláru, ktorý tvorí „podozrivo" oválne modelovaný náznak previsu. Môže ísť o iný pôvodný otvor do systému. Pomocou GPS sme spresnili pozície niektorých menších jaskýň v hrebeni západne od Hačovej j. a v južnom svahu Čela – Veterlína (J. diviačej lebky, Medvedia j., Masné fleky atď.).

Na podnet Ivana Demoviča sme sa s ním podujali opäť bádať v **Dobrovodskom krase** (M. Karpaty). Tu sme pod jeho krídlami kedysi dávno (od r. 1986) začínali ako čakatelia a členovia pôvodnej OS Chtelnica. Spoločne sme tu teda obišli detailnejšie niektoré podnetné krasové javy (Slnečnú jaskyňu, Perforodieru, Kuniu jaskynku) a popritom našli a zamerali GPS ďalšie (napr. aj dosiaľ neznáme závrty). Zrekognoskovali sme vybrané lokality, ako priepasť Slopy a D-46 či ponorové jaskyne Široká-Dlhé Rovne a V chráští, ktorých mapy, genézu a históriu prieskumov pripravujeme čoskoro publikovať. V priestore plošín Cínovec sme sa spoločne konečne odhodlali otvoriť možno najperspektívnejšiu z krasových jám, tiahly ponorový závrt CN-11. V širšom profile zahĺbenej sonde, hlbokej zatiaľ 3 metre, sa nám hneď odkryla hornina a kamienky prepadávajú už pomedzi otvorenejšie štrbiny hlbšie. Nateraz nevieme, či ide o pevný masív alebo len skorodované bloky. Potrebujeme odstrániť ešte jednu obrovskú platňu a vystužiť okraje sondy, oboje toho roku. V jaskyniach D-46, Široká-Dlhé Rovne a Slopy sme realizovali stacionárny biospeleologický výskum, z ktorého vzorky už laboratórne vyhodnocujeme.

V Čachtick**om krase** sme sa vrátili k sonde Trúba a do jej okolia. Vyprecizovali sme tu topografické obrysy materskej úvaliny (vo veľkom závrte Megero), zamerali pozície okolitých krasových jám a depresií, v ťahu dlhom viac ako 2 km, od pôvodného čerešňového sadu až po I. Demovičom a M. Sovom v roku 2004 objavenú výduchovú jaskyňu SS-1 na hrebeni Salašiek. Nadväzujeme tým na rozsiahlejšie výkopy a dokumentačné práce, ktoré sme v sonde Trúba a jej blízkosti uskutočnili ešte v rokoch 2000 a 2001. Mienime tým získať novú motiváciu aj podklady na vyhodnotenie genetických predispozícií, ktoré napokon povedú k znovuoživeniu perspektívnej, nie celkom dotiahnutej sondy s prakticky voľným pokračovaním a zreteľným prievanom. Radi o sonde Trúba napíšeme viac, napríklad do Spravodaja: čo viedlo k jej otvoreniu a čo nás neustále k nej tak priťahuje. Tesne pred Vianocami sme s príjemnými Čachtičanmi nazreli po rokoch do jaskyne Hladový prameň.

Dva tradične niekoľkodňové terénne výjazdy sme uskutočnili do rozvinutého krasu v **Bosne a Hercegovine**, kde sa systematicky (už niekoľko rokov) venujeme najmä rozsiahlej planine **Grmeč**. Novú tiahlu sieň sme prebádali po zdolaní bočnej priepasti v jaskyni Ledenica pri Smoljane, avšak tá už nepokračuje. Ohromnú priepasť, zatiaľ nezdolanú, no hlbokú prinajmenej -120 m (?) sme lokalizovali v zalesnenom hrebeni Vitorog. S cieľom získať potrebné vzorky na analýzu sekvencií DNA vybratých

druhov subteránnej fauny sme cestovali až do okolia Sarajeva, kde sme posedeli pri kávičke s významným miestnym jaskyniarom Jasminkom Mulaomerovićom, šéfom Centar za krš i speleologiju. Biospeleologickému výskumu sme podrobili dve väčšie jaskyne (Megara a Govještica) v rámci planín Bjelašnica a Treskavica. Zbery podzemnej fauny sme ďalej uskutočnili v bezmennej „ledenici" pri sedle Mliništa, v jaskyniach Donji Kamičak, Ciganska pećina a Listvača neďaleko mestečka Livno. Tu sme konečne nazreli aj do mohutnej horizontálnej jaskyne, ktorá je zväčša zaplavená, v podobe významnej vyvieračky Izvor Ričine. Kras v Bosne a Hercegovine poskytuje stále nevídané, panenské možnosti, s dobrou infraštruktúrou a pohostinnými ľuďmi. Aj preto sem plánujeme v roku 2019 dve expedície: prvú v júni a druhú na vrchole leta. Ste vítaní, ak sa k nám pridáte!

Pätica nadšených slovenských jaskyniarov a objaviteľov: zľava Braňo Šmída, Ivan Demovič, Peter Holúbek, Zdenko Hochmuth a Gabi Lešinský, 4. mája 2018 v Liptovskom Jáne. Foto: M. Sova

Dvojica našich „vysunutých rožňavských" členov (Lacko a Čúzyová) aktívne vypomáhala Zdenkovi Hochmuthovi a kol. (Speleoklub UPJŠ) v lokalite Izolátor a pri prácach na podzemnom systéme Čertova diera-Domica.

Zakladateľ klubu a náš najzaslúžilejší člen doktor Šmída rovnako ako vlani prednášal študentom vyšších ročníkov štúdia zoológie na Prírodovedeckej fakulte UK v rámci predmetu Ekológia subteránnych živočíchov (témy: jaskynné chrobáky a kôrovce, slepé ryby, vtáky a hady v podzemí, špecifiká a prevencia nebezpečnej choroby postihujúcej netopiere, tzv. WNS – syndróm bieleho nosa). Spoločne so študentmi napokon uskutočnili terénnu biospeleologickú exkurziu v Plaveckej jaskyni (pod záštitou M. Grúza).

Klubovú webstránku sme počas roka 2018 doplnili o množstvo nových údajov z našich starších bádaní v jaskyniach Malých Karpát (najmä v Dobrovodskom krase).

V krasovom teréne a v jaskyniach, pri ich vyhľadávaní, kopaní, mapovaní a vedeckom výskume sme strávili z roku celkovo 50 dní (zhodou okolností presne rovnako ako vlani), avšak počas už 19 domácich akcií a 2 zahraničných výjazdov.

Teší nás, že opäť ožívajú niektorí naši starší členovia a je tu aj prílev schopnej, ambicióznej mladej generácie, ktorú plánujeme zaučiť do tajov speleológie v nadchádzajúcom roku.

Na základe dát a údajov dodaných členskou základňou zostavila a napísala Ing. Martina Držková, MBA, tajomníčka Speleoklubu UK

SPELEOKLUB UNIVERZITY P. J. ŠAFÁRIKA KOŠICE

Vedeckovýskumná činnosť členov a študentov predstavovala monitorovanie kľúčových parametrov atmosféry a hydrosféry, tektoniky a overovanie nových kartografických metód. Prolongačné a mapovacie práce tvorili menšiu časť aktivít.

Skalistý potok. Uskutočnilo sa 19 akcií, zameraných na snímanie dát z inštalovaných prístrojov. Mesačne sledujeme dilatometre TM 71 na 2 miestach, nepravidelne snímame údaje z hydrologických profilov z inštalovaných tlakových sond Mars. Pozorovanie v Kladenskej chodbe sme ukončili. Na týchto akciách prebiehala tiež kontrola a údržba infraštruktúry a základne. Treba uviesť, že sledovanie sa

deje na 2 vzdialených miestach – horný a dolný vchod. Registrujeme zrážky na povrchu v blízkosti vchodu. Mimoriadne hydrologické pomery speleopotápači nevyužili (2 akcie). Realizovala sa exkurzia Speleo Rožňava a maďarských jaskyniarov.

Systém Čertova diera-Domica

Uskutočnili sme prieskum a mapovanie komínov a viacerých odbočiek v úseku riečiska Styxu medzi Majkovým dómom a ukončením v smere ponoru Smradľavého jazierka, s cieľom hľadania spojenia s Líščou dierou. Okrem toho sme mapovali priestory v blízkosti Prístavu.

Ponor „Izolátor". Do neho vteká podstatná časť vôd povrchového povodia, ktoré sa objavujú v systéme Čertovej diery v oblasti Dobrej chodby. Obnovili sme tu sondovanie a uskutočnili 17 samostatných akcií. Na 13 akciách sme riešili zabezpečenie závalov betónovaním. Systém vykazuje v letnom období silný stabilný prievan smerom von (inštalovaný loger), v zime vchod nasáva studený vzduch. Momentálne sme postúpili cca 10 m, sú tu stopy po dávnejšom sondovaní a zničenej výdreve. Vyťažili sme viac ako 700 vedier sutiny a kameňov. V ďalšej sezóne budeme pokračovať vo výkopoch.

Vytváranie 3D mapy skenovaním lidarom Riegel. Spolu sa uskutočnilo 11 skenovacích akcií vedených J. Šupinským. Za nízkeho stavu vôd sme zoskenovali 1. aj 2. plavbu, potom chodbu v smere toku až po hranicu s Maďarskom. Skenovali sme aj Čertovu dieru, od vchodu až po riečisko, plazivky a chodbu až po spojenie s Panenskou chodbou. Chýba už iba cca 20 % častí systému.

Monitoring. V jaskyni máme inštalované registračné hladinomery spolu na 5 profiloch a sledujeme teplotu na 10 miestach logermi Comet od ponorov až po hranicu s Maďarskom. Cieľom je výskum dynamiky a modelovanie hydrometeorologických javov.

Kysacká jaskyňa. Pri 5 pracovných akciách sa vyťažilo cca 800 vedier sutiny z Dvorany. V jaskyni začal prebiehať experiment s meračom intenzity skvapu, študent Šuty v rámci bakalárskej práce sleduje intenzitu a chemizmus v korelácii s povrchovými zrážkami a teplotou.

Sekcia sídliaca v Moldave n. B. V spolupráci s Moldavským jaskyniarskym klubom Adonis realizovali 9 akcií. Spolupracovali sme so Š. Matisom z NP Slovenský kras pri sčítavaní netopierov a pri prieskume Zádielskej doliny. Objavy nových jaskýň. Postup v Guánovej jaskyni, jej dĺžka je cca 40 m. V jaskyniach Šmykňa – Vyhňa sme hlavné úsilie venovali prepojeniu jaskýň a kopaniu v nádejnom mieste. Zameranie jaskýň sme nedokončili, ale dĺžka prekročila 60 m. Akcia do Vianočnej priepasti cca po 10 – 12 rokoch. Koncom roka pracovné akcie vo Výverovej jaskyni v Miglinci.

Silická ľadnica. 3D monitoring klímy sa realizuje 20 logermi našej skupiny a ďalšími 10 skupiny Minotaurus. Víziou je vytvorenie modelu zmien klímy, ktorý prispeje k pochopeniu aktuálnych procesov a zabráneniu zmenšovania množstva ľadovej výplne.

Meranie chemickej denudácie. 4× sledujeme úbytok hmotnosti vápencových doštičiek v pôde a na povrchu na lokalitách na Jasovskej a Silickej planine. V Hájskej doline K. a A. Gessertovci odčítavali dáta k sedimentácii penovcov v potoku.

Zahraničné aktivity

Pyreneje. M. Gallay a J. Šupinský sa zúčastnili akcie v jaskyňa Gouffre Georges v masíve Lherz (Pyrenees Ariégeoises). 9 francúzskych jaskyniarov pod vedením Erica C. Ferré zabezpečovalo podporu skenovania jaskyne ako hlavnú aktivitu akcie. Šlo o vytvorenie 3D snímky časti jaskyne s cieľom rozlíšenia vzácnej horniny rhezolitu od mramoru a uložením vrstiev a ich sklon.

Nemecko. K. Gessert viedol dve akcie do jaskyne Kesselbröller (Švábska Alba), ktorých cieľom bol vykopanie zasypaného vchodu, potápanie a filmovanie týchto akcií. Tiež sa zúčastnil jaskynného záchranárskeho cvičenia v jaskyni Blauhöhle (Švábska Alba). Alena Gessert geomorfologicky zmapovala údolie Schäfertal s uvedenou jaskyňou. Pripravovala stretnutie byra FSE v Ebensee počas podujatia Eurospeleo 2018.

Maďarsko. S. Danko navštívil 2 jaskyne v Maďarsku v okolí mesta Tapolca pri Balatone.

Zdenko Hochmuth,
vedúci speleoklubu

JASKYNIARSKY KLUB VARÍN

Naša činnosť v roku 2018 sa sústredila na krasovú oblasť okolia hradu Strečno, Stratenca, Malého Kriváňa, Suchého, Kurskej, Vrátnej a Belskej doliny.

Strečno. Začiatkom roka sme uskutočnili niekoľko akcií v Salamandrovej jaskyni. Pracovali sme na rozširovaní úžiny v koncových častiach jaskyne. Práce zatiaľ nepriniesli postup ďalej. V priebehu roka sme naše aktivity preniesli do Ponorovej jaskyne v Hradnej doline. Začali sme s čistením jaskyne od naplavených alochtónnych sedimentov s cieľom dosiahnuť stav z roku 1982. Počas viacerých akcií sme odkryli pôvodnú koľajovú dráhu určenú na ťahanie sedimentov, ktorú sme následne spojazdnili. Pred vchodom sme osadili konzolu na ručný lanový navijak. Pomocou neho ťaháme vozík s vykopaným materiálom von z jaskyne. Počas 18 pracovných akcií sme vyťažili cca 12 kubických metrov materiálu. Postúpili sme asi 10 metrov do zaujímavej fluviokrasovej chodby so stenami pokrytými sintrovými nátekmi. V strope sa nachádza krasový komín. Dosiahnutá hĺbka je asi 5 metrov. Vykonali sme povrchový prieskum okolia, kde sme okrem už známej Diery v Krakove našli ďalšiu, asi 5 metrov dlhú fluviokrasovú jaskynku a niekoľko krasových dutín. S pomocou miestneho občana sa nám podarilo identifikovať ďalší krasový ponor priamo v koryte potoka, ktorý je v súčasnosti zavalený. V priebehu roka sme v spolupráci so Správou slovenských jaskýň riešili problematiku uzáverov Hradnej 1 a Hradnej 3.

Stratenecká priepasť. V priepasti sme uskutočnili dve pracovné akcie, zamerané na prieskum v Sonde naháčov. Pracovalo sa na odstraňovaní závalu. Počas nich sa nám podarilo postúpiť po asi 3 metroch do siene s rozmermi 3 × 4 metre. Sonda sa vyznačuje intenzívnym prievanom. Rozširovalo sa aj ústie sondy na plynulý transport materiálu.

Kurská dolina. V Kukurišovej jaskyni sme pracovali v rozpracovanej sonde vo vchode bez výrazného postupu. V Starej strateneckej jaskyni sme kopali v sonde Suché piesky. Postúpili sme 1 meter. Exkurzne sme navštívili jaskyňu Florianka.

Belská dolina. Pokračovali sme v dokumentácii ďalších krasových javov v doline v rámci komplexnej dokumentácie tejto oblasti.

Ponorová jaskyňa – pohľad von

Ponorová jaskyňa – vchod

Vrátna dolina. Dve akcie sme uskutočnili vo Wratnuelle bez výraznejšieho postupu. V Jaskyni nad vyvieračkou sme pokračovali v meračských prácach. Uskutočnili sme dve povrchové akcie v masíve Veľkého Kriváňa.

Suchý a Malý Fatranský Kriváň. V okolí Suchého a Malého Kriváňa sme uskutočnili dve povrchové akcie, pri ktorých sme zaregistrovali dva nové krasové závrty.

Jaskyňa pod Hričovským hradom H1

Centrálne a ostatné akcie. Zúčastnili sme sa Speleomítingu a Jaskyniarskeho týždňa. Našu činnosť naďalej prezentujeme vo vývesnej skrinke vo Varíne a na našej internetovej stránke. Pre kolegov zo Združenia priateľov Hričovského hradu sme zdokumentovali jaskyne pod Hričovským hradom.

Zhrnutie. Celkovo sme zorganizovali 38 pracovných a povrchových akcií v teréne. Z akcií sme vyhotovili 8 technických denníkov. Objavili, resp. postúpili sme 21 metrov. Zamerali a zdokumentovali sme 30 metrov.

Pavol Cvacho, tajomník klubu

OBLASTNÁ SKUPINA VEĽKÁ FATRA

V uplynulom roku 2018 členovia oblastnej skupiny Veľká Fatra pracovali na tradičných lokalitách Belianskeho, Blatnického a Gaderského krasu. Povrchový prieskum sme okrem týchto lokalít uskutočnili aj v oblastiach Sklabinského Podzámku a Podhradia, v okolí vrchu Šoproň, Ploská a vo vrchnej časti Borišova. Celkovo sme uskutočnili 52 pracovných a povrchových akcií, z ktorých sa vypracovalo 50 technických denníkov. V minulom roku sa naša členská základňa rozrástla o 2 nových členov. Celkovo má OSVF 15 členov a 1 čakateľa.

Beliansky kras

V **Suchej jaskyni 1** sme naďalej pokračovali vo výkopových prácach v Rebrovej chodbe a v prieskume Nízkej a Bielej chodby. Rebrová chodba sa po 12 metroch končí. Na jej konci sa nám v ľavej časti otvára nová chodba, ktorú prekopávame. Aktuálna dĺžka Kopáčskej chodby je 5 metrov.

V **Suchej jaskyni 2** prebieha prieskum v časti Náhoda. Po prej-

Suchá jaskyňa 1. Foto: F. Vacek

dení prielezu do paralelnej priepasti sme sa dostali na dno. Na dne priepasti je zával, kde cítiť jemný prievan smerom nadol.

V **systéme jaskýň Medvedia-Javorina** sa začiatkom roka po opätovnom preskúmaní Nových častí podarilo nájsť malý nenápadný otvor. Po prekopaní malého zúženia sme sa dostali do sienky s veľkým jazierkom, ktorá má rozmery 2,5 × 3 metre. Pokračovanie smeruje plazivkou mierne nadol. Po prejdení plazivky chodba pokračuje prudko nadol. Dno je zatopené vodou, ide pravdepodobne o sifón. Nad sifónom je menší otvor, ktorý sa v najbližšom čase pokúsime bližšie preskúmať. V časti Medvedia sme si vytypovali nové miesta na sondážne práce, na ktorých by sme chceli aj počas nasledujúceho roka pracovať.

V **Jaskyni D 7 – Javorinka** sme uskutočnili počas roka zopár akcií, na ktorých sme sa prevažne zameriavali na odstraňovanie nánosu, ktorý sa zosúval. Aj z tohto dôvodu sa v tejto jaskyni nepostúpilo veľa dopredu. Uvažujeme o drevenej výdreve kvôli našej bezpečnosti a rastúcej hĺbke jaskyne.

V **Perlovej jaskyni** sme neuskutočnili žiadnu pracovnú akciu. Skôr sme sa zamerali na vytýčenie nových lokalít, na ktorých by sme mohli v budúcnosti pracovať.

V Žiarnej **jaskyni 2** sme naše akcie zamerali hlavne na prácu v Bahennej chodbe. V zadnej časti tejto chodby sme si upravili priestor na lepšiu manipuláciu s vyťaženým materiálom, lebo chodba klesá nadol do plazivky, ktorú sa snažíme aj naďalej zväčšovať.

Gaderský a Blatnický kras

V **jaskyni VR 3** sme opätovne preskúmali celé časti jaskyne. Vytypovali sme si pár miest, na ktorých pracujeme.

V **Gaderskej** a **Blatnickej doline** prevažne robíme povrchový prieskum priľahlých častí a doliniek. Naďalej pokračujeme v povrchovom prieskume skalných terás, partií v Juriášovej a Vrátnej doline.

Suchá jaskyňa 2. Foto: D. Hric

Perlová jaskyňa. Foto: D. Hric

Ďalšia činnosť

Aj počas minulého roka sme vykonávali kontroly a údržbu uzáverov jaskýň a ochranu krasu. Na valnom zhromaždení sa zúčastnili 3 členovia skupiny. Speleomítingu v Liptovskom Jáne sa zúčastnilo niekoľko našich členov. Naďalej sa snažíme propagovať speleológiu a ochranu prírody. Precvičujeme jednolanovú techniku a voľné lezenie. Zúčastnili sme sa akcie organizovanej JS Aragonit v Šútove, počas ktorej sme navštívili jaskyňu Ľudmila. V domácom krase sme zorganizovali pre kolegov jaskyniarov exkurznú akciu v systéme jaskýň Medvedia-Javorina.

Na záver chceme poďakovať všetkým členom a priaznivcom OSVF za aktívnu činnosť a podporu našej činnosti.

Dávid Hric

ŽILINSKÝ JASKYNIARSKY KLUB

Správu o činnosti do uzávierky nedodali.

Prehľad činnosti skupín a klubov SSS v roku 2018

P. č.	Skupina, klub	Počet akcií	Počet TD	Objavy (m) doma/zahr.	Zamerané (m) doma/zahr.	Počet členov	Zaplatené členské (€)	Zaplatené členské (%)
1	Adama Vallu	19	19			37	335,50	100
2	Aragonit	57		–/26	–/91,6	23	220,50	100
3	Arachnos	24		21,5	6,7	5	55,00	100
4	Badizer Ardovo					12	132,00	100
5	Banská Bystrica	22		148	274	20	207,00	100
6	Bratislava	98	97	1220	1015	40	414,00	100
7	Brezno	57	7	224	310	9	99,00	100
8	Cassovia	27	27	10	1940	32	315,00	100
9	Čachtice	140		150/300		20	181,00	100
10	Červené vrchy	80		40		9	99,00	100
11	Demänovská Dolina	142	142	1645	1947	26	286,00	100
12	Detva	20	20		83	7	57,50	100
13	Drienka			–/40	1140	15	165,00	100
14	Dubnica nad Váhom	50				22	218,00	100
15	Ďumbier	12				16	169,50	100
16	Hájsky klub šport. spel.	41		75		25	275,00	100
17	Handlová	7	7			7	44,50	100
18	Chočské vrchy	45	45	547	466	20	207,00	100
19	Inovec	156	127	15		6	53,00	100
20	Jána Majku	17	13	10		22	242,00	100
21	Liptovská Teplička					6	53,00	100
22	Liptovský Mikuláš	106	106	15/25		16	176,00	100
23	Liptovský Trnovec	12				15	145,50	100
24	Malá Fatra	37				8	88,00	100
25	Minotaurus	24	24	20	8	10	110,00	100
26	Moldavský jask. klub	9	8	4		8	88,00	100
27	Muránska planina	61	61	286	281	11	121,00	100
28	Nicolaus	134	134	20	73	40	440,00	100
29	Orava	32				17	167,50	100
30	Plavecké Podhradie	78	78	225		33	289,00	100
31	Prešov	19				15	145,50	100
32	Rimavská Sobota	24	9	38,6	38,6	24	225,00	100
33	Rokoš					10	103,50	100
34	Rožňava	33	33	247		28	280,50	100
35	Ružomberok	163			1451	7	77	100
36	Slovenský raj	96	96	145	170	38	318,00	100
37	Sekcia speleopotápania	14				5	55,00	100
38	Speleodiver			–/2392	–/3792	10	110,00	100
39	Spišská Belá	31		267	253	23	220,50	100
40	Strážovské vrchy	284	219	380	80	48	484,50	100
41	Šariš	69	35	–/402	364	17	156,50	100
42	Tisovec	56		30		22	177,00	100
43	Trenčiansky speleoklub	27	4	9,5	8	9	99,00	100
44	Tribeč	8	2	1,5		13	130,00	100
45	Trnava	87	87	58	150	18	198,00	100
46	Turiec	42		111/10	168/250	28	282,00	100
47	Uhrovec	9				5	55,00	100
48	UK Bratislava	50		1004/140	1412/50	8	88,00	100
49	UPJŠ Košice	115	87	150	303	15	139,00	100
50	Varín	38	8	21	30	8	88,00	100
51	Veľká Fatra	52	50	6,5		15	165,00	100
52	Žilinský jaskyniarsky klub					9	99,00	100
	Nezaradení členovia					8		
	Čestní členovia					15		
	Spolu	**2655**	**1542**	**7145/3335**	**11 971/4184**	**935**	**9149,50**	

V tabuľke nie sú uvedené údaje týkajúce sa prieskumu banských diel a historického podzemia.
Údaje v prázdnych kolónkach chýbajú pre neúplnosť podkladov alebo ich OS a K neevidujú, prípadne sa nevykazujú.

Prehľad hospodárenia SSS v roku 2018 a návrh rozpočtu na rok 2019

PRÍJMY	Plnenie 2017	Návrh 2018	Plnenie 2018	Návrh 2019
členské príspevky	8098,50	8900	9444,5	9300
2 % z dane z príjmu	8665,26	6000	5995,63	6500
komisionálny predaj	52,00	200	94,00	200
Speleomíting	397,00	500	369,00	400
úroky banka	0,00	0	0,00	0
Speleofotografia	0,00	0	0,00	0
dary, reklama	670,00	1000	720,00	800
grant SSJ, iné granty	3585,00	1000	3915,00	2000
vrát. zdrav. poistenia 2017, prepl.	393,96	400	388,08	400
SPOLU	**21 861,72**	**18 000**	**20 926,21**	**19 600**

VÝDAVKY	Plnenie 2017	Návrh 2018	Plnenie 2018	Návrh 2019
Spravodaj	6367,84	6000	8301,60	6500
Speleomíting	400	400	400,00	400
centrálne akcie (JT, SŠ)	369	500	300,00	500
dohody, mzda	3747,48	3750	3635,24	3750
2 % čerpanie – skupiny a kluby	6296,76	5000	5107,96	5000
kancelárske potreby	110,21	100	147,31	100
cestovné	126,63	100	0,00	100
poštovné	71,1	150	83,60	100
kongres. poplatok	320,43		0,00	0
reprezentačné	13,2	30	0,00	50
webová stránka, doména	119,92	120	140,00	120
popl. FSE, UIS	200	200	100,00	200
občerstvenie	18,92	50	71,48	50
poplatky banka a daň	111,9	120	182,80	120
over. list., kolky, reg. 2 %	0	80	98,75	100
antivírusový program	50,3	0	0,00	50
školenie pracovníkov	60	0	0,00	0
iné publikácie	0	0	0,00	300
grant SSJ, iné granty	2456,72	900	3555,56	1800
publ. činnosť skupín/klubov	0	0	0,00	200
Speleofotografia – ceny, katalóg	0	0	0,00	0
SPOLU	**20 840,41**	**17 500**	**22 124,30**	**19 440**

Stav finančných prostriedkov SSS k 31. 12. 2018	**16 368,01**

Rezervný fond	Cenné papiere	Na účte	Spolu
k 31. 12. 2017	6760,85	1726,00	8 486,85
k 31. 12. 2018	6281,66	1787,15	**8 068,81**

Poznámka: Všetky sumy sú uvedené v €

TABUĽKA NAJDLHŠÍCH JASKÝŇ NA SLOVENSKU stav k 31. 3. 2019

Ján Tencer

1. Demänovský jaskynný systém, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 41 542
2. Mesačný tieň, Východné Tatry, Vysoké Tatry ..... 31 840 *(9031)**
3. Systém Stratenskej jaskyne, Spišsko-gemerský kras, Slovenský raj 23 670
4. Jaskyňa mŕtvych netopierov, Nízke Tatry, Ďumbier 21 042
5. Štefanová, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 17 876
6. Javorinka, Východné Tatry, Vysoké Tatry 11 936
7. Jaskyňa zlomísk, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 11 248
8. Skalistý potok, Slovenský kras, Jasovská planina 8 215
9. Systém Hipmanových jaskýň, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 7 650
10. Domica-Čertova diera, Slovenský kras, Silická planina 7 495
11. Jaskyňa v Záskočí, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 5 034
12. Bobačka, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina 4 653
13. Liskovská jaskyňa – Jaskyňa L-2, Podtatranská kotlina, Chočské podhorie 4 502
14. Belianska jaskyňa, Východné Tatry, Belianske Tatry 4 051
15. Jasovská jaskyňa, Slovenský kras, Jasovská planina 3 924
16. Čachtická jaskyňa, Malé Karpaty, Nedze 3 865
17. Bystrianska jaskyňa, Horehronské podolie, Bystrianske podhorie 3 531
18. Nová Stanišovská jaskyňa, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 3 241
19. Stratený potok, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina 3 233
20. Prosiecka jaskyňa, Chočské vrchy, Prosečné 3 232
21. Harmanecká jaskyňa, Veľká Fatra, Bralná Fatra 3 216
22. Stanišovská jaskyňa, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 3 138
23. Moldavská jaskyňa, Košická kotlina, Medzevská pahorkatina 3 070
24. Gombasecká jaskyňa, Slovenský kras, Silická planina 3 057
25. Okno, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 2 756
26. Čiernohorský jaskynný systém, Východné Tatry, Vysoké Tatry 2 360
27. Javorová priepasť, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 2 322
28. Silická ľadnica, Slovenský kras, Silická planina 2 300
29. Borinský jaskynný systém, Malé Karpaty, Homoľské Karpaty 2 294
30. Brestovská jaskyňa, Západné Tatry, Roháče 2 026
31. Zápoľná priepasť, Kozie chrbty, Važecký chrbát 1 848
32. Jaskyňa studeného vetra, Nízke Tatry, Ďumbier 1 818
33. Systém Suchej a Mokrej diery, Východné Tatry, Vysoké Tatry 1 764
34. Veľké Prepadlé, Malé Karpaty, Homoľské Karpaty 1 755
35. Jaskyňa v Homoli, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina 1 658
36. Podbanište-Jaskyňa nad Kadlubom, Revúcka vrchovina, Železnícke predhorie 1 570
37. Drienovská jaskyňa, Slovenský kras, Jasovská planina 1 558
38. Jaskyňa Teplica, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina 1 558
39. Krásnohorská jaskyňa, Slovenský kras, Silická planina 1 550
40. Suchá jaskyňa 1, Veľká Fatra, Hôľna Fatra 1 541
41. Suchá jaskyňa, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 1 536
42. Ardovská jaskyňa, Slovenský kras, Silická planina 1 510
43. Sedlákova diera, Vysoké Tatry, Belianske Tatry 1 488
44. Dobšinská ľadová jaskyňa, Spišsko-gemerský kras, Slovenský raj 1 483
45. Sokolová, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 1 460
46. Medvedia jaskyňa, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 1 420
47. Milada, Slovenský kras, Silická planina 1 308
48. Četníkova svadba, Strážovské vrchy, Strážov 1 276
49. Nová Michňová / M-2, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina 1 245
50. Ladzianskeho jaskyňa, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina 1 212
51. Jaskyňa v ponore Jašteričieho jazera, Slovenský kras, Silická planina 1 189
52. Hrušovská jaskyňa, Slovenský kras, Silická planina 1 139
53. Plavecká jaskyňa, Malé Karpaty, Plavecké predhorie 1 120
54. Brázda, Slovenský kras, Silická planina 1 100
55. Dračia jaskyňa v Sokole, Nízke Tatry, Demänovské vrchy 1 077
56. Jaskyňa Sedmička, Malé Karpaty, Homoľské Karpaty 1 025

Údaje sú uvedené v metroch. Hrubšie vytlačené sú lokality, na ktorých nastali nejaké zmeny.
**Za dĺžkovým údajom jaskyne Mesačný tieň je údaj z pokračujúceho revízneho merania a vytvárania stabilizovaného meračského polygónu.*

TABUĽKA NAJHLBŠÍCH JASKÝŇ NA SLOVENSKU stav k 31. 3. 2019

Ján Tencer

1.	Hipmanove jaskyne, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	499
2.	Javorinka, Východné Tatry, Vysoké Tatry	480
3.	Mesačný tieň, Východné Tatry, Vysoké Tatry	451
4.	Skalistý potok, Slovenský kras, Jasovská planina	376
5.	Jaskyňa mŕtvych netopierov, Nízke Tatry, Ďumbier	324
6.	Javorová priepasť, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	313
7.	Jaskyňa v Záskočí – Na Predných, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	284
8.	Čiernohorský jaskynný systém, Východné Tatry, Vysoké Tatry	232
9.	Kunia priepasť, Slovenský kras, Jasovská planina	203
10.	Tristarská priepasť, Východné Tatry, Belianske Tatry	201
11.	Demänovský jaskynný systém, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	196
12.	Systém Stratenskej jaskyne, Spišsko-gemerský kras, Slovenský raj	194
13.	Havran, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	187
14.	Čertova diera, Slovenský kras, Horný vrch	186
15.	Nová Kresanica, Západné Tatry, Červené vrchy	183
16.	Brázda, Slovenský kras, Silická planina	181
17.	Bystriansky závrt, Horehronské podolie, Bystrianske podhorie	174,5
18.	**Belianska jaskyňa, Východné Tatry, Belianske Tatry**	**174**
19.	Zadný úplaz, Západné Tatry, Červené vrchy	165
20.	Jaskyňa zlomísk, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	148
21.	Malá Žomboj, Slovenský kras, Silická planina	147
22.	Veľká Bikfa, Slovenský kras, Silická planina	147
23.	Bobačka, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina	142
24.	Jaskyňa slnečného lúča, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	138
25.	Ponorová priepasť, Slovenský kras, Silická planina	135
26.	Čertov dych, Slovenský kras, Horný vrch	130
27.	Štefanová, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	129
28.	Jaskyňa studeného vetra, Nízke Tatry, Ďumbier	128
29.	**Sedlákova diera, Vysoké Tatry, Belianske Tatry**	**125**
30.	Ľadová priepasť, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	125
31.	Diviačia priepasť, Slovenský kras, Plešivecká planina	123
32.	Nová éra, Východné Tatry, Belianske Tatry	121
33.	Bezodná priepasť, Západné Tatry, Osobitá	120
34.	Veterná priepasť, Slovenský kras, Horný vrch	120
35.	Silická ľadnica, Slovenský kras, Silická planina	117
36.	Prosiecka jaskyňa, Chočské vrchy, Prosečné	115
37.	Dobšinská ľadová jaskyňa, Spišsko-gemerský kras, Slovenský raj	112
38.	Natrhnutá priepasť, Slovenský kras, Dolný vrch	112
39.	Okno, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	110
40.	Hlinoš, Slovenský kras, Dolný vrch	110
41.	Čachtická jaskyňa, Malé Karpaty, Nedze	110
42.	Attilova priepasť, Slovenský kras, Silická planina	108,5
43.	Mojtínska priepastná jaskyňa, Strážovské vrchy, Strážov	107
44.	Borinský jaskynný systém, Malé Karpaty, Homoľské Karpaty	107
45.	Priepasť v Okolíku, Západné Tatry, Osobitá	106
46.	**Gombasecká jaskyňa, Slovenský kras, Silická planina**	**104**
47.	Zvonivá jama, Slovenský kras, Plešivecká planina	101
48.	Obrovská priepasť, Slovenský kras, Dolný vrch	100
49.	Bystrianska jaskyňa, Horehronské podolie, Bystrianske podhorie	99
50.	Nová Michňová / M-2, Spišsko-gemerský kras, Muránska planina	97,5
51.	Kosienky, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	97
52.	Jaskyňa pod Úplazom, Východné Tatry, Vysoké Tatry	97
53.	Priepasť na Sivom vrchu, Západné Tatry, Sivý vrch	93
54.	Priepasť v Grúni, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	92
55.	Jaskyňa na Rúbani, Strážovské vrchy, Strážov	92
56.	Jaskyňa za Bukovinou, Nízke Tatry, Demänovské vrchy	91
57.	**Jaskyňa starých objaviteľov, Vysoké Tatry, Belianske Tatry**	**88**
58.	Nová muflónia priepasť, Slovenský kras, Plešivecká planina	88

Údaje sú uvedené v metroch. Hrubšie vytlačené sú lokality, na ktorých nastali nejaké zmeny.

TECHNICKÉ DENNÍKY: PÍSAŤ ČI NEPÍSAŤ?

Technické denníky (TD) predstavujú zaujímavý fenomén slovenského jaskyniarstva, nič niečo podobné nepíšu Česi či nebodaj Poliaci. Ako to vzniklo, na čo to bolo dobré a ako je možné, že to má taký tuhý život, že dokonca vo výročnej tabuľke o činnosti SSS je TD venovaný samostatný stĺpec? Máme či nemusíme ich písať? Zástancov písania je približne rovnaký počet ako tých, čo technické denníky nepíšu. Teda z cca priemerne 2500 akcií SSS je menšia polovica dokumentovaná denníkmi, druhá nie. Ktovie prečo. Obe strany majú iste dostatok argumentov. Niečo podobné ako diskusia, či body pri meraní stabilizovať alebo nestabilizovať. Starší píšu TD, mladší FB.

Iba náhodne zo Spravodaja 1/2018: Z veľkých skupín denníky píše napr. Bratislava, Spišská Nová ves, Nicolaus, Strážovské vrchy... Počet odovzdaných TD má vcelku vzostupný charakter, napriek tomu, že iné veľké i menšie skupiny denníky neposielajú, napr. Demänovská Dolina, Drienka či Ružomberok. V tábore nepíšucich sú dokonca niektorí členovia výboru. Prečítajme si názory pamätníka, ktorý ich píše spojito od r. 1970.

V prvom Spravodaji z r. 1970 na str. 8 a 9 (zásluhou autora tohto článku si ho môže každý pozrieť na internete, https://sss.sk/wp-content/uploads/2017/10/701.pdf) je popri rôznych pokynoch uvedený aj vzor, ako by sa mal písať „Jednotný technický denník". Nie je vo forme tabuľky, ale rubriky sú prevažne totožné s dnešnými a sú tam dokonca aj príklady, čo v nich uvádzať. Prečo to otcovia spoločnosti považovali za dôležité? Koho to bol nápad?

Treba si uvedomiť, že v období politického oteplenia (1968 – 1969) obnovená Spoločnosť fungovala ako organizácia dobrovoľných spolupracovníkov Múzea slovenského krasu. Považovali nás za zamestnancov Múzea a my sme sa nimi tak trocha i cítili, a aj preto sme nejako museli zdôvodniť svoju existenciu, teda čo sme vykonávali. Plat sme síce nedostávali, ale aspoň cestovné (napríklad 1 koruna a 40 halierov za autobus z Ružomberka do Prosieka). V spomínaných pokynoch je uvedené, že TD má či musí tvoriť prílohu cestovného príkazu. Doslova: *„Žiadame vás, aby ste nám originál a jednu kópiu denníka posielali po každej významnejšej akcii, najmenej však dvakrát do roka. Denník bude súčasne slúžiť ako správa k cestovnému účtu. Cestovné bude likvidovať účtáreň Správy slovenských jaskýň."* Takže ak sme chceli tú korunu a 40 halierov, bolo TD treba napísať (na písacom stroji alebo aj perom) i s kópiou. Časom Múzeum vydalo špeciálne tlačivá technického denníka v obrovskom náklade, ktoré vystačili až do r. 1989.

Technické denníky sme teda písali a posielali. Pravda, nie všetci si túto povinnosť plnili, najmä malé, odumierajúce či pasívne skupiny. Tajomník spoločnosti (spočiatku to bol p. A. Chovan) bol benevolentnejší a vypracoval správu o činnosti skupiny aj bez TD, publikovalo sa to spravidla v 1. či 2. čísle Spravodaja, tak ako je to aj dnes. O tom, že vedenie spoločnosti nebolo spokojné s týmto stavom, sa prejavilo až niekedy v r. 1976, citujem: „oblastná skupina č. 8 neposlala žiadny technický denník" (Spravodaj č. 1/1977). Pobádanie spravidla tajomníkom (Ing. M. Lalkovič) sa všade nestretávalo s pochopením. Denníky prestal písať aj líder vtedajšej progresívnej časti Spoločnosti P. Hipman; ten viedol evidenciu akcií formou „kroniky".

V ďalšom vývoji Múzeum slovenského krasu spolu so Správou slovenských jaskýň vzrastali kvalitatívne i kvantitatívne. Určite aj zásluhou Spoločnosti, ktorá svoju činnosť prirodzene vzťahovala k tejto inštitúcii. Sekretariát SSS mal už troch platených zamestnancov, v Múzeu vzniklo dokumentačné oddelenie a v SSS komisia pre speleologickú dokumentáciu. Zásobovali sme ich technickými denníkmi a postupne sme si uvedomovali ich užitočnosť nielen pre príslušných úradníkov. Už po roku či dvoch alebo pri objavoch či vylučovaní zo skupiny bolo dobré nazrieť do evidencie, teda do zložky technických denníkov a pripomenúť si, ako to vlastne bolo. Situácia sa ešte zlepšila, keď sa za technické denníky začalo platiť. Aj Hipman ich začal písať, iným ani to nepomohlo. Taký už bol záver socializmu, materiálu i peňazí bolo dosť, na čo dodnes aj najväčší podnikatelia s vďačnosťou spomínajú. Boli to

krásne časy, keď tajomník vytiahol zo skladu lano či kombinézu a dal ho do rúk rozžiarenému jaskyniarovi. To sa oplatilo napísať aj technický denník.

Ťažké časy nastali po pamätnom valnom zhromaždení na Škutovkách. Múzeum, Správa aj Spoločnosť sa vybrali v trhovom hospodárstve vlastnými cestami. Ostali sme bez sekretariátu, Spravodaja i štedrej dotácie, teda doslova s holým zadkom. Spamätali sme sa pomerne rýchlo, ale vtedy ešte na technické denníky nik nemyslel, šlo o prežitie. Osobne som sa domnieval, že táto „totalitná" forma dokumentácie v období kapitalizmu zanikne, no nestalo sa tak. My sme síce ostali bez peňazí, ale Múzeum bez životodarného prúdu technických denníkov. Snažili sme sa s denníkmi „obchodovať", licitácia bola nepríjemná, lebo pracovníci Múzea mali predstavu, že nepotrebujú všetky TD, iba „významné". Istý čas sme sa dokonca zasekli a do Múzea nič neposielali. (Niektorí sú zaseknutí podnes.) To však sa už Spoločnosť konsolidovala, z členského sme zvládli platiť sekretariát i Spravodaj a takto to funguje v podstate doteraz. Nové vedenie zaviedlo dodnes používanú tabuľku, z ktorej je jasné, kto má koľko (platiacich) členov, kto čo objavil a zameral, a teda kto koľko prispieva do Spoločnosti. Skupiny vedia, že natrčená ruka im nepomôže. Dnes nikto skupiny nenapomína, nekritizuje. Obchodovanie s technickými denníkmi stratilo na zaujímavosti, bola a je to skôr otázka presvedčenia, tradície. Ale posledné roky, v novej eurofondovej dobe, technické denníky získavajú zase na dôležitosti a príležitostne tvoria (malú) časť rozpočtu celku i skupín.

Prečo niektorí technické denníky nepíšu? Prípadne neodovzdávajú alebo majú iné formy evidencie či propagácie svojej činnosti? Rozprávame sa o tom a argumenty tu sú. Na lokalitách, kde prebieha monotónna kopáčska činnosť (napr. vykopali sme 56 vedier) sa zdá zbytočné samostatne o tom niečo vypisovať. Prípadne že sme natreli zábradlie na chatke. Práve takéto denníky od nás MSK nechcelo. Ale práve tá evidencia, ak sa denník napíše hneď po akcii aj s rozličnými zaujímavosťami (aký špión sa kedy objavil, čo sme zabudli, kto bol na čelbe a kto nalieval), patrí do TD a nie napr. do správy o činnosti v Spravodaji.

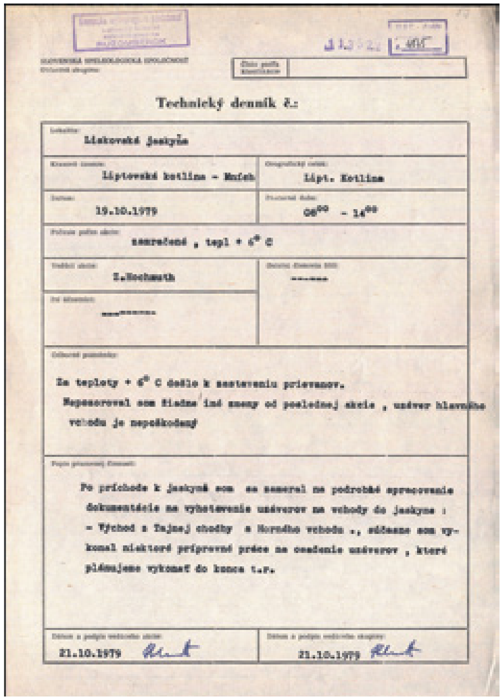
Technický denník č.:
Lískovská jaskyňa
Liptovská kotlina – Mních
Lipt. Kotlina
19.10.1979
08⁰⁰ – 14⁰⁰
zamračené , tepl + 6° C
Z.Hochmuth
Za teploty + 6° C došlo k zastaveniu prievanov.
Nepozoroval som žiadne iné zmeny od poslednej akcie , uzáver hlavného vchodu je nepoškodený
Po príchode k jaskyni som sa zameral na podrobné spracovanie dokumentácie na vyhotovenie uzáverov na vchody do jaskyne : – Východ z Tajnej chodby a Horného vchodu ., súčasne som vykonal niektoré prípravné práce na osadenie uzáverov , ktoré plánujeme vykonať do konca t.r.
21.10.1979
21.10.1979

TD z roku 1979. Zdroj: Archív SMOPaJ

Iný argument je obava z vyzradenia závažných skutočností, keď ich tí, ktorí majú k TD prístup, hneď využijú a objav nám „vyfúknu". Tieto obavy považujem za zbytočné, špióni našu aktivitu starostlivo sledujú, TD vôbec nepotrebujú čítať, ak tam práve to podstatné neuvedieme. Totiž dobre vedia, kedy bude ten „posledný balvan" a kedy to ešte bude pár rokov trvať. Tiež je tu obava z perzekúcie orgánmi ochrany prírody. Netreba mať obavy, veď ochrana prírody – to sme predsa my! Práve do TD treba uviesť, akú zastrelenú srnu sme kde videli, kde a aké auto vysýpalo smeti a koľkokrát strelili v blízkom kameňolome alebo koľko Rómov so sekerkami sme stretli.

Milí priatelia! Napísanie technického denníka v počítači či mobile trvá chvíľku, informácia sa nestratí. Netreba vyťahovať písací stroj a zakladať indigový papier. Kto tam čo napíše, je na ňom; či tam uvedie návod, ktorú skalu odvaliť, aby bol objav istý, alebo tam neuvedie, či sme náhodou v jaskyni nefajčili. Uvidíte, že po rokoch starostlivo vedené denníky vytvoria históriu vašej skupiny. Ako napísal možno tvorca smerovania Spoločnosti v raných štádiách pán Tarnóczy: „Čo je napísané, ostáva".

Pre Spravodaj SSS napísal Zdenko Hochmuth

SPELEOFOTOGRAFIA 2018

Ak niekto povie: „Som speleológ“, skladám pred ním klobúk. Za týmto pojmom totiž stojí kusisko driny! Kým horolezci musia vyjsť na kopec a zliezť z neho dolu, jaskyniari zväčša na kopec vyjdú, spustia sa do jeho útrob, pri ceste von na horu vylezú druhýkrát, a až tak sa vydajú na cestu domov. Je to dvojitý výkon, dvojnásobné úsilie. Tam dole skúmajú, dokumentujú, merajú a objavujú svet, o ktorom nik netuší. Pre ľudské oko neviditeľné podzemné kráľovstvo večnej tmy. Neodnášajú si z neho nič hmotné, hmatateľné, nič, čo sa dá speňažiť. Len nové zážitky, poznatky, objavy. Jaskyňa ich učí pokore, skromnosti a priateľstvu. Človek sám by bol v jaskyni ničím. Prieskum si vyžaduje tím, skúsenosti, odvahu a disciplínu. A keď jaskyniar zvládne labyrinty chodieb, hlboké priepasti, sifóny a dravé podzemné rieky, prichádza čas na umenie.

„Kto nevystúpil na vysokú horu a nezostúpil do hlbokej priepasti, ten nepozná skutočnú hrúbku zeme,“ hovorí čínska ľudová múdrosť. Pravda, ľahké to nie je, zabudla poznamenať. Jaskyne sú akoby svetom obráteným tomu nášmu. Je iný, než sme zvyknutí. Nachádzame v ňom nenájdené. O tom, s čím sa jaskyniari stretli v inverznej krajine, vo svete pod našimi nohami, hovoria diela Speleofotografie. Súťaže, ktorej sa tohto roku zúčastnilo 45 fotografov z 13 krajín Európy, Ameriky a Ázie. Spolu 298 záberov speleofotografov, ktorí sa rozhodli svetlom bleskov len na malú chvíľku ožiariť podzemie a z absolútnej tmy tak navždy vytesať umelecké diela!

V poradí 19. ročník medzinárodnej fotografickej súťaže s jaskyniarskou tematikou Speleofotografia 2018 organizovalo Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky – Správa slovenských jaskýň, Slovenská speleologická spoločnosť a mesto Liptovský Mikuláš. Tohto roku súťaž pokračovala vo vysokej kvalitatívnej úrovni. Súťažilo sa v dvoch kategóriách, Krása jaskýň a Speleomoment, oficiálne sa udelili po 3 ceny v oboch

Fotografie z vernisáže súťaže Speleofotografia 2018: Ocenený Maciej Fryń z Poľska, Juraj Šurka zo Slovenska. Foto: M. Oravec – SMOPaJ

kategóriách, hlavná cena Speleofotografie a dve špeciálne ceny podľa úspešnosti internetového hlasovania. Fotografie prihlásené do súťaže prostredníctvom online formulára vyhodnocovala odborná porota v zložení Pavol Kočiš (Slovensko), Peter Gedei (Slovinsko), Staszek Kotarba (Poľsko), Cosmin Nistor a Cristian Țecu (Rumunsko) a Pavol Staník (Slovensko). Organizačnému výboru predsedala riaditeľka Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva Danka Šubová, členmi boli Michal Danko, Bohuslav Kortman, Dagmar Lepišová, Mária Ošková a Lukáš Vlček. Zo stovky najúspešnejších fotografií sa v podmienkach liptovskomikulášskeho múzea zostavil a v tlačiarni Ultra Print v Bratislave vytlačil katalóg Speleofotografie 2018, ktorého vznik podporil Environmentálny fond Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

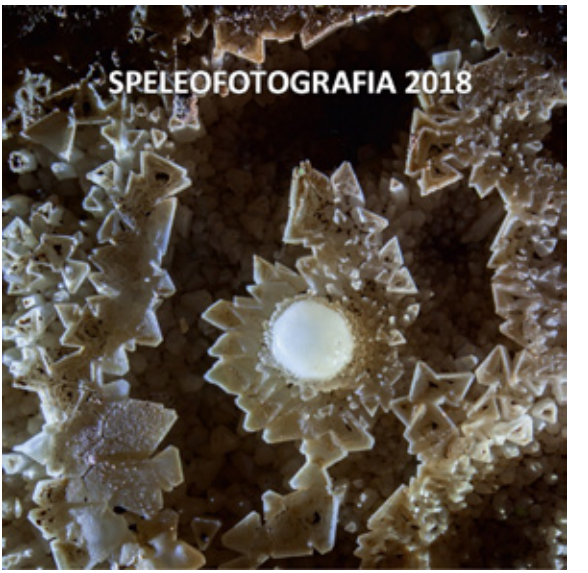

Stovku najúspešnejších fotografií súťaže a deväť ocenených nájdete na stránkach katalógu Speleofotografia 2018

Od roku 1982, keď prebehol prvý ročník podujatia, prešla Speleofotografia viacerými zmenami. Z pôvodne lokálnej súťaže je dnes fotografická udalosť medzinárodného formátu. Na slávnostnej vernisáži 16. novembra 2018 sa v reprezentačných priestoroch Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši vyhlásili výsledky 19. ročníka súťaže.

Hlavnú cenu súťaže získala fotografia Hurricane fotografa Rémiho Flamenta z Francúzska.

Kategória Krása jaskýň

1. miesto: Inside the Heart of Ice Cape – Alessio Romeo (Taliansko)
2. miesto: Intimacy – Claudiu Szabó (Rumunsko)
3. miesto: Crystal – Juraj Šurka (Slovensko)

Kategória Speleomoment

1. miesto: Peak Stream Way – Mark Burkey (Veľká Británia)
2. miesto: Micro-biologist at Work – Alessio Romeo (Taliansko)
3. miesto: The Last Supper – Viktor Lyagushkin (Rusko)

Hlasovaním na sociálnych sieťach získali ocenenie fotografie dvoch autorov: Mark Burkey (Veľká Británia) – Marble Shower a Maciej Fryń (Poľsko) – Đalovića Pećina.

Víťazom gratulujeme!

Mnohí z účastníkov Speleofotografie patria medzi jaskyniarsku elitu. Ich diela sa čím ďalej, tým viac uberajú smerom k zachyteniu rôznorodosti a dynamiky speleologických aktivít. Zobrazením úskalí objavovania a prieskumu jaskýň ukazujú svetu, že jaskyniarčenie patrí medzi tie najnáročnejšie, ale zároveň najvyzývavejšie i najpodnecujúcejšie ľudské aktivity. A tak sa lezenie komínov, zlaňovanie priepastí, plazenie v zablatených úžinách či prekonávanie podzemných jazier, riek a vodopádov na fotografiách strieda s kamennými zátišiami či detailmi jaskynnej minerálnej výzdoby. A nielen to, do diel sa vkrádajú pocity cez portrétovú fotografiu, postavy na scénach rozvíjajú dej, fotky sú kompozične i vyhotovením čoraz náročnejšie. Skutočnosť, že jedna z deviatich cien Speleofotografie 2018 ostáva na Slovensku, znamená, že naša domovina je nielen krajom úžasných jaskýň, ale aj mimoriadne nadaných jaskynných fotografov.

Výstava Speleofotografia 2018 v priestoroch Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva na Školskej ulici 4 v Liptovskom Mikuláši bola inštalovaná do 7. januára 2019. Od februára sa presúva do výstavných priestorov vybraných miest na Slovensku či v blízkom zahraničí.

Za organizačný výbor Lukáš Vlček

Đalovića Pećina. Foto: Maciej Fryń

Micro-biologist at Work. Foto: Alessio Romeo

VII. ZRAZ SPELEOPOTÁPAČOV V TISOVCI

Dňa 13. októbra 2018 sa v Tisovci uskutočnil už siedmy ročník zrazu speleopotápačov. Na rozdiel od predchádzajúcich ročníkov sme stretnutie uskutočnili na jaskyniarskej základni v Teplici. Bolo to predovšetkým preto, že po takmer desiatich rokoch svojpomocných prác sa nám podarilo zrekonštruovať a zmodernizovať našu jaskyniarsku základňu. Práve v nej sa písali začiatky jaskyniarstva, ale aj speleopotápania na Muránskej planine.

Prvá základňa bola postavená už v roku 1952 pod vedením Ing. Svätopluka Kámena. Roku 1956 bola prestavaná, ale po čase už to nebolo postačujúce. Po roku 1959 sa rozhodlo o likvidácii pôvodnej drevenej stavby. Na jej mieste jaskyniari postavili novú jaskyniarsku základňu, ktorá po nevyhnutných opravách a údržbe slúžila až 50 rokov. V roku 2009 sme začali jej zásadnú rekonštrukciu, v ktorej sa rátalo aj s využitím podkrovia. Odovzdanie zrekonštruovanej základne do užívania po rokoch úsilia bolo hlavným programom VII. zrazu speleopotápačov. Posledné dni sme sa venovali prácam na základni každý deň, aby sme dotiahli každý detail, ktorý sme dovtedy nestihli.

Na slávnostnú chvíľu odovzdania sme pozvali potápačov, jaskyniarov, kamarátov a sponzorov. Medzi pozvaných patrili aj jaskyniari z Moravy a Poľska. Niektorí pozvaní prišli už v piatok, väčšina v sobotu ráno. Všetko sme už mali pripravené a od rána sa pri novej základni varil guláš pod vedením šéfkuchára Dušana Čipku. Mäso sme dostali sponzorsky od nášho člena poľovníka Petra Vetráka. Bolo nádherné jesenné počasie a postupne prišlo vyše päťdesiat pozvaných hostí, medzi nimi nechýbali ani moravskí a poľskí jaskyniari. Podujatie bolo zabezpečené dostatkom piva a iných nápojov, ako aj všelijakých pochutín, syra a koláčov.

O dvanástej hodine pri ohnisku neďaleko chatky, kde sa varil guláš, Ing. Dušan Hutka a Ivan Kubíni oficiálne otvorili VII. ročník zrazu speleopotápačov. Pri tejto príležitosti sme spoločne zablahoželali prof. Tiborovi Sasvárimu a odovzdali mu darček k jeho 70. narodeninám. Prof. Sasvári všetkým prítomným poďakoval a zároveň zaspomínal na časy veľkých potápačských objavov.

Po oficiálnom otvorení sme sa presunuli pred chatku, kde sme tlmočili pozdrav zúčastneným od speleopotápača Ing. Zbiža Nišponského, ktorý sa zo zdravotných dôvodov nemohol podujatia zúčastniť. Nasledovalo slávnostné prestrihnutie pásky a spoločné fotenie. Na túto udalosť sme pozvali pani Mgr. Soňu Kámenovú, manželku zakladateľa jaskyniarstva v Tisovci Ing. Svätopluka Kámena. Spolu s ňou prestrihol pásku Ivan Kubíni, ktorý viedol tisovský speleoklub do roku 2018, a nový predseda speleoklubu Ing. Dušan Hutka. Vzápätí po otvorení všetci zúčastnení pokračovali v prehliadke zrekonštruovanej chatky. Po krátkej prestávke a fotografovaní sa umožnil vstup do jaskyne Michňová, ktorá sa nachádza priamo pod chatkou. So záujemcami sme v nej zostúpili

Účastníci VII. zrazu speleopotápačov pred zrekonštruovanou jaskyniarskou základňou

Jaskyniarska základňa 1952

Jaskyniarska základňa 1960

Jaskyniarska základňa 1990

do priestoru symbolického cintorína, kde sme zaspomínali na zakladateľa jaskyniarskej skupiny pri príležitosti 25. výročia jeho smrti, ako aj na ostatných zosnulých jaskyniarov a zapálili im sviečky. Na pietnej spomienke sa zúčastnilo dvadsať jaskyniarov. Po akte spomienky a prehliadky jaskyne na nás čakal obed s ďalším pohostením. Popoludní až do neskorých večerných hodín prebiehal voľný program a diskusie. Poľskí a moravskí jaskyniari využili možnosť nocovať v novej chatke, aby sa ráno zapojili do prieskumnej kopáčskej akcie.

Jaskyniarska základňa 2018

Počas rekonštrukčných prác na novej základni pomáhali členom Speleoklubu Tisovec aj členovia iných jaskyniarskych skupín, najmä z Poľska a Moravy, za čo im patrí poďakovanie.

Za celé obdobie rekonštruovania nám boli nezištne nápomocní sponzori, bez ktorých by sa z rozpočtu jaskyniarskej skupiny nedala jaskyniarska základňa dokončiť. Boli to s najštedrejšími príspevkami MUDr. Ján Dianiška, Ing. Milan Poprodský, Ing. Jaroslav Hecko, Peter Vetrák, Ing. Katarína Tormová, Vladimír Manica, Ing. Karol Kubíni, Mgr. Grigorij Šamin a ostatní členovia speleoklubu, ktorí prispeli svojou manuálnou prácou. Poďakovanie patrí vedeniu mesta za dlhoročnú podporu, ako aj sponzorom z poľských jaskyniarskych klubov.

Podujatie pokračovalo v nedeľu exkurziou do jaskyne Teplica, spojenou s prieskumnou kopáčskou akciou. (Túto jaskyňu objavili 2. februára 1974 speleopotápači Tibor Sasvári a Peter Ošust; 29. januára 1977 Vladimír Manica a Ján Števko za pomoci jaskyniarov otvorili jej druhý vchod.)

Na exkurzii v jaskyni Teplica sa zúčastnilo 10 záujemcov, ktorí potom niekoľko hodín pracovali na novej sonde, kde sa naskytla možnosť postupu v ďalšom objave. Po kopáčskej akcii sme VII. zraz speleopotápačov o 16. hodine ukončili.

Dušan Hutka, Speleoklub Tisovec

POLSTOROČIE OS/JK DUBNICA NAD VÁHOM A OSEMDESIATKA MILANA VELIČA

Jaskyniarsky klub Dubnica nad Váhom (pod týmto názvom pôsobí od roku 1999) patrí k najstarším speleologickým skupinám na Slovensku. Bližšie o histórii klubu sa píše v Spravodaji SSS 3/2009. Jeden z jeho zakladateľov Milan Velič, ktorý ho viedol 35 rokov, nedávno oslávil významné životné jubileum.

Milan Velič

Milana Veliča, rodáka z Beluše (30. 1. 1939) a dlhoročného predsedu Oblastnej skupiny / Jaskyniarskeho klubu Dubnica nad Váhom, už v mladosti priťahovali jaskyne neďalekých Strážovských vrchov a Bielych Karpát. Čoskoro po nadviazaní spolupráce so známym speleológom Vojtechom Bukovinským založil jaskyniarsky krúžok pri DK ROH v Dubnici nad Váhom (1965) a zapojil sa aj do činnosti Speleologickej odbočky Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV. Roku 1969 sa zúčastnil na ustanovujúcej schôdzi obnovenej Slovenskej speleologickej spoločnosti a stal sa vedúcim oblastnej skupiny SSS č. 17 – Dubnica nad Váhom. Medzi jeho jaskyniarske úspechy patria objavy v Mojtínskom krase, aktívna účasť na náročných akciách a významných podujatiach SSS na Slovensku i v zahraničí. Má najväčšiu zásluhu na príprave a vydarenom priebehu 25. jaskyniarskeho týždňa SSS, ktorý sa uskutočnil roku 1984 pod Mojtínom. Zaslúžil sa o nadobudnutie a budovanie jaskyniarskej základne na Mojtíne. Popri rozsiahlej činnosti v Mojtínskom krase sa významne podieľal na dokumentácii a propagácii krasu a jaskýň v rámci dubnickej OS/JK a celej SSS, za čo získal viacero ocenení, okrem iných striebornú medailu Slovenskej speleologickej spoločnosti za rozvoj speleológie (1988) a čestné členstvo SSS (2010). Žije v Novej Dubnici a je stále aktívnym jaskyniarom.

Pri príležitosti okrúhleho výročia dubnického jaskyniarskeho klubu si Milan zaspomínal, čo všetko mu predchádzalo. Jeho osobnú výpoveď sme sa rozhodli uverejniť v našom časopise.

Red.

Nemal som to šťastie, ako majú teraz mladí

V mojom okolí sa vtedy nekonala žiadna speleologická činnosť a neboli tu žiadni známi jaskyniari. I keď som ako malý chlapec chodil do menších jaskýň s kamarátmi, ani som nevedel prečo. Keď som išiel na vojenčinu, požiadal som kamaráta, aby mi oznámil, keby niekto niečo našiel. A hľa, dostal som ústrižok novín o objave priepasti na Mojtíne. Prispeli k nemu chlapci, ktorí sa hrali na dne závrtu. Pri hodení väčšieho kameňa sa kameň prepadol do zeme. O udalosti sa dozvedel Vojtech Bukovinský od miestneho obyvateľa, s ktorým pracoval v Třineckých železiarňach. V máji 1961 Dr. Bukovinský prenikol do podzemia a objavil Májovú priepasť. Preskúmal aj ďalšie paralelné avény a odtokovou chodbou prenikol k Chodbe vzdychov.

Osemdesiatnik Milan Velič pred jaskyniarskou základňou na Mojtíne s gratulantmi vrátane terajšieho i bývalého predsedu SSS

Po návrate do civilu som zohnal pár známych a 16. 5. 1963 sme sa vybrali na Mojtín. Tajomník MNV nám požičal nejaké laná a prilby od hasičov. Dostali sme sa nad 15-metrovú kolmicu Májovej priepasti. I keď sme pri ďalšej akcii s pomocou horolezca spustili na dno priepasti jedného účastníka, uvedomili sme si, že bez lanového rebríka sa ďaleko nedostaneme. Po vyrobení 25 m lanového rebríka sme sa dostali až doprostred Chodby vzdychov.

Keďže sme nemali potrebné skúsenosti, nadviazali sme spoluprácu s Dr. Bukovinským. Roku 1964 sme spoločne prerazili Chodbu vzdychov a objavili pokračovanie jaskyne až do tzv. 8. poschodia. Pri objave nebol pre školské povinnosti Bukovinského spolupracovník, 17-ročný syn obyvateľa Mojtína, u ktorého Bukovinský nocoval. Bol zvedavý, preto ma požiadal, aby som s ním do priepasti zašiel. Nechcel som, aby urobil nejakú hlúposť, tak som súhlasil. Pri omyle nad 8. poschodím som objavil chodbu, ktorou sme sa dostali do pekných priestorov Kaskádovej avény.

Táto akcia bez prítomnosti Dr. Bukovinského vyvolala vlnu veľkých nepríjemností. Trestné oznámenie na 17-ročného Mojtínčana pre porušenie listového tajomstva, požiadavka na vylúčenie zo školy.

O výskumoch v Májovej priepasti

rozpráva Dr. Bukovinský

Druhé tohoročné výskumné podujatie v Májovej priepasti sme vykonali v dňoch 19. a 20. septembra. Pracovné úsilie bolo tentoraz zacielené na úpravu a ďalšie šírenie tiesňav v úzkom, avšak veľmi vysokom odtokovom kanáli, ktorý nesie názov Chodba vzdychov. Inými slovami povedané, ústredným motívom našich snáh je (i bude) rozširovať ostré zákruty v tejto chodbičke do tej miery, aby ňou bez rizika sa mohol preplaziť aj človek silnejšej telesnej konštrukcie. S týmto poslaním v sobotu 19. septembra t. r. o 11,30 hodine sfárali so mnou do priepasti Milan Velič a František Gombár. Na povrchu zeme nám pri istiacom lane asistoval Anton Gombár, náš niekdajší najagilnejší spolupracovník, pokiaľ neodišiel za prácou až kamsi do Ružomberka.

Keď som sa pri zostupe, čo prvolezec ocitol v miestach, odkiaľ už vidno do útrobia prvého poschodia priepasti, k nemalému prekvapeniu som vo svetle elektrického lampáša zhliadol živú hus, ako čupí pod naprotivnou skalnou stenou. Netrvalo dlho a od detí sme sa dozvedeli meno občana, ktorému sa v poslednom čase hus stratila. Došlo k tomu pred dvoma dňami a šlo o starú trojročnú matku kŕdľa. Takto sme sa znezrady stali záchrancami nešťastného tvora, ktorý nevedno ako, avšak bez úhony spadol do priepasti. V napochytro zapožičanom zrebnom vreci sme zlostne sypiaceho operenca vytiahli povrazom na denné svetlo. Tam sa deti ochotne ujali úlohy doručiť tento nie každodenný jaskynný nález priamo poškodenému majiteľovi. Prípad je výstražne varovaný v tom, že Májovú priepasť bude nutné riadne uzavrieť. Ideálne by ovšem bolo, keby sa jej prvé poschodie sprístupnilo pre verejnosť. Neradi by sme sa totiž dožili dňa, v ktorom by nám pripadla úloha vyťahovať z priepasti živého, či nebodaj mŕtveho človeka.

V chodbe vzdychov sme tohto dňa vykonali kus osožnej práce. Vstupnú partiu chodby sme patrične upravili do vzdialenosti asi dvoch metrov. Na povrch zeme sme sa vrátili po siedmych hodinách a to o 23,35 hodine v noci. Pri priepasti sme nezastihli už ani živej duše okrem Tonka Gombára, ktorý tu vydržal úplne sám hlboko do noci, aby nás istil pri výstupe zo zeme. Po akcii bolo treba sa dôkladne umyť i navečerať. Ký div, že je pol druhej nad ránom, keď sa konečne ukladáme na lôžko.

Jeden z posledných článkov V. Bukovinského o prieskume Májovej priepasti, uverejňovaných v týždenníku Rozkvet (Považia) v rokoch 1961 – 1964; na fotografii vľavo dolu je M. Velič

Lanový rebrík a Hiblerov priechod, Májová priepasť (Mojtínska priepastná jaskyňa). Foto: P. Medzihradský

Pre nízky vek obvineného prokurátor trestné stíhanie zastavil. Nasledoval rozchod V. Bukovinského s rodinou mladistvého a po viacerých urážkach jeho odchod z Mojtína. (Povaha Dr. Bukovinského sa prejavila aj pri obnovení SSS v apríli 1969 v Liptovskom Mikuláši, kde bol jediný vehementne proti. Asi bolo vznešenejšie byť členom speleologickej pobočky zemepisnej spoločnosti SAV ako členom SSS.)

Ostali sme sami. Založili sme speleologický krúžok pri DK ROH v Dubnici. Venujeme sa prieskumu Mojtínskeho krasu a krasu Bielych Karpát (Pružinská Dúpna jaskyňa, Jánošíkova jaskyňa a tektonicko-gravitačné priepasti na Strážove, jaskyne na Malenici, na Ilavskej rovni, jaskyne v Manínoch a i.). Po obnovení SSS pôsobíme ako jej oblastná skupina č. 17. Ešte predtým roku 1968 prerážame dno závrtu na Rúbani, kde sa následne dostávame do voľnej chodby, ktorou postúpime bez problémov až do Zastávky. Tu sa začínajú problémy so zasutinením a zúženými chodbami. Trvá nám 5 rokov, kým sa dostaneme cez Kaplnku, Priepastku, Puklinovú chodbu, Vianočnú chodbu, Rútivú a Priepastnú sieň až na vodný tok v hĺbke 92 m. Vďaka pomoci DK ROH časom vyškolíme troch mínerov a v dubnickej fabrike máme možnosť čo-to zohnať a vyrobiť. Aj preto sa nám v Jaskyni na Rúbani podarí prekonať dva polosifóny a ponad vodný tok postúpiť dopredu. V jaskyni sa stále pracuje a objavujú sa nové priestory.

Keďže v 60. rokoch sa na Mojtíne budoval vodovod, nemali sme možnosť pracovať v Májovej priepasti – Mojtínskej priepastnej jaskyni pre budovanie vstupu do priepasti vodármi. Až v roku 1972 nainštalujeme do Májovej priepasti 18 m dlhý lanový rebrík. Z Kaskádovej avény, objavenej ešte roku 1964, viedol úzky odtokový kanál. Pri viacerých akciách sme sa pokúšali tento kanál rozšíriť, no nepodarilo sa nám to. Začali sme rozširovať úzku chodbičku na Terase. Po jej rozšírení sme sa cez Hiblerov priechod dostali do Blativej avény. Z nej vedie znovu vodný kanál do vzdialenosti 12 m, kde sa končí uzatvoreným sifónom s priemerom okolo 60 cm. Ďalšiu cestu preto hľadáme v strope avény. I keď to vyzerá beznádejne, po odstránení sutiny sa nám hornou chodbou podarí preniknúť až do Predsiene.

Predsieň, ktorej dno leží asi 3 m pod úrovňou chodby, je vysoká asi 3 m, široká vyše 2 m a má dĺžku okolo 6 m. Z dna pokračuje kolmo dolu úzky točivý kanál, ktorým sa nedá prejsť. Dno Predsiene a strop sa na konci spájajú. Tu nachádzame malé otvory. Po rozšírení jedného z nich 8. 3. 1975 svietime baterkou na všetky strany, ale nie je nič vidieť. Otvor vyústil uprostred Sutinového dómu so šírkou 22 m a výškou okolo 6 m. Dno dómu klesá pod uhlom 45° v dĺžke viac ako 50 m. Dóm sa končí 4-metrovým kolmým stupňom. Jaskyňa pokračuje ďalej dvomi smermi. Šikmo hore za krátkym výstupom sa nachádza dutina 10 × 8 m (Kupola). Druhým

smerom pokračuje jaskyňa odtokovým kanálom, kde sa striedajú nízke polosifónové úseky s vyššími chodbami a priestormi, ako Komín a Kruhová sieň. Jaskyňa sa zatiaľ končí tzv. Blatnicou s dĺžkou vyše 8 m a dnom zvažujúcim sa až k zahlinenému sifónu v hĺbke 108 m. V Blatnici sa na strope vyskytuje pekná kvapľová výzdoba.

Obec Mojtín v Strážovských vrchoch. Foto: P. Medzihradský

Po 20 rokoch oceľový lanový rebrík do priepasti skorodoval. Vymenili sme laná, ktoré po ďalších 20 rokoch „odišli“ tiež. Priepasť je v súčasnosti sprístupnená pomocou roxorových stúpačiek osadených do steny.

Okrem týchto dvoch väčších jaskýň pracujeme na ďalších lokalitách Mojtínskeho krasu. Máme rozpracovaných viacero mojtínskych jaskýň (Jaskyňa v ceste, Veľký závrt na Zadných lúkach, Jaskyňa s oknom, Jaskyňa v Medzivrší, Poschodová priepasť, Sonda nad vyvieračkou, Ovečka, Jaskyňa v Strieľanej skale).

Osobitnou kapitolou je naša základňa na Mojtíne. Keďže sme obťažovali cudzích ľudí uskladnením materiálu, ktorého postupne pribúdalo, museli sme tento problém riešiť. Podarilo sa nám požičať si prázdny dom v obci. No niečo po viac ako roku sme dom museli opustiť, lebo ho chcel majiteľ predať. Našťastie sa nám hneď podarilo prenajať si drevenicu, v ktorej sme bývali až do roku 1978, keď pre potreby skupiny fabrika zakúpila iný, murovaný dom. Ten sme získali do svojho vlastníctva a už 35 rokov nám slúži ako jaskyniarska základňa, ktorú si stále vylepšujeme.

Milan Velič (prvý zľava) v Stratenskej jaskyni v 80. rokoch minulého storočia

Počas existencie klubu sa v ňom vystriedalo mnoho ľudí. Niektorí skončili pre prácu, iní pre manželstvo alebo umreli, ale viacerí z pôvodnej skupiny zostali v klube doteraz. Dvaja zakladajúci členovia sú činní už 50 rokov, jeden člen 48 rokov, ďalší 40, 30 rokov atď. Jadro klubu sa v posledných rokoch ešte upevnilo, čo poznať aj na výsledkoch našej činnosti.

Milan Velič

Spomienka na Petra Hipmana

Sobota 10. apríla pred dvadsiatimi rokmi sa zobudila do nádherného slnečného dňa. Vo Svite vítala Oľga jaskyniarov na Speleomítingu, na horách sa beleli záľahy snehu a jarná lyžovačka lákala vášnivých lyžiarov s otvoreným náručím. Petrova voľba bola jednoznačná.

Často premýšľam o tom, do akej miery môže jediné rozhodnutie človeka prevrátiť kolobeh našich osobných dejín... Občas myslím na to, čo by sa stalo, keby...

Petr miloval slobodu a akékoľvek obmedzenia ho dráždili. V spoločnosti s jedinou ideológiou boli hory a jaskyne doslova oázou rovnosti a nezávislej sebarealizácie. Vždy som to pociťovala tak, že tam hore na Krakovej holi, v bivaku pod Starým hradom, sme čosi ako malinký zvrchovaný štátik uprostred hôr. Bolo to teritórium, do ktorého Petr prenikol koncom šesťdesiatych rokov. Prvé objavy v Jaskyni v Záskočí i prievan v pukline, ktorá sa neskôr stala vchodom do najhlbšej jaskyne Slovenska, Petra pripútali ku Krakovej holi na celý život. Zásluhou svojej neústupčivej povahy (občas to bolo veľmi ťažké bremeno) a vďaka mimoriadnym technickým zručnostiam dokázal vydolovať z podzemia Krakovej hole jej najhlbšie tajomstvá. Pred vchodom každej z jaskýň dnes stojí lavička. To preto, aby jaskyniar posedel, vychutnal si krásu hôr, slnečných lúčov, aby porozmýšľal, kým sa vnorí do tmy a chladu. Nie je dôležité, kto sa podpísal pod objavy vchodov, dôležité je, že Petr si pod zemou dokázal poradiť aj s tými najťažšími prekážkami a vďaka svojmu technickému mysleniu preniknúť na miesta, ktoré by iní považovali za nedostupné. Prekážka pod zemou znamenala pre Petra výzvu. Omyly a neúspechy (napr. neprekonaný sifón Marcelova žumpa v Starom hrade) si ukladal kdesi do šuplíka svojej mysle ako kandidáta, keď dozrie čas. Čas... Veličina pulzujúca vlastným rytmom, ignorujúc naše ľudské túžby a počiny. Ten Petrov dozrel pred dvadsiatimi rokmi.

Petr Hipman v jaskyni Večná robota. Foto: E. Hipmanová

Hydroelektráreň v hĺbke 400 m. Jedno z Petrových technických riešení problémov pod zemou. Foto: E. Hipmanová

Svoju krátku spomienku ukončím úryvkom z knihy Podzemné Everesty, ktorá je čosi ako jaskyniarske curriculum vitae Petra Hipmana:

Krakova hoľa kúsok po kúsku odkrýva svoje tajomstvá. Päť lavičiek je symbolom neúnavnej práce hŕstky ľudí a symbiózy technického myslenia s nezlomnou vôľou Petra Hipmana. Nepoznané má dimenziu nekonečna... Žiaľ, Petr Hipman viac nebude v útrobách skalných masívov zliepať čriepky poznania.

10. apríla 1999 pri výstupe na lyžiach v doline Trangoška náhla smrť ukončila jeho túžby a plány. Zomrel uprostred hôr, ktoré nadovšetko miloval. Podzemné labyrinty Krakovej hole sme nazvali Hipmanove jaskyne.

Elena Hipmanová

Ľubo Kučma
1962 – 2018

Po viacročných zdravotných komplikáciách nás v auguste minulého roku navždy opustil. Ľubo sa zapojil do nášho spoločného spoznávania a objavovania prírody už v začiatkoch prešovskej oblastnej skupiny. Vtedy spolu s budúcou manželkou Miladou sa zúčastnili aj našej prvej zahraničnej expedície v rumunskom Retezate (1981), kde ako každý prieskumník chcel byť na každom kopci prvý, ale pri mojej vtedajšej kondícii to nevyhral. Keďže naše skúsenosti v priepastiach boli vtedy skromné, v nasledujúcich dňoch som mal pri výstupe zo 114 m vertikály technickú nehodu. Bol to práve Ľubo, ktorý ma z problému vysekal. Vďaka! Popri početných akciách v našom rajone pomáhal, ako väčšina prešovských jaskyniarov, pri mojej fotodokumentácii opálových baní. Do zložitých akcií na Branisku zaangažoval aj svojho brata Jaroslava ako elektrikára, no Ľubo fungoval aj ako náš strelmajster. Jeho ambície založiť vlastnú skupinu nevyšli podľa jeho predstáv a zakrátko sa k nám vrátil do starých koľají. Už pred nežnou revolúciou sme boli kolegami v civilnom zamestnaní, a to v štvorčlennom tíme pre špeciálne výškové práce. Po dobrom kamarátovi zostal kus vykonanej práce pri prieskume i dokumentácii aj veľa krásnych spomienok.

Nezabudneme.

Ervín Némethy, OS Prešov

K sedemdesiatke Vladimíra Manicu

Začiatkom decembra 2018 sa dožil významného životného jubilea Vladimír Manica, člen Speleoklubu Tisovec. Vlado sa narodil 12. decembra 1948 v Tisovci. Po skončení základnej školy začal študovať na Strednej priemyselnej škole hutníckej v Tisovci, kde maturoval v roku 1967. Po absolvovaní základnej vojenskej služby v roku 1969 začal pracovať vo VSŽ Košice na Hlavnej stanici protiplynovej ochrany ako mechanik dýchacej techniky. Po absolvovaní rôznych školení získal oprávnenia na revízie, servis a opravu prístrojov používaných v nedýchateľnom prostredí. Oprávnenia zahŕňali aj potápačské automatiky od firiem Dragerverk, Medi, Mevako, Sportklimex, KaV, Interspiro, ako aj revízie a skúšky tlakových zásobníkov pre tieto prístroje. S firmou Mevako spolupracoval na vývoji suchej automatiky Saturn S-5 pre požiarnikov. V roku 1985 sa stal vedúcim Hlavnej stanice protiplynovej ochrany vo VSŽ, ako aj ostatných protiplynových staníc v hutníckych podnikoch na Slovensku patriacich pod Generálne riaditeľstvo hutníctva a železa.

Podobnosť používanej dýchacej techniky na prácu v nedýchateľnom prostredí s technikou pri potápaní ho priviedla v roku 1972 k potápačskej skupine Aquaspael Košice, ktorá sa zameriavala najmä na prieskum zatopených jaskynných priestorov.

Už roku 1963 počas štúdia na SPŠH v Tisovci bol členom Oblastnej jaskyniarskej skupiny SSS č. 6 v Tisovci. Skupinu založil Ing. Svätopluk Kámen a bolo to obdobie objavov a intenzívneho prieskumu jaskýň celej Muránskej planiny. Vlado sa aktívne zapájal do ich mapovania, dokumentovania a objavovania. Veľkým prínosom pre prieskum a objavovanie bolo začlenenie potápačskej skupiny Aquaspael Košice v roku 1971 do Slovenskej speleologickej spoločnosti. Vznikla tak Oblastná skupina SSS č. 33 pod vedením Ing. Tibora Sasvári so špecializáciou na speleopotápačskú činnosť a s pôsobnosťou pre celé Slovensko. Vlado ako člen tejto potápačskej skupiny a technicky zdatný odborník sa venoval opravám, preverovaniu a zdokonaľovaniu vtedy dostupnej potápačskej techniky. Okrem technického zabezpečovania uskutočnil množstvo ponorov, ktoré priniesli nové poznatky a objavy. Spomeňme aspoň niektoré. V roku 1971 sa začal spolu s Petrom Ošustom potápať v Zlatej diere

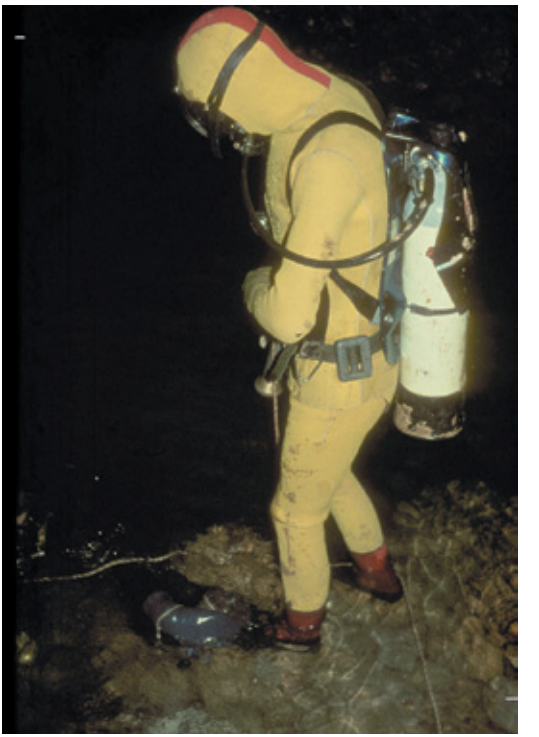

v Slovenskom raji, roku 1972 sa spolu s Jánom Števkom potápal v Brzotínskej jaskyni na Plešiveckej planine. Prieskumu sa venoval aj v jaskyni Bobačka na Muránskej planine, kde roku 1975 spolu s Ing. Tiborom Sasvárim preskúmali jej stredný sifón. Práve v tomto sifóne sa predpokladala možnosť pokračovania jaskyne ďalším zatopeným priestorom. V tom istom roku sa podieľal aj na zameriavaní tejto najväčšej jaskyne Muránskej planiny.

Po prekonaní vstupného sifónu vyvieračky Teplica a objavení jaskyne v roku 1974 sa zameral na jej prieskum a otvorenie suchého vchodu. Spolu s Jánom Števkom uskutočnili v januári 1977 posledný ponor do objavného sifónu jaskyne Teplica a na novom mieste pomocou výbušnín otvorili jej suchý vchod. V období rokov 1976 až 1977 uskutočnil ponory a prieskum do hĺbky 32 m v pseudokrasovej priepasti Morské oko pri Tornali a vyhotovil jej pamäťový nákres. V rokoch 1976 až 1980 sa potápal najmä v jasovskej jaskyni Gajdova štôlňa. Dňa 6. 2. 1977 spolu s Miroslavom Chovancom podplával sifón v hĺbke 22 m v Marikinom jazere v Krásnohorskej jaskyni, a tak potvrdili predpoklad pokračovania zatopeného jaskynného priestoru. Svoje skúsenosti a pomoc uplatnil aj pri organizovaní expedície India ´75 a druhej expedície India – Srí Lanka.

Počas existencie organizácie Zväzarm ako predseda Krajskej rady potápačov Východoslovenského kraja pomáhal na východe Slovenska zakladať nové potápačské kluby. Ako predseda potápačského klubu VSŽ Košice spolu s Ing. Vladimírom Valníčkom, Ing. Jozefom Rodákom a Jánom Števkom technicky a odborne pomáhal novovzniknutým klubom potápania. Pre tieto kluby vykonával školenia, ako aj potápačské skúšky. Za svoju prácu získal viacero ocenení a diplomov. S pribúdajúcimi rokmi ukončil aktívne potápanie a viacej sa začal venovať jaskyniarstvu a svojej chalupe. V roku 2011 odišiel na zaslúžený dôchodok.

Za prínos pri objavovaní a prieskume jaskýň ho Slovenská speleologická spoločnosť ocenila pri jeho životnom jubileu Čestným uznaním za rozvoj jaskynného potápania. Ocenenie mu bolo odovzdané 4. mája 2018 v Liptovskom Mikuláši.

Vlado, v mene všetkých členov Speleoklubu Tisovec Ti prajem do ďalších rokov pevné zdravie a veľa spoločných objavov.

Za Speleoklub Tisovec Ing. Dušan Hutka

Sedemdesiatnik Ivan Kubíni

V januári tohto roku oslávil významné životné jubileum – sedemdesiatku dodnes aktívny jaskyniar a dlhoročný vedúci Speleoklubu Tisovec Ivan Kubíni. Členom tisovskej jaskyniarskej skupiny je plných 42 rokov, z toho 27 rokov skupinu viedol ako jej predseda, patrí medzi najstarších členov.

Poznáme ho ako rozvážneho človeka, ochotného vždy priložiť ruku k spoločnému dielu. Ako predseda klubu precízne viedol agendu, dopĺňal archív o nové údaje. Výročné členské schôdze v jeho réžii mali vždy patričnú úroveň.

Ivan sa narodil 7. 1. 1949 v Tisovci, kde vychodil základnú školu a strednú priemyselnú školu hutnícku. V roku 1971 po skončení vojenskej prezenčnej služby nastúpil do zamestnania v Rudných baniach, n. p., Talcum Hnúšťa, kde pracoval v rôznych technických funkciách do roku 2004.

Do vtedajšej Oblastnej skupiny č. 6 Tisovec SSS prišiel v roku 1977. Roku 1991 ho členovia zvolili za predsedu Speleoklubu Tisovec. Funkciu prevzal po Ing. Svätoplukovi Kámenovi – zakladateľovi tisovskej skupiny, ktorý ju viedol takmer 40 rokov. Ivan si s ním dobre rozumel a ako spomínal, načerpal od neho mnoho skúseností.

Nasledovali roky naplnené bežnou jaskyniarskou činnosťou, s väčšími či menšími úspechmi, kde uplatňoval svoje skúsenosti z baníckeho prostredia.

Prelomový bol rok 1994, keď sa stala tragická nehoda v jaskyni Teplica, pri ktorej zahynul český potápač Mirek Nešvera. Dokonale preverila nielen jeho organizačné schopnosti, ale aj súdržnosť celej skupiny, ochotu každého člena pomôcť pri záchranných prácach. Tragická udalosť všetkých zasiahla, nikto z nás sa dovtedy nestretol s takým nešťastím. Záchranná akcia trvala tri dni. Ivan ako vedúci skupiny musel koordinovať záchranné práce v jaskyni, spolupracovať s vodohospodármi, zdravotníkmi, políciou. Bolo treba ubytovať množstvo ľudí z rôznych kútov Slovenska a z Čiech podieľajúcich sa na záchranných prácach a tiež odpovedať na nepríjemné otázky mestských orgánov, keďže nehoda sa stala v zdroji pitnej vody. Všetko sme napokon spoločnými silami zvládli, čo ocenili všetci zúčastnení na záverečnom brífingu.

Ak by sme mali vymenovať všetky Ivanove aktivity počas jeho 42-ročného pôsobenia v skupine, museli by sme to urobiť v osobitnom príspevku, pretože ich je ozaj neúrekom.

Spomenieme aspoň niektoré: vo svojich začiatkoch sa zúčastňoval spolu s ostatnými členmi skupiny prieskumných speleologických akcií v krasových lokalitách na Muránskej planine, v Tisovskom krase, Veľkej a Malej Stožke, Voniacej, Javorníkovej a Martinovej doline, na Kášteri, Hradovej a v Suchých doloch. Po prieniku potápačov do jaskyne Teplica v rokoch 1976 – 77 spolupracoval pri otváraní umeléhо vchodu a osádzaní vstupnej rúry uzáveru. Asistoval pri ďalších potápačských prieskumoch v Teplici potápačom z Košíc (skupina Aquaspael), neskôr z Trenčína (Kucharovič), z Čiech (Bílek – Nešvera) a Rimavskej Soboty (Megela). Zúčastňoval sa spoločných akcií s jaskyniarmi z Rimavskej Soboty, Tornale (bývalá OS Šafárikovo), Brezna, Revúcej a ďalších. Pracoval na uzatváraní, resp. pri oprave a výmene uzáverov jaskýň Bobačka, Kostolík, Pod Hradovou, Čertová, Jazerná, Michňová,

Nová Michňová. Neoceniteľnú pomoc preukázal pri dokumentácii krasových lokalít, ako aj pri mapovaní jaskýň. V rokoch 1979, 1991 sa spolupodieľal na organizovaní Jaskyniarskych týždňov v Tisovskom krase.

Po príchode geológa RNDr. A. Vitáska do skupiny uskutočnili spolu meranie radónu a mikroklimatických podmienok v jaskyniach Michňová, Daxner a Fučiaca diera, čo publikovali v Spravodaji SSS. Slovenskej televízii, ako aj komerčným televíziám a rozhlasu poskytoval rozhovory s jaskyniarskou tematikou. Z výsledkov činnosti klubu publikoval články v Spravodaji SSS a regionálnej tlači. Roku 2013 prispel článkom do knihy O troch jaskyniaroch (Kámen / Šrol / Mitter). Pre miestne školy organizoval besedy, odborné prednášky a exkurzie do krasových území.

Je aktívnym členom speleologickej strážnej služby. Zúčastnil sa dvoch záchranných akcií – na Hradovej pomáhal pri transporte zranených osôb a v Jaskyni netopierov pri vyslobodzovaní turistu uviaznutého vo vstupnej priepasti.

Je spoluobjaviteľom významnej jaskyne Nová Michňová z roku 2006, ďalej Jaskyne dvoch kamarátov a Suchodolskej jaskyne. V posledných rokoch pracoval pri prienikových prácach v jaskyniach Revúcka sonda a Natálka.

Aktívne sa zúčastňoval na prácach pri rekonštrukcii jaskyniarskej základne v Suchých doloch, ktoré prebiehali v rokoch 2008 – 2018. Dodnes sa spolupodieľa na organizácii Zrazu speleopotápačov, ktorý sa pravidelne koná v Tisovci.

V roku 2011 spolupracoval na realizácii 52. jaskyniarskeho týždňa v Tisovci. Okrem organizačných prác sa podieľal na vystrojovaní jaskýň novými rebríkmi a plošinami, tiež na vybudovaní pamätníka výročia jaskyniarskej skupiny Tisovec (1951 – 2011). V tom istom roku na Dňoch mesta Tisovec 2011 prevzal Cenu primátora za jaskyniarsku činnosť a dlhodobé vedenie klubu.

Funkciu predsedu klubu ukončil na vlastnú žiadosť v roku 2018. Jeho celkový prínos pre speleológiu ocenila Slovenská speleologická spoločnosť zlatou medailou za dlhoročnú jaskyniarsku prácu, ktorá mu bola udelená v máji 2018 na valnom zhromaždení SSS v Liptovskom Mikuláši.

Čo zaželať jubilantovi do ďalších rokov? Ivan, v prvom rade Ti chceme poďakovať za to, že jaskyniarstvo v Tisovci nezaniklo, na čom máš Ty nemalú zásluhu. Veď boli roky, keď to ozaj nešlo a zánik skupiny bol len otázkou času. Keď začala pracovať ďalšia generácia schopných jaskyniarov, dal si im voľnú ruku, nanajvýš si ich usmernil dobre mienenou radou. A výsledky sa ukázali. V súčasnosti je Speleoklub Tisovec vďaka novým veľkým objavom známy v jaskyniarskom prostredí nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Pevne veríme, že zažijeme spolu ešte mnoho príjemných chvíľ na novej chatke v Suchých doloch. Tešíme sa na Tvoje pútavé rozprávanie príbehov z jaskyniarskych akcií, ako aj cenné rady z kuchárskeho umenia. K tomu Ti prajeme hodne, hodne zdravia, spokojnosti v rodine a radosti s vnúčencami.

Za Speleoklub Tisovec Dušan Čipka

K sedemdesiatinám Stanislava Pavlarčíka

Pri spomienke na vek sa nám vynára myšlienka spojená s časom ako vzácnou veličinou určujúcou naše dianie na tomto svete. Ľudská osobnosť je obdarená schopnosťou svoj život nielen riadiť a ovplyvňovať, ale aj hodnotiť a keďže čas je neúprosný voči všetkým ľuďom, chcel by som niekoľkými riadkami prispieť k ohliadnutiu sa pri životnom jubileu RNDr. Stanislava Pavlarčíka, nášho kamaráta, jaskyniara a geológa, ktorý sa pri plnom zdraví a životnom eláne dožíva sedemdesiatky.

Sedemdesiatka je vek zaslúženého odpočinku dôchodcu, ale v Tvojom prípade pokračuješ v plnení svojich snov a pevne verím, že všetky Tvoje vedomosti, poznatky a elán ešte zúročíš v plodnej činnosti na dôchodku. Ale vráťme sa k Tvojim začiatkom. Narodil si sa 7. marca 1949 v Spišskej Belej ako prvý syn v robotníckej rodine. Na základnú školu si začal chodiť v rodnom meste a už vtedy sa začali kryštalizovať tvoje záujmy o prírodu, chémiu, geológiu, archeológiu a jaskyniarstvo, k čomu prispel nemalou mierou učiteľ Otto Kňazovický, člen zakladajúcej jaskyniarskej skupiny v Spišskej Belej, s ktorým si absolvoval prvé výlety do prírody, zamerané na obohacovanie vedomostí o prírodných vedách. Svoj vzťah

k chémii si prejavil v roku 1964, keď si nastúpil na Odborné učilište n. p. Chemosvit vo Svite na odbore prevádzkového chemika.

V tomto období si sa začal vážnejšie zaoberať myšlienkou venovať sa bližšie jaskyniarstvu. Nedá mi nespomenúť spoločnú akciu do Zbojníckej jaskyne na Kurčínskej Magure pri Legnave v auguste 1967. Vtedy si získal mňa a ďalších záujemcov o jaskyniarstvo, čím sa znovu obnovila činnosť jaskyniarskej skupiny v Spišskej Belej, na čom máš nemalý podiel.

Začal si študovať na Strednej priemyselnej škole chemickej vo Svite, ale ako najstarší syn zo štyroch detí si nechcel finančne zaťažovať rodinu, preto si prestúpil na Strednú všeobecnovzdelávaciu školu v Poprade na večerné štúdium popri zamestnaní a neskôr na SVŠ v Starej Ľubovni, ktoré si ukončil maturitou v roku 1970. To už si veľa času venoval jaskyniarskej činnosti a Tvoja predstava, čo budeš v budúcnosti robiť, dostala jasný cieľ.

Ako robotník na stavbe v Družstve ľudovoumeleckej výroby v Spišskej Belej si sa finančne zabezpečil na štúdium na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, ktoré si ukončil štátnou záverečnou skúškou v roku 1976. Už počas štúdia si sa stal štipendistom Správy slovenských jaskýň v Liptovskom Mikuláši, kde si po skončení začal pracovať ako odborný pracovník – geológ Výskumného oddelenia a neskôr ako vedúci Oddelenia inventarizačného výskumu Múzea slovenského krasu. Vďaka tejto symbióze osobnej záľuby a profesie si nadobudol celoslovenský rozhľad a skúsenosti, ktoré si zúročil pri výskumných úlohách v krasových oblastiach Vysokých, Belianskych a Nízkych Tatier i Pienin. Po tomto odbornom raste si v roku 1982 štátnou rigoróznou skúškou na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave v študijnom odbore geochémia a základná ložisková geológia získal titul doktora prírodných vied.

Počas Tvojho pôsobenia v múzeu spomeniem niekoľko úloh, na realizácii ktorých si sa úspešne podieľal: úspešné spracovanie geologickej zbierky prof. Jána Volka-Starohorského, rezortná úloha centrálnej evidencie sintrových foriem v múzeách na Slovensku, už spomínané výskumné úlohy tatranského krasu a množstvo výstav uskutočnených v tomto období v múzeu. V rámci svojich aktivít v múzeu si určité obdobie zastával funkciu tajomníka Speleologického poradného zboru MK SSR a angažoval si sa v Poradnom zbore pre nákup zbierkových predmetov.

Po vyše 14 rokoch odchádzaš z múzea v Liptovskom Mikuláši bližšie k domovu, k Belianskym a Vysokým Tatrám a roku 1990 nastupuješ ako výskumný pracovník, geológ a geomorfológ na Správu TANAP-u v Tatranskej Lomnici. Aj tu si neskôr zastával viacero funkcií podľa reorganizačných zmien, ktorými prešla táto inštitúcia. Svoje pracovné nasadenie si prispôsoboval danej situácii vždy s plným nasadením a zodpovednosťou, a to i vtedy, keď to Tvoje postavenie nevyžadovalo. Množstvo hodín strávených v teréne si venoval problematike geochémie tatranského podložia a procesom chemického zvetrávania karbonátových hornín, čo sa odzrkadlilo aj v Tvojej publikačnej činnosti v odbornej literatúre, posudkoch, prednášateľskej činnosti a činnosti spojenej s propagáciou prírodných hodnôt návštevníkom TANAP-u.

V krátkosti sa vrátim k Tvojej najväčšej záľube – jaskyniarstvu, ktoré sprevádza Tvoju profesionálnu dráhu a navzájom sa dopĺňajú. Po obnovení činnosti jaskyniarskej skupiny v roku 1967 a počas štúdia na vysokej škole si sa angažoval v skupine ako organizátor a tajomník a neskôr od roku 1978 až do roku 2001 ako jej vedúci. Z pestrej palety činnosti spomeniem aspoň niektoré: organizáciu výstav k rozličným výročiam, ako 90. a 100. výročie objavenia Belianskej jaskyne, 10. výročie obnovenej činnosti skupiny a 40. výročie založenia skupiny; zvlášt-

na bola angažovanosť v obnovení hudobných koncertov v Belianskej jaskyni, ako vedúci skupiny si organizačne viedol jaskyniarsky týždeň Belianske Tatry ´81 a organizačne si sa podieľal na jaskyniarskych týždňoch Tatry ´95 a Belianske Tatry 2005. Svoju profesiu geológa si mnohostranne využil na propagáciu krasu Belianskych a Vysokých Tatier, či už zbierkotvornou činnosťou, výskumom genézy mäkkých sintrov v Belianskej jaskyni a publikovaním v odbornej literatúre a dennej tlači. Cenné sú odborné opisy genézy Belianskej jaskyne počas posledného zamerania neprístupných častí v rokoch 2000 až 2007 a odborné prednášky k významným výročiam tejto jaskyne. V rámci praktického prieskumu spomeniem spoluobjavenie jaskyne Ponor II na Pálenici a významný podiel si mal na objave jaskyne Javorinka v roku 1973, ktorú na základe tvojich pokynov a údajov objavili členovia skupiny.

V jaskyni Javorinka, ktorá svojím charakterom patrí medzi popredné jaskyne na Slovensku, si štúdiom geologickej stavby a genézy jaskyne poukázal na jej zložitosť. A práve jaskyňa Javorinka je to, čo si predstavoval ako životné dielo, bol si pri jej zrode, podieľal si sa na výskume, mapovaní, opisoch geológie a geomorfológie aj na publikačnej činnosti; na všetkom, čo sa týkalo tejto jaskyne, si zanechal svoj rukopis a vykonal významný kus práce. Zažil si v nej veľa pekných chvíľ pri prieskume a objavovaní nových priestorov, ale aj krušné chvíle, keď si v roku 1991 organizoval záchrannú akciu na vyslobodenie zaplavených kamarátov.

V krátkosti sa nedá vypovedať všetko o Tvojom Ja, ale ten, kto Ťa pozná, vie, že si oduševnený jaskyniar, geológ, kamarát, na ktorého sa dá spoľahnúť.

Obdobie od prežitej šesťdesiatky i odchodu do dôchodku nášho jubilanta na začiatku roku 2011 prebehlo neuveriteľne rýchlo. Ide vlastne o obdobie dvoch úspešných päťročníc, aké sme kedysi zodpovedne budovali. A ako sám hovorí, „nestarneme, len nám pribúdajú roky a nech sme hocijako chorí, len keď sme zdraví“. V tom spočíva jeho životný optimizmus stále sa rozvíjajúcej žiarivej budúcnosti naplnenej jaskyniarskymi záujmami. A dodáva: „do stovky budem mať ešte tridsať rokov a za ten čas sa dá ešte v jaskyniach veľa urobiť“.

V profesijnej jaskyniarskej a ochranárskej branži, kde pracoval, pôsobil aj na viacerých postoch vedúceho pracovníka. Naposledy pred odchodom do dôchodku v ŠL TANAP-u v Tatranskej Lomnici zastával funkciu správcu Výskumnej stanice a Múzea TANAP-u, kde sa popri organizačnej práci venoval výskumnej a múzejnej činnosti.

V rámci vydávania geologicko-náučných máp Slovenska Ministerstvom životného prostredia SR a Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra spracoval pre Sprievodcu ku geologicko-náučnej mape Tatier v mierke 1 : 50 000 z roku 2011 spolu so ŠL TANAP-u v Tatranskej Lomnici a PIG-PIB vo Varšave za slovenskú stranu Tatier časť o krasových javoch, histórii objavovania i opisy vybraných geologických lokalít. Spolupracoval aj pri budovaní viacerých náučných geologických lokalít a chodníkov v TANAP-e: Náučná geologická plocha Podmuráň v Javorovej doline pri Tatranskej Javorine, NCH Javorová dolina – Kopské sedlo, NCH Pramenisko a NCH Hrebienok.

V Múzeu TANAP-u sa pravidelne zúčastňuje Medzinárodného dňa múzeí a Nocí múzeí, kde zastrešuje geologickú sekciu spojenú s výkladom a poznávaním tatranských hornín a minerálov a spolu s jaskyniarmi z JS Spišská Belá propaguje jaskyniarske výsledky návštevníkom. Na pôde múzea nechýba ani pri ďalších verejnoprospešných podujatiach určených školám a návštevníkom TANAP-u.

V poslednom čase spolupracoval aj s Tatranským národným parkom v Zakopanom (Tatrzański Park Narodowy, TPN), kde sa podieľal v rámci cezhraničnej spolupráce medzi Poľskou a Slovenskou republikou na vybudovaní Tatranského lapidária v Zakopanom, otvoreného v roku 2014. Autorský podiel má aj na diele Atlas Tatier – neživá príroda, kde spracoval časť o jaskyniach a krasových javoch Tatier (atlas v mierke 1 : 100 000 vydal TPN v roku 2015).

Speleologické záujmy jubilanta sa naďalej orientujú nielen na východnú časť Tatier, ale aj na Spišskú Maguru, Pieniny, Ľubovniansku vrchovinu i Levočské vrchy. Veľkým lákadlom pre neho je aj historické podzemie starých baní, podzemných chodieb a hradných studní. Výnimkou nie je ani legendárna a fiktívna Mesačná jaskyňa, ktorá ešte stále priťahuje zá-

ujemcov. Slovom, diery – to je jeho život. A ako hovorí, na veku, keď sú sily a chuť, nezáleží. Je členom SSS a Jaskyniarskej skupiny Spišská Belá, kde je členom výboru a archivárom. Je tiež členom Speleologickej stráže SSJ a členom Stráže prírody TANAP-u.

Jeho práca bola ocenená viacerými poďakovaniami a vyznamenaniami od ŠOP, SSS i od mesta Spišská Belá. Vždy bol prístupný korektnej spolupráci a neznášal egoizmus a pirátske maniere medzi jaskyniarmi.

Náš jubilant nielen dušou zostáva stále jaskyniarom. Jaskyniam vlastne zasvätil celý svoj život a ani neuvažuje o tom, žeby jaskyniarstvo zavesil na klinec a užíval si slasti dôchodcovského veku. Ide to aj v tomto veku aktívnou prácou, ak sa chce.

Milý Stano, záverom Ti chcem popriať veľa zdravia, času a elánu, aby si mohol realizovať svoje plány, veľa rodinnej pohody, ktorá je taká potrebná pri našich koníčkoch. Takže vpred do ďalších plodných rokov s úsmevom a odhodlaním! To všetko Ti prajem v mene svojom i za všetkých členov Jaskyniarskej skupiny Spišská Belá.

Vladimír Fudaly, predseda JS

Paľo Cibuliak šesťdesiatnikom

Člen Speleoklubu Tisovec Ing. Pavel Cibuliak sa narodil 2. septembra 1957 v Karlových Varoch. Po získaní základného vzdelania v Tisovci študoval na Gymnáziu v Hnúšti. Po maturite pokračoval v štúdiu na Vysokej škole technickej v Košiciach, ktorú ukončil roku 1981. Ako banský inžinier začal pracovať ako technológ v Rudných baniach v Hnúšti. Postupne prešiel takmer všetkými funkciami až po riaditeľa závodu. K jaskyniarstvu mal vždy blízko a dlhé roky chodil s tisovskými jaskyniarmi na ich akcie najprv ako kamarát a pomocník, neskôr po prijatí za člena bol ako baník a geológ významnou posilou skupiny. Jeho nápady sme mohli oceniť najmä pri zabezpečení 52. jaskyniarskeho týždňa, kde sme si mohli pod jeho vedením v rámci exkurzií pozrieť aj banské diela v lokalite Hačava. Dlhé roky brigádnicky a sponzorsky pomáhal pri výstavbe a dokončení novej jaskyniarskej základne v Teplici, ktorú sme len nedávno otvorili. Aj keď je od roku 2013 na dôchodku, jeho koníčkom zostali jaskyne, geológia a práca v speleoklube.

Paľo, ako sa hovorí, „oneskorene, ale predsa“, Ti prajem za všetkých členov Speleoklubu Tisovec hodne nových nápadov a zdravia do ďalších rokov života.

Za Speleoklub Tisovec Ing. Dušan Hutka

Šesťdesiatnik Peter Vetrák

Člen Speleoklubu Tisovec Peter Vetrák sa narodil 24. januára 1958 v Rimavskej Sobote. Po absolvovaní základného vzdelania v Nižnom Skalníku a v Hrachove študoval na Lesníckom odbornom učilišti v Banskej Štiavnici a Lesníckej majstrovskej škole v Kokave nad Rimavicou. Strednú odbornú školu lesnícku ukončil v Banskej Štiavnici. Začal pracovať v Štátnych lesoch Hnúšťa, lesná správa Tisovec. Na rôznych pozíciách odpracoval vyše 35 rokov. V rokoch 1995 až 2004 pracoval v Mestských lesoch Tisovec, odkiaľ odišiel do súkromného sektora. Dlhé roky nezištne pomáhal jaskyniarom ako brigádnik a sponzor, neskôr ako náš člen. Pomáhal pri výstavbe jaskyniarskej základne, zabezpečuje členom dopravu, vozí materiál. Ako vášnivý poľovník je vždy na potulkách prírodou a hlási všetky zaujímavé jaskyniarske lokality. Zapája sa do každej akcie či brigády.

Peter, ďakujeme za doterajšiu pomoc a kamarátstvo a do ďalších rokov prajeme pevné zdravie!

Za Speleoklub Tisovec Ing. Dušan Hutka

Vlk samotár Juraj Szunyog

Aj keď v maďarčine slovo szúnyog znamená komár, na Jura Szunyoga (nar. 6. 1. 1969) sa hodí skôr označenie vlk samotár. Ale i to len preto, že svojou húževnatosťou a nezlomným úsilím sa najviac zaslúžil o objavy v povestnej O-trojke (Prosieckej jaskyni), ktorá dlhý čas odolávala snahám preniknúť ňou hlbšie do podzemia Prosieckej doliny či z Liptova na Oravu. Kto poráta to množstvo akcií, ktoré v nej odpracoval sám, keď iní stratili nádej a odvahu, aby sa napokon 2. augusta 2011 a odvtedy ešte niekoľko ráz mohol spolu s ďalšími tešiť z významného postupu?

Jurovo pôsobenie v jaskyniach sa datuje od roku 1993, keď ho zlákal do oblastnej skupiny Ružomberok Štefan Gajdoš. Roku 1994 sa stal členom novovzniknutého Speleoclubu Chočské vrchy a od roku 1999 je až doteraz jeho predsedom.

Najprv spolu s členmi klubu pôsobil v okolí Ružomberka, od roku 1996 začal často navštevovať Jaskyňu mŕtvych netopierov, kde viedol mnoho meračských a objavných akcií. V rokoch útlmu pracovných akcií v domácom klube sa od roku 2003 intenzívnejšie zúčastňoval na akciách spolu so speleoklubom Červené vrchy v Červených vrchoch v Poľsku aj na expedíciách na Balkán – Kosovo (Velika Klisura), Macedónsko (Jakupica, Karadžica), Albánsko – cyklistické túry.

Jura poznajú mnohí členovia SSS ako výkonného speleológa, ktorý má toho za sebou – a veríme, že ešte aj pred sebou – naozaj veľa. Môže byť vzorom najmä pre mladých jaskyniarov a svedectvom, že jedným z nevyhnutných predpokladov úspechu pri objavovaní, poznávaní a dokumentácii podzemných svetov je práve vytrvalosť a cieľavedomosť. Hoci ako sám priznáva, technické denníky nepíše, jeho články uverejnené v Spravodaji SSS (ale aj mapy a fotografie) sú pútavým osobným svedectvom i verným zobrazením činnosti, za ktorou stojí on aj ďalší členovia SC Chočské vrchy. Za objavy v Prosieckej jaskyni získali roku 2012 a 2016 ocenenia SSS a zároveň na Speleomítingu ceny za najhodnotnejší príspevok z domácich lokalít, samého predsedu ocenila redakčná rada Spravodaja za najprínosnejší príspevok v roku 2011.

Ako vyplýva zo životopisu Juraja Szunyoga, polovicu svojho života, celé štvrťstoročie, prežil s jaskyňami a jaskyniarmi. Len vymenovať, ktoré a ktorí to boli, by zabralo veľa miesta. V skratke sa dá povedať, že si v nich a medzi nami našiel pevné miesto ako dobrý a spoľahlivý kamarát so zmyslom pre povinnosť, vážne i odvážne veci, zodpovednú prácu i zábavu.

Juro či Jurino, nech sa Ti aj naďalej darí v živote na zemi i v podzemí (najmä) Prosieckej doliny dosahovať svoje ciele a predstavy. Nech Ti slúži zdravie a Tebe i ostatným okolo Teba praje šťastena, aby sme sa spoločne mohli radovať z úspešných výsledkov.

Slávka a Bohuš

Gratulujeme

Ján Habrún, jeden zo zakladajúcich členov Jaskyniarskeho klubu Strážovské vrchy, oslávil 7. januára tohto roka šesťdesiatku.

Milý Jano, do ďalších rokov Ti želáme dobré zdravie, radosť zo života a potešenie zo splnených prianí. A pravdaže fúru času a chuti na turistiku a jaskyne, aby sme sa s Tebou mohli spoločne tešiť z dosiahnutých úspechov.

Tvoji kamaráti
zo Strážovských vrchov

Miro nás navždy opustil
Miroslav Hujdič (1950 – 2019)

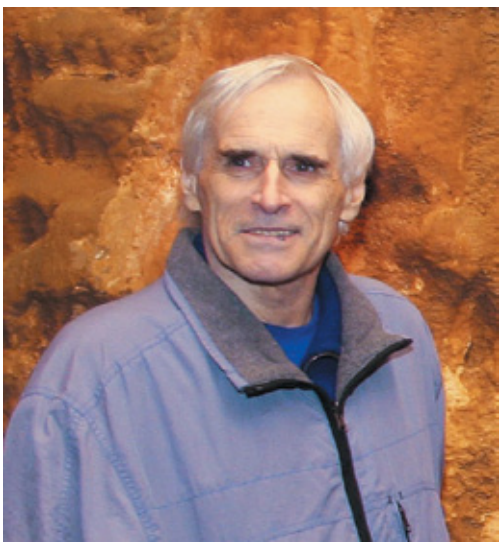

Roku 1967 sa do sekcie (do rožňavskej skupiny) prihlásili mladí jaskyniari, združení okolo Vendelína Kindernaya a Miroslava Hujdiča. Ich jaskyniarske začiatky siahali do obdobia, keď boli ešte žiakmi základnej školy. V roku 1969 táto partia mladých jaskyniarov už tvorila tzv. lezeckú sekciu Rožňavskej jaskyniarskej skupiny (od roku 1970 sekcia B). Jadrom tejto skupiny boli bratia Dušan a Miroslav Hujdičovci a V. Kindernay, ktorý po odchode J. Ščuku na vysokoškolské štúdiá v roku 1966 začal organizovať mladých adeptov jaskyniarstva.

M. Hujdič zohral kľúčovú úlohu pri formovaní „fenoménu rožňavskej jaskyniarskej fotografie“. Jeho iniciatíva posunula fotografovanie v jaskyniach z dokumentárneho pólu na pól estetický. Hujdič ovplyvnil niekoľko generácií nastupujúcich jaskyniarov-fotografov, a to nielen v rožňavskom regióne. Sústredenie generácie Miroslava Hujdiča, nastupujúcej v 60. rokoch (M. Hujdič, V. Kindernay st., J. Nagyi a i.), sa presunulo k prieskumu a dokumentácii priepastí a vertikál Slovenského krasu. Táto generácia sa podstatne zaslúžila o rozvoj speleoalpinizmu na Slovensku a svojou inklináciou k horolezectvu získala potrebný nadhľad pri zdolávaní vertikálnych jaskýň. Dôležitý bol napríklad prechod celého systému Snežnej priepasti (Poľsko), ktorý v časoch, keď sa ešte priepasti zdolávali náročným expedičným spôsobom, vyžadujúcim celé podporné družstvá a niekoľkotýždňové stratégie, zvládli hujdičovci (Hujdič, Lázár, Buzinkay, Boroš) „alpinistickým“ štýlom iba za 35 hodín. A to je len jedna z mnohých akcií, ktoré otvárali históriu moderného slovenského športového speleoalpinizmu.

Vďaka precíznosti dokázal Miroslav Hujdič nielen naplánovať fotografickú akciu, ale ju aj dotiahnuť do úspešného konca, pretože tu treba mať na zreteli, že príprava niektorých záberov trvala aj tri týždne a samotná realizácia jedného záberu je vždy dielom niekoľkých hodín (do ktorých nerátame presun osôb a transport materiálu), a ak sa záber nevydaril, bolo potrebné ho opakovať – a v takomto prípade trpeli naozaj všetci. Stálo to však za to, veď až tri desiatky Hujdičových fotografií z našich i zahraničných krasových území a jaskýň sa dostali do reprezentačnej knižnej publikácie Jaskyne a jaskyniari (1987) a viaceré aj do jej poľskej verzie W jaskiniach (1990). Takisto získal niekoľko ocenení v medzinárodnej fotografickej súťaži Speleofotografia.

Rozlúčka so zosnulým sa uskutočnila 6. 3. 2019 na cintoríne v Rožňave za účasti predsedu SSS, predsedu rožňavskej skupiny a ďalších členov Slovenskej speleologickej spoločnosti.

Česť jeho pamiatke!

Za Speleo Rožňava Bartolomej Šturmann

SUMMARY

The first issue of the bulletin in 2019 is almost entirely devoted to the reports about the activities of Slovak cavers in their homeland and abroad. It begins with the balance of the Slovak Speleological Society (SSS) of the last year in the summary report written by the chairman of the SSS, Peter Holúbek. It deals with the activities of the organisation, events organised and results achieved in each area of its operation. Detailed reports by individual caving clubs and groups follow. They contain an overview of their activity indicators and an overview of management and economy of the SSS for 2018. Further, the bulletin brings current rankings of the longest and deepest caves and abysses in the Slovak Republic, compiled by J. Tencer.

Z. Hochmuth informs the bulletin readers about the history of writing of so called technical diaries (reports about the processes and results of caving activities) by members of the SSS and also writes about the need to continue in writing them nowadays. L. Vlček informs about an international photography competition Speleophotography 2018, which was co-organised by the SSS. This year, the quality of the competition was very high, 45 photographers from 13 countries in Europe, America and Asia participated. Some of the awarded as well as other chosen photographs are published in this issue of our bulletin. D. Hutka writes about the meeting of speleodivers and cavers from Slovakia, the Czech Republic and Poland in the Tisovský Karst. M. Velič, one of the founders of the Caving Club Dubnica nad Váhom, remembers the 50-year activities of the club. In the last part of the magazine of Slovak cavers the editors present Social News.

Compiled by Bohuslav Kortman
Translated by Dobroslav Kortman